

ИКОНОМИКА

economy
MAGAZINE

economic.bg

**БИЗНЕСЪТ И
МЕДИЙНОТО
ОГЛЕДАЛО**

BUSINESS AND
THE MEDIA
MIRROR

**РЕЦЕПТИ ЗА
УСТОЙЧИВО
РАЗВИТИЕ**

RECIPES FOR
SUSTAINABLE
DEVELOPMENT

**ДЖАДЖИ ОТ
ПРИКАЗКИТЕ**

GADGETS FROM
THE FAIRY TALES

**ИНЖ. КАЛИН ПЕШОВ:
НАЙ-ЦЕННИЯТ НИ КАПИТАЛ СА
ХОРАТА И ЗАВОЮВАНОТО ДОВЕРИЕ**

ENG. KALIN PESHOV: OUR MOST
VALUABLE ASSET ARE THE PEOPLE
AND THE HARD-EARNED TRUST

ISSN 1314-376X

9 771314 376013

03

The
MAYOR
.eu

A nighttime cityscape with illuminated buildings and light trails from traffic. A network of yellow stars connected by lines is overlaid on the right side of the image. The text "The European Portal for Cities and Citizens" is centered in white serif font.

The European Portal for Cities and Citizens

8

8 Бизнесът и медийното огледало
Business and the Media Mirror

22 Инж. Калин Пешов: Най-ценният ни капитал са хората и завоюваното доверие
Eng. Kalin Peshov: Our Most Valuable Asset Are the People and the Hard-Earned Trust

30 „Икономика“ съхранява ценните уроци
Economy Stores the Valuable Lessons

36 На какво се дължи глобалното забавяне на икономиката
What's Driving the Global Slowdown

40 Време за истинска глобална валута
Time for a True Global Currency

44 Рецепти за устойчиво развитие
Recipes for Sustainable Development

50 Ваня Манова: Финансовата грамотност е важна колкото азбуката
Vanya Manova: Financial Literacy Is as Important as the Alphabet

54 Николай Генчев: Застраховането е доверие в аванс
Nikolay Genchev: Insurance Is Trust in Advance

58 Живко Тодоров: Банката на бъдещето ще е достъпна, бърза и удобна
Jivko Todorov: The Bank of the Future Will Be Accessible, Fast and Convenient

66 Иван Папазов: Перспективата да си първи е възможна само с правилния отбор от съмишленици
Ivan Papazov: The Prospect of Being the First Is Only Possible with the Right Team of Proselytes

70 Миглена Узунова-Цекова: Хората са силата, която движи компанията напред
Miglena Ouzounova-Tsekova: People Are the Force That Drives the Company Forward

78 Къде отиват най-квалифицираните специалисти
Where Do the Most Qualified Specialists Go

82 Проф. д-р Леандър Литов: Бързият влак на Индустрия 4.0 може да ни презасти
Prof. Dr. Leandar Litov: The Fast Train of Industry 4.0 Might Run Us over

86 Най-практически ориентираната MBA програма
As Practical as an MBA Can Get

88 Състезание, в което умът и дисциплината побеждават
A Competition in Which Mind and Discipline Win

44

78

88

Медиите, бизнесът и следващите 30

Технологиите и цифровизацията преобразяват и медиите. Интернет направи истинска революция и всеки човек вече може да е информационна агенция. Но какво става с медиите? И какво става с информацията? Сред важните въпроси е в какво медийно огледало иска да се оглежда бизнесът – в медиите, които професионално следят развитието и процесите, или в медиите, които се вълнуват главно от скандали и лоши новини.

Въпросите са много. И на тях не само медиите, но първо бизнесът и обществото ще търсят и ще дават отговори.

Посветили сме на тези въпроси темата на броя ни в месеца, когато отбелязваме официално своята 30-годишнина. През май ще покажем и филма „Следващите 30“, в който българските предприемачи и бизнес лидери представят своята визия за бъдещето.

С поглед към СЛЕДВАЩИТЕ 30 имаме увереност, че хартията ще остава носител на спокойствие, лукс и престиж. Ние също се променяме и следваме все по-високи професионални стандарти.

Приятно четене!

НЕВЕНА МИРЧЕВА
главен редактор

NEVENA MIRCHEVA
Editor-in-Chief

Media, Business and the Next 30

Technology and digitalization transform the media, too. The Internet has made a real revolution and now everybody can be an information agency. But what happens to the media? And what happens to information? Among the important questions is what kind of media mirror the business wants to look in - in media that professionally monitor the development and processes, or in

media that are mainly concerned with scandals and bad news.

There are many questions to answer. And not just the media, but also the business and society will soon start looking for answers and giving them.

We have dedicated this month's issue when we officially mark our 30th anniversary to these questions. In May, we will also present the movie "The Next 30," in which Bulgarian entrepreneurs and business leaders share their vision for the future.

Looking at the NEXT 30, we have confidence that paper will remain a carrier of peace, luxury and prestige. We are also changing and pursuing ever higher professional standards.

Enjoy your reading!

92 Радолав Кошков: Живеем в свят, все по-свързан от технологиите
Radoslav Koshkov: We Live in a World More and More Connected by Technologies

96 Регионалните предприемачески открития предстоят
Regional Entrepreneurial Discoveries Are Ahead of Us

102 Груповото финансиране - игра за напреднали
Crowdfunding - a Game for Advanced Players

106 КРИСТА, или как климатичните рискове стават кристално ясни
CRISTA, or Making Climate Change CRISTA Clear

110 Най-бързите „еднорози“
The Fastest “Unicorns”

114 Защо електромобилите са толкова скъпи
Why Are Electric Vehicles So Expensive

118 Технологични предизвикателства на борда
Technological Challenges on Board

122 Flat Manager продължава с иновациите в недвижимите имоти
Flat Manager Continues to Disrupt the Real Estate Sector

126 Ще стане ли Индия новият Китай
Will India Become the New China

130 Ануше Ансари, която разбива стереотипите
Anousheh Ansari Who Breaks Stereotypes

134 Господари на ума
Masters of Mind

138 Д-р Мариана Тодорова: Може умно да „колонизираме“ бъдещето
Dr. Mariana Todorova: We Can Smartly “Colonize” the Future

142 Милионери от видеоигри
Video-Game Millionaires

146 Пробиив при ДНК компютрите
Breakthrough in DNA Computers

150 Джаджи от вълшебните приказки
Gadgets from the Fairy Tales

154 Биткойните на древетата
The Bitcoins of the Ancestors

158 Стойо Вартоломеев: Словото е памет
Stoyo Vartolomeev: Word Is Memory

162 Николай Дойнов: Бизнесът и читалищата имат взаимен интерес
Nikolay Doynovs: The Business and the Community Centres Have a Mutual Interest

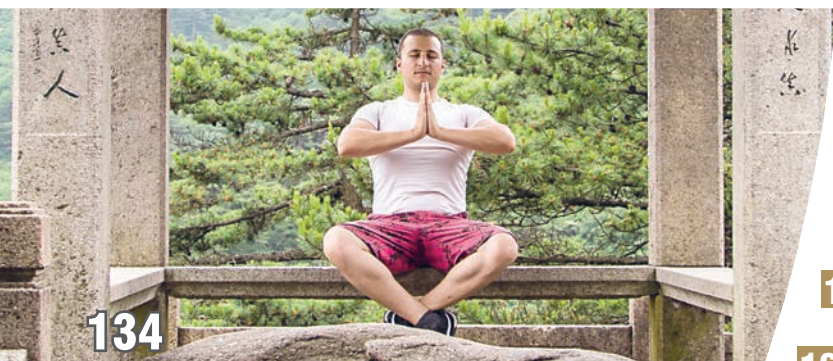
166 Величественият живот на метала
The Majestic Life of Metal

172 Магнетичната сила на животните
The Magnetic Power of Animals

176 Кошице - бижутото на Източна Словакия
Košice - Slovakia's Jewel of the East

114

134

176

MINSTROY HOLDING JSC

A leading lead-zinc ore extraction company

In harmony
with Nature

hydroelectric plants

Photovoltaic plants

offices

mines, industrial and civil construction

engineering infrastructure

Minstroy Holding JSC
1 700 Sofia, Bulgaria
57 D-r G. M. Dimitrov Blvd.
tel.: +359 2 963 55 55,
fax: +359 2 962 42 50
www.minstroy.com

Бизнесът и медийното огледало

**Интернет направи всичко
на един клик разстояние,
но информацията има
нужда от професионално
отношение към нея**

Business and the Media Mirror

*The Internet made everything accessible with just
one click, but information needs to be handled
professionally*

Татяна Явашева Tatyana Yavasheva

Светът се променя, технологиите и цифровизацията преобразяват и медиите. Интернет направи свободен достъп до информация, а социалните мрежи дадоха възможност всеки да се изживява като информационна агенция. Какво става с медиите? Какво става с информацията? Имаме ли нужда от икономически издана и от медиуми, фокусирани главно върху развитието на икономиката, бизнеса, технологиите, или всъщност ще е само забавление? Ще измести ли изкуственият интелект журналистите от основната им функция на разказвачи на истории? Фалшиви новини – що за феномен е това и не е ли опит да се размие границата между истината и лъжата, между професионализма и безотговорното бърборене, в което връх взема манипулацията?

The world is changing, technology and digitization are transforming the media as well. The Internet has made free access to information possible, and social networks have enabled everyone to act as an information agency. But what happens to the media? What happens to information? Do we need economic publications and media focused primarily on the development of the economy, business, technology, or it will all be just for fun? Would artificial intelligence replace journalists in their main role as story tellers? False news - what kind of phenomenon is that and isn't it an attempt to blur the boundary between truth and lie, between professionalism and irresponsible chattering in which manipulation rules? Among the important questions is what kind of media

Сред важните въпроси е в какво медийно огледало иска да се оглежда бизнесът – в медии, които професионално следят развитието и процесите, или в медии лешояди, които се вълнуват главно от скандали и лоши новини, от конкурентни войни и борба за преразпределение на сферите на влияние? От какви национални медии има нужда обществото в този глобален конгломерат? Въпросите, които търсят отговор, са много. И това са въпроси, на които не само медиите, но първова бизнесът и обществото ще търсят и ще дават отговор.

Сп. „Икономика“ е връстник и своеобразен летописец на прехода към пазарна икономика. С поглед към СЛЕДВАЩИТЕ 30 имаме увереност, че хартията ще остава носител на спокойствие, лукс и престиж. Ние също се променяме и следваме все по-високи професионални стандарти.

Представяме три гледни точки по темата за голямата медийна трансформация.

mirror the business would like to look in - in media that professionally monitor the development and processes, or in media vultures, who are mainly concerned with scandals and bad news, with competition wars and battles for redistribution of areas of influence? What kind of national media does society need in this global conglomerate? There are many questions that need to be answered. And these are questions to which not only the media, but the business and society will soon start looking for answers and responding to them.

Economy Magazine is a contemporary and a chronicler of the transition to a market economy. Looking at the NEXT 30, we have confidence that paper will remain a carrier of peace, luxury and prestige. We are also changing and pursuing ever higher professional standards.

In the following lines, we present three points of view on the topic of the major media transformation.

Проф. Георги Лозанов, преподавател във Факултета по журналистика и масова комуникация на СУ „Св. Климент Охридски“:

Бизнесът може да построи свят, който му харесва

Business Can Build a World to Its Liking

Prof. Georgi Lozanov, lecturer at the Faculty of Journalism and Mass Communication at Sofia University "St. Kliment Ohridski":

Проф. Лозанов, в какъв процес на трансформация са медиите?

- Глобалният процес е технологично продиктуван и е свързан с качествено нов тип разпространение на медийно съдържание. То вече не е медийно локализирано – в радиото, телевизията или вестника, а започва да стига до нас отвсякъде. Това промени и самия характер на съдържанието, което става все по-малко институционално защитено и всеки може да се намеси в неговото производство. Има огромен информационен бум, но информацията става все по-непроверена и некачествена, което води до т. нар. фалшиви новини. По-рано информирането беше целенасочена работа на медиите с институционална тежест, а сега всеки отвсякъде информира всекиго. Това носи рискове от типа

на самолечението. Производството на информация е сложно професионално занимание, което се прави по професионални стандарти, за да сме сигурни, че получаваме качествена и вярна информация. В листовката на едно лекарство само две сменени думи може да убият човека. Цялата информационна среда е заредена със сходен риск.

- Какъв фактор за информираността е интернет?

- Глобалната мрежа сбъдна утопията на хората да имат свободен достъп до информация. Векове наред тя е била ограничавана. Властта винаги е гледала да скрие нещо. Сега изглежда, че всяка информация ти принадлежи, дори повече, отколкото човек може да понесе. Но постепенно започват да личат информационните филтри в интернет.

- Бизнесът и икономиката едва ли трябва да се оглеждат в медиите само под формата на скандали...

Време е медиите да сменят качеството на забавлението, налагайки морал и ценности в обществото

Prof. Lozanov, at what stage of transformation are the media?

- The global process is technologically dictated and is linked to a qualitatively new type of media content distribution. It is no longer localized in a specific media - in the radio, television or newspaper, but it starts reaching us everywhere. This also changes the very nature of content, which is becoming less and less institutionally protected and anyone can intervene in its production. There is a huge information boom, but information is becoming more and more unverified and not qualitative, leading to the

- За отразяването на икономическата проблематика са нужни специализирани медии. Икономическата журналистика е колкото журналистика, толкова и експертиза. Тя не е масова и става все по-рядко явление в местната култура. Англоезичните медии превземат тази аудитория.

- В такъв случай трябва ли да има грижа за българоезичните медии?

- Нужна е особена грижа заради спецификите на българския пазар и икономиката. Българското общество има собствен дневен рег по отношение на техните проблеми.

- Каква би била успешната формула за бизнес изданията в България?

- Бизнес медията е важно да говори интересно, тъй като тази проблематика е заредена с вътрешна скука. Информацията може да е много съществена за хората, но прекалената сериозност в поднасянето ѝ ги резервира. Другото важно за такава медия е да е независима и да не участва в икономически битки и конкурентни войни.

- Животът на всяка медия зависи и от източниците на финансиране. Как по здравословен начин да става това?

- Добре би било да става чрез коричната цена, но на малък пазар като нашия това е все по-невъзможно. Тогава трябва да се търси подкрепата на самия бизнес, за да може той да получава бърза, надеждна и полезна информа-

so-called fake news. Earlier, distributing information was the sole job of media with institutional weight, and now everybody everywhere informs everyone. This carries risks, such as the one of self-medication. The production of information is a complex professional activity, which is done according to professional standards to ensure that we receive qualitative and correct information. In a medicine information leaflet, only two changed words can kill the person. The entire information environment is loaded with a similar risk.

- How big of a factor for the level of our awareness is the Internet?

- The global network made the utopia of people to have free access to information come true. For centuries it has been restricted. The people in charge have always tried to hide something. Now, it seems that all information belongs to you, and it is even more than you can handle. But gradually, information filters start to appear on the Internet.

- The business and the economy should hardly be seen

It is time for the media to change the quality of entertainment by imposing morals and values in society

ция, но не информация, през която да минава форма на влияние. Съдбата на тези медии го голяма степен зависи от морала на капитала. Трябва също да се прави разлика между спонсорство и реклама. Рекламата търси търговски ефект, тя е сделка. Социалната отговорност на бизнеса е в спонсорството. То не носи пряка печалба, а помага бизнесът с огромния си ресурс да построи свят, който му харесва. През прехода се създаде икономическа класа, която все още няма усещането за социалната отговорност на капитала. Когато капиталите ти преминават границата на личните потребности, тогава идва историческата роля на бизнеса, социалното строителство.

- Вече има прогнози, че журналист и редактор са сред изчезващите професии на бъдещето. Като преподавател по журналистика, как гледате на това?

- Прогнозата за тяхната смърт е силно преувеличена. Днес всеки си мисли, че може да прави журналистика. Но хората вече започнаха да усещат, че интернет не е медия, това е информационен битак, а социалните мрежи са форма на частно общуване. Според мен скоро ще настъпи обратният процес на връщане към качествената журналистика, част от която е и специализираната икономическа журналистика. Навремето, когато фотоапаратите и филмите поевтиняха и всеки започна да снима, се смяташе, че фотолюбителството ще убие професионалната фотография. Нищо такова не стана, защото хората започнаха да развиват по-голяма чувствителност и да ценят постиженията на професионалната фотография. Така тя не само не загина, а повиши стойността си. Нещо подобно предстои да се случи и с качествената журналистика.

- Може ли експертите в гадана сфера да изместят журналистите?

- Като отидеш на гости, понякога ти казват: „Тук всички съм си го правил сам“. И аз отвърщам: „Да, личи си“. Когато си правиш къща, винаги е по-добре да ползваш професионалисти. Същото е, когато се информираш.

- След 30 години преход какво е посланието ви към бизнеса и медиите с поглед към следващите 30?

- Надявам се да сме стигнали там, към където „преходгаме“. Важно е хората да имат ценностна система. На студентите казвам, че не крада сребърни лъжички за чай, като отида на гости, не защото домакините ще ме хванат и ще ме накажат, а просто защото моят морал не ми позволява това. Нормите трябва да станат част от нашата идентичност, така че да не можем да ги прекрачим. Специализираните медии трябва да работят за това ценността утвърждаване. Бизнесът трябва да излезе на светло.

- Имаме такава рубрика в списанието...

- Бизнесмените трябва да станат морални авторите в обществото, а не на тях да се гледа като на мошеници, често не без основание. Моралните богати правят живота и на бедните по-хубав.

- Вижда ли се вече краят на хартиените издания?

- Вижда се краят на масовите хартиени издания. Тяхната роля се поема от телефона в ръката. Но има ниша за по-качествена журналистика, която ще разчита на хартията. Това е друг тип преживяване, което дава възможност да се замислиш. Интернет е бърз поток. Хартията ще остане в бутикови медийни сфери и ще е въпрос на лукс и на престиж. Този нов вид медии ще създават собствена аудитория в нещо като комуникативни клубове. Ще ми се медиите да сменят качеството на забавлението, налагайки ценности в обществото.

in the media just in the form of scandals ...

- Special media is needed to reflect economic issues. Economic journalism is as much journalism as it is expertise. It is not a topic for the masses, and it is becoming increasingly rare in our local culture. English-language media are taking over this audience.

- In that case, should we take extra care for the Bulgarian-language media?

- Special care is needed because of the specifics of the Bulgarian market and economy. Bulgarian society has its own agenda regarding its problems.

- What would be a successful formula for the business editions in Bulgaria?

- For the business media it is important to speak in an exciting way, as this topic is rather boring by nature. Information may be very important to people, but the over-seriousness in its delivery pushes them away. The other important thing for such media is to be independent and not to be part of economic battles and competition wars.

- The life of any media also depends on its sources of funding. How can this be handled in a healthy way?

- It would be a good idea to do this through the cover price, but in a small market like ours, it is nearly impossible. In that case, one has to seek the support of the business, so that it can get quick, reliable and useful information in return, but not information which is used as a form of influence. The fate of these media largely depends on the morale of the source of funding. There should also be a distinction between sponsorship and advertising. An ad seeks a commercial effect, it's a deal. The social responsibility of the business is in sponsorship. It does not bring a direct profit, but helps the business having a huge resource to build a world to its liking. During the transition, an economic class was created that still does not feel the social responsibility related to capital. When your capital crosses the limit of personal needs, then comes the historical role of business, the social construction.

- There are already predictions that journalist and editor are among the disappearing professions of the future. As a journalist, what do you think about this?

- The prediction for their extinction is greatly exaggerated. Today everyone thinks they can do journalism. But people have already begun to feel that the Internet is not a media, it is an information flea market, and social networks are a form of private communication. In my opinion, the reverse process of returning to qualitative journalism, part of which is specialized economic journalism, will soon occur. In the past, when the cameras and films became cheaper and everyone started shooting, it was believed that amateur photo-shooting would kill professional photography. No such thing happened because people began to develop greater sensitivity and to value the achievements of professional photography. So, not only it did not perish but it actually increased its value. Something similar is about to happen with qualitative journalism.

- Can experts in a given field displace journalists?

- When you visit someone, sometimes you hear, "Here, I've done everything by myself." And I say, "Yes, and it shows." When you build a house, it is always better to use professionals. The same is true when you get informed.

- After 30 years of transition, what is your message to the business and media, looking at the next 30?

- I hope we've got to where we're going. It is important for people to have a value system. Tell to my students I that I do not steal silver tea spoons when visiting someone because the hosts will catch me and punish me, but just because my morality does not allow me to do that. Standards must become part of our identity, so that we do not cross them. Specialized media should work for this value-based assertion. Business should come out to the light and become legitimate.

- We have such a column in the magazine ...

- Business people have to become moral authority in society, not to be perceived as crooks, often not without a reason. The morally rich make life for the poor also better.

- Is the end of paper editions coming soon?

- The end of mass paper editions is near. Their role is taken over by the phone in our hands. But there is a niche for better journalism that will rely on paper. This is another type of experience that gives you the opportunity to think. The Internet is a fast stream. Paper will remain in boutique media spheres and it will be a matter of luxury and prestige. This new kind of media will create their own audience in some sort of communicative clubs. I would like to see the media changing the quality of the entertainment, imposing values in the society.

Списанията носят удоволствието от четенето

Magazines Bring the Pleasure of Reading

Доц. д-р Григорий
Вазов, ректор на
Висшето училище
по застраховане
и финанси:

**Prof. Dr.
Grigoriy Vazov,
Rector of the
Higher School
of Insurance
and Finance:**

Доц. Вазов, в каква ситуация според вас са бизнес медиите в тази цялостна трансформация? Каква формула да следват?

- Бизнес медиите сами определят своето поведение, избират анализите, които да правят, и дълбочината, която те да имат.

- Да, но има нещо, което се нарича читателски интерес. И медиите са зависими от очакванията към тях...

- Няма медия, която да не е зависимо от читателския интерес. Читателите на икономическите медии, които правят анализи, изводи и чертаят перспективи за развитието на държавата, на икономиката, на даден бизнес, са на много по-високо равнище от читателите на другите медии,

които отразяват потока от информация. Сериозните икономически издания са седмични или месечни и те трябва да са добре подготвени за своите читатели. Икономическите медии, които в момента са на нашия пазар, имат значимо присъствие и аз имам високо мнение за българския медиен пазар в областта на икономиката. Сп. „Икономика“ например е издание, което се прави много професионално.

- След голямата икономическа криза през 2008 г. повечето икономически рубрики и предавания в българските телевизии бяха спрени. Има ли нужда от компетентни икономически медии днес?

- Телевизиите правят свои икономически анализи, свързани с актуалното през деня, най-много през седмицата. От другите икономически медии очаквам госта по-сериозни анализи. И е хубаво, че на българския пазар днес има добър набор от икономически издания.

- Защо са нужни такъв тип медии?

- Те дават актуалната информация за българската икономика и за глобалните процеси, за отделни компании и за новите тенденции. Прави се представяне и на малки, и на големи икономически структури в България. Всеки собственик на бизнес, за да получи тази информация, би трябвало да назначи на работа

Роф. Vazov, in what situation do you think are the business media in this complete transformation? What formula should they follow?

- The business media themselves determine their behaviour, they choose the analyses they make, and the their depth to have.

- Yes, but there is something called readers' interest. And the media are dependent on the expectations for them

...

- There is no media that is not dependent on the readers' interest. Economic media readers who make analyses, conclusions and draw perspectives for the development of the state, the economy, a specific business, are on a much higher level than the readers of other media that reflect the flow of information. Serious economic editions are weekly or monthly and they must be well prepared for their readers. The economic media that are currently on our market have a significant presence and I have high opinion about the Bulgarian media market in the economy sector. Economy Magazine, for example, is a very professional edition.

- After the major economic crisis in 2008, most economic sections and programs on Bulgarian televisions were stopped. Do we need competent economic media today?

- Televisions make their own economic analyses related to the current topics of the day, mostly during the week. From other economic media I expect much more serious analysis. And it is good that there is a good set of economic editions on the Bulgarian market today.

- Why do we need this kind of media?

- They provide up-to-date information on the Bulgarian economy and the global processes, on individual companies and new trends. Both small and large economic structures in Bulgaria are being presented. Every business owner should have a serious analytical team assigned to get this information. Instead of doing that, one can get all the economic releases at a symbolic price and keep track of developments.

- The audience of the economic media

Сп. „Икономика“ се прави много професионално и аз съм сред неговите романтични читатели

Economy Magazine is done very professionally and I am among its romantic readers

сериозен аналитичен екип. Вместо това той може да получава всички икономически издания на символична цена и да следи развитието.

- Аудиторията на икономическите медии е сравнително тясна. Каква да е здравословната им формула за съществуване, щом имат толкова важна мисия?

- Те може да съществуват чрез абонамент и чрез реклама. Аз например съм абонат на сп. „Икономика“. Не търся списанието заради хороскопа в него, а заради важната икономическа информация, която то ми дава.

- В дигиталната ера има ли място за хартиени издания?

- Разбира се. Знаем, че няма да е както преди 30 и повече години, но хартията като носител на информация винаги ще има своето значение. Рано е обаче да ги отписваме. Това е важна дискусия в целия свят. Книжният носител си е книжен носител със свои предимства. Компютърът има друго предназначение. За мен той не носи удоволствие от четенето и от анализа.

- Какво да е поведението на икономическите медии в тази непрестанна промяна на навиците, а и на

is relatively narrow. What should their formula for a healthy existence be if they have such an important mission?

- They may exist through subscription and advertising. For example, I am a subscriber to Economy Magazine. I am not looking for the magazine because of the horoscope in it, but because of the important economic information it gives me.

- Is there a place for paper editions in the digital era?

- Of course. We know it will not be like 30 years ago or more, but paper as a bearer of information will always matter. It is too early to write it off. This is an important global discussion. A paper carrier is a paper carrier with its own advantages. The computer has another purpose. For me, it does not bring joy from reading and from the analysis.

- What should be the behaviour of the economic media in this constant change of habits, and in the world as a whole? Digitization has become an

света като цяло? Дигитализацията стана съществен фактор в тази промяна...

- О, ако знаех отговора, сигурно щях да съм много богат. Трудно дори главните редактори и собствениците на тези медии може да отговорят. Това е и форма на някакъв естествен подбор. Не съм автор на научна фантастика, за да мога да кажа какво ще стане време.

- Какво е усещането ви за това неясно бъдеще? В какъв процес на трансформация сме вкарани, макар и самите ние да предизвикваме трансформацията?

- Никои не ни вкарва в трансформация, това са естествени процеси на развитието на обществото. Няма никаква фантастика в това.

- Сп. „Икономика“ вече 30 години е на пазара. Какво ще му пожелаете за следващите 30?

- В последните години сп. „Икономика“ претърпя вероятно развитие. Не зная каква е причината, но в момента това е много добро икономическо издание. А и този двуезичен вариант предполага много повече читатели. Преди четири години бях на корицата на списанието, оттогава забелязвам силно развитие нагоре.

- И накрая популярния въпрос: Ще изяве ли мишката книжката?

- Някогашните големи тиражи остават в миналото. Но пък хартиените издания винаги ще имат своите романтични читатели. Аз съм сред романтичните читатели на сп. „Икономика“.

important factor in this change ...

- Oh, if I knew the answer, I would have probably been very rich. Hardly even the chief editors and owners of these media could answer. This is also a form of some natural selection. I'm not a science fiction author, so that I could predict what's going to happen in time.

- What is your feeling about this unclear future? What transformation process are we caught in, even though we are the ones to incite the transformation?

- No one has brought us into transformation, these are natural processes of the development of society. There is no fiction in that.

- Economy Magazine has been on the market for 30 years. What would you wish them for the next 30?

- In recent years, Economy Magazine has undergone incredible development. I do not know what the reason is, but at the moment, it's a very good economic edition. And this bilingual version implies many more readers. Four years ago, I was on the cover of the magazine, since then, I have seen a strong upward development.

- And finally, the popular question: Will the mouse eat the book?

- The old-time large circulations remain in the past. But paper editions will always have their romantic readers. I am among the romantic readers of Economy Magazine.

Дигиталната трансформация силно променя медиите

Digital Transformation Greatly Changes the Media

Лилия
Стоянов:

Liliya
Stoyanov:

Л-жо Стоянов, създадохте компанията Transformify и нейното име подсказва, че сме в процес на трансформация. Каква трансформация става с медиите днес?

- Дигиталните медии имат много голяма власт над мнението на хората и могат да променят тяхната визия, но невинаги трансформират живота към по-добро.

- **Процесът на трансформация в каква промяна вкара медиите?**

- Те трябва много бързо да се адаптират към дигитализацията и постоянно да търсят нови канали, по които да генерират приходи, привличайки нови потребители. Презвикателство е да намират начини да ги задържат, тъй като по-лесно от всякога потребителите започват да следват не един акаунт, а друг. Вижте Инстаграм и Фейсбук.

- **Тяхната поява промени представите и пренареди пазара. Каква роля се пада на традиционните медии?**

- Традиционни медии са вестници, списания, онлайн издания и блогове, които съществуват отдавна. Въпросът е как те отговарят на търсенето на потребителите. Как информацията се предлага лесно, удобно и по възможност безплатно. Инстаграм и Фейсбук са напълно безплатни за потребителя.

- **Но не са ли социалните мрежи по-големият проводник на т. нар. фалшиви новини? Там се губи отговорността на самата медия към информацията, която се разпространява чрез нея...**

- Инвестирах в компания в Южна Корея и Сингапур, която е върху блокчейн. Тя използва технологии, за да проследи кой създава съдържанието, кой го купува и къде то е публикувано. Пътят на съдържанието може да се проследи, но трудно може да се каже дали то отговаря на истината. Често това е сива зона, „фалшиви новини“ е относително понятие – те са фалшиви за едни и са истина за други.

- **Но когато информацията е написана от журналист, който застава със своето добре разпознаваемо име, това е вид гаранция...**

- Името на журналиста може да даде

Mrs. Stoyanov, you created the company Transformify and its name suggests that we are in the process of transformation. What kind of transformation is the media going through today?

- Digital media have a lot of power over people's opinion and can change their vision, but they do not always transform life for the better.

- **What kind of a change has transformation brought to the media?**

- They need to quickly adapt to digitization and constantly look for new channels to generate revenue, attracting new users. It's a challenge to find ways to keep them, because it's easier than ever for users to follow one account and then another. Take a look at Instagram and Facebook.

- **Their appearance changed the perspectives and rearranged the market. What role does traditional media play?**

- Traditional media are newspapers, magazines, online publications and blogs that have existed for a long time. The question is how they respond to the consumer demand. How information is to be offered easily, in a convenient way and free of charge. Instagram and Facebook are completely free to the user.

- **But aren't social networks the bigger conductor of the so-called fake news? The responsibility of the media itself towards the information which is being distributed through is getting lost there ...**

- I was investing in a company in South Korea and Singapore, which is blockchain-based. It uses technology to track who create the content, who buys it and where it is published. The path of the content can be tracked, but it is hard to tell whether it is true. Often, this is a grey area, "fake news" is a relative concept - they are fake to some and they are true to others.

- **But when information is written by a journalist who stands behind it with his well-recognized name, it's kind of a guarantee ...**

- The name of the journalist can only give value to the quality of the material.

- **There are journalists who still respect professional ethics and standards, while the**

Лилия Стоянов е главен изпълнителен директор и бизнес ангел в Transformify (<https://www.transformify.org>). Специалист по финтех и дигитална трансформация, професор в Zigurat Business School и експерт оценител по програма Horizon 2020 в Европейската комисия.

Liliya Stoyanov is Chief Executive Officer and Business Angel at Transformify (<https://www.transformify.org>). Specialist in Fine and Digital Transformation, Professor at Zigurat Business School and Expert Evaluator on Horizon 2020 at the European Commission.

стойност само за качеството на материала.

- Има журналисти, които все още спазват професионалната етика и стандарти, докато т. нар. социални медии са само преносител на информация.

- Фейсбук е агрегатор, той събира и разпространява информация. Индивидуалните медии създават информация, която после стига до агрегаторите, за да достигне до повече потребители. Самата аз също съм журналист – пиша за entrepreneur.com като експерт.

- Към времена на какъв вид медии вървим?

- Онлайн медиите много бързо привличат потребители. Те са по-популярни от печатните медии и телевизията, която също регистрира отлив на интереса. Потребителите обичат да гледат видеа на телефоните си, предпочитат Нетфликс. Този тренд ще продължава.

- Как медиите успешно да сърфират в океана на промяната?

- Пътят е да се дигитализират, а на хартия да поднасят само търсено от потребителите съдържание. Чрез добре рекламирани видеа и подкасти може да привличат нови потребители. Когато имате добър трафик, рекламодателите охотно ще рекламират при вас.

- Като предприемач какъв вид съдържание бихте насърчавали да се създава?

- Зависи каква е потребителската група на дадена медия. Ще дам пример с entrepreneur.com – издание, насочено към предприемачи от цял свят. За него пишат хора, които споделят собствен опит, за да може други предприемачи да избегнат техните грешки и да прилагат работещ опит.

- Как се издържа тази медия?

- Основно от реклама. Авторите не получават хонорар. Пишейки в медия, известна по цял свят, ние популяризираме себе си като личен бранд, както и бранда на компанията, която сме основали.

- Чувствате ли се обаче ангажирани финансово да допринасяте за издръжката ѝ?

- Не, ние им даваме безплатно съдържание. А как те ще набират рекламодатели, е работа на техния отдел Продажби.

- Какво да е работещото взаимодействие между бизнес и медии в България?

- Не познавам добре средата, но тук е малък пазар и следва да насочите вниманието си към платежоспособна ниша, за да се издържате от нея, генерирайки достатъчно висок трафик.

- Има прогнози, че журналист и редактор са професии, които един ден ще изчезнат. Роботи ли ще ги заменят?

- Не толкова роботи, защото съдържанието, написано от изкуствен интелект, няма същото въздействие. Според мен ще останат журналисти като Опра Уинфри, които водят популярни предавания. Създаването на такъв бранд отнема много време, а и малцина може да го постигнат. Експерти като мен заменят журналистите, защото публикуват безплатно в медиите, тъй като популяризират бранд, услуга, или в информацията има линк към техен сайт. Така тези експерти „продават“ себе си и собствената си експертиза.

- И тук е разликата, че журналистите обик-

so-called social media are just information carriers.

- Facebook is an aggregator, it collects and distributes information. Individual media create information that then reaches aggregators to reach more users. I am also a journalist myself - I write for entrepreneur.com as an expert.

- **What kind of media are to come?**

- Online media very quickly attract users. They are more popular than print media and television, which also register declining interest. Users love to watch videos on their phones, they prefer Netflix. This trend will continue.

- **How can media successfully surf the ocean of change?**

- The way is to digitize, and to provide on paper only content sought by the users. Well-advertised videos and podcasts can attract new users. When you have good traffic, advertisers will be willing to advertise with you.

- **As an entrepreneur, what kind of content would you encourage to be created?**

- Depends on the users group of a given media. I will give an example with entrepreneur.com, an edition aimed at entrepreneurs from around the world. It is written by people who share their own experience, so that other entrepreneurs can avoid their mistakes and apply working solutions.

- **How does the media support itself?**

- Mainly from advertising. Authors do not receive any payment. Writing for a world-famous media, we promote ourselves as a personal brand, as well as the brand of the company we have founded.

- **Do you, however, feel financially committed to contributing to its maintenance?**

- No, we give them free content. And how they will recruit advertisers is a job of their sales department.

- **What is the working interaction between business and media in Bulgaria?**

- I do not know the environment well, but the market here is small and you should focus on the affluent niche, so that you could live by it, generating big enough traffic.

- **There are predictions that journalist and editor are jobs that will one day disappear. Will robots replace them?**

- Not so much robots, because the content written by AI does not have the same effect. In my opinion, there will be journalists like Oprah Winfrey who are making popular shows. The creation of such a brand takes a lot of time, and few can do it. Experts like me replace journalists because they post for free in the media as they promote a brand, service, or there is a link to their site in the information. That way, these experts "sell" themselves and their expertise.

- **And here lies the difference, because journalists usually do not aim to "sell" themselves. But then, is it time to close the journalistic faculties?**

- Within a decade they will shrink greatly. From them will come people who have the ability to create a strong brand. In order to make a show of the rank of Oprah Winfrey, they need some knowledge. This is why the focus of what is being learned will change. More and more universities are inviting academics who do not have a purely academic career but are practitioners and business people. I, myself, am such a lecturer. This is a new trend in education.

- **How will the media look like in 10 years?**

- They will mainly be digital. The part of the printed editions will be minimal, with content that users have the desire to preserve as a book. I see an increasing fragmentation of the media and this is a good trend. (⇒)

новено нямат за цел да „продават“ себе си. Но в такъв случай време ли е да закрием журналистическите факултети?

- До десетина години те ще бъдат много свити. От тях ще излизат хора, които имат способността да създават силен бранд. За да направят предаване от ранга на Опра Уинфри, те имат нужда от определени познания. Ето защо ще се смени фокусът на това, което се учи. Все повече университети канят преподаватели, които нямат чисто академична кариера, а са практики и хора от бизнеса. Самата аз съм такъв преподавател. Това е нова тенденция в образованието.

- Как ще изглеждат медиите след 10 години?

- Те основно ще са дигитални. Частта на печатните издания ще е минимална, като в тях ще е залегнало съдържание, което потребителите да имат желание да съхранят като книга. Виждам все по-голяма фрагментация на медиите и това е добра тенденция. (1)

**Изкуствен интелект
трудно би заменил
въздействащото
присъствие на журналисти
като Опра Уинфри**

*Artificial Intelligence
would hardly replace
the influential presence
of journalists like Oprah
Winfrey*

Инж. Калин Пешов: Най-ценният ни капитал са хората и завоюваното доверие

Над две хиляди
работници и
служители на
Главболгарстрой
са силата, която
превръща теорията
в практика и
проектите в
реалност

Инж. Калин Пешов е част от ръководния екип на „Главболгарстрой“. През 2009 г. става председател на Управителния съвет на „Главболгарстрой“ АД, а през 2013 г. и на „Главболгарстрой Холдинг“. Кариерното му развитие започва през 1994 г. в Роял Патейтос - първоначално като електроинженер, а впоследствие като директор Продажби - и работи там до 1999 г. После за около една година е в Ханиуел България. За кратко работи и в Министерството на финансите, преди да се присъедини към най-голямата строителна компания в България – „Главболгарстрой“, където в периода 2003 - 2006 г. е маркетинг мениджър. През 2006 г. става изпълнителен директор и е на тази позиция до началото на 2011 г., когато поема функциите на главен изпълнителен директор.

Инженерното си образование е получил в Техническия университет в София.

Дипломира се като магистър по бизнес администрация в Business School, Лозана.

По-късно завършва и EMP програма в Уортън, Университета на Пенсилвания.

Eng. Kalin Peshov: Our Most Valuable Asset Are the People and the Hard-earned Trust

Engineer Kalin Peshov is part of the management team of Glavbolgarstroy. In 2009, he became the Chairperson of the Management Board of Glavbolgarstroy AD, and in 2013, of Glavbolgarstroy Holding as well. His career development started in 1994 at Royal Potatoes, first as an electrical engineer, and later as a sales director. He worked there until 1999. Then, for around a year, he was at Honeywell Bulgaria. He worked for a short period of time at the Ministry of Finance, before he joined the largest construction company in Bulgaria – Glavbolgarstroy, where, in the period 2003-2006, he was the Marketing Manager. In 2006, he became its Executive Director and held this position until the beginning of 2011 when he assumed the role of a Chief Executive Officer.

He received his engineering degree from the Technical University of Sofia.

He graduated as a Master in Business Administration from the Business School in Lozana.

Later, he completed an EMP program at Wharton School of the University of Pennsylvania.

More than two thousand workers and employees of Glavbolgarstroy are the power that transforms theory into practice and projects into reality

Инж. Пешов, през тази година „Главболгарстрой“ става на 50 години. Как в няколко изречения ще съберете този половин век развитие?

- Труд, труд и пак труд. За да се развива и оцелява една строителна компания 50 години на пазарите, на които ние работим, ръководството ѝ трябва да е съставено основно от работохолици, хора без страх от предизвикателства, дори леката лудост също е от полза. Сериозно, тези петдесет години представляват инвестиция на много труд и постоянство, непрестанен стремеж към приложението на нови технологии в търсене на наистина най-добрите решения. Това са петдесет години безкомпромисен професионализъм и пълна отгаденост на каузата да градим с коректност и качество не само сгради и инфраструктура, но и доверието на партньори, клиенти и служители.

- Открихте ли формулата за фирмено здраве и дълголетие?

- За мен ключова е мотивацията. Какво те кара да ставаш сутрин и да правиш това, което правиш... Колкото повече се фокусираш върху качеството на продукта, крайния резултат и възможността да създаваш нещо красиво и достойно, толкова по-успешен ще бъдеш в работата си. Успехът не може да е самоцел. Той идва тогава, когато имаш правилната настройка и вложки в работата най-доброто от себе си.

- „Доверие, завоювано с качество“ е девизът на холдинга. Как във всеки проект и всяко действие го отстоявате, при положение че работят толкова много хора на толкова много обекти?

- Структурата на компанията винаги е следвала актуалните академични тенденции на управление. Адаптираме се според средата и нуждите в нашия сектор така, че да отговаряме адекватно на тях. Понякога това означава разрастване, но понякога означава и свиване на бизнеса. Разбира се, имали сме и много грешки, но винаги сме се изправяли и сме тръгвали отново напред.

- На кои пазари присъствате? Къде работите с най-голяма лекота и къде е най-трудно?

- През годините сме присъствали на много пазари – от Русия, Украйна, Беларус, Казахстан, Узбекистан, през Германия, Кипър, Турция, Гърция, Северна Македония, Косово до Мароко, Катар и Египет. Разбира се, най-големият ни пазар е България. По отношение на трудностите - всеки пазар е различен и специфичен, идва със съответната народопсихология, ценности, порядки, с институционалните и правовите рамки, с нуждите и изискванията на местната среда.

- Как с днешна дата изглежда в числа „Главболгарстрой Холдинг“?

- Консолидираният ни баланс постоянно се мени. Строителството навсякъде по света е цикличен бизнес, зависим от промените в икономическото състояние на страната, от съседните пазари и от много други фактори. Достигали сме и до 450 млн. лв. на година, спадали сме и под 200 млн. лв. Това обаче, което смятаме за най-важен капитал в компанията и което е в нашия фокус, са служителите, които към днешна дата са над 2000 души. Те са силата, която превръща теорията в практика, проектите в реалност.

Eng. Peshov, this year Glavbolgarstroy turned 50. How will you summarize this half a century of development in a few sentences?

- Work, work and work again. In order for a construction company to develop and survive for 50 years on the market we work on, its management must mostly comprise of workaholics, people without fear of challenges, even a pinch of craziness is also beneficial. But seriously, these fifty years represent an investment of a lot of work and perseverance, a constant strive to apply new technologies in search of the best solutions. These are fifty years of uncompromising professionalism and total dedication to the cause of building with honesty and quality not only buildings and infrastructure but also the trust of our partners, clients and employees.

- Have you found the formula for company health and longevity?

- Motivation is key to me. It is what makes you get up in the morning and do what you do... The more you focus on the quality of the product, the end result and the opportunity to create something beautiful and worthy, the more successful you will be in your work. Success is not an end in itself. It comes when you have the right attitude and invest your best in what you do.

- “Trust Won by Quality” is the motto of the Holding. How do you stand up for it in every project and every action with so many people working at so many sites?

- The structure of the company has always complied with the current academic management trends. We adapt according to the environment and the needs in our sector, so that we can respond adequately. Sometimes this means expansion but sometimes it means shrinking the business. Of course, we have made a lot of mistakes but we have always stood up and continued forward.

- On which markets are you present? Where do you work with the greatest ease and where is the hardest?

- Over the years, we have been present on many markets – from Russia, Ukraine, Belarus, Kazakhstan, Uzbekistan, through Germany, Cyprus, Turkey, Greece, Macedonia, Kosovo to Morocco, Qatar and Egypt. Of course, our biggest market is Bulgaria. As for the difficulties – each market is different and specific, it comes with the respective culture, values, customs, institutional and legal frameworks, the needs and requirements of the local environment.

- How does Glavbolgarstroy Holding currently look like in figures?

- Our consolidated business is constantly changing. All over the world, construction is a cyclical business that depends on the changes in the economic situation of the country, on

Труд, труд и пак труд – е 50-годишната история на „Главболгарстрой“, събрана в едно изречение

Work, work and work again is the 50-year history of Glavbolgarstroy in one sentence

”

Успехът не може да е самоцел. Той идва, когато имаш правилната настройка и вложиш в работата най-доброто от себе си

Success cannot be an end in itself. It comes when you have the right attitude and invest your best into your work

“

- **Ръководите една от най-големите строителни компании в България. Кои са някои от обектите, с които бихте желали всеки от нас да свързва името на „Главболгарстрой“?**

- В „Главболгарстрой“ разполагаме с наистина огромното разнообразие от изпълнени обекти. Строим буквално всичко – летища, хотели, болници, газова инфраструктура, депа, обекти от водния сектор. Това е предизвикателство, което ни поддържа винаги бунни, търсещи и отворени за креативност и иновации. Много са обектите, с които се гордеем, но някои от най-емблематичните са спортна зала „Арена Армеец“, двата завода на „Биовет“, по които в момента работим, транзитния газопровод за Турция, посолството на САЩ, както и това на Федерална Република Германия, което ще строим наскоро, автомагистрала „Струма“ и много, много други.

- **Кои са някои от най-големите предизвикателства, които се налага да преодолявате? Все пак не сте и сами на пазара...**

- Освен намирането на подходящи кадри, сериозно предизвикателство в бранша е фактът, че бизнесът е цикличен и усилията ни са насочени към това да запазим хората, когато между големите обекти се появяват шест, девет, а понякога и дванадесет месеца празнина. Разбира се, винаги трябва да се има предвид и постоянната ликвидна опасност. Строителните компании са в един от бизнесите, които фалират най-лесно и най-бързо. В бранша често се случва инвеститори да забавят или дори да не извършат плащане, което поставя бизнеса в изключително сложна и трудна ситуация.

- **Вие сте един от зам.-председателите на Камарата на строителите в България (КСБ). С какъв този камара е важна?**

- „Главболгарстрой“ членува в различни организации, но КСБ е една от малкото, създадени по силата на специален закон. Тя обединява бранша, включително и около проблемите в сектора. Опитваме се заедно с колегите да се борим с предизвикателствата, да намираме общи решения, да търсим и да обменяме добри практики.

- **Вашата гледна точка към обществените поръчки, в които участва големият строителен бизнес...**

- За миналата година балансът ни сочи, че 72% от приходите на „Главболгарстрой“ АД идват от частни инвеститори и едва 28% са от обществени поръчки. Такъв процент невинаги е възможен, но се стремим съотношението между държавни срещу частни обекти да не надвишава 50%. В момента изпълняваме вече втори обект за нашите партньори от „Аурубис“, работили сме с компании като „Дънди Прешъс Металс“, световния гигант в производството на царевича „Амилум“, немска-

neighbouring markets, as well as on many other factors. We have reached BGN 450 million a year, and we have dropped to BGN 200 million. But what we consider to be the most important capital of the company and which is in our focus are our employees who are more than 2,000 people to date. They are the force that turns theory into practice and projects into reality.

- **You manage one of the largest construction companies in Bulgaria. Which are some of the sites you would like each one of us to link the name of Glavbolgarstroy to?**

- We, at Glavbolgarstroy, have a really huge variety of implemented projects. We built literally everything – airports, hotels, hospitals, gas infrastructure, landfills, water sector sites. This is a challenge that keeps us always awake, searching and open to creativeness and innovation. We are proud of many of our sites, but some of the most emblematic are Arena Armeets Sports Hall, the two Biovet factories we are currently working on, the transit gas pipeline for Turkey, the US Embassy, and the Embassy of the Federal Republic of Germany that we have recently started constructing, the Struma motorway and many, many others.

- **Which are some of the greatest challenges that you have to overcome? After all, you are not alone on the market...**

- In addition to finding the right staff, a serious challenge in this industry is the fact that the business is cyclical and our efforts are focused on keeping the employees in cases when, in between big projects, there is a gap of six, nine and sometimes twelve months. Of course, we have to always bear in mind the constant liquidity risk. Construction companies are in an industry where they can go bankrupt the easiest and the fastest. In this sector, it happens very often that the investors delay or even do not make their payment, which puts the business in an extremely complicated and difficult situation.

- **You are one of the deputy chairpersons of the Bulgarian Construction Chamber (BCC). Why is this chamber important?**

- Glavbolgarstroy is a member of different organizations, but BCC is one of the few established under a special law. It unites the industry also around the problems of the sector. Together with our colleagues, we are trying to overcome challenges, to find common solutions, to look for and exchange good practices.

- **Your perspective on public procurements in which large construction businesses takes part...**

- Our balance sheet for the last year shows that 72% of Glavbolgarstroy's revenue comes from private investors and only 28% from public procurements. Such a percentage is not always possible but our aim is the ratio between state and private sites to remain not more than 50%. Currently, we are implementing a second project for our partners from Aurubis, we have worked with companies, such as: Dundee Precious Metals, the global giant in the production of corn – Amylum, the German company Quarzwerke, this makes us independent from investments in the public sector.

- **New construction products and technologies are constantly emerging. How do you develop and modernize your business?**

- It is difficult for a company to be at a high technology level on a small market like Bulgaria, but we are trying to integrate the leading global practices in everything we do. During the construction of the Arena Armeets hall, a hydraulic technology for lifting the huge hall roof was used for the first time in Bulgaria.

та фирма „Кварцверке“ - това ни прави независими от инвестициите в публичния сектор.

- Постоянно излизат нови строителни продукти и технологии. Как развивате и модернизирате бизнеса си?

- Трудно е на малък пазар като българския една компания да бъде винаги на високо технологично ниво, но се опитваме във всяко нещо, което изпълняваме, да интегрираме водещите световни практики. При изграждането на зала „Арена Армеец“ за първи път в България бе използвана хидравлична технология за повдигане на масивния покрив на залата. Работим по сложна технология за ремонта на мостовите съоръжения на автомагистрала „Хемус“. Закупихме най-новото и модерно американско оборудване на заваръчни инсталации за газовите обекти, които изпълняваме. Разбира се, отделяме внимание и на безопасността на хората, следим развитието и се стараем да осигуряваме добра и спокойна среда на служителите.

- Опитвате ли да включвате и нещо от древното познание, ползвано в строителството?

- От историята ценни са не само методите, които са използвани, но и смелите идеи, материализирани в сгради и съоръжения. Когато Колю Фичето е гледал една река, той не е мислил колко е невъзможно преместването на дерето с наличните тогава материали и техника. Учим се от това никога да не се отказваме. Където има воля, има и път, както е казал великият Христо Проданов.

- Крепостта Цари Мали град какво място заема сред специалните обекти, в които „Главболгарстрой“ има принос?

- Това е един от най-интересните проекти в палитрата на компанията. Там извършихме реставрационни и консервационни дейности на раннохристиянската църква и античната крепост. Смяя да кажа, че крайният резултат е забележителен. Вложихме много време в проучване на реалните параметри на тази древна локация и я възстановихме с максимална точност. Различното в този проект е, че докато много хора и компании се опитват да печелят от подобни исторически забележителности, ние инвестирахме допълнителни средства от печалбата от наши собствени инвестиционни проекти, за да се получи този вид, който мястото заслужава.

- Ръководите голям бизнес. Коя е най-голямата ви мечта за него?

- Бизнесът е нищо без хората. Ръководители, партньори, служители, клиенти... когато всички те са щастливи, че са имали досег с „Главболгарстрой“, когато си сложат календара на ГБС над масата в кухнята, значи сме направили нещо хубаво.

- Една причина да искате да замените този бизнес с друг и една – да не искате?

- Човек не избира съдбата си. Със сигурност има повълнуващи професии от тази на строителите. Всяко момче е мечтало да е командос, а когато стане юноша, е искало да е на мястото на Лю Хефнър, но сериозно, да оставяш красиви и полезни за хората проекти след себе си е страхотно. Харесвам си работата и не бих я заменил с друга.

- Ако трябва да изнесете урок по родолюбие пред деца, какво ще им кажете?

- Единственият смислен урок по родолюбие може да се предаде чрез личния пример. (V)

” Камо познание за строителството ценни за нас са не само методите, използвани от древноста до днес, но и смелите идеи, материализирани в сгради и съоръжения

As construction knowledge, what is valuable to us are not only the methods that have been used from the ancient times to nowadays but also the brave ideas, materialized in buildings and facilities “

We are working on a complex technology for the repair of the bridge facilities of Hemus motorway. We have purchased the latest and most up-to-date American welding equipment for the gas sites we construct. Of course, we pay attention to the safety of people, we follow their development and ensure a good and peaceful environment to our employees.

- Do you try to deploy anything from the ancient knowledge used in construction?

- In history, what is valuable are not only methods that were used but also the brave ideas that were materialized in buildings and facilities. When Kolyu Ficheto was looking at a river, he was not thinking about how impossible it was to move the gully with the materials and equipment available at that time. From that we learn that we should never give up. Where there is a will, there is a way, as the great Hristo Prodanov says.

- What is the place of the Tsari Mali Grad Fortress among the special projects in which Glavbolgarstroy has taken part?

- This is one of the most interesting projects in our company's portfolio. We carried out restoration and conservation activities on the early Christian church and the ancient fortress. I dare say that the end result is remarkable. We spent a lot of time researching the real parameters of this ancient location and we restored it with utmost accuracy. The different thing about this project was that, while many people and companies try to profit from such historical sites, we invested additional resources from the profits of our own investment projects in order to achieve the look that the place deserves.

- You manage a large business. What is your biggest dream for it?

- Business is nothing without people. Leaders, partners, employees, clients... when they are all happy that they have come in contact with Glavbolgarstroy, when they put its calendar on their kitchen table, it means that we have done something good.

- One reason you would like to change this business with another, and one reason you would not want to.

- You do not choose your own destiny. Surely, there are more exciting professions than that of builders. Every boy has dreamed of being a commando, and when he becomes a teenager, to be in the place of Hugh Hefner, but seriously, to leave behind projects that are beautiful and useful to people is great. I like my job and I wouldn't change it for any other.

- If you have to teach a lesson in patriotism to children, what would you tell them?

- The only meaningful lesson in patriotism can be taught by personal example. (V)

ГЛАВБОЛГАРСТРОЙ
GLAVBOLGARSTROY

50 години доверие, завоевано с качество
50 years leadership through excellence

Editor's Picks

Гергиев
Куманов
Филармос

2013
ИКОНОМИКА

Басилана
Маринова
Банка ДСК

БЪДЕЩЕТО НА
400 МИЛИОНА

ДЪРЖАВА
НА АВТОПИЛОТ
РОМАТИК
НА РЕЛИ

www.economymagazine.bg

ИКОНОМИКА

Июни 2013 г. / Число 5-6

ГЛОБАЛНО
ПРЕЗЖИВАНЕ

www.economymagazine.bg

ИКОНОМИКА

Бизнес
С Мисия

БУДИТЕЛЯТ
ОТ КАЗАНЪК

КОЛЕЛОТО НА
ТЕХНОЛОГИИТЕ

ПРИЛОЖЕНИЕ
ИМОТИ

economy
MAGAZINE

ИКОНОМИКА

ПАРОЛА:
КИБЕРСИГУРНОСТ
PASSWORD:
CYBERSECURITY

НОВИЯТ ДВИГАТЕЛ
НА БИЗНЕСА
THE NEW DRIVING FORCE
FOR BUSINESS

СПИСАНИЕ
'ИКОНОМИКА'
НА 30 ГОДИНИ
ECONOMY MAGAZINE
TURNS 30

www.economymagazine.bg

ИКОНОМИКА

economy
MAGAZINE

ИКОНОМИКА

economy
MAGAZINE

Специално издание: Специал. издание
Юни 2013 г. / Число 5-6
Юни 2013 г. / Число 5-6

Vesela Dzhidzheva
INVESTMENT
COMBINE
TRADITION
MODERN
SERVICE

www.economymagazine.bg

ИКОНОМИКА

Александър Алексиев

www.economymagazine.bg

ИКОНОМИКА

economic.bg

НЕТИПИЧНО, НО
БЪЛГАРСКО
UNUSUAL, BUT
BULGARIAN

КАК ДА ПРОДАВАМЕ,
НО КАК
LET'S SELL,
BUT HOW

ИКОНОМИКА

economy
MAGAZINE

Джиджева Весела / 2013 г.
Джиджева Весела / 2013 г.

ИКОНОМИКА

Специално издание

www.economymagazine.bg

ИКОНОМИКА

Юни 2013 г. / Число 5-6

Списание
„ИКОНОМИКА“
на

30
години

Economy
Magazine
Turns 30

„Икономика“ съхранява ценните уроци

Като с машина на времето старите броеве на изданието ни връщат към поуки, които е добре да помним

Like a time machine, the old issues of the magazine take us back to lessons, which are good to remember

Архив на сп. „Икономика“ през годините

Archive of Economy Magazine over the years

Economy Stores the Valuable Lessons

Тони Григорова

Toni Grigорова

Винаги е интересно да отвориш старо списание. Като с машина на времето то те пренася в минали събития и събужда най-разнообразни настроения. И не е нужно да отиваме много далеч, за да видим колко бързо забравяме. Достатъчно е да се върнем 10 години назад и да разтворим брой 3 на сп. „Икономика“ от 2009 г. В него ст.н.с. д-р Пламен Чипев разглежда причините за глобалната финансова криза и следствията от нея. Да, гостна вода изтече отпозава, но хартията „помни“:

Когато доминото от обезценени финансови активи, съборено от гърмящите „второкласни“ ипотечи, „потече“ във всички страни и посоки едновременно, се оказа, че пътеката, водеща към България, е достатъчно малка. Оттук тръгна образът за банковата ни система като остров на сигурността, определен от един печално известен представител на бизнеса с думите „ние сме извънземни“. Тази извънземност, разбрана като недосегаемост, пречи да си изградим що-годе адекватни прогнози и очаквания за нейното развитие. Една такава особеност - неадекватната оценка на риска на финансовите инструменти, изигра важна, ако не и доминантна роля за икономическия катаклизъм, чийто последици прекрояват сега световната финансова система.

Добре е да си припомним повратни минали моменти, за да ставаме по-предпазливи и по-внимателно да разгръщаме тревата по пътя напред. Евентуално. Поучително е написаното от Пламен Чипев за кризата. Ето още един откъс от него:

„Кванти“ е незлобливият термин, с който на Запад наричат кохортата от съобразителни финансови инженери, призвани да изобретяват нови начини за тласкане на финансовите печалби нагоре. През 1997-ма в

It's always interesting to open an old magazine. Like a time machine, it brings you back to past events and awakens a variety of moods. And we do not have to go too far back to see how fast we forget. It is enough to go back 10 years from now and open issue 3 of Economy Magazine from 2009. Inside, Prof. Dr. Plamen Chipev examines the reasons for the global financial crisis and its consequences. Yes, it has been quite a while since that time, but paper "remembers."

When the domino of devalued financial assets, triggered by the exploding “second-class” mortgages, started “falling” into all sides and directions simultaneously, it turned out that the path leading to Bulgaria is small enough. It is here that the image of our banking system as an island of security was formed, defined by a well-known representative of the business sector with the words “we are aliens.” This alienness, seen as untouchability, stops us from making more or less adequate predictions and expectations for its development. One such peculiarity – the inadequate risk assessment of the financial instruments played an important, if not a leading role for the economic disaster, the consequences of which are now redefining the global financial system.

It is good to go back to crucial past moments, which make us more cautious and more careful when laying on the grass on our way forward. Perhaps it does. It is instructive what Plamen Chipev wrote about the crisis. Here's another extract of it:

“Quants is the innocent term, which is used in the West for the cohort of resourceful financial engineers, called to invent new ways for pushing financial profits even further.

тях се влива и Дейвид Х. Ли. Върорже-ни с Вълшебния метод на Ли, Квантите от Уолстрийт сътворяват един нов свят от финансови инструменти. Хиляди „чисто нови“ ценни книжа с 3-А кредитен рейтинг, които са погълнати моментално от жадно очакващия инвестиционен пазар. Формулата на Ли позволява да се остойности риска на кошницата и се приема за ненужно яйцата да се разпределят в различни кошници...”

Нека не забравяме добротото старо правило, че не бива да слагаме всички яйца в една кошница. И да вървим напред, като помним поуките на миналото. Струва си да пазим старите списания, защото те съхраняват ценните уроци на своето време.

Сп. „Икономика“ ви среща с Васил Кънев – достоен човек и бизнес лидер, който направи много за икономическия разцвет на своя роден край.

Номинираните през 2000 г., сред които и Васил Кънев – той печели и голямата награда

The nominees in 2000, including Vasil Kanev - he also won the grand prize

In 1997, David H. Lee also became part of them. Armed with the magical method of Lee, the quants of Wall Street created a new world of financial instruments. Thousands of “brand new” securities with a 3-A credit rating, which were immediately devoured by the eagerly awaiting investment market. The formula of Lee allows for the valuation of the risk basket and it is viewed as unnecessary for the eggs to be distributed in different baskets...”

Let's not forget the good old rule that we should not put all the eggs in one basket. And let's move forward, remembering the lessons of the past. It is worth keeping the old magazines because they store the valuable lessons of their time.

Economy Magazine meets you with Vasil Kanev – a worthy man and business leader, who has done a lot for the economic boom of his native town.

ВАСИЛ КЪНЕВ, бивш председател на Съвета на директорите на „Идеал Стандарт – Видума“ АД:

Появата на „Американ Стандарт“ промени Севлиево

Vasil Kanev, former Chairman of the Board of Directors of Ideal Standard – Vidima AD:

The Presence of American Standard Changed Sevlievo

Mr. Kanev, you are the winner of the Mister Economy 2000 Grand Prize, and later, twice, you have been nominated for this highest award – in 2003 and 2012. What kind of recognition is this for you?

- That's what the jury decided. If I have a merit, then it is my job. Maybe it was a happy coincidence, but after I became Mister Economy, in 2001, American Standard sent me first to Bonn and then to Brussels.

- What trace did you leave in Ideal Standard – Vidima AD?

- I think an important one. Unfortunately, after my retirement in 2012, other colleagues of mine at key positions in the enterprise followed my fate one by one. Younger people came to replace us, but I'm convinced that youth needs the experience of managers like us. In such large enterprises, the balance must not be disrupted, because this business is not an easy one and a lot of knowledge is needed, which is

н Кънев, вие сте носител на голямата награда „Мистър Икономика 2000“, а после още два пъти имахте номинация за това най-високо отличие – за 2003 и за 2012 г. Какво признание е то за вас?

- Така е преценявало журито. Ако имам заслуга, то това е работата ми. Може би е щастливо съвпадение, но след като станал „Мистър Икономика“, „Американ Стандарт“ през 2001 г. ме изтеглиха на работа първо в Бон, после в Брюксел.

- Каква следа оставихте в „Идеал Стандарт – Видума“ АД?

- Мисля, че важна. За жалост след моето пенсиониране през 2012 г. и други мои колеги на ключови позиции в предприятието един по един последваха моята съдба. На наше място дойдоха по-млади хора, но съм убеден, че младостта

има нужда от опита на мениджъри като нас. В такива големи предприятия балансът не би да се нарушава, тъй като това не е лесен бизнес, искат се много познания, които обаче се трупат с времето.

- С какво се занимавате след оттеглянето от тази компания, която е ключова във вашата кариера?

- Продължавам да работя. Мениджър с моя опит не може да бездейства. Работих с италиански и скандинавски компании, които произвеждат аксесоари за баня. Но за жалост не постигнахме онези високи успехи, каквито имахме с „Американ Стандарт“.

- Сега имате ли ангажимент към „Идеал Стандарт – Видима“?

- Не. Помагам на други фирми, но оставам емоционално свързан с нея.

- Какво е „Идеал Стандарт – Видима“ за този край?

- През 1992 г. между „Американ Стандарт“ и „Видима“ започна взаимовъздействие, което продължи до 2007 г. То показва как трябва да се работи. И сега дръжеството има структуроопределящо значение, важно за региона. Без него няма как да просъществуваме. То дава работа на близо 4 хил. души. Предприятието се стреми да повиши производителността си.

- Производителността е важна тема. Защо в други страни от ЕС има галеч по-висока производителност – заради по-добре обучените хора, заради по-добрия мениджмънт и организация на труда, заради по-добри техниката и технологии ли?

- Факторите са комплексни. Често за българските предприятия се купува втора ръка техника, която вече е морално остаряла. „Американ Стандарт“ постоянно обучаваше работниците и служителите. Сега не виждам това да се прави. Уменията на мениджмънта и организацията на работа винаги са от значение.

- Кои са ключовите фактори за по-високите финансови резултати?

- Мисля, че беше прав премиерът Симеон Сакскобургготски, който каза, че трябва да си сменим чипа. И да променим отношението си и към работата, и към гържавата. Но не мисля, че германците са по-способни от нас. Те просто по-добре уплътняват своето работно време и така опираме до организацията на работа. Там заплащането, дисциплината, а и перспективата е по-различна.

- Да си внасяме мениджъри ли?

- В България работят доста чуждестранни мениджъри. Просто трябва навсякъде да се подобри организацията на работа и хората да са по-мотивирани.

- Ако зависи от вас, какво бихте направили за градовете като Севлиево? Какво им е нужно, за да има стимул хората да остават да живеят там?

- Бих инвестирал в тези градове. Трябват компании като „Американ Стандарт“. Иначе ние сме можещи хора. Българинът е от една страна умен, хитър, но е и дявол. Нужни са много инвестиции и ако ги управляваме умно, ще съумеem да променим облика на страната. Парите обаче трудно идват, явно средата не е подходяща за инвестиции. Виждам обаче, че расте броят на милионерите. Тук всеки месец организираме благотворителни вечери и успяваме да съберем по 12-16 хил. лв. за различни каузи. Бившият кмет Йонко Йовков направи иницира подкрепа за един дом за ученици.

- Вие признавате, че с него сте имали най-добро взаимодействие и заедно сте направили много за Севлиево. Как се създават такива личности като него?

- Те не се създават, а се раждат. Това важи и за добрите бизнес лидери.

accumulated over time.

- What are you doing now after you left this company, which is a key one in your career?

- I keep working. A manager with my experience cannot be idle. I have worked with Italian and Scandinavian companies that produce bathroom accessories. But unfortunately, we did not achieve those great successes that we had with American Standard.

- Are you still working with Ideal Standard – Vidima?

- No. I help other companies, but I remain emotionally attached to it.

- What is Ideal Standard – Vidima for this region?

- In 1992, a cooperation between American Standard and Vidima started, which lasted until 2007. It showed how we should work. And now the company is of a structural significance that is important for the region. Without it, we cannot survive. It provides jobs to nearly 4,000 people. The enterprise strives to increase its productivity.

- Productivity is an important topic. Why in other EU countries there is a much higher productivity – because of the better trained people, because of the better management and organization of work, because of the better equipment and technology?

- The factors are complex. Often, Bulgarian companies buy second-hand equipment that is already obsolete. American Standard constantly trained its employees. Now, I do not see this being done. The skills of the management and the organization of work are always important.

- What are the key factors for higher financial performance?

- I think the Prime Minister Simeon Saxe-Coburg Gotha was right when saying we should replace the chip. And change our attitude towards both work and the state. But I do not think the Germans are better than us. They simply use their working hours better, and thus we get to the organization of work. There, the pay, the discipline and the perspective are different.

- Should we import managers?

- There are a lot of foreign managers working in Bulgaria. We just need to improve the organization of work everywhere and make people more motivated.

- If it were up to you, what would you do for cities like Sevlievo? What do they need to give a reason to people to stay there?

- I would invest in these cities. Companies like American Standards are needed. Apart from that, we are capable people. Bulgarians are clever, cunning, but they can also be devilish. We need a lot of investments, and if we manage them in a smart way, we will be able to change the outlook of the country. Money, however, is hard to come by; obviously the environment is not suitable for investment. I see, however, that the number of millionaires is growing. Here, we organize charity evenings every month and we manage to raise BGN 12-16 thousand for different causes. The former Mayor, Yonko Yovkov, for example, initiated a support event for an institution for students.

- You admit that you had the best interaction with him, and together, you did a lot for Sevlievo. How are such personalities like him created?

- They are not created, they are born. This is also true for good business leaders.

- What was your lucky chance?

- That I was able to attract American Standard in Sevlievo. The local administration was the most flexible and the fastest.

**България ще
получи своя нов
облик, ако отново
се създаде
благоприятна
среда за
инвестиции**

***Bulgaria will
get its new look
if a favourable
environment for
investment is
created again***

- В какво беше вашият шанс?

- В това, че успях да привлека „Американ Стандарт“ в Севлиево. Местната администрация беше най-гъвкава и най-бърза. Имаше възможност да отидат в Габрово или Велико Търново. Аз бях техен преводач.

- Доволен ли сте от кариерата, която направихте?

- Разбира се. Дори прекалено съм доволен. Не съм имал такива очаквания. Шансът беше на моя страна, но и на страната на Севлиево. Искаше се упоритост, а ние я имахме.

- Пишете ли свои мемоари?

- Поверих това на местна журналистка, която подготвя книга за развитието на Севлиево, в която влиза и моята лична история. Напоследък все по-често си мисля, че тук трябва да направим интерактивен музей на индустрията, който да покаже израстването на града, превръщането му в сериозен индустриален център.

- Тази година нашето списание става на 30 години...

- Поздравления за този юбилей! Това е сериозен успех.

- Важно ли е в България да има добри икономически медии?

- Разбира се. Икономическите журналисти са летописци на икономическото ни развитие и са съвестта на времето, в което живеем.

- Какво ще пожелаете на сп. „Икономика“?

- Да намери върнатата формула в дигиталната трансформация, да е близо до бизнеса и хората, които се интересуват от своето личностно и професионално развитие, от икономическите процеси и тенденции. Пожелавам ви да присъствате във всяко предприятие и във всеки бизнес колектив. И нека всички да сме живи и здрави! (1)

They had the opportunity to go to Gabrovo or Veliko Tarnovo. I was their translator.

- Are you happy with your career?

- Of course. I am more than happy. I didn't have such expectations. Luck was on my side, but also on the side of Sevlievo. Determination was needed, and we had it.

- Do you write your memoirs?

- I entrusted this to a local journalist who is preparing a book on the development of Sevlievo, which also includes my personal story. I have been thinking recently that we should create an interactive museum of industry here to show the growth of the city and its turning into a serious industrial centre.

- This year, our magazine turns 30...

- Congratulations on this anniversary! This is a serious success.

- Is it important to have good economic media in Bulgaria?

- Of course. Economic journalists are chroniclers of our economic development and are the conscience of the time we live in.

- What is your wish to Economy Magazine?

- To find the right formula in the digital transformation, to be close to the business and the people who are interested in their personal and professional development, economic processes and trends. I wish to you to be present in every company and every business team. And let's all of us have long and healthy lives! (2)

На какво се гължи глобалното забавяне на икономиката

What's Driving the Global Slowdown

Project Syndicate

от Есуар
Прасад

By Eswar
Prasad

Есуар Прасад е професор по търговска политика във Факултета по приложна икономика и мениджмънт „Дайсън“, Университет Корнел.

Eswar Prasad is Professor of Trade Policy at the Dyson School of Applied Economics and Management, Cornell University

Брабаният тътен от предупреждения за глобална рецесия става все по-заглушителен. Според последните TIGER индекси на Brookings-Financial Times, които проследяват глобалното икономическо възстановяване, темпът на растеж намалява почти във всички големи световни икономики. А това, което това предвещава в дългосрочен план, е зловещо, особено като се имат предвид ограничените възможности за макроикономическа политика за стимулиране на растежа.

Сегащото забавяне е главно в резултат на слабото бизнес и потребителско настроение, геополитическата несигурност и търговското напрежение. Тези фактори са намалили корпоративните инвестиции и могат да навредят на бъдещите перспективи за растеж. Ако спадът продължи, настоящите високи нива на публичния дълг и ниските лихвени проценти ще ограничат способността на политиките в големите развити икономики да предоставят солидни фискални или парични стимули. Междуременно, други, по-малко конвенционални мерки на паричната политика, крият значителни рискове и несигурни възвръщания.

В Съединените щати икономическата експанзия се забави с намаляването на ефектите от фискалните стимули и отслабващите позиции на заетостта и продажбите на гребно. Прогнозните индикатори за бизнеса и потребителското доверие и кривата на доходност, които остават относително равни, въпреки вероятността за по-големи бюджетни дефицити, предопределят по-нататъшни проблеми. Тъй като заплатите и инфлационният натиск все още са приглушени, Федералният резерв задържа плановете си за затягане в режим

The drumbeat of warnings about a looming worldwide recession is growing ever louder. According to the latest Brookings-Financial Times TIGER indexes, which track the global economic recovery, growth momentum is declining in virtually all of the world's major economies. And what this portends in the longer term is ominous, especially given the limited macroeconomic policy options for stimulating growth.

The current slowdown is mainly the result of weak business and consumer sentiment, geopolitical uncertainties, and trade tensions. These factors have dampened corporate investment and could hurt future growth prospects, too. If the downturn persists, current high levels of public debt and low interest rates will limit the ability of policymakers in large advanced economies to provide significant fiscal or monetary stimulus. Other, less conventional monetary-policy measures, meanwhile, would come with significant risks and uncertain payoffs.

In the United States, economic expansion has moderated as the effects of fiscal stimulus fade and employment and retail sales weaken. Forward-looking business- and consumer-confidence indicators, and a yield curve that remains relatively flat despite the likelihood of larger budget deficits, suggest further problems ahead. With wage and inflationary pressures still muted, the Federal Reserve has put its

на изчакване. В момента диалогът се върти около възможни съкращения и преустановяване отпускането на баланса на Федералния резерв.

Темповете на растеж се влошават и в Европа. Главният двигател, Германия, видимо губи мощ и се появяват слабости в основните и периферните икономики на еврозоната. Потребителските и бизнес настроения видимо са се влошили по всички показатели, което може да задържи нивата на растеж ниски.

В същото време в Обединеното кралство настъпва несигурност, свързана с Брекзит, където се наблюдават слаби пазари на акции и застои на кредитния растеж. Но въпреки свиването на бизнес инвестициите реалната икономика засега се е задържала по-добре от очакваното. В Япония финансовите условия се влошават, дефлационните рискове се запазват, а напрежението в световната търговия заплашва да застраши износа и растежа.

Растежът на БВП на Китай видимо поддържа добри нива, но други показатели, като продажбите на дребно, инвестициите в дълготрайни активи и индустриалното производство, рисуват не толкова оптимистична картина. Износът и вносът са по-ниски от предходната година, отразявайки спада в глобално търсене и забавения растеж у дома. Усилията на правителството за коригиране на тази траектория на отслабващ растеж доведоха до някои подобрения в показателите, насочени към бъдещето, като например индекса за покупателна способност на мениджърите. И след като банковото кредитиране отново се раздвижва, има признаци, че инвестициите ще започват да се увеличават. Но продължителното неправилно разпределение на кредитите увеличава рисковете във финансовата система и също така застрашава дългосрочната производителност и растеж на производството, особено предвид неблагоприятната демографска картина на Китай.

Индия все още се разраства с бързи темпове, подпомогната от скромните фискални стимули преди предстоящите национални избори, както и от намаляване на лихвените проценти от страна на Резервната банка на Индия, което последно се случи на 4 април. Освен това перспективата за продължително ниските лихвени проценти в САЩ и ниските цени на петрола облекчиха краткосрочния натиск върху инфлацията, бюджета и дефицита по текущия баланс. Но забавените частни инвестиции и рязкото свиване на търговските обеми индикират за предстоящи проблеми.

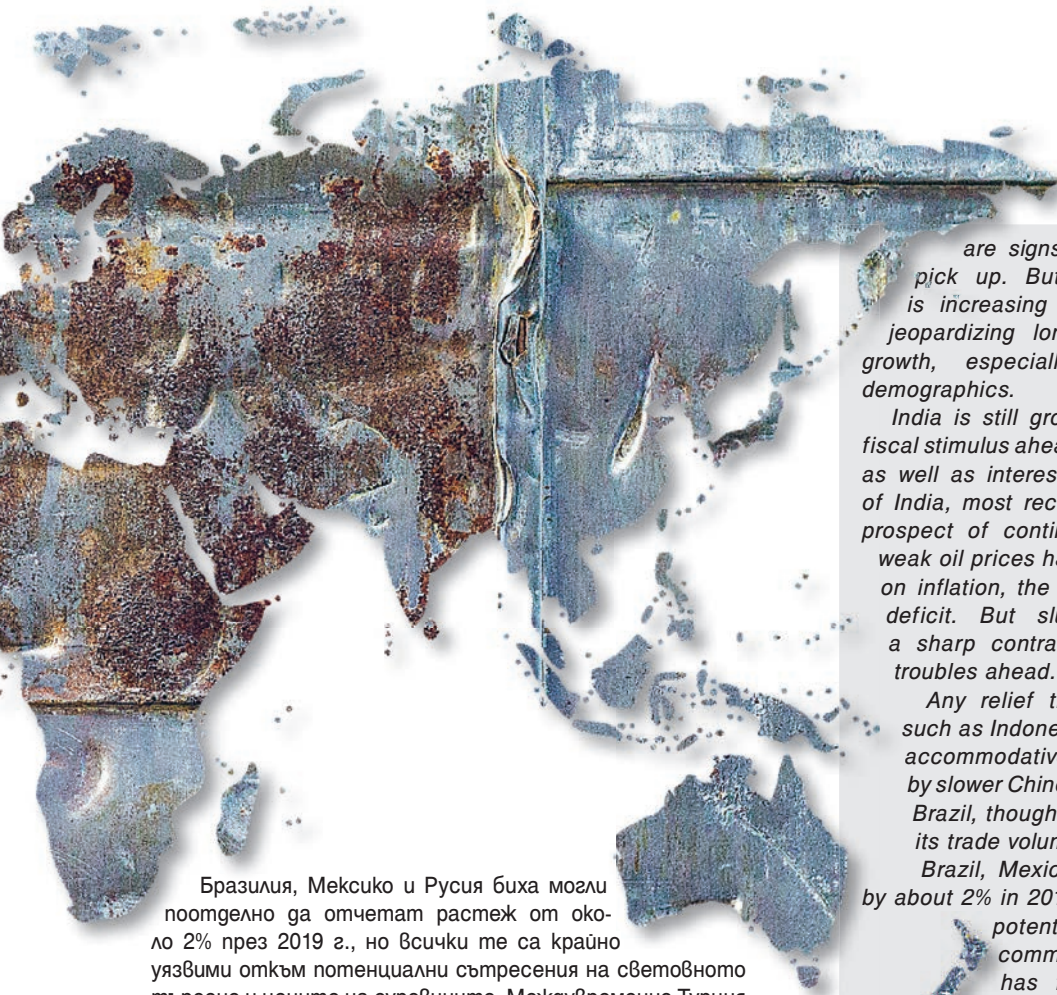
Всякакво облекчение, което икономиките на развиващите се пазари като Индонезия можеха да изпитат от една по-благоприятна политика на Федералния резерв, беше компенсирано от по-бавния растеж на Китай, който засега изнася. Бразилия обаче показва признаци на устойчивост в обема на търговията и на пазарите на труда.

rate-tightening plans on hold. The talk now is of possible rate cuts, and a halt to the unwinding of the Fed's balance sheet.

Growth is also deteriorating in Europe. The main locomotive, Germany, is visibly losing steam, and weaknesses are emerging in the eurozone's core and periphery economies. Business and consumer sentiment seem to have soured across the board, which could keep growth low.

Meanwhile, Brexit-related uncertainties are coming to a head in the United Kingdom, which has weak equity markets and stagnant credit growth. But despite a contraction in business investment, the real economy has so far held up better than expected. In Japan, financial conditions are weakening, deflationary risks persist, and global trade tensions threaten to derail exports and growth.

China's GDP growth has seemingly held up well, but other indicators such as retail sales, fixed-asset investment, and industrial output paint a less sanguine picture. Exports and imports are both lower than a year ago, reflecting subdued global demand and lagging growth at home. The government's efforts to mitigate this weakening growth trajectory have yielded some improvements in forward-looking indicators such as the purchasing managers' index. And with bank credit flowing more freely again, there

Бразилия, Мексико и Русия биха могли поотделно да отчетат растеж от около 2% през 2019 г., но всички те са крайно уязвими откъм потенциални сътресения на световното търсене и цените на суровините. Междувременно Турция е попаднала в рецесия, водена от спад в промишленото производство и негативни потребителски настроения.

По-бавният растеж на международната търговия би могъл да допринесе за непосредствените глобални икономически проблеми, което още повече затруднява възстановяването на общия растеж. Несигурността, причинена от напрежението в търговските отношения, би могла също да има неблагоприятно дългосрочно въздействие, като подкопава доверието в бизнеса и намалява частните инвестиции. Това, от своя страна, ще засегне растежа на производителността, която е слаба в периода на възстановяване от световната финансова криза от 2008 г. и ще стане още по-решаваща за поддържането на растежа на БВП, тъй като населението застарява.

Изправени пред все по-синхронизираното забавяне на икономиката в глобален план, политиците трябва да наложат разумна комбинация от парични и фискални мерки, за да подкрепят растежа. В същото време те трябва да се обвържат към прилагането на по-широки реформи на пазарите на стоки, на труда и на финансовите пазари - огромна и незавършена задача. Това колко добре ще успеят да отговорят на това предизвикателство ще определи хода на световната икономика за години напред. (1)

are signs that investment is beginning to pick up. But continued credit misallocation is increasing financial-system risks and also jeopardizing long-term productivity and output growth, especially given China's unfavorable demographics.

India is still growing robustly, helped by modest fiscal stimulus ahead of impending national elections, as well as interest-rate cuts by the Reserve Bank of India, most recently on April 4. Furthermore, the prospect of continued low US interest rates and weak oil prices has alleviated short-term pressures on inflation, the budget, and the current-account deficit. But sluggish private investment and a sharp contraction in trade volumes point to troubles ahead.

Any relief that emerging-market economies such as Indonesia might experience from a more accommodative Fed policy has been outweighed by slower Chinese growth, which has hurt exports. Brazil, though, is showing signs of resilience in its trade volumes and labor markets.

Brazil, Mexico, and Russia could each grow by about 2% in 2019, but all are highly vulnerable to potential shocks to global demand and commodity prices. Turkey, meanwhile, has fallen into recession, led by a plunge in industrial output and dismal consumer sentiment.

Slower growth in international trade could add to the world's immediate economic woes, making it harder still to restore broader growth. The uncertainty caused by trade tensions could also have an adverse long-term impact, by undermining business confidence and depressing private investment. This, in turn, will hurt productivity growth, which has been weak during the recovery from the 2008 global financial crisis and will become even more crucial for maintaining GDP growth as populations age.

Faced with an increasingly synchronized global slowdown, policymakers must use a judicious mix of monetary and fiscal measures to support growth. At the same time, they must recommit to broader reforms of product, labor, and financial markets – a vast and unfinished task. How well they respond to this challenge will shape the course of the world economy for years to come. (2)

Авторско право
Проджект Синдикат, 2019 г.
Copyright: Project Syndicate, 2019.
www.project-syndicate.org

от Хосе
Антонио Окампо

By José
Antonio Ocampo

Хосе Антонио Окампо е член на борда на Banco de la República, Централната банка на Колумбия, професор в Колумбийския университет, председател на Комитета за политиката за развитие на икономическия и социален съвет на ООН. Бил е министър на финансите на Колумбия и заместник-генерален секретар на ООН за икономическите и социалните въпроси.

José Antonio Ocampo is a board member of Banco de la República, Colombia's central bank, professor at Columbia University, Chair of the UN Economic and Social Council's Committee for Development Policy. He was Minister of Finance of Colombia and United Nations Under-Secretary-General for Economic and Social Affairs.

Време за истинска глобална валута

Time for a True Global Currency

Project Syndicate

Тази година светът отбелязва годишнините на две ключови събития в развитието на глобалната парична система. Първата е създаването на Международния валутен фонд по време на конференцията в Бретън Уудс преди 75 години. Втората е създаването преди 50 години на Специалните права на тираж (СПТ), валутата на глобалния резерв на МВФ.

При въвеждането на СПТ Фондът се надява той да се превърне в „основен резервен актив в международната парична система“. Тази

Тhis year, the world commemorates the anniversaries of two key events in the development of the global monetary system. The first is the creation of the International Monetary Fund at the Bretton Woods conference 75 years ago. The second is the advent, 50 years ago, of the Special Drawing Right (SDR), the IMF's global reserve asset.

When it

амбиция остава неизпълнена; всъщност СПТ е един от най-неоползотворените инструменти за международно сътрудничество. И въпреки това, по-добре късно, отколкото никога: превръщането на СПТ в истинска глобална валута би донесло своите ползи за световната икономика и парична система.

Идеята за глобална валута не е нова. Преди преговорите в Бретън Уудс, Джон Мейнард Кейнс предлага „банкора“ като разчетна единица на предложението от него Международен клирингов съюз. През 60-те години, под ръководството на белгийско-американския икономист Робърт Трифин, се появяват други предложения за справяне с нарастващите проблеми, създадени от двучинната система долар-злато, създадена в Бретън Уудс. Системата впоследствие се срива през 1971 г. В резултат на тези обсъждания МВФ одобрява СПТ през 1967 г. и го включва в своя Устав две години по-късно.

Въпреки че издаването на СПТ от МВФ наподобява създаването на национална валута от централните банки, СПТ изпълнява само някои от функциите на парите. Вярно е, че СПТ са резервен актив и следователно са ценни. Те са и разчетната единица на МВФ. Но само централните банки - главно в развиващите се страни, но и в някои развити икономики - и няколко международни институции използват СПТ като парично средство, с което да се разплащат едни други.

СПТ има редица основни предимства, не на последно място, че МВФ може да го използва като инструмент на международната парична политика в условията на глобална икономическа криза. През 2009 г. например МВФ отпусна 250 милиарда долара в СПТ, за да помогне за борбата с кризата, по предложение на G-20.

И най-важното е, СПТ могат да се превърнат в основен инструмент за финанси-

introduced the SDR, the Fund hoped to make it “the principal reserve asset in the international monetary system.” This remains an unfulfilled ambition; indeed, the SDR is one of the most underused instruments of international cooperation. Nonetheless, better late than never: turning the SDR into a true global currency would yield several benefits for the world’s economy and monetary system.

The idea of a global currency is not new. Prior to the Bretton Woods negotiations, John Maynard Keynes suggested the “bancor” as the unit of account of his proposed International Clearing Union. In the 1960s, under the leadership of the Belgian-American economist Robert Triffin, other proposals emerged to address the growing problems created by the dual dollar-gold system that had been established at Bretton Woods. The system finally collapsed in 1971. As a result of those discussions, the IMF approved the SDR in 1967, and included it in its Articles of Agreement two years later.

Although the IMF’s issuance of SDRs resembles the creation of national money by central banks, the SDR fulfills only some of the functions of money. True, SDRs are a reserve asset, and thus a store of value. They are also the IMF’s unit of account. But only central banks – mainly in developing countries, though also in developed economies – and a few international institutions use SDRs as a means of exchange to pay each other.

The SDR has a number of basic advantages, not least that the IMF can use it as an instrument of international monetary policy in a global economic crisis. In 2009, for example, the IMF issued \$250 billion in SDRs to help combat the downturn, following a proposal by the G20.

Most importantly, SDRs could also become the basic instrument to finance IMF programs. Until now, the Fund has relied mainly on quota (capital) increases and borrowing from member countries. But quotas have tended to lag behind global economic growth; the last increase was approved in 2010, but

ране на програмите на МВФ. Досега Фондът разчита предимно на увеличението на квотите (капитала) и заеми от държавите членки. Квотите обаче изостават от глобалния икономически растеж; последното увеличение е одобрено през 2010 г., но Конгресът на САЩ се съгласява с него едва през 2015 г. и кредитите от държавите членки, основният източник на нови средства за МВФ (особено по време на криза), не са истински многостранни инструменти.

Най-добрата алтернатива би била МВФ да се превърне в институция, която да се финансира и управлява с нейната собствена глобална валута - предложение, направено преди няколко десетилетия от Жак Полак, водещ икономист на фонда. Лесен вариант би бил да се разгледат СПТ, които държавите притежават, но не са използвани като „депозити“ в МВФ, които Фондът може да използва за финансиране на своите кредити към различни страни. Това би наложило промяна в Устава, тъй като в момента СПТ не се поддържат в стандартни сметки на МВФ.

След това фондът би могъл да издава СПТ регулярно или, още по-добре, по време на криза, както през 2009 г. В дългосрочен план сумата, която се емитира, трябва да е свързана с търсенето на валутни резерви. Различни икономисти и самият МВФ изчисляват, че фондът може да емитира 200-300 млрд. долара годишно в СПТ. Нещо повече, това би подпомогнало масовото разпространение на финансови ползи (сеньораж) от емитирането на световната валута във всички държави. Към момента тези ползи се отнасят само за емитенти на национални или регионални валути, които се използват в международен план - особено за щатския долар и еврото.

По-активното използване на СПТ също така би направило международната парична система по-независи-

the US Congress agreed to it only in 2015. And loans from member countries, the IMF's main source of new funds (particularly during crises), are not true multilateral instruments.

The best alternative would be to turn the IMF into an institution fully financed and managed in its own global currency – a proposal made several decades ago by Jacques Polak, then the Fund's leading economist. One simple option would be to consider the SDRs that countries hold but have not used as “deposits” at the IMF, which the Fund can use to finance its lending to countries. This would require a change in the Articles of Agreement, because SDRs currently are not held in regular IMF accounts.

The Fund could then issue SDRs regularly or, better still, during crises, as in 2009. In the long term, the amount issued must be related to the demand for foreign-exchange reserves. Various economists and the IMF itself have estimated that the Fund could issue \$200-300 billion in SDRs per year. Moreover, this would spread the financial benefits (seigniorage) of issuing the global currency across all countries. At present, these benefits accrue only to issuers of national or

ма от паричната политика на САЩ. Един от основните проблеми на световната парична система е, че целите на политиката на САЩ като емитент на основната резервна валута в света невинаги са в съответствие с общата стабилност на системата.

Във всякакъв случай различните национални и регионални валути могат да продължат да бъдат в обращение заедно с нарастващите резерви на СПТ. А новата „резервна сметка“ на МВФ ще позволи на централните банки да обменят резервите си за СПТ, както САЩ предлагат за първи път през 70-те години.

СПТ също биха могли да се използват за частни сделки и за деноминиране на национални облигации. Но, както МВФ посочва в доклада си пред Борда през 2018 г., тези „пазарни СПТ“, които биха превърнали единицата в непоняваща валута, не са от съществено значение за предложените реформи. Нито пък СПТ следва да се използват като разчетна единица извън Фонда.

Годишнините на МВФ и СПТ през 2019 г. са добър повод за отбелязване. Но също така представляват идеална възможност за превръщане на СПТ в истинска глобална валута, която да укрепи международната парична система. Политиците трябва да се възползват от нея. (1)

regional currencies that are used internationally – particularly the US dollar and the euro.

More active use of SDRs would also make the international monetary system more independent of US monetary policy. One of the major problems of the global monetary system is that the policy objectives of the US, as the issuer of the world's main reserve currency, are not always consistent with overall stability in the system.

In any case, different national and regional currencies could continue to circulate alongside growing SDR reserves. And a new IMF “substitution account” would allow central banks to exchange their reserves for SDRs, as the US first proposed back in the 1970s.

SDRs could also potentially be used in private transactions and to denominate national bonds. But, as the IMF pointed out in its report to the Board in 2018, these “market SDRs,” which would turn the unit into fully-fledged money, are not essential for the reforms proposed here. Nor would SDRs need to be used as a unit of account outside the Fund.

The anniversaries of the IMF and the SDR in 2019 are causes for celebration. But they also represent an ideal opportunity to transform the SDR into a true global currency that would strengthen the international monetary system. Policymakers should seize it. (2)

Авторско право

Проджект Синдикат, 2019 г.

Copyright: Project Syndicate, 2019.

www.project-syndicate.org

РЕЦЕПТИ за устойчиво развитие

Успешните компании намират своя модел за непрестанно обновяване и стабилност при непредвидени обстоятелства

Животът е това, което се случва, докато кроим планове. Тази максима с пълна сила важи и за компанияте. Всеки ден се раждат много стартапи, но твърде малко от тях успяват да задържат равновесие над зейналата пазарна пропаст. Дори попадането в класацията на най-големите компании Fortune 500 съвсем не е гаранция за дълголетие.

Пазарната конкуренция е като да караш по тесен планински път, изпреварването е рисково, защото не знаеш какво се загава зад завоя. Насрещното движение на обстоятелствата няма как да се предвиди. Фирмите живеят, докато продуктите и услугите им са търсени, а всичко постоянно се променя. Универсална формула за устойчивото развитие на компанияте не е открита, всеки сам намира своя модел на непрестанното обновяване, но опитът на другите може да е от полза в СЛЕДВАЩИТЕ 30.

Мениджърите на три компании с дългогодишна история споделят опит.

Recipes for Sustainable Development

Successful companies find their model for continuous renewal and stability in unforeseen circumstances

Life is what happens to us while we are making other plans. This maxim applies to companies as well. Every day, many startups are born, but few of them manage to keep their balance over the gaping market abyss. Even being among the ones included in the ranking of the Fortune 500 largest companies is not a guarantee for longevity.

Market competition is like driving on a narrow mountain road, overtaking is risky because you do not know what's behind the turn. There is no way to foresee the oncoming traffic of circumstances. Companies live as long as their products and services are demanded, and everything is constantly changing. A universal formula for the sustainable development of companies is not found, everyone finds their model for continuous renewal, but the experience of others may be useful in the NEXT 30.

The managers of three companies with a long history share their experience.

Спирос Номикос, изпълнителен директор на "Солвей Соди" АД:

Вървим напред чрез смели решения и добре премерен риск

Spiros Nomikos,
Executive Director of Solvay Sodi AD:

Moving Forward with Bold Decisions and Smart Risks

— н Номикос, „Солвей“ е компания с над 155-годишна история и с над 27 000 служители в 62 страни. До какви обобщения за фирменото дълголетие стигате?

- За да е дълголетна компанията, тя трябва да има ясна стратегия за устойчивото развитие. При „Солвей“ може да откروим непрестанния стремеж към съвършенство и иновативност, а също: стабилен основен акционер, какъвто в нашия случай е фамилията Солвей, основни ценности като уважение към хората, етика във взаимоотношенията. Групата „Солвей“ има визия за бъдещето и портфолиото от продукти е съобразено с нея.

Как бизнесът да минава през неизбежните кризи, породени от икономическите цикли, и смело да върви напред?

- Светът е изтъкан от кризи, в по-голямата им част неизбежни. В своята история и група „Солвей“ е преминала през кризи, конфискации, войни, катастрофи и да се мисли, че живеем в спокоен свят, би била най-сериозната грешка на ръководството на една компания. Затова е нужна системна и непрекъсната оценка на рисковете, които могат да окажат влияние върху компанията. Но има и икономически рискове, свързани например с някой вече остарял продукт или с конкуренция, която е по-иновативна. От съществено значение е да бъдеш добре информиран за ситуацията и развитието на пазарите, на които продаваш. И за да пребъде дадена компания, трябва да се вземат смели мерки и решения.

„Солвей Соди“ бележи 22 години присъствие в България, като е продължител на предприятието, основано през 1954 г. Кои моменти от развитието и приемствеността на това химическо предприятие, просъществувало 65 години, може да са еталон и за други бизнеси?

- Фирма като нашата не може да гледа в бъдещето, без нейното развитие да е устойчиво. Тя трябва да намалява своя екологичен отпечатък, да поддържа добри взаимоотношения с околните общности, да се грижи за персонала и неговата безопасност, да поддържа чисти и коректни взаимоотношения със своите доставчици, грижата за клиента да е основна. И да има стабилни акционери, които позволяват да се правят мащабни инвестиции в модернизацията и ново оборудване.

Според вас фирменото дълголетие зависи от...

- ... капацитета на персонал, ръководство и акционери, от стремежа към съвършенство и да не се приема нищо за даденост.

И се крепи на...

- ... ценностите и визията за бъдещето.

Mr. Nomikos, Solvay is a company of over 155-year history and more than 27 000 employees in 62 countries. What are your insights for the company longevity?

- In order to live longer, the company should have a clear strategy for a sustainable development. For Solvay we could highlight the continuous strive for excellence and innovation and also: a stable main shareholder, which in our case is the Solvay family, main values like respect for people, ethics in our relations. Solvay Group has a vision for the future and the product portfolio is aligned to it.

How does the business pass through the inevitable crisis of the economic cycles and continues bravely ahead?

- The world is full of crises, most of which are inevitable. In its history Solvay Group has suffered crises, confiscations, wars, catastrophes and thinking that we are living in a calm world would be the biggest mistake of the management of a company. That's why a systematic and continuous assessment of the risks which could affect the company is needed. There are economic risks as well, related for example to a product which is already outdated or a competition which is more innovative. It is of utmost importance to be well informed about the situation and the development of the sales markets. And if we want for a company to live on, bold measures and decisions need to be taken.

Solvay Sodi annotates 22-year presence in Bulgaria as a successor of the plant, founded in 1954. Which moments of the development and succession of this chemical plant, existing for 65 years, could be also exemplary for some other businesses?

- A company like ours cannot look out at the future without sustainable development. It should reduce its environmental footprint, maintain good relations with the neighboring communities, take care of its employees and their safety, maintain clear and correct relations with its suppliers, be customer focused. And having stable shareholders, allowing making significant investments in modernization and new equipment.

In your opinion company longevity depends on...

- ... the capacity of staff, management and shareholders, the strive for excellence and not taking anything for granted.

And it is supported by...

- ... the values and the vision for the future.

Инж. Делчо Николов, председател на УС и изпълнителен директор на „Асарел-Медет“ АД:

Имаме визия, която осигурява благогенствие на региона

Eng. Delcho Nikolov, Chairperson of the Management Board and Executive Director of Assarel-Medet JSC:

We Have a Vision that Provides Prosperity to the Region

Инж. Николов, „Асарел-Медет“ е сред компаниите дълголетници със своята 55-годишна история. Как го постигате?

- Фирмите, продължили да съществуват след 1989 г., може да се разглеждат като дълголетни. По време на прехода бяха закрити много рудници и обогатителни фабрики, с което селища, а и цели общини изгубиха поминъка си и за тях настъпи социално-икономическа катастрофа. Точно в този период управлението на „Асарел-Медет“ премина в ръцете на работническо-менеджърски колектив, предприятието просперира и осигурява живот на Панагюрище. Това, което ни дава най-голяма стабилност и ни движи напред, са принципите ни – имаме ясна дефиниция за успех и следваме установени вътрешни правила в управлението на дружеството. Успехът ни е резултат от нашата последователност.

- **Дълголетие**то на едно добивно предприятие зависи от наличието на природни ресурси. Щедра ли е природата към „Асарел-Медет“?

- Бихме могли да изземем рудата на сегашното находище до 2025 г., но го разработваме в интерес не само на акционерите, но и на региона: колкото по-дълго сме активни тук, толкова по-добре е това за благосъстоянието на хората и икономиката. Така природата може да е щедра до 2045 г. А откъм съдържание на мед в рудата, тя въобще не е щедра. Освен шведската минна компания „Айтик“, не знаем за друга мина в света, която да развива ефективен добив с толкова ниско съдържание на мед, колкото е при нас. Това е световен прецедент. И ако природата не е достатъчно щедра, то успехът на всяка минна компания зависи от поне две неща: едното е да реинвестира във внедряването на модерна техника и нови автоматизирани технологии и процеси. Другото е да разширява минерално-суровинната си база. Това означава, веднъж разработила терена на находището и инвестирала в мащабна инфраструктура, да използва това въздействие максимално, като търси и разработва още находища в близост.

- **Как се измерва значението на „Асарел-Медет“ за региона?**

- Панагюрище е във видим подем от приватизацията на „Асарел-Медет“ през 1998 г. досега. Регионът е жизнен. Според коефициента за финансова устойчивост на Министерството на финансите, който включва финансова самостоятелност, финансова устойчивост, ефективност и инвестиционна активност, община Панагюрище е сред първите 10 в страната за 2018 г. „Асарел“ допринася пряко с 1/3 от приходите в общинския бюджет посредством половината от концесийната такса и косвено чрез останалите местни данъци и такси. Същевременно Асарел създава много възможности за местния бизнес.

Еng. Nikolov, Assarel-Medet is among the long-standing companies in Bulgaria boasting a with history of 55 years. How did you achieve this?

- Companies that have been able to persevere on the market after 1989 can indeed be considered long-standing. Numerous mines and ore processing plants closed their operations during the transition towards market economy. As a result, certain towns and villages, and even entire municipalities, lost their livelihood and faced social and economic disaster. In those difficult times, the management of Assarel-Medet was entrusted to a worker-manager team. Ever since, the mine has been thriving and giving life to Panagyurishte. It is our principles that provide us with requisite stability and help us move forward: we have a very coherent definition of success and a precise understanding of what underpins it. Success is simply the result of our consistent policies.

- **The longevity of a mining company depends on the availability of natural resources. Is nature generous to Assarel-Medet?**

- If we so decide, we can deplete our current ore deposit by 2025. Instead, we conduct our mining operations not only aiming to satisfy the interests of our shareholders but also those of the region. The longer we are active here, the more welfare can be secured for the local people and economy. This is why we want to make sure that nature is reasonably generous at least until 2045. That being said, nature is practically not that generous in terms of copper head grade. As far as we are aware there is no other mine, apart from Aitik mining company in Sweden, able to sustain effective mining of copper with ore grades as low as ours. This is a global precedent. If nature is not generous enough, the success of any mining company depends on at least two factors: on the one hand, a company has to invest in the uptake of new technologies, state-of-the-art equipment and automated process control. On the other hand, it has to expand its raw material inventory.

- **What is Assarel's impact on the region?**

- Panagyurishte has visibly begun to thrive since the privatization of Assarel-Medet in 1998. The region's vitality is very easy to see and measure. According to the financial sustainability ratio, published by the Ministry of Finance, Panagyurishte is among the top ten municipalities for 2018. 50% of Assarel's concession fee is directly channeled into the Municipal budget, accounting for a combined total of 1/3 of it, when other local taxes and charges are also considered. Notably, Assarel's indirect economic effects on local businesses are not even included in this index.

Фикрет Индже, председател на Надзорния съвет на „Алкомет“ АД:

Фирменото дълголетие зависи от мениджмънта

Fikret Ince, Chairman of the Supervisory Board of Alcomet AD:

Company Long Living Depends on Management

Г-н Индже, „Алкомет“ е компания с над 35-годишна история. До какви обобщения за фирменото дълголетие стигате на базата на опита, който вие като предприемач имате?

- Бизнесът е по-скоро социално базирана система, отколкото точна наука. Природните и социалните промени оказват силно въздействие върху него и непрекъснатото усъвършенстване е единственият начин за адаптация към тях.

- **Как поддържате компанията в добро здраве и екипа с висок дух?**

- Компанията е жив организъм. Стараем се да преодоляваме проблемите и да насърчаваме служителите си. Окончателен успех няма, защото успехът е непрекъснат процес.

- **Вие сте от 20 години мажоритарен собственик на предприятието. Какви предимства виждате в това да сте инвеститор в България?**

- Оценяваме високо региона, в който живеем и работим. Да си инвеститор в България не е лесно, но е привилегия.

- **Според вас: Фирменото дълголетие зависи от...**

- ...мениджмънта.

- **И се крепи на...**

- ... мениджмънта. (1)

Mr. Ince, Alcomet has more than 35 years history. What are the conclusions for long life of the company based on your experience as an entrepreneur?

- Business is rather social based system than exact science. Natural and social changes have a strong impact on it, and the only way for adaption is through continuous improvement.

- **How do you maintain the company in good health and the team with a high spirit?**

The company is a living organism. We strive to overcome the problems and encourage our employees. There is no ultimate success, because success is an endless process.

- **You are a 20-year majority owner of the enterprise. What advantages do you find on being an investor in Bulgaria?**

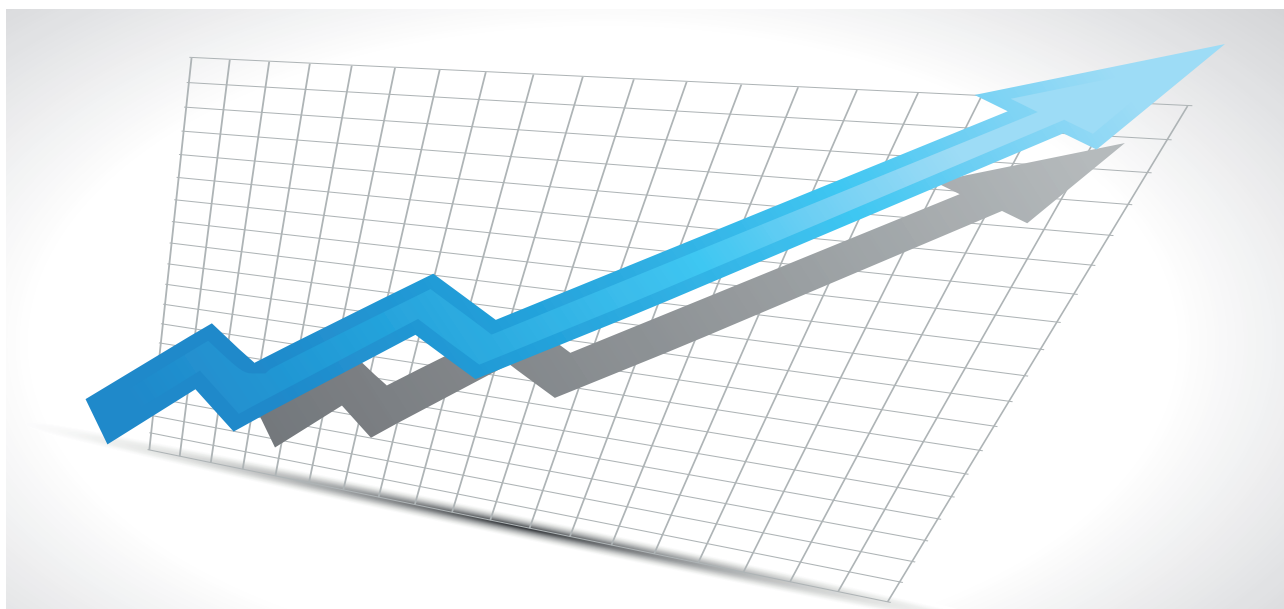
- We highly appreciate the region in which we live and work. Being an investor in Bulgaria is not easy, but it is a privilege.

- **In your opinion: Company long living depends on...**

- ... management.

- **And it is based on...**

- ... management. (2)

GENERALI

КАСКО

**ОТ
ДЖЕНЕРАЛИ
ЗАСТРАХОВАНЕ АД**

generali.bg

GENERALI TOWER MILAN

Ваня Манова: Финансовата грамотност е важна колкото азбуката

Ваня Манова е мениджър на Mastercard за България, Северна Македония, Косово и Албания и отговаря за развитието и изпълнението на локалната стратегия на този бизнес. Присъединява се към Mastercard през 2008 г. като мениджър Връзки с клиенти, откъдето започва кариерното ѝ израстване в компанията. Днес тя работи за позиционирането на Mastercard като стратегически партньор на бизнеса, правителствените институции и регулаторни органи. Лансира и подпомага развитието на безконтактните плащания. Във финансовата индустрия е вече над 20 години.

Vanya Manova: Financial Literacy Is as Important as the Alphabet

Vanya Manova is the Manager of Mastercard for Bulgaria, Northern Macedonia, Kosovo and Albania and is responsible for the development and implementation of the local strategy of this business. She joined Mastercard in 2008 as a Customer Relationship Manager, where the development of her career in the company began. Today, she works towards the positioning of Mastercard as a strategic partner of business, government institutions and regulatory bodies. She promotes and facilitates the development of non-contact payments. She has been in the financial industry for more than 20 years.

Да управляваме промяната означава... да разбираме промяната и ние самите да сме част от нея.

- **Бизнес лидерът е човек, който...** работейки в настоящето, работи за бъдещето.

- **Да се загържиш на върха...** не е самоцел, а е резултат.

- **Моят личен опит ми показва, че успехът...** има различни измерения и посоки.

- **Ако трябва да открия само един от моите успехи...** ще кажа, че не е само един. Всеки успех е предпоставка за следващия.

- **Правилото, на което като мениджър се опирам...** Слушай внимателно, споделяй наученото, разчитай на екипа и партньорите си, прогълтавай активно да търсиш нови възможности.

- **Живеем във време...** в което никои ден не е като предишния.

- **Светът на парите...** е светът, в който живеем. Каквото и да правим, в крайна сметка опираме го парите. Хубавото е, че те много динамично променят формата си и плащанията могат да носят положителни емоции и дори привилегии.

- **Финансовата грамотност...** е жизнена необходимост, бих я сравнила по важност с азбуката.

- **Някои от прегубеженията към жените, с които вече се разделяме...** В България вярвам, че вече сме се разделили с всички прегубежения. Аз като жена, майка на 3 деца и с добра кариера в областта на технологиите, никога не съм била жертва на такива прегубежения.

- **Когато стигна до загънена улица...** Следя внимателно знаците по пътя и затова никога не съм стигала до загънена улица.

- **Житейските метаморфози показват, че...** всяко на пръв поглед зло може да е за добро.

- **Урокът, научен по най-трудния начин...** Не можеш да върнеш времето назад.

- **Технологиите и дигитализацията...** улесняват ежедневието на хора, бизнеси, правителства, като същевременно повишават сигурността на всички.

- **На всички, които сега започват да граят кариера, ще кажа...** Учете се постоянно! От всичко и всички. Учете не само това, което е свързано с конкретната ви позиция, но и много извън нея.

- **Ако хвана златната рибка...** Ще я пусна. Човек трябва сам да сбъдва мечтите си.

- **Изненадващата ситуация, в която попаднах...** Няма изненадващи ситуации. Трябва да

Managing the change means... to understand the change and be part of it.

- **A business leader is a person who...** while working in the present, also works for the future.

- **Staying on the top...** is not an end in itself, it's a result.

- **My personal experience has shown me that success...** has different dimensions and directions.

- **If I have to point out only one of my successes...** I would say that it is not just one. Every success is a prerequisite for the next one.

- **The rule I rely on as a manager...** Listen carefully, share what you have learned, rely on your team and your partners, keep actively looking for new opportunities.

- **We live in a time...** in which no day is like the previous one.

- **The world of money...** is the world we live in. Whatever we do, we end up relying on money. The good thing is that it can very dynamically change its form and payments can bring positive emotions and even privileges.

- **Financial literacy...** is a vital necessity, I would compare its importance to that of the alphabet.

- **Some of the prejudices towards women, which we are already leaving behind...** In Bulgaria, I believe we have already left behind all the prejudices. As a woman, a mother of 3 children and with a good career in the technology sector, I have never been a victim of such prejudices.

- **When I reach a dead end...** I follow the signs on the road carefully and that's why I have never reached a dead end.

- **Life metamorphoses show that...** Every seemingly bad thing might turn out to be for the good.

- **The lesson learned the hardest way...** You cannot get back time.

- **Technology and digitalization...** make life easier for people, businesses, governments, while enhancing the security of everyone.

- **To everyone who is starting a career now, I will say...** Learn all the time! From everything and everyone. Learn not only what is related to your specific position, but also a lot outside of it.

- **If I catch the goldfish...** I'll let it go. One has to make their dreams come true on their own.

- **The surprising situation I found myself in...** There are no surprising situations. We must be ready for everything and react adequately to every

Фирмен профил

Mastercard е глобална компания, работеща в сферата на технологиите за плащане. Тя притежава най-бързата мрежа за разплащания в целия свят и обработва трансакции в повече от 150 валути.

Company Profile

Mastercard is a global company, operating in the payment technology sector. It has the fastest payment network worldwide and processes transactions in more than 150 currencies.

сме готови за всичко и да реагираме адекватно на всяка ситуация.

- Максимата, която е част от моята житейска философия...

Трябва да си щастлив и удовлетворен от това, което правиш.

- Моята визия за бъдещето...

Дигитализация във всичките ѝ форми, а като резултат - повече възможности и време за човешки преживявания и споделени моменти.

- За мен най-добре похарчените пари са... за положителни емоции, а също и за нови знания и умения.

- Препоръчвам... да не спираме да се развиваме, обогатяваме и забавляваме. 🙌

situation.

- The maxim, which is part of my life philosophy... You have to be happy and satisfied with what you do.

- My vision of the future...

Digitalization in all its forms, but as a result - more opportunities and time for human experiences and shared moments.

- For me, money is best spent on... positive emotions, and also for new knowledge and skills.

- I recommend... not to stop developing, enriching yourselves and having fun. 🙌

”

Да се загържиш на върха не е самоцел, а е резултат

Staying on the top is not an end in itself, it's a result.

“

Николай Генчев: Застраховането е доверие в аванс

Застраховката е едно от най-евтините неща, които човек може да си купи, но често се сещаме за това със закъснение

Николай Генчев е главен изпълнителен директор и председател на Управителния съвет на УНИКА България от края на 2009 г. Член е на управителните съвети на Асоциацията на българските застрахователи и на фондация „Проф. д-р Велеслав Гаврийски“. Магистърската му степен е по бизнес администрация от СУ „Св. Климент Охридски“.

Nikolay Genchev has been the CEO and Chairperson of the Management Board of UNIQA Bulgaria since the end of 2009. He is a member of the management boards of the Association of Bulgarian Insurers and Prof. Dr. Veleslav Gavriyski Foundation. He holds a Master's degree in Business Administration from Sofia University "St. Kliment Ohridski."

Nikolay Genchev: Insurance Is Trust in Advance

Insurance is one of the cheapest things that a person can buy, but we often think of it too late

Яна Колева Yana Koleva

Г-н Генчев, какво е Вашето кратко определение за застраховането?

- Доверие в аванс. Клиентът си купува едно обещание, като се надява да не му се налага да ползва услугите на застрахователя. Но понякога настъпва момент, когато доверието трябва да се оправдае.

- Как влязохте в застраховането?

- Случайно. Преди 20 години не съм предполагал, че голямата част от професионалния ми път до днес ще е свързана с него. Куриозно е, че единствената оценка от следването ми в университета, която липсва в дипломата ми поради технически пропуск, е точно шестицата ми по застраховане.

- Какво ви научиха завоите по пътя?

- Карьерата ми прилича на зигзаг: одит, застраховане, небанкови финансови услуги, пак застраховане, обратно към банковия сектор и после отново застраховане. Отвсякъде научих много и навсякъде спечелих много професионални, а и лични приятелства. Това е и най-голямата поука: хората са най-важни.

- Бизнесът и застраховането – какъв е неизползваният потенциал?

- Определено у нас застраховането е глъчник на бизнеса, особено на малкия и средния бизнес, що се отнася до пазарно проникване и покритие на всевъзможни рискове. Но

Mr. Genchev, what is your short definition of insurance?

- Trust in advance. The client buys a promise, hoping that they will never have to use the services of the insurer. But sometimes, there are moments when trust has to be justified.

- How did you enter the insurance sector?

- By chance. 20 years ago, I did not think that most of my professional path to this day will be related to insurance. A curious thing is that the only grade from my studies at the University, which is missing in my diploma due to a technical error, is my excellent mark in insurance.

- What did the twists and turns on your path teach you?

- My career is like a zig-zag: audit, insurance, non-banking financial services, again insurance, back to the banking sector and then again insurance. Everywhere I learned a lot and at each place I gained many professional and personal friendships. This is the biggest lesson: people are the most important.

- Business and insurance – what is the unused potential?

- Certainly, in Bulgaria insurance owes to the business, especially to the small and medium-sized business, in terms

и тук опираме до темата за застрахователната култура и доверието в бранша. Отчасти причината е недостатъчното познаване на палитрата застрахователни продукти и бих искал да подчертая ролята на посредниците – най-често те са живият контакт с клиента и тяхно е призванието да предлагат пълноценна протекция в зависимост от нуждите на съответния бизнес.

- Кои са най-големите „врагове“ и „приятели“ на застраховането?

- Най-големият „враг“ е недоверието. Ние традиционно вярваме, че е по-добре да „не дърпаме дявола за опашката“; „да чукаме на дърво“; ако все пак ни засегне природно бедствие, очакваме държавата да помогне. Но трудно се доверяваме, че някой ще си държи на думата и ще си изпълнява обещанията. Най-големият „приятел“ на застраховането са щетите. Реализирането на рисковете със съответните неблагоприятни последици онагледява нуждата от защита от тези рискове. Когато осъзнаеш колко може да струва една животоспасяваща медицинска процедура, разбираш, че е по-добре да имаш финансова защита за такива случаи.

- Какъв портрет на българина рисува застраховането?

- Изглежда, че колата му е много по-ценна, отколкото гома, здравето, дори финансовата сигурност на семейството. Сякаш дракотина върху калника на колата е по-голям проблем за българина, отколкото счупена ръка на детето. А може би просто не знае, че само за част от парите, които дава за застраховка на колата си, би могъл да осигури защита на жилището си или на здравето на детето си. Да, най-бедни сме в ЕС. И все пак, от определена гледна точка, застраховката е едно от най-евтините неща, които човек може да си купи. Но често се сещаме за това със закъснение.

- Според вас как технологиите ще променят застраховането?

- Въпрос за милион долара, или дори за милиард. Новите технологии със сигурност радикално ще преобразят застрахователния бизнес. Точно кога и как, предстои да видим. Но вече са ясни насоките, както и първите примери са видими. Автономните коли, особено свързани и споделящи информация помежду си и с околната инфраструктура, ще революционизират не само транспортния бизнес, но и автомобилното застраховане. Ще има много по-малко катастрофи и кражби. Но ще възникват нови рискове. Умните домове и умните градове също ще изтеглят все повече фокуса към превенция или минимизиране на рисковете, респективно предотвратяване на щетите. Пред застрахователите ще стои въпросът за изграждане и поддържане на екосистеми за предоставяне на цял спектър от услуги. Друг пример са телесните сензори, които вече правят възможно ранното откриване и диагностициране на различни здравословни проблеми, така че застрахователите вече ги включват в здравните си продукти.

- Вашата визия за развитието на застрахователния пазар в България?

- Силно се надявам технологичното бъдеще на индустрията да ни позволи да прескочим няколко стъпала от „еволюционното развитие“, така че да започнем да предоставяме на клиентите истински модерни решения. Но това ще дойде заедно със следващото поколение клиенти, дигиталните потребители.

- Кои е най-яркият пример от вашата практика за оправдано доверие?

- Преди близо 5 години, точно на Дена на застрахова-

of market penetration and coverage of all kinds of risks. But here we also get to the topic of insurance knowledge and trust in the industry. Partly, the reason is the insufficient information on the variety of insurance products, and I would like to emphasize the role of intermediaries – most often they are the live contact with the client and it is their responsibility to offer full protection depending on the needs of the respective business.

- Who are the biggest “enemies” and “friends” of insurance?

- The biggest “enemy” is the lack of trust. We traditionally believe it is better not to pull the devil by the tail; to knock on wood; if we still get hit by a natural disaster, we expect the state to help us. But it is difficult for us to trust that someone will keep their word and promise. The biggest “friend” of insurance is damages. The realization of the risks with the respective adverse effects illustrates the need for protection against these risks. When you realize how much a life-saving medical procedure may cost, you understand that it is better to have financial insurance in such cases.

- What portrait of the Bulgarian does insurance draw?

- It seems that their car is much more valuable than their home, health, and even the financial security of their family. It's as if a scratch on the mudguard of the car is a bigger problem for the Bulgarian than the broken arm of their child. Or perhaps, they just do not know that only part of the money they give for the insurance of their car could provide protection for their home or the health of their child. Yes, we are the poorest in the EU. Yet, from a certain point of view, insurance is one of the cheapest things a person can buy. But we often think of it too late.

- How do you think technology will change insurance?

- A million-dollar question, or even a billion. New technologies will surely radically transform the insurance business. When and how exactly, we're about to see. But the directions are already clear, and the first examples are visible. Autonomous cars, especially those connected and sharing information with each other and with the surrounding infrastructure, will revolutionize not only the transport business, but also the car insurance industry. There will be fewer accidents and thefts. But there will be new risks. Smart homes and smart cities will also draw the attention more on preventing or minimizing risks, respectively, preventing damages. Insurers will be faced with the issue of building and maintaining ecosystems in order to provide a whole range of services. Another example is body sensors that already make it possible to detect and diagnose various health problems early, so insurers could already include them in their health products.

- Your vision for the development of the insurance market in Bulgaria?

- I very much hope that the technological future of the industry will allow us to skip several steps from the “evolutionary development”, so that we will begin to provide truly modern solutions to our clients. But it will come together with the next generation of clients, the digital users.

- What is the brightest example of justified trust from your practice?

- About five years ago, right on the Insurer's Day, 1st

Красимир Сърпакосъ | Красимир Сърпакосъ

теля, 1 октомври, се случи много тежка производствена авария. В с. Горни Лом взрив унищожи цех за обработка на боеприпаси. Загинаха 15 работници, които бяха застраховани от УНИКА. Взривът беше толкова силен, че телата бяха практически аниhilирани. Наследниците трябваше да чакат дълго време, преди да получат необходимите документи, за да могат да заведат претенциите си пред застрахователя.

Ние в УНИКА обаче знаем, че в този трагичен момент хората имат най-силна нужда от нашата финансова подкрепа. Затова вместо да чакаме, изпратихме наш екип на място и издирихме близките на загиналите. В рамките на броени дни изплатихме на наследниците полагащите се обезщетения – общо над 800 хил. лв. – буквално на честна дума, далеч преди документалното окомплектоване на случаите. Така разбираме в УНИКА да оправдаеш доверието на клиентите, да си до тях, когато най-много се нуждаят от теб.

- Какъв модел на бизнес лидер следвате и създавате?

- Хората са на първо място. Държа на личната отговорност и етика, на доверие и взаимно уважение. И още: безпристрастна професионална преценка; достоен пример за поведение, вътре в компанията и на пазара; толеранс за експериментиране и грешки. Имаме кураж да направим онова, което никога друг не смее. Не се уморяваме да доказваме, че сме най-добрият отбор. И успяваме да го правим, забавлявайки се. Е, отстрани изглежда по-лесно, отколкото е всъщност. (1)

October, a very serious industrial accident happened. In the village of Gorni Lom, a blast destroyed an ammunition processing plant. 15 workers who were insured by UNIQA died. The explosion was so strong that the bodies were practically annihilated. The heirs had to wait a long time before they had the necessary documents in order to be able to file their claims before the insurer.

But we, at UNIQA, knew that in this tragic moment, people are in the greatest need of our financial support. So, instead of waiting, we sent our team in place and found the relatives of the deceased. Within a few days, we paid the heirs the due benefits – a total of over BGN 800,000, literally in good faith, long before the documentary set-up of the cases. That's how we, in UNIQA, understand the meaning of justifying the trust of our clients, to be next to them when they need us the most.

- What model of business leadership do you follow and create?

- People come always first. What is important to me is personal responsibility and ethics, trust and mutual respect. And more: impartial professional judgement; a dignified example of behaviour inside the company and on the market; tolerance for experimentation and mistakes. We have the courage to do what no one else dares to do. We are not tired of proving that we are the best team. And we manage to do it while having fun. Well, even though it may look easier than it actually is. (2)

Живко Тодоров: Банката на бъдещето ще е достъпна, бърза и удобна

Искаш ли да си водещ в това,
което правиш, трябва да си се
подготвил за промяната

*If you want to be a leader in
what you do, you need to be
prepared for the change*

Jivko Todorov: The Bank of the Future Will Be Accessible, Fast and Convenient

Татяна Явашева Tatyana Yavasheva

В дигиталната ера парите... са пари. Независимо под каква форма: електронни, виртуални или хартиени, парите изпълняват и ще продължават да изпълняват основните си функции. Има една песен от мюзикъла „Кабаре“, в която се казва „Money makes the world go round“ (бълг. – Парите карат света да се върти). Съвременното общество е силно зависимо от парите.

- **Във времето на динамични технологични промени...** ако искаш да си водещ в това, което правиш, трябва да си се подготвил за промяната. Всичко се развива с невероятно бързи темпове и мисленето само крачка напред не е достатъчно. Трябва да си готов за скок.

In the digital era, money... is money. In whatever form: electronic, virtual or paper, money performs and will continue to perform its basic functions. As the song from the Cabaret musical goes, Money makes the world go round. Our modern society is heavily dependent on money.

- **In times of dynamic technological change...** if you want to be a leader in what you do, you need to be prepared for that change. Everything develops at an incredibly fast pace and thinking only a step ahead is not enough. You need to be ready for a jump.

- **Banking stability hinges on...** trust built between banks and their customers.

Живко Тодоров е главен финансов директор на Първа инвестиционна банка от юни 2014 г., а в края на 2015 г. е избран за член на Управителния съвет на банката. Притежава магистърска степен по счетоводство и контрол от УНСС в София, както и Executive MBA от Hult International Business School в Лондон. Бил е главен финансов директор в Alpha Bank България в периода 2012-2014 г. и в ING Bank NV - клон София, от 2004-2012 г. Носител е на наградата CFO of the Year 2018 в категория „Стратегия за развитие на финансовата функция“.

Mr. Jivko Todorov joined First Investment Bank AD in June 2014 as a Chief Financial Officer, and at the end of 2015 was elected as a Member of the Managing Board of the Bank. Mr. Todorov holds a Master's degree in Accounting and Control from the University for National and World Economy in Sofia and an Executive MBA from HULT International Business School, London UK. Prior to joining Fibank, he worked as Chief Financial Officer for Alpha Bank Bulgaria (2012-2014) and for ING Bank NV – Sofia Branch (2004-2012). He was awarded CFO of the Year 2018 in the "Development Strategy of the financial function" category.

- **Банковата стабилност се крепи на...** доверието, изградено между банките и техните клиенти.

- **Банковата тайна...** е гарантирана в рамките на закона, където са установени редът и условията за нейното разкриване пред трети лица. Доверието в една банка е и в зависимост от начина и степенята на защита на данните на нейните клиенти.

- **Банката на бъдещето...** ще е достъпна, бърза и удобна. Клиентът трябва да може по всяко време и от всяка точка да извърши необходимата трансакция по удобен за него начин.

- **Сегашната фаза на икономическия цикъл...** е поредната. Съществуват теории и стотици анализатори се опитват да предскажат какво предстои. Оказва се обаче, че никога не сме готови за „кризата“, защото всяка криза е различна и е породена от различни обстоятелства.

- **Добрият финансов директор се познава по...** репутацията му в компанията, за която работи, както и извън нея. Тя се изгражда с години и е свързана със способността му да създава устойчиви взаимоотношения, да постига резултати, като успява да обедини множество интереси, да бъде лидер, но и партньор.

- **Моята стратегия за развитие на финансовата функция в едно изречение:** Прецизност, отговорност, проактивност и усъвършенстване.

- **Новите технологии пряко в моята работа...** навлизат бавно, но сигурно, и са от огромно значение за способността ми да отговоря на увеличаващите се отговорности и изисквания.

- **Моето „златно“ финансово правило:...** Търси баланс във всичко.

- **Един от най-важните уроци, които през годините получих:...** Човек отговаря сам за себе си, за своето развитие, успех и благополучие. Човек трябва да иска! Ако чака някой да го забележи, оцени и покани, вероятността за успех драстично намалява.

- **Подводните камъни, за които финансовият мениджър трябва да внимава...** може да са навсякъде. Затова финансовият директор трябва да е добър слушател, анализатор и балансър. Той трябва да познава много добре бизнес модела и процесите в организацията, за която работи. Финансовият директор трябва да е гъвкав и адаптивен, тъй като често той е и носител на промените в организацията.

- **Най-голямата трудност, която преодолях...** е загубата на близки хора.

- **Насочих се към финансовата сфера, тъй като...** счетоводителите и финансистите са тези, които са в „кухнята“ на компанията и я познават най-добре. Като човек, който обича да е наясно с нещата в детайли, това ме запали.

- **Избрах да градя кариера в банковия сектор...** след като натрупах малко стаж като оперативен счетоводител в банка. През 2002 г. кандидатствах за позиция „Финансов контролер“ и ме одобриха.

- **Не бих пожалил пари за...** знание и образование. Това е основата за развитието на всяко общество.

- **Невярната представа за финансовите директори...** е, че разбират само от цифри и винаги казват „Не“.

- **Моят професионален съвет:...** За да бъдеш успешен, трябва да обичаш това, което правиш, и то да ти носи удоволствие и удовлетворение. (1)

- **Banking secrecy...** is guaranteed under the law, which regulates the terms and conditions of its disclosure to third parties. The confidence in a bank is also dependent on the quality and degree of customer data protection.

- **The bank of the future...** will be accessible, fast and convenient. Customers will be able to carry out transactions at any time and from any point, in a convenient manner.

- **The current phase of the economic cycle...** is just another phase. There are plenty theories and hundreds of analysts are trying to predict what lies ahead. As it turns out, however, we are never ready for the next crisis because each one is different and is caused by different circumstances.

- **Good CFOs are known by...** their reputation in the company and outside of it. It takes years to build and has to do with their ability to create sustainable relationships, to achieve results by bringing together many interests. By being a leader, but also a partner.

- **My strategy for development of the financial function in a sentence:** Precision, responsibility, proactivity and improvement.

- **New technologies in my work...** are advancing slowly but surely, and are of paramount importance for my ability to respond to increasing responsibilities and requirements.

- **My „golden“ financial rule:...** Try to achieve balance in everything.

- **One of the most important lessons I received over the years:...** One is responsible for oneself, for one's development, success and prosperity. You have to ask! If you wait for someone to notice, appreciate and invite you, the probability of success decreases dramatically.

- **The pitfalls a financial manager should be aware of...** could be anywhere. That is why CFOs must be good listeners and analysts, be able to strike a balance. They need to know the business model and processes of the organization they work for. They must be flexible and adaptable, as they often are the carriers of change in organizations.

- **The greatest hardship I overcame...** was the loss of loved ones.

- **I chose the financial sphere because...** accountants and financiers are the people working "in the kitchen" of a company. As a person who likes to know things in detail, I guess that's what inspired me.

- **I started building a career in the banking sector...** after having gained a little experience as an accountant in a bank. In 2002 I applied for a Financial Controller position and got approved.

- **I would always spend money for...** knowledge and education. This is the basis for the development of any society.

- **The false notion of CFOs...** is that they only understand numbers and always say „No“.

- **My professional advice:...** To be successful, you need to love what you do so that it brings you pleasure and satisfaction. (2)

ФИРМЕН ПРОФИЛ:

Първа инвестиционна банка АД (www.fibank.bg) е учредена през 1993 г. с пълен банков лиценз за операции в България и чужбина. Тя е най-голямата банка с български капитал, която се развива и утвърждава като финансова група с основна дейност в България и с регионално присъствие чрез чуждестранни операции в Кипър и Албания. Fibank е иновативна и клиентски ориентирана кредитна институция, която предлага разнообразна гама от продукти и услуги както за индивидуални, така и за фирмени клиенти, които биха могли да ползват високотехнологични решения и модерно банкиране. С традиции в корпоративното банкиране и с разширено присъствие на пазара, банката е сред водещите институции в страната в сферата на картовия бизнес и в международните разплащания. Fibank е предпочитана за спестяване от населението, тъй като предлага високо качество на клиентското обслужване съгласно най-добрите банкови практики. Тя е сред пионерите в бизнеса с инвестиционно злато и с други благородни метали с уникални за българския пазар продукти и услуги.

COMPANY PROFILE

First Investment Bank AD (www.fibank.bg) was established in 1993, with a full banking license for operations in Bulgaria and abroad. Currently the largest Bulgarian-owned bank, it has developed and consolidated as a financial group with main business in Bulgaria and a regional presence in Cyprus and Albania. Fibank is an innovative and customer-oriented credit institution offering a diverse range of products and services to both individuals and corporate customers, providing high-tech solutions and modern banking experience. It has traditions and solid presence in corporate banking and is among the leaders in bank cards and international payments. Fibank is also a preferred institution for savings by households as it offers outstanding customer service in line with best banking practices. It is among the pioneers in the business with investment gold and other precious metals, offering unique products and services for the Bulgarian market.

БЪЛГАРСКА БАНКА ЗА РАЗВИТИЕ

20 ГОДИНИ
В ПОДКРЕПА НА
БЪЛГАРСКИЯ
БИЗНЕС

- ❖ Стартирахме през 1999 г. с мисията да подпомогнем МСП сектора и се превърнахме във финансова група, създадена да запълва пазарните липси, като поема по-голяма роля в инвестициите в публично-частния сектор в България
- ❖ 99% собственост на българската държава, банката е единствената в страната, която предлага директно финансиране и подкрепа на бизнеса чрез други кредитни институции
- ❖ Финансираме целия спектър на българския бизнес – микро- и малки предприятия, средни и големи компании
- ❖ Инвестираме в ключови сектори на българската икономика – индустрия, енергийна ефективност, земеделие, градска инфраструктура и общини
- ❖ Предлагаме решения за растеж на бизнеса, инвестираме в дългосрочни дялови участия
- ❖ Пионер сме в прилагането на „Плана Юнкер“ на ЕС в България чрез заеми, гаранции и консултантски услуги
- ❖ Управляваме програма за финансиране на експорта с цел насърчаване на външната ни търговия
- ❖ Ние сме най-добре позиционираната банка в страната за привличане на средства от чуждестранни партньори

www.bbr.bg

София 1000, ул. „Дякон Игнатий“ №1, тел.: 02 9306 333, office@bdbank.bg

ЕДНА БАНКА – ЕДНА ГРУПА

Дъщерни компании на Българската банка за развитие

НАЦИОНАЛЕН ГАРАНЦИОНЕН ФОНД

ГРУПА НА БЪЛГАРСКА БАНКА ЗА РАЗВИТИЕ

- Издава гаранции, допълващи обезпеченията, изисквани от търговските банки. Предоставя възможност за кредитиране на стартиращи предприятия и такива без кредитна история
- През последните 10 години фондът си партнира успешно с 18 търговски банки и реализира 9 гаранционни програми
- 1,7 млрд. лв е размерът на кредитите, гарантирани от Националния гаранционен фонд, от които са се възползвали над 8 000 малки и средни предприятия

МИКРОФИНАНСИРАЩА ИНСТИТУЦИЯ ДЖОБС

ГРУПА НА БЪЛГАРСКА БАНКА ЗА РАЗВИТИЕ

- Улеснява достъпа до финансиране на микро- и малки предприятия, стартиращи компании, земеделски производители, самонаети лица, занаятчии и други, които развиват или стартират бизнес на територията на страната
- Създава условия за успешно развитие на микро- и стартиращ бизнес, като подобрява достъпа до финансови услуги
- Специален акцент върху стартъпите - всеки пети кредит, отпуснат от МФИ „Джобс“, е за стартираща компания

ФОНД ЗА КАПИТАЛОВИ ИНВЕСТИЦИИ

ГРУПА НА БЪЛГАРСКА БАНКА ЗА РАЗВИТИЕ

- Участва в капитала на малки, средни и стартиращи предприятия с цел повишаване конкурентоспособността на бизнеса, осигуряване на капитал за научноизследователска и развойна дейност, увеличаване на производствения капацитет, финансиране преди набиране на капитал на регулиран пазар и усвояване на средства от фондове на ЕС
- Приоритетно финансира малки и средни фирми във фаза на растеж, стартиращи предприемачи, социални предприятия, иновации

ББР ФАКТОРИНГ

ГРУПА НА БЪЛГАРСКА
БАНКА ЗА РАЗВИТИЕ

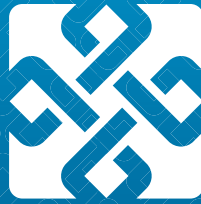
- Предлага пълен набор от услуги, разделени в две направления с цел подобряване, стимулиране и развитие на общия икономически, експортен и технологичен потенциал на българските предприятия:
 - Факторинг на българския пазар с цел подпомагане на МСП за ускоряване обръщаемостта на оборотния капитал
 - Факторинг за износители, който да ги подпомага в достъпа и утвърждаването им на нови пазари

БРБ ЛИЗИНГ

ГРУПА НА БЪЛГАРСКА
БАНКА ЗА РАЗВИТИЕ

- Ускорява растежа и обема на дейността, особено за предприятията в сферата на иновациите
- Създава условия за технологичното обновление на производствените мощности
- Допълва финансовите услуги, предлагани в изпълнение на мисията на ББР за подкрепа на българското предприемачество

BULGARIAN DEVELOPMENT BANK

20 years
OF SUPPORT
TO BULGARIAN
BUSINESS

- ❖ We started in 1999 with the mission of supporting the SME sector and have become a financial group designed to fill market gaps by taking a greater role in investing in the public-private sector in Bulgaria
- ❖ 99%-owned by the Bulgarian state, our bank is the only bank in Bulgaria offering direct financing and business support through other credit institutions
- ❖ We finance the entire spectrum of the Bulgarian business - micro and small enterprises, medium-sized and large companies
- ❖ We invest in key sectors of the Bulgarian economy - industry, energy efficiency, agriculture, urban infrastructure and municipalities
- ❖ We offer solutions for business growth and invest in long-term equity interests
- ❖ We are pioneers in the implementation of the EU Juncker Plan in Bulgaria through loans, guarantees and advisory services
- ❖ We manage an export financing program to promote our foreign trade
- ❖ We are the best-positioned bank in Bulgaria to attract funds from foreign partners.

www.bbr.bg

Sofia 1000, Bulgaria, 1 Dyakon Ignatiy St., tel.: +359 2 9306 333, office@bdbank.bg

ONE BANK - ONE GROUP

Subsidiaries of Bulgarian Development Bank

NATIONAL GUARANTEE FUND

PART OF BULGARIAN DEVELOPMENT BANK

- Issues guarantees supplementing the collateral required by commercial banks. Provides credit options for start-ups and businesses with no credit history
- Over the last 10 years, the fund has successfully co-operated with 18 commercial banks and has implemented 9 guarantee programs
- BGN 1.7 billion is the amount of loans guaranteed by the National Guarantee Fund taken by more than 8,000 small and medium-sized enterprises

MICRO FINANCING INSTITUTION JOBS

PART OF BULGARIAN DEVELOPMENT BANK

- Facilitates access to finance for micro and small businesses, start-ups, farmers, self-employed, craftsmen, etc. who develop or start a business in Bulgaria
- Creates conditions for the successful development of micro- and start-up businesses by improving access to financial services
- Every fifth loan from MFI Jobs is for a startup company

CAPITAL INVESTMENTS FUND

PART OF BULGARIAN DEVELOPMENT BANK

- Participates in the equity capital of small and medium-sized enterprises and start-ups in order to increase business competitiveness, provide capital for research and development, increase production capacity, finance before raising capital on a regulated market and for absorption of funds from European Union funds
- Provides priority funding for small and medium-sized businesses in a growth phase, starting entrepreneurs, social enterprises, innovation

BDB FACTORING

PART OF BULGARIAN DEVELOPMENT BANK

- Offers a full range of services divided in two groups in order to improve, stimulate and develop the overall economic, export and technological potential of Bulgarian enterprises:
 - Factoring on the Bulgarian market to support SMEs in accelerating the turnover of working capital
 - Export factoring to help Bulgarian exporters in accessing and establishing themselves on new markets

BDB LEASING

PART OF BULGARIAN DEVELOPMENT BANK

- Supports technological renewal of production capacities
 - Accelerates the growth and volume of business activities, especially for the enterprises in the field of innovation
- Complements the financial services offered in fulfillment of the BDB Mission
- in support of Bulgarian entrepreneurship

Иван Папазов, председател на Съвета на директорите на VP Brands International:

Перспективата да си първи е възможна само с правилния отбор от съмишленици

Иван Папазов, как започна 2019 г. за VP Brands International и какво ви предстои в близко време?

- Ще се борим за затвърждаване на лидерските си позиции и запазване на високото доверие на нашите клиенти в марките ни. Преструктурираме корпоративната структура и все по-активно работим с клиенти от чужбина.

- Как се развива производството на високоалкохолни напитки и вино у нас и какви предизвикателства стоят пред бизнеса?

- Големите предизвикателства са в две посоки – едната е в повишаването на имиджа на родните производители на националния пазар, а другата е в налага-

нето на България в чужбина. Смятам, че българското вино и високоалкохолни напитки отгавна са стигнали световните стандарти и сега е моментът да се работи върху общия образ на страната ни. Миналата година имахме възможност да сме домакини на делегация от международни дегустатори в рамките на конкурса Spirit Selection. След като разгледаха нашата производствена база и един от складовете ни за отлежаване в Пещера, останала изключително изненадани, че в малка държава като България функционира производство с подобен капацитет, мащаб и покриващо най-високите изисквания в нашия бранш.

- Все още ли сивият сектор пречи

Г-н Иван Папазов е председател на Съвета на директорите и изпълнителен директор на „ВП Брандс Интернешънъл“. Оглавява компанията от 1998 г., когато започва създаването и налагането на собствени марки вина и високоалкохолни напитки и стартира мащабни инвестиции в развитието на модерни производствени бази и лозови масиви. Роден е в Пловдив през 1967г. Има завършено висше образование и следдипломна квалификация по вино и високоалкохолни напитки от Университета по хранителни технологии в гр. Пловдив. Под ръководството на Иван Папазов „ВП Брандс Интернешънъл“ се превръща в лидер на българския пазар и се налага като предпочитан производител в над 40 държави по целия свят.

Ivan Papazov, Chairman of the Board of Directors, VP Brands International:

The Prospect of Being the First Is Only Possible with the Right Team of Proselytes

Mr. Papazov, how did VP Brands International begin in 2019, and what is coming to you in the near future?

- We will strive to reinforce our leadership positions and maintain our customers' high trust in our brands. We restructure the corporate structure and we are increasingly working with clients from abroad.

- What is the development of the production of high-alcohol beverages and wine in Bulgaria and what are the challenges facing the business?

- The big challenges are in two directions – one in raising the image of domestic producers on the national market

and the other in affirming Bulgaria abroad. I believe that Bulgarian wine and high-alcohol beverages have long come to terms with world standards and now is the time to work on the country's overall image. Last year we had the opportunity to host a delegation of international tasters within the Spirit Selection competition. After looking at our production base and one of our aging storage facilities in Peshtera, they were extremely surprised that in a small country like Bulgaria there is a production with similar capacity, scale and covering the highest requirements in our industry.

Mr. Ivan Papazov is Chairman of the Board of Directors and Executive Director of "VIP Brands International". He has been the head of the company since 1998 when he started the creation and imposition of own brands of wines and high-alcohol beverages and started large-scale investments in the development of modern production bases and vineyards. He was born in 1967 in Plovdiv. He has completed a higher education and post-graduate qualification in "Wine and High Alcoholic Drinks" from the University of Food Technologies in Plovdiv. Under the leadership of Ivan Papazov, "VP Brands International" becomes a leader in the Bulgarian market and has become a preferred producer in more than 40 countries around the world.

на работата на коректните производители и как работят предприетите мерки за справяне с този феномен?

- Държавата трябва да продължи да полага усилия в посока ограничаването на нелегалното производство на вина и високоградусов алкохол, най-малко по две причини. Първата и най-важна е здравето на потребителите. Пазарът е зает от „битова химия“ с етикет „домашно“. По-опасното е, че нелегалните производители не спазват никакви технологични или производствени изисквания, не покриват елементарни хигиенни и санитарни условия, не следят за качеството на суровината и безопасността на производствения процес. Много бързо забравяме черната статистика и всички случаи завършили фатално като например този в Якоруда, където шест човека си отидоха от уж „домашен“ алкохол. На второ място е щетата за бюджета. Статистиката на браншовите организации и официалните данни за внесения акциз все още сочат, че близо половината от производството, търговията и потреблението на вина и високоалкохолни напитки в България са в сивия сектор. Това води до директни загуби в бюджета от над 300 млн. лв. годишно. От другата страна са сериозните компании в сектора, които работят спрямо всички регулации. Те годишно внасят в хазната над 300 млн. лв. Това са фирмите, които плащат данъци и осигуровки, откриват работни места и осигуряват работа на хиляди хора, осигуряват пряка и косвена заетост. Нещо повече – за качеството на всяка произведена бутилка алкохол гарантират с името си.

Наличието на толкова голям нелегален сив сектор в крайна сметка намалява възможностите им за развитие, за реинвестиране и откриване на нови работни места. А от това губеща е държавата, губи бизнесът, губят и консуматорите.

- Какви инвестиции предстои да направите и какви са резултатите от направените досега вложения в бизнеса?

- Инвестициите и иновациите са един непрекъснат процес във VP Brand International. Именно този подход в работата през годините ни позволи да затворим цикъла на производство: от закупуването на собствени лозови масиви, през изграждането на най-модерните бази за производство и добре работеща търговска сила, покриваща цялата страна и най-вече чрез инвестиции в екипа на компанията, запазването на най-добрите професионалисти и осигуряване на адекватно развитие в българските условия. На ниво корпоративна структура ни предстои пълното внедряване на най-модерните софтуерни решения на водещата международна компания в бранша. Това ще позволи автоматизиране на процесите и много по-лесен контрол и проследяване на всяка доставка и поръчка. Проектът е много мащабен като се има предвид обхватът на нашия бизнес и вече функционира частично в някои звена. Предстои ни до края на годината да внедрим тези технологични решения изцяло. Така VP Brands International ще се превърне в първата компания от този мащаб и бранш с изцяло работещ софтуер. Но за нас перспективата да си първи винаги е била единствената опция, особено когато включва отбор от съмишленици.

- Инвестициите в кадри са едни от най-важните в момента на негостиг на квалифицирани специалисти. Срещате ли проблеми в тази насока и как работите за привличането на специалисти?

- Многократно съм споделял, че в екипа, в който работя, не виждам просто служители, а хора, с които мислим

- Is the grey sector still hindering the work of the right producers and how are the measures taken to tackle this phenomenon?

- The state must continue to make efforts to curb the illegal production of wines and high-grade alcohol, for at least two reasons. The first and most important is consumer's health. The market is flooded by "household chemistry" labelled "home-made". More dangerous is that illegal manufacturers do not observe any technological or production requirements, do not cover basic hygiene and sanitation conditions, do not monitor the quality of the raw material and the safety of the production process. We quickly forget the black statistics and all cases ended with fatality, like this in Yakoruda, where six people passed out after consumption of something called "home-made" alcohol. Second is the harm to the budget. Branch organization statistics and official data on imported excise duty still show that nearly half of the production, trade and consumption of wines and high-alcohol beverages in Bulgaria are in the grey sector. This leads to direct budget losses of over BGN 300 million per year. On the other hand, there are serious companies in the sector which comply with all regulations. They donate over BGN 300 million annually to the Treasury. These are companies that pay taxes and insurance, open jobs and provide jobs to thousands of people, providing direct and indirect employment. Moreover – for the quality of every bottle of alcohol produced, guaranteed by their name.

The presence of such a large illegal grey sector ultimately reduces their potential for development, reinvesting and opening new jobs. Ultimately the losers are the state, business, and consumers.

- What investments do you have to make and what are the results of the investments made so far in the business?

- Investments and innovations are a continuous process in VP Brand International. It is this approach that has allowed us to close the cycle of production over the years: from the purchase of its own vineyards, through the construction of the most modern production facilities and a well-functioning business power covering the entire country and mainly through investments in the company team, the preservation of the best professionals and ensuring adequate development in the Bulgarian conditions. At the level of the corporate structure, we have the full implementation of the most advanced software solutions of the leading international company in the branch. This will allow automation of processes and much easier control and tracking of each delivery and order. The project is very large considering the scope of our business and is already partially operational in some units. It is up to the end of the year to implement these technological solutions in full. Thus, VP Brands International will become the first company of this scale and industry with fully operational software. But for us the prospect of being the first one has always been the only option, especially when it involves a team of proselytes.

- Investment in staff is one of the most important at the moment of deficit of qualified specialists. Do you encounter any problems with this and how do you work to attract specialists?

- I have repeatedly said that in the team I work in, I do not only see employees, but people we think in one direction, who recognize VP Brands International as

” Инвестициите и иновациите са един непрекъснат процес в компанията

Investments and innovations are a continuous process in the company

“

В една посока, която припознавам VP Brands International като сериозен работодател и опора. Компанията е успяла с десетилетия да се докаже като стабилна и сигурна институция и смятам, че за хората, които работят за нас, е наистина чест да са част от отбора. Именно това ни помогна да сме лидер на пазара. Фактът, че служителите, с които стартирахме бизнеса през годините, се издигнаха и днес голяма част от тях все още са в редиците ни, също е показателен за средата, която сме изградили. Нескромно казано, но в бизнеса няма място за излишна скромност, VP Brands International се превърна и в генератор на чудесно подготвени кадри. По повод успешното задържане на персонал – основните ни правила не са се променили от създаването на компанията до днес. Задържаме ги като им създаваме сигурна и стабилна работна среда, даваме възможност за обучения и повишаване на квалификацията и не на последно място, аз лично се старая да се чувствам като част от един побеждаващ отбор, а не просто като малка брънка в голямата машина. (1)

a serious employer and support. The company has succeeded for decades to prove itself as a stable and secure institution, and I think it is a great honour for the people who work for us to be part of the team. That's what helped us to be a market leader. The fact that the employees with whom we have started the business over the years have risen and today many of them are still in our team is also indicative of the environment we have built. Unsurprisingly, but in business there is no room for unnecessary modesty, VP Brands International has also become a generator of wonderfully trained staff. On the occasion of the successful retention of personnel – our basic rules have not changed since the company's establishment so far. We retain them by creating a secure and stable work environment, training and upgrading, and last but not least, I personally try to feel like part of a winning team and not just as a small piece in the big machine. (1)

**Миглена Узунова-Цекова:
Хората са силата,
която гвижи
компанията напред**

*Miglena Ouzounova-Tsekova:
People Are the Force that
Drives the Company Forward*

За мен хората са... в основата на всичко. Част съм от една от най-модерните технологични компании у нас – А1 – и буквално всеки ден ставам свидетел на това как дигитализацията променя нашия живот. В съвременния корпоративен свят хората са силата, която гвижи компаниите напред.

А1... беше стартият на кариерата ми като мениджър. Тук получавам нови знания и опит в работата си, рутината и предизвикателствата в ежедневните оперативни задачи, познанията с отлични професионалисти. Тук всеки ден е различен, а това е невероятно преживяване. А1 е важен момент от моя живот.

Станах председател на УС на Асоциацията за управление на хора... и основната цел, която си поставям, е да се „свържем“ с бизнеса и да отговорим на нуждите му, да докажем добавената стойност от HR функцията в корпоративния живот. Ще подобрим взаимодействието с сръжжавни институции, неправителствени и професионални организации чрез съвместни инициативи и общи цели. Ще подпомагаме и младите специалисти, които правят своите първи стъпки в професията. Ще споделяме повече помежду си.

Твърдението, че HR-ите „рисувам“ лицето на компанията... е вярно, защото HR професионалистите създават и поддържат работодателската марка, а тя е „лицето“ на компанията пред кандидатите. Компанията обаче се променя и трябва да сме адекватни на промяната. Лесен пример е А1 с нейния изключително динамичен бизнес, което изисква да намираме хора с висок заряд и енергия за промяна и развитие, за да следват този път.

В тази професия харесвам... да общувам с хората, да научавам повече за тях и за себе си чрез тях. Страхотно е усещането, когато успееш да промениш наласите и мисленето, да накараш хората да покажат най-доброто от себе си. Да прочетеш удовлетвореността в лицата им. Да бъдеш част от една кауза.

В работата ми аз какъв оставам... негативите, които ги има всяка професия. Когато има неуспехи, анализирам причините и се старая да не се повтарят. Уча се непрекъснато. Оперативната работа обикновено не се вижда, но приносът ѝ е, че не създава проблеми за бизнеса.

Клишето, което се стремя да разруша... е отричането на интуицията при вземането на важни решения. Разчитам на нея, особено когато става въпрос за взаимоотношения с хората. Интуицията всъщност е резултат от натрупан опит. Тя помага в критични ситуации, когато няма достатъчно информация за вземането на правилното решение, а трябва да се действа бързо.

Комуникационните умения... са ключови! Още едно клише, нали? Неслучайно в почти всяка обява за работа можем да видим комуникационните умения като основно изискване. HR професионалистът задължително трябва да може да общува с всички в компанията и извън нея. Това е ключът към успеха или неуспеха му в работата.

Стереотипният образ на HR мениджъра... Стереотипите се определят от хора извън професията. За мен обаче това е специалистът, който познава отлично компанията, знае какъв път е извървяла, накъде се е запътила и кои са точните хора, с които ще постигне целите на бизнеса.

Сплотен екип в голяма компания се поддържа... изключително трудно. Важно е да има една обща цел, която да обединява всички. Мога да дам пример с А1 – през миналата година се ребрандирахме и това беше не просто смяна на името и логото, а процес по цялостна промяна на компанията, който изискваше участието на всички наши служители.

To me people are... at the core of everything. I am part of one of the most advanced technological companies in Bulgaria - A1 - and every day I witness how digitalization is changing our lives. In today's corporate world, people are the force that drives the company forward.

A1... was the start of my managerial career. Working in this company has allowed me to acquire new knowledge and skills in my work, routine and challenges in my everyday operational tasks and acquaintances with excellent professionals. Every day is different and this is an amazing experience. A1 is an important moment in my life.

I have become Chairperson of the Management Board of the Bulgarian Association for People Management... and a main goal I have set for myself is to "connect" with the business and to meet its needs, to show the added value of the HR function in the corporate life. We will improve interaction with governmental institutions, non-governmental and professional organizations through joint initiatives and common goals. We will also support young professionals who take their first steps in the corporate life. We will share more between each other.

What I like in this profession is... communicating with people, learning more about them and about myself through them. It is a great feeling when you manage to change attitudes and thinking, to make people show the best they have to offer. To read the satisfaction on their face. To be part of the same cause.

What I leave behind me in my work... are the negative things that exist in every profession. When there are failures, I analyze the reasons and try not to repeat them. I am constantly learning. Operational work is usually not visible, but its contribution is that it does not create problems for the business.

The myth that I am trying to shatter... is ignoring your intuition when making important decisions. I rely on it, especially when it comes to interactions with people. Intuition is actually the product of experience. It helps in critical situations when you have to act fast but there isn't sufficient information to make the right decision.

Communication skills... are key! Another myth, right? It is no coincidence that in almost every job offer we can see communication skills as a must-have. HR professionals must be able to communicate with everyone within the company and outside of it. This is the key to both the success and failure of their job.

The stereotypical HR Manager... Stereotypes are formed by people who have not occupied this position. For me, personally, the HR Manager is the person who has excellent knowledge of the company, knows its history, where it's headed and the right people with whom it can achieve its business goals.

A cohesive team in a large company is... extremely difficult to maintain. It is important to have a common goal which unites everyone. I can give A1 as an example - last year we were rebranded and it was not just about a change of name and logo but a process of complete change of the company that required the participation of all our employees. It was precisely the people's commitment that helped us impose the A1 brand in a very short time. Just two months after

Именно отгадеността на хората ни помогна да наложим марката A1 за твърде кратко време. Само два месеца след ребрандирането на практика нямаше човек в България, който да не знаеше новото ни име и промените, които осъществихме. Това за мен е пример за „слотен екип“.

Моята формула за успешна кариера... добро образование като база, непрекъснат стремеж към нови знания, желание за развитие, но и много работа, коректност във взаимоотношенията, увереност и следване на интуицията, кураж и късмет.

Като човек, от когото зависи кариерното развитие на другите...

the rebranding, there was virtually no person in Bulgaria who did not know our new name and the changes we made. It's all the result of a "cohesive team".

My formula for a successful career... is a good education to serve as a base, a constant pursuit for new knowledge, desire for development, but also a lot of hard work, correctness in relationships, confidence and trust in your intuition, courage and luck.

Being a person on whom the career development of others depends... is a serious responsibility.

Миглена Узунова-Цекова е старши директор „Човешки ресурси“ на A1. Тя е член на лидерския екип на A1 България от 2016 г., а от началото на 2019 г. под нейно ръководство преминава и администрацията на компанията. Работи в сферата на човешките ресурси от 20 години, като последните 12 години ръководи цялостната дейност по управление на хора в телекомуникационната компания. През март тя беше избрана за председател на УС на Българската асоциация за управление на хора. Завършила е магистратура по английска филология в Софийския университет със специализация „Масови комуникации“ и MBA програма към Erasmus University в Ротердам. Специализирала е „Стратегическо управление на човешките ресурси“ в Cornell University в Ню Йорк, а наскоро завършва и коучинг програма на Columbia Business School също в Ню Йорк.

Miglena Ouzounova-Tsekova is a Senior Director Human Resources at A1. She has been part of the leadership team of A1 Bulgaria since 2016 and since 2019, she has taken over the administration of the company. She has been in the HR field for 20 years and she has been maintaining the entire activity of people management in the telecommunications company for the last 12 years. In March 2019, she was elected Chairperson of the Management Board of the Bulgarian Association for People Management. She has a Masters degree in English Philology from the Sofia University with specialization Mass Communications and a MBA program from the Erasmus University in Rotterdam. She has specialized in Strategic Human Resource Management at Cornell University in New York, and recently completed a Columbia Business School coaching program in New York.

Сплотен екип
В голяма
компания се
поддържа с
обща цел,
която да
обединява
всички

*In order to
maintain a
cohesive team,
you need
a common
goal to unite
everyone*

това е сериозна отговорност. Стремя се да оценявам хората според техните качества, корпоративна култура, особено когато преценявам дали ще се впишат в нашата среда. Не е лесно да дадеш път на един за сметка на друг, но задачата на HR-а е добре да преценява хората и да прави верния избор.

Балансът между интересите на служителите и на компанията... невинаги е лесен за постигане. Ролята на HR-а е да балансира между това да възнагради подобаващо усилията на служителите и да запази интересите на работодателя. A1 е сред най-добрите работодатели в България. Компанията инвестира много в служители с висок потенциал и желание да се развиват. Предлагаме възможности за гъвкаво работно време, работа от дома, избор на почивен ден през седмицата за сметка на работа през уикенда, по-кратък работен ден в петък и много други. Удовлетвореността на служителите ни е важна, защото те са в основата на успехите на A1.

Обичам да чета... но напоследък повече време имам за аудиокниги, макар да предпочитам книжните издания. В момента слушам Георги Господинов и „Физика на тъгата“ и „Ikigai“ от Francesc Miralles & Hector Garcia. „Книжните“ книги, които чета в момента, са „Отвъд зимата“ на Исабел Алиенде и биографията на Джек Никълсън от Марк Елиът. Обичам биографиите. Обичам да чета – независимо дали е за лично усъвършенстване, от професионално любопитство или просто за забавление. Четенето е незаменимо удоволствие за духа.

Извън бизнеса съм... майка, съпруга, дъщеря, приятел. Старая се да бъда добър човек. (👉)

I try to form my opinion about people according to their qualities, corporate culture, especially when assessing whether they will fit into our environment. It is no easy task giving way to one person at the expense of another, but the job of an HR is to assess people and make the right choice.

The balance between the interest of the company and that of its employees... is not always easy to achieve. The role of an HR is to balance between rewarding employees' efforts and safeguarding the interests of the employer. A1 is among the best employers in Bulgaria. The company invests a lot in employees with high potential and willingness to grow. We offer flexible working hours, working from home, choosing to take a weekday off and work on a weekend, a shorter Friday workday, and much more. The satisfaction of our employees is important because they are at the heart of the success of A1.

I love to read... but lately all I have time for is audio books although I prefer print editions. Currently I am listening to "The Physics of Sadness" (Fizika na tagata) by Georgi Gospodinov and "Ikigai" by Francesc Miralles & Hector Garcia. The "print" books that I am currently reading are "In the Midst of Winter" by Isabel Allende and Marc Eliot's biography of Jack Nicholson. I love biographies. I love reading – whether it is for personal development, professional curiosity or just for fun. Reading is an indispensable pleasure for the spirit.

Outside of the office I am... a mother, a wife, daughter, a friend. I am trying to be a good person. (👉)

INSA[®]

MOTOR OILS

НАЙ-НОВИТЕ МАСЛА

online shop
www.insa-motoroils.com

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

МИНИСТЕРСТВО НА ТРУДА
И СОЦИАЛНАТА ПОЛИТИКА
ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
"РАЗВИТИЕ НА ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ"

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
РАЗВИТИЕ НА
ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ

Обучения на заети лица с ваучери

Агенцията по заетостта стартира нов разширен прием на заявления по проект „Ваучери за заети лица“ по Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“. Процедурата дава възможност на работещите за професионални обучения, както и такива за дигитална компетентност и чужд език. Финансовият ресурс за втория прием е в размер на близо 19 млн. лв., като се очаква с планираните средства още 30 хил. заети лица да повишават квалификацията си. По процедурата могат да участват работещи на трудов договор извън държавната администрация със средна или по-ниска степен на образование без значение от възрастта им, както и хора с висше образование, навършили 55 години.

„В период на висока заетост фокусираме усилията си

към работещите с по-ниска степен на образование с възможност да повишават квалификацията си или да придобият ключови компетенции“, казва Зорница Русинова, зам.-министър на труда и социалната политика.

Желаещите да участват могат да подават своите заявления в работни дни между 8:30 и 17:00 часа както по електронен път, така и на хартиен носител, лично във всички бюра по труда в страната. Процедурата „Ваучери за заети лица“ се реализира по ОП РЧР с финансовата подкрепа на Европейския социален фонд. Общият бюджет е 50 млн. лева. Процедурата се изпълнява от Агенцията по заетостта. Повече информация за операция „Ваучери за заети лица“ можете да откриете на <https://www.az.government.bg/pages/vaucheri-za-zaeti-lica/>.

Education and Trainings for Employed with Vouchers

The Employment Agency has launched a new and expanded admission procedure for applications to the "Vouchers for employed" project, under Operational programme "Human Resources Development". The procedure gives access to the employed persons to vocational education and training, as well as education in digital and foreign language competences. The second admission has a financial resource of close to 19 million leva that are expected to help another 30 thousand people obtain higher qualifications. Applicants must be either people with an employment contract, working outside of the public administration with a high-school degree or lower, regardless their age or people with higher education over 55.

"Nevertheless, Bulgaria is in a period of high employment,

we are directing our efforts at employees with lower levels of education and granting them the opportunity to increase their qualification or obtain key competencies" states Zornitsa Roussinova, deputy minister of labour and social policy.

Those who are interested may submit their applications on workdays between 8:30 and 17:00 either by electronic means or in person with a paper form at every labour office in the country. The "Vouchers for employed" procedure is implemented under the OP HRD with the financial aid of the European Social Fund. The total budget is 50 million leva. The procedure is carried out by The Employment Agency. You can find more information on the "Vouchers for employed" operation at

<https://www.az.government.bg/pages/vaucheri-za-zaeti-lica/>

AN
EAS
30')
ES
RES

Institute 1984
e for 1995
, followed by
ons on the c
the letter E o
variation.

own on this chart are
ed depths or dangers
les and pipelines have
ctures (usually carrying
es marked by buoys) exist
r details see larger scale

**NAVIGATION
MARITIME
BULGARE**

www.navbul.com

КОРАБОПЛАВАНЕ С ТРАДИЦИИ ОТ ВЕКОВЕ

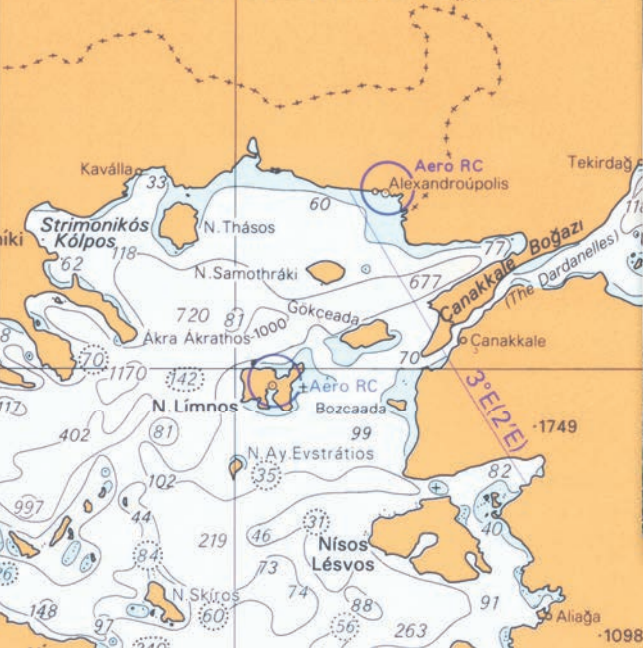
U K

**НАДЕЖДЕН
ПАРТНЬОР**

**B Û L G A R I Y A
BULGARIA**

**В МОРСКИЯ
ТРАНСПОРТ!**

Къде отиват

най-квалифицираните специалисти

Where Do the Most Qualified Specialists Go

Яна Колева Yana Koleva

Свободното движение на хора е право, което започва да създава все повече проблеми на страни, градове и села, на цели региони. Но и да решава проблеми – в зависимост от това накъде е насочено движението. А то обикновено е от места с по-нисък стандарт към места с по-висок. По-гобрите доходи примащват мобилните хора. Дори Франция и Германия страдат от това, че високвалифицирани специалисти избират Швейцария и САЩ.

И богатите плачат

„Евросъюзът би трябвало да обмисли регулация, за да спре страните членки да си крадат една от друга лекари и други специалисти - заяви през януари германският министър на здравеопазването Йенс Шпан. - Разбирам, Швейцария е богата страна, но в Германия има недостиг на такива специалисти. После полските доктори идват да работят при нас, което води до недостиг на лекари в Полша“, отбелязва министърът. Според него вече има нужда от създаване на нови правила за привличането в чужбина на специалисти от ЕС, но без фундаментално да поставяме под въпрос свободното движение в Европа. Сложен казус.

Само донор на сиво вещество ли

Проблемът за България е още по-сериозен и затова невярко чуваме добре познатата категоричност: „Нека

Free movement of people is a right that is beginning to create more and more problems for countries, cities and villages, and entire regions. But it also solves problems – depending on the direction of the movement. And it is usually from places with a lower standard to places with a higher standard. Better income lures people who are able to move. Even France and Germany suffer from the fact that highly qualified specialists choose Switzerland and the United States.

The Rich Also Cry

“The EU should consider a regulation to prevent member states from stealing doctors and other specialists from each other,” said the German Health Minister Jens Spahn in January. I understand, Switzerland is a rich country, but in Germany, there is a shortage of such specialists. Then, Polish doctors come to work here, which leads to a shortage of doctors in Poland,” the Minister said. According to him, there is a need for new rules for attracting EU specialists abroad without fundamentally questioning the free movement in Europe. It is a complex case.

Is It Just About Being a Donor of Grey Matter

The problem for Bulgaria is even more serious, and

**В търсенето на по-добри
възможности и България е
място, в което може да се
направи невероятна кариера**

*In search of better opportunities,
Bulgaria is also a place where an
incredible career can be made*

that is why we often hear the well-known categorical statement: "Let us be clear – Bulgarians abroad are who they are thanks to everyone who remains here. Our taxes provided their free training and qualification. Today, they create added value for foreign economies. And what about ours? Will it be an everlasting donor of grey matter, a shelter for wretches and hopeless Don Quixotes?" It is paradoxical, but it is through the outflow of people that wealth begins to generate poverty. We waste money to create and qualify cadres, and when some of them go to work elsewhere, our economy is losing. So, we continue to be the poorest country in

сме наясно – българите в чужбина са това, което са, и благодарение на всеки един от оставащите тук. Нашите данъци осигуриха безплатното им обучение и квалификация. Днес те създават добавена стойност за чужди икономики. А нашата? Тя ще е вечен донор на сиво вещество, приют за несретници и непоправими гонкихотовци? Парadoxално е, но именно чрез отлива на хора богатството започва да генерира бедност. Хвърляме средства да създаваме и квалифицираме кадри и когато част от тях отиват да работят другде, нашата икономика губи. Така ние продължаваме да си стоим най-бедната гържава в ЕС. Западът е по-богат и намира начин да привлича специалисти, какво да правим ние?

Кауза „Завръщането“

IT индустрията на фона на всички останали сектори изглежда някак по-лесно да си набави добри професионалисти. Секторът постигна качество на работа и стандарт, за каквото другите може само да мечтаят, но и в него не достигат кадри. Затова в края

на миналата година бе гаден старт на кампания „Завръщането“, която има дългосрочната цел да привлече хора обратно в България. Според Доброслав Димитров, изпълнителен директор на „Империя онлайн“ и председател на Българската асоциация на софтуерните компании (БАСКОМ), всичко това върви с паралелната промяна на визията за България в очите на нашите сънародници навън. За хората, успяващи тук, това е благородна кауза. „Българите извън България имат изкривена представа за сегашното състояние, но е добре да знаят, че и в родината си вече може да гразят кариера, сравнима с тази на Запад. България е добро място за стартиране на бизнес, София е най-големият стартъп хъб в Източна Европа. Много международни компании отварят офиси в българската столица. Стандартът на работа и на живот постоянно се повишава и ИТ секторът вече дава по-добри възможности, отколкото заетите в него биха имали в чужбина. Дори Световната банка реши именно в София да отвори своя единствен ИТ център в Европа, като се преборихме с конкуренти от седем държави. Вижте как аутомотив секторът расте експоненциално в Пловдив. Там има остър дефицит на кадри – от инженери до механици и други специалисти“, обяснява Доброслав Димитров.

Забравете за евтиния труд

Мантрата за евтиния труд трябва да бъде забравена. Евтина работна ръка може и да има, но тя е в неспециализираните области. Във високотехнологичните сектори повече не може да се говори, че България е евтина дестинация. Не! В България има качествени хора, супер добре подготвени. По експертиза българските програмисти, оценявани от своите колеги по цял свят, попадат в Топ 3. Патриотичните призови не работят, просто българите по света трябва да осъзнаят, че и в България може да имат изключителна кариера. Стартъп средата дава възможност да се развие бизнес на световно ниво, уверява още Доброслав Димитров. Всъщност неговият личен опит е доказателство за това. Заедно със своя бизнес

the EU. The West is richer and finds a way to attract specialists, and what are we supposed to do?

The Return Cause

For the IT industry, against the background of all other sectors, it seems somewhat easier to find good professionals. The sector has achieved a quality of work and a standard that others can only dream of, but it also lacks cadres. That is why, at the end of last year, The Return Campaign, which has the long-term goal of attracting people back to Bulgaria, was started. According to Dobroslav Dimitrov, Executive Director of Empire Online and Chairman of the Bulgarian Association of Software Companies (BASSCOM), all this goes together with the parallel change of the vision for Bulgaria in the eyes of our compatriots abroad. For the people who succeed here, this is a noble cause. “Bulgarians outside Bulgaria have a distorted picture of the current situation here, but it is good to know that they can already build a career comparable to the one in the West in their homeland. Bulgaria is a good place to start a business; Sofia is the biggest startup hub in Eastern Europe. Many international companies open offices in the Bulgarian capital. The standard of work and life is steadily rising, and the IT sector is already offering better opportunities than its employees would have abroad. Even the World Bank decided to open its only IT centre in Europe namely in Sofia, after competing with seven other countries. Look how the automotive sector is growing exponentially in Plovdiv. There is an acute shortage of staff there – from engineers to mechanics and other specialists,” explains Dobroslav Dimitrov.

Forget About the Cheap Labour

The mantra about cheap labour must be forgotten. Cheap labour can exist, but in non-specialized areas. In the high-tech sectors, we can no longer say that Bulgaria is a cheap destination. No! In Bulgaria there

are quality people, super-well prepared. By expert opinion, Bulgarian programmers, evaluated by their colleagues around the world, get into the Top 3. Patriotic appeals do not work, Bulgarians around the world just need to realize that they can have an exceptional career in Bulgaria, too. Startup environment makes it possible to develop a world-level business, Dobroslav Dimitrov says. In fact, his personal experience is a proof of that. Together with his business partner, Moni Dochev, in 2005, they created Empire Online. Over the years, it has established itself as a leading game developer in

партньор Мони Дочев през 2005 г. създадоха „Империя онлайн“. През годините тя се наложи като водещ гейм разработчик в Централна и Източна Европа с над 25 заглавия, като най-популярният ѝ продукт - Imperia Online, е средновековна онлайн мултиплеър стратегическа игра, която има десетки милиони потребители в цял свят. Именно успехът и разпознаваемостта на компанията ѝ позволиха да се присъедини към шведската публична група Stillfront, но остава в България. Нещо повече, „Упнетикс“ - другата компания, на която двамата са основатели, през миналата година стана част от българската „Скейл фокус“, създавайки по този начин една от най-големите IT компании у нас. Ако това не е успех, постигнат в България...

Примерът на Барон Мюнхаузен

Държавата е добре да поеме своята роля в този процес на завръщане – тя има свои канали за комуникация, но главната ѝ роля е да подобри средата за живеене. Иска се администрацията да проявява гъвкавост и бързо да решава проблемите, които възникват. Числата, цитирани от БАСКОМ, сочат, че в рамките на 12 години IT секторът е нараснал близо десет пъти и заедно с аутсорсинг индустрията вече създава около 7,8% от БВП. Тези пари идват основно отвън, а се харчат най-вече в България. Благоприятният ефект на доминото, предизвикван от технологичния бизнес, е, че той е движеща сила за развитието и на много други сектори в страната.

Ако и бизнесът в други сфери успее да се хване за косите и като Барон Мюнхаузен да се изтегли от проблемите и трудностите, то после при по-високата база на развитост ще е по-лесно да се привлечат хора отвън. Начини има, трябва просто да ги търсим... (1)

Central and Eastern Europe with more than 25 titles; its most popular product, Imperia Online, is a medieval online multiplayer strategy game that has tens of millions of users around the world. The success and recognition of the company allowed it to join the Swedish public group Stillfront, but it remained in Bulgaria. What is more, Upnetix, the other company they both founded, last year, became part of the Bulgarian ScaleFocus, creating one of the largest IT companies in Bulgaria. If that's not a success achieved in Bulgaria...

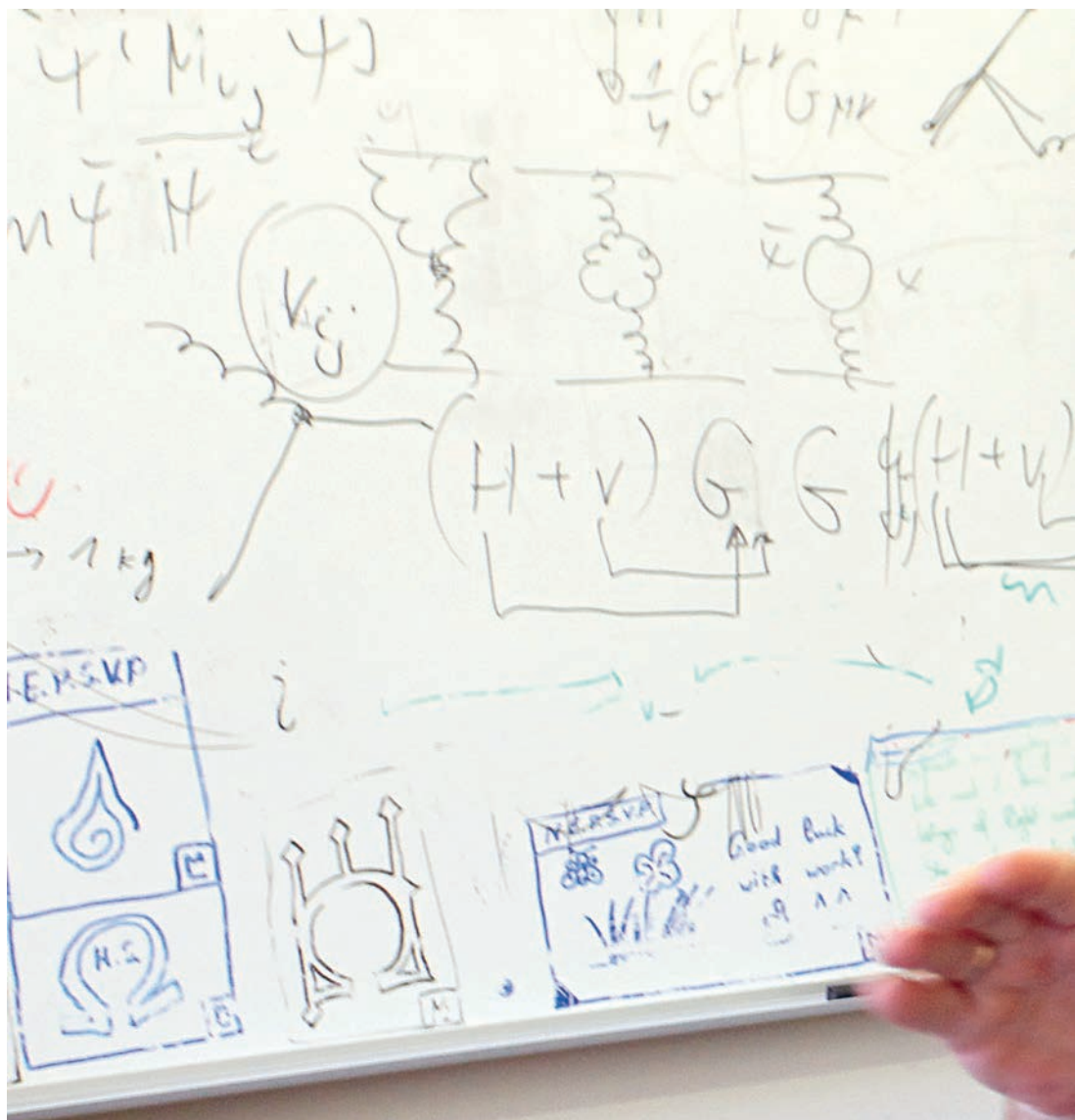
The Example of Baron Munchausen

It would be good if the state were to take on its role in this return process – it has its own communication channels, but its main role is to improve the living environment. What is required is for the administration to be flexible and quick to solve the problems that arise. The figures, quoted by BASSCOM, show that within 12 years, the IT sector has grown nearly ten times and together with the outsourcing industry, it is already creating about 7.8% of the GDP. This money comes mainly from outside, but is mostly spent in Bulgaria. The beneficial effect of the domino caused by the technology business is that it is a driving force for the development of many other sectors in Bulgaria.

If the business in other sectors also succeeds in grabbing itself by the hair, and like Baron Munchausen, pulls itself out of problems and difficulties, then later on, having a higher level of development, it will be easier to attract people from outside. There are ways, we just have to look for them... (1)

В София Тех Парк ще създадем инкубатор за фирми, които ще прилагат технологии, разработени в ЦЕРН

In Sofia Tech Park, we will create an incubator for companies that will apply CERN technologies

Проф. д-р Леандър Литов, преподавател в катедра Атомна физика в СУ „Св. Климент Охридски“ и ръководител на българския екип в ЦЕРН:

Бързият влак на Индустрия 4.0 може да ни прегази

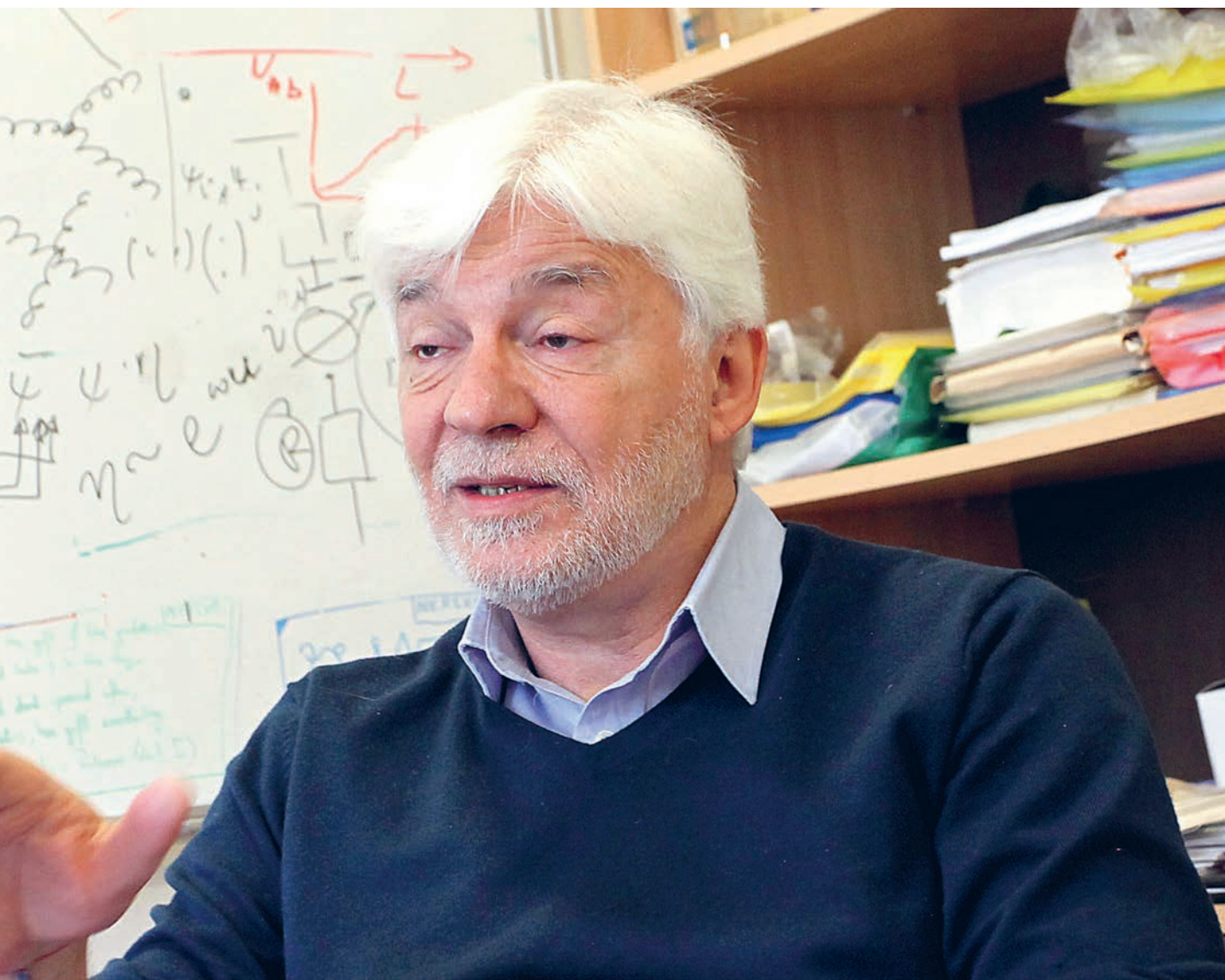
Татяна Явашева Tatyana Yavasheva

Проф. Литов, какво стои зад познатата ни абревиатура ЦЕРН? Знаем, това е Европейският център за ядрени изследвания, но...

- Стои ясното разбиране, че ако искате да правите комплексни изследвания, трябва да се обедините с други държави, за да осигурите необходимия финансов и човешки ресурс. Тази организация е основана преди повече от 60 години и в нея членуват 23 страни. Най-новият член е Сърбия, която се присъедини в края на март. Югославия

Prof. Litov, what stands behind the familiar abbreviation of CERN? We know this is the European Centre for Nuclear Research, but still...

- What stands behind it is the clear understanding that if you want to do complex research, you have to join forces with other countries in order to provide the necessary financial and human resources. This organization was founded more than 60 years ago and has 23 full member states. The newest

Prof. Dr. Leandar Litov, lecturer at the Department of Atomic Physics at Sofia University "St. Kliment Ohridski" and leader of the Bulgarian team at CERN:

The Fast Train of Industry 4.0 Might Run Us over

е сред основателките на ЦЕРН, но по времето на Тито тя напуска.

- Какъв принос имат българските учени?

- Имаме сериозен научен потенциал и ЦЕРН играе важна роля, тъй като предоставя уникални възможности на нашите учени да провеждат своите изследвания с най-добрата апаратура и инфраструктура в света.

- Как обаче се развива науката в България?

- Освен физиката, добре се развиват химия, биология, медицина, но общият ни проблем е, че в продължение на 30 години нямаше национална политика по отношение на науката. Тя беше обезкръвена и оставена на доизживяване. В последните 2 години обаче има осъзнаване, че без

member is Serbia, which joined in late March. Yugoslavia is among the founders of CERN, but during the time of Tito, it left the organization.

- What is the contribution of Bulgarian scientists?

- We have a strong scientific potential and CERN plays an important role in its development since it provides unique opportunities for our scientists to conduct their research using the best equipment and infrastructure in the world.

- But how is science developing in Bulgaria?

- Apart from physics, chemistry, biology and medicine are also developing well, but our common problem is that for 30 years, there was no national policy on science. Its blood

наука няма как да се създават високотехнологични производства и страната да просперира. Вземат се мерки за изграждане на научна инфраструктура и на международни мрежи, стартират национални програми за задържане на младите хора. Приета е Национална стратегия за развитие на научните изследвания. Не знам само колко сме закъснели с тези действия. Младите хора напускат страната, за да учат и да работят в чужбина. Над 35 души мои ученици бяха започнали да правят научни изследвания с мен, от тях в България са само 5-6, останалите се пръснаха по цял свят.

- Кое би задържало младите хора в страната?

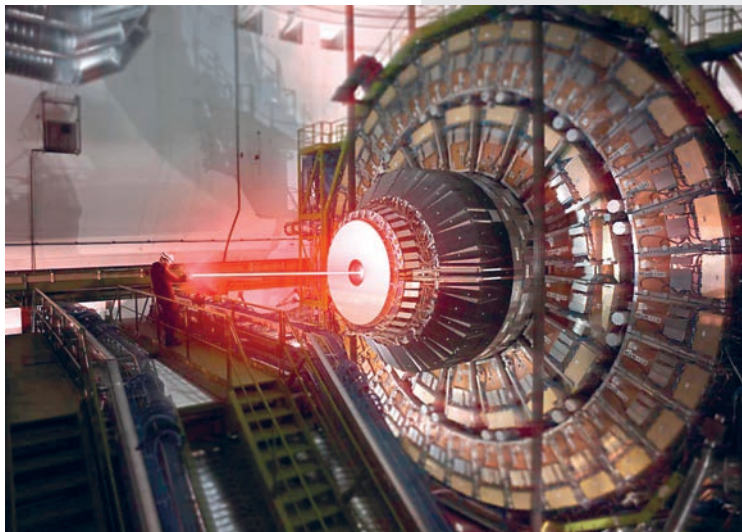
- Най-важното за тях е да работят нещо, в което смятат, че потенциалът им ще бъде реализиран и което им позволява да се чувстват част от целия свят. Едва след това идва заплащането, което трябва да им гарантира достойно съществуване, включително и възможност за хобита и занимания.

- Може ли да се правят само приложни изследвания, както чуваме да настоява българският бизнес?

- Фундаменталните изследвания носят знание, което не е ясно кога ще се използва за нуждите на обществото. Без фундаментални изследвания обаче е все едно да градите къща без основи. Тя ще падне при първото подухване на вятъра.

- Какъв е пътят от науката до реалното приложение в бизнеса?

- Трябва да се инвестира и във фундаменталните, и в приложните изследвания. ЦЕРН например извършва чисто фундаментални изследвания, като целта е да получава ново знание за структурата на Вселената. Това едва ли само по себе си ще ни помогне да заживеем по-добре. Но при подготовката на експериментите много често ни се налага да разработваме нови технологии. Голяма част от

тях после влизат в ежедневието на хората. През март отбелязахме 30 години от създаването на World Wide Web (www). Този продукт е създаден от ЦЕРН и през 1993 г. е подарен на човечеството. Той промени хода на човешката история, тъй като направи информацията достъпна за всички. Ако ЦЕРН беше фирма и държеше всички права върху www, щеше да има целия контрол върху целия информационен поток в света и щеше да е най-богатата в света. Парите, дадени за изследванията в ЦЕРН, многократно са се върнали на обществото дори само от този продукт.

- Медицината също се радва на такива „подаръци“ от ЦЕРН...

- Цялата образна диагностика е базирана на методи и технологии, които са разработвани за нуждите на ядрената физика и физиката на елементарните частици. Хората си правят компютърна и позитронно-емисионна томография – технологии, също разработени от ЦЕРН. Но и българските учени работят за развитието на медицината. Наскоро в БАН имаше представяне на Националната програма БиоАктивМед. Тя е ориентирана към използването на природни продукти за направата на лекарствени препарати - например антимикробни и антитуморни средства, също

was drained out and it was left to die. In the last two years, however, there is an awareness that without science, there is no way to create high-tech industry and correspondently prosperity for the country. Measures are being taken for the establishment of scientific infrastructure and international networks and for launching national programs for the retention of young people. A National Strategy for the Development of Scientific Research has been adopted. Still, I don't know how late we are with these actions. Young people leave the country to study and to work abroad. Only 5-6 out of 35 students who started their research career with me are in Bulgaria, the rest scattered in the leading universities and laboratories all over the world.

- What would keep young people in Bulgaria?

- The most important thing for them is to do something that they believe would realize their potential and allows them to feel part of the global world. Only then comes the pay, which has to guarantee a decent living, as well as the possibility for hobbies and activities.

- Can only applied research be conducted, as we hear the Bulgarian business insisting on?

- Fundamental research gives knowledge but it is unclear when it will be used for the needs of society. Without fundamental research, however, it is like building a house without a foundation. It will fall down with the first wind.

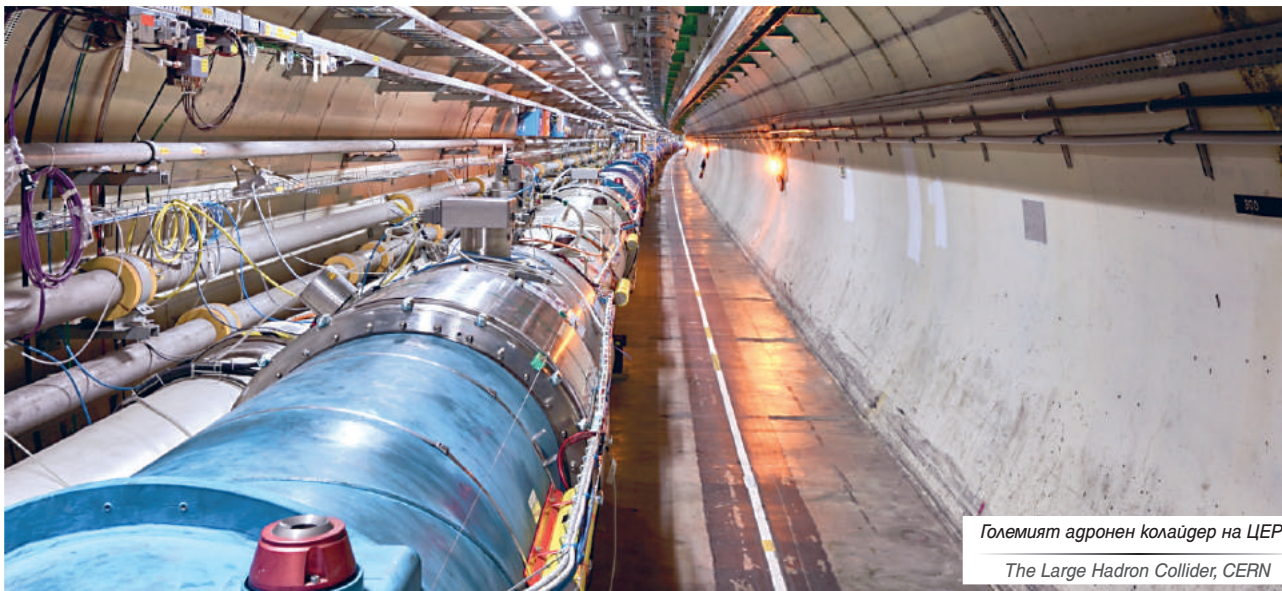
- What is the road from science to real business application?

- It should be invested in both fundamental and applied research. CERN, for example, conducts purely fundamental research with the purpose of gaining new knowledge about the structure of the universe. This will hardly help us live a better life. But while preparing experiments, we often have to develop new technologies. Many

of them then enter the everyday life of people. In March, we celebrated the 30th anniversary of the World Wide Web (www). This product was developed by CERN and in 1993, it was given to humanity. It changed the course of human history since it made information accessible for everyone. If CERN was a company and owned all the rights on www, it would have had full control over the entire information flow in the world and it would have been the richest in the world. The money spent on research at CERN has repeatedly returned to society, even from this product only.

- Medicine also enjoys such “gifts” from CERN...

- All medical imaging is based on methods and technologies developed for the needs of nuclear physics and elementary particle physics. People are using widely computer and positron emission tomography – technologies also developed at CERN. Just to give you another example, Bulgarian scientists are involved also in the development of new drugs as well. Recently, in the Bulgarian Academy of Sciences, there was a presentation of the National Program “BioActiveMed”. It is oriented towards the use of natural products for the development of new drugs, such as antimicrobial and antitumor agents, including those for fighting

© Maximilien Brice/Julien Orlandi/CERN

Големият адронен колайдер на ЦЕРН
The Large Hadron Collider, CERN

и такива за борба с болестта на Алцхаймер.

- **Български учени постигат уникални резултати, които после няма кой да трансферира в бизнеса. Как да се изгради мост?**
- Това е световен проблем. За целите на индустрията технологията трябва да бъде адаптирана и модифицирана. Получава се пропаст между науката и индустрията - тези, които са разработили технологията, не знаят какви точно са нуждите на бизнеса, а в индустрията пък нямат нужните познания, за да я модифицират. Но може да се прехвърли мост чрез звено, което да направи адаптацията.
- **Какъв е подходът на ЦЕРН?**
- Изграждат се инкубатори и в тях се развиват фирми, които искат да прилагат в индустрията технологии, разработени в ЦЕРН. Планираме в България да създадем такъв инкубатор съвместно със София Тех Парк.
- **Имаме ли нужните човешки ресурси?**
- Това е най-острият въпрос. В момента върви Четвъртата индустриална революция. Компютрите постепенно изместват хората във функцията им да взимат решения. Това повишава потенциала на производството, но се стига до пререструктуриране на обществото. В развитите индустриални държави материалните блага се произвеждат от 20-25% от населението, другите трябва да са заети в сферата на услугите. Тази четвърт постепенно ще се свива, като ще се иска тези специалисти да са все по-висококвалифицирани. А България дори няма национална стратегия за Индустрия 4.0. Ние сме на малка гара и бързият влак всеки момент ще мине през нея, без да спре. Въпросът е да не ни свази. Вече се усеща острият недостиг на хора, ориентирани към природо-математическите науки и техническите дисциплини. Те ще движат развитието напред.
- **По какъв начин да запазим интереса към тях?**
- Образованието трябва да се пререструктурира. В нашите училища се учи физика на XIX в., а тази наука силно се разви. Корекциите в образованието трябва да започнат от детската градина. В XXI в. просперитетът на една държава зависи от нейните способности да развива високотехнологични производства. Осъзнаването на този факт води до изводи каква да е образователната система и какви да са приоритетите. В България често се плъзгаме по гребнотемията, а има важни неща от стратегически характер – нека да се съсредоточим върху тях. (1)

the Alzheimer's disease.

- **Bulgarian scientists achieve incredible results but there is no one to transfer them to the business afterwards. How to build a bridge between them?**
- This is a global problem. For industry purposes, technology has to be adapted and modified. There is a gap between science and industry – those who have developed the technology do not know what the needs of the business are, on the other side the industry does not have the knowledge of how to modify it. But a bridge can be built through a unit that can implement the adaptation.
- **What is CERN's approach?**
- Incubators are being created and they develop companies that want to apply the technology developed in CERN. We plan to create such an incubator in Bulgaria together with Sofia Tech Park.
- **Do we have the necessary human resources?**
- That's the most difficult question. The Fourth Industrial Revolution is currently under way. Computers are gradually taking the place of people in their decision-making function. This increases the potential of production but leads to the restructuring of society. In developed industrialized countries, material goods are produced by 20-25% of the population, others have to be employed in the services sector. This quarter will gradually shrink, requiring these specialists to be more and more qualified. Bulgaria does not even have a national strategy for Industry 4.0. We are at a small train station and the express train will pass through it without stopping. The question is whether it will run us over. The acute shortage of people oriented towards natural and mathematical sciences and technical disciplines is already felt. They will be the driving force for the future development of the society.
- **How can we spark interest in them?**
- Education has to be fully restructured. In our schools, for example mainly physics of the 19th century is taught, and this science has evolved greatly during the last century building the basis for today's technological development. The change of the education system must start in the kindergarten. In the 21st century, the prosperity of a state depends on its ability to develop high-tech products. The awareness of this fact leads to conclusions about what the education system is and what the priorities should be. In Bulgaria, we often concentrate on the small matters, and there are important things of strategic nature – let's focus on them. (2)

Най-практически ориентираната MBA програма

As Practical as an MBA Can Get

Когато попитате студентите, които следват за магистратура по бизнес администрация, защо са решили да запишат MBA, отговорът е един и същ: освен по-доброто заплащане, кариерните перспективи и придобиването на нови знания, практическото значение на тяхното обучение и мрежата от контакти са от особена важност за тях. Професионалната MBA програма по предприемачество и иновации на WU Executive Academy, която от есента на 2019 г. ще включва редица нови практически елементи, е отличен пример за това колко близо до реалния свят може да бъде една MBA програма.

„И най-добрата идея е безполезна, ако никой не знае как да я приложи. Разбира се, нашите студенти се интересуват от развитието на теоретичните си познания за методите и стратегиите, но преди всичко искат да извлекат максимална практическа полза от обучението си. Ето защо ние реорганизирахме програмата с цел да я направим възможно най-практически приложима и да дадем възможност на участниците в нея да се справят още по-добре с ежедневните си задачи“, казва Николаус Франке, академичен директор на програмата.

Участниците ще могат да се възползват от редица допълнителни практически елементи. Програмата започва с обучителен лагер по предприемачество и иновации, който е своеобразна подготовка за специализацията след основната бизнес част на програмата. Студентите ще се запознаят със структурата на модулите в програмата и практическите елементи, както и с приложната задача „Изучи собствения си проект“. Нейната идея е да позволи на участниците да приложат усвоената теория върху

When you ask aspiring MBA students why they decided to study for an MBA degree, their answers will be the same: Apart from enhanced compensation, career prospects and acquisition of new knowledge, the practical relevance of their training and the network are particularly important to them. The WU Executive Academy's Professional MBA Entrepreneurship & Innovation, which, as of fall 2019, will feature a number of new practical elements, is a prime example of how close to the real world an MBA can actually be.

“The best idea is useless if no one knows how to put it into practice successfully. Of course, our students are interested in developing their theoretical understanding of methods and strategies, but, above all else, they want to derive utmost practical benefit from their training. That is why we have realigned the program with a view to making it as practically relevant as possible, so as to enable participants to cope even better with their day-to-day tasks,” says Nikolaus Franke, the program's academic director.

Participants will benefit from a set of additional practical elements. The program begins with an E&I boot camp, which sets the scene for the specialization following the business-core part of the program. The module structure and the practical elements will be outlined to students, and they will be introduced to the “Study your own project” opportunity. The idea behind it is to provide them with an opportunity to apply the theory they have learned to

собствените си бизнес казуси, предизвикателства или проекти. Проектите могат да разглеждат предприемаческо предизвикателство (като разработване на бизнес модел) или да бъдат съсредоточени върху стартъп тема (изготвяне на бизнес план). След консултациите по време на обучителния лагер студентите ще могат да работят по своите иновационни проекти като част от последващите задания в отделните модули или в контекста на магистърските си тези.

Друго предимство на програмата е, че академици и опитни професионалисти преподават съвместно. Във всеки модул стартъпи, венчър капиталисти, топ мениджъри или експерти от предприемаческата екосистема представят най-добри практики и са на разположение за индивидуални консултации. Студентите ще получат и изключителен достъп до бизнес ускорители, където ще могат да осъществят контакти със стартиращи фирми и международни корпоративни партньори в извънкласни условия, да разработват заедно идеи, както и да развият собствените си проекти.

В края на специализацията студентите ще имат възможност отново да тестват своите практически умения. По време на „Демо деня“, тези, които възнамеряват да представят своите приложни проекти/магистърски тези на заключителното събитие за семестъра „E&I Touchdown“, ще могат да репетираат пред своите колеги и преподаватели. В рамките на „E&I Touchdown“ те ще имат 45 секунди, за да убедят подбраната аудитория от над сто инвеститори, консултанти и предприемачи в достойнствата на проектите си. (1)

their own business cases, challenges or projects. The projects can deal with an entrepreneurial challenge (e.g. developing a new business model) or focus on a start-up topic (e.g. drawing up a business plan). Following a counseling session during the E&I boot camp, students will be able to work on their innovation projects as part of the post assignments of the individual modules and/or in the context of their master's theses.

Another advantage of the program is that academics and experienced practitioners teach alongside one another. In every module, start-ups, VCs, top managers or other experts from the entrepreneurship ecosystem present best practices and are available for individual feedback sessions. Students will also gain exclusive access to business accelerators, where they will be able to make contact with start-ups and international corporate partners, allowing them to network with the community in an out-of-class setting, develop ideas together and advance their own projects.

At the end of the specialization, students will have the opportunity to once again test their practical skills. During the “Demo Day”, those who intend to present their application projects/master's theses on the occasion of the “E&I Touchdown”, the big end-of-term event, will be able to go through their pitches with their peers and coaches. At the E&I Touchdown, they will have 45 seconds to convince an exclusive audience of some hundred investors, consultants, and entrepreneurs of the merits of their projects. (2)

Състезание, в което умът и дисциплината побеждават

Смела визия, печеливша стратегия и голяма доза късмет са фактори, които помагат в растежа. Качество, иновации и хора са три важни стълба в развитието на всеки бизнес. Хората, разбира се, имат ключовата роля във всичко това. Как да заложим правилната стратегия за развитие и да оптимизираме процесите – беше сред темите на форума Business Excellence 2022.

Напрег – но как

В началото на 2015 г. Гугъл търси локални доставчици в над 35 държави и предлага лидерска програма за управителите на дигитални агенции, с които ще работи. Правят подбор на хора, които да проведат амбициозната програма във всяка една държава, като тяхното обучение е в Буенос Айрес. Първата тема е „Стратегия и стратегическо целеполагане“. В аудиторията са 12 души, изпълнени

Тони Григорова Toni Grigорова

A Competition in Which Mind and Discipline Win

A bold vision, a winning strategy and a great deal of luck are factors that help growth. Quality, innovation and people are three important pillars in the development of every business. People, of course, have a key role in all this. How to set the right strategy for development and optimize processes was among the topics of the 2022 Business Excellence Forum.

Going Forward – but How

In the beginning of 2015, Google looked for local providers in more than 35 countries and offered a leadership program to the managers of the digital agency it would work with. They selected people who would implement the ambitious program in each country, and their training was in Buenos Aires. The first topic was “Strategy and Strategic Targeting”. The audience was of 12 people, waiting to see Google’s approach to these important issues. But instead of a ready answer, they were expected to offer know-how on how to make a strategy. They were given an opportunity to choose the way the trainings were going to take

A bold vision, a winning strategy and a great deal of luck are factors that remain important for business growth in times of constant change

Смела визия, печеливша стратегия и голяма доза късмет са фактори, които във времето на постоянни промени остават важни за бизнес растежа

с очакване да видят подхода на Гугъл по тези важни въпроси. Но вместо готов отговор, им казват, че от тях се очаква да предложат ноу-хау как се прави стратегия. Дават им възможност сами да изберат начина, по който да водят тренинзите. Но след като установяват основните принципи и правила, по които да става обучението по стратегическо планиране, всичко се преобръща на 180 градуса и е наложен пълен контрол. Този личен опит показва на Пламен Петров, управляващ партньор на „Екоинокс Партнърс“, че е необходима свобода на мисълта и креативност, когато се създава стратегията на един бизнес. Но установи ли се каква да е тя, всички трябва да я следват неотклонно. Най-често обаче подходът е обратен – твърдост при създаването на стратегията и абсолютна свобода при нейното изпълнение. И проблемите не закъсняват.

Скорост

Светът много бързо се променя и дългосрочните стратегии вече не работят. Образно казано, стратегията вече не се пише на камък, а се променя в движение съобразно обстоятелствата, смята Дарина Стоянова, изпълнителен директор на „Престиж-96“.

Стратегията е инструментът, с който визията да бъде осъществена, уточнява Иваило Нецов, изпълнителен директор за България на платформата за доставки на храна foodpanda. Преди повече от 2 години ръководената от него компания си поставя за цел да предлага най-добрата услуга за доставка на храна. Тогава в българския офис работят 20-ина души, като не всички от тях са в състояние да следват темпото, с което компанията се развива. Трудното решение е какъв да е подходът към тях – дали да останат и да спъват развитието, или този проблем да се гледа от призмата на „бизнесът си е бизнес“. Според Нецов бързият живот налага и бързи промени в компанията. Едната скорост е тази, с която се развива бизнесът, а другата – скоростта, с която хората се променят. Това е като ластик - опънеш ли го прекалено, той започва да се къса. Колкото по-голяма става компанията, толкова повече разтягаш този „ластик“ и толкова повече пробойни започват да се появяват.

Пътят нагоре

„Престиж“ е сред най-големите компании в хранително-вкусовата индустрия в България. Компанията има два завода и за нея работят над 600 души. „Качество – иновации – хора“ са три основни елемента в стратегията ѝ за развитие и растеж, които са верен ориентир в непрестанната промяна. Качеството и иновациите имат отношение към това какво компанията прави. А хората отговарят за това как тя го прави, посочва Дарина Стоянова. И добавя: „Ценни обратната връзка с потребителите, като за нас са важни както положителните отзиви, така и критиките. Работим на над 30 пазара и качеството за нас е свързано с удовлетворяване на вкусовете на всеки пазар, но и със спазване на всички законови изисквания. За всичко това няма унификация, а се иска добро познаване на особеностите на всеки пазар. Три лаборатории в „Престиж“ се занимават с научно-развойна дейност и с контрола на производството. Прилага се контрол на целия процес – от доставчиците и самото производство, до всичко онова, което стига до клиента. Иновациите са отговорност в стремежа потребителите да получават нови вкусове, нови продукти, които са в крак със съвременните тенденции. Проучванията показват, че жизненият цикъл на продуктите е много съкратен – той е

place. But after setting out the basic principles and rules for carrying out the strategic planning training, everything turned 180 degrees and full control was imposed. This personal experience showed Plamen Petrov, Managing Partner of Equinox Partners, that freedom of thought and creativity were needed when creating a business strategy. But once established, everyone has to follow it firmly. Most often, however, the approach is the opposite – firmness in the creation of the strategy and absolute freedom in its implementation. And the problems are not late to appear.

Speed

The world is changing very fast and long-term strategies are no longer working. Figuratively speaking, the strategy is no longer written in stone, it changes on the move according to the circumstances, says Darina Stoyanova, Executive Director of Prestige-96.

Strategy is the tool for realizing the vision, explains Ivaylo Netsov, Executive Director for Bulgaria of the Foodpanda food delivery platform. More than two years ago, the company led by him set the goal of offering the best food delivery service. At that time, there were 20 people working in the Bulgarian office, but not all of them were able to follow the pace with which

пог две години. Затова над 800 продукта в категориите, в които оперира „Престиж“, се лансират всяка година на пазара, но много малка част от тях успяват да се задържат дълго. При всички промени хората обаче запазват своята ключова роля за изпълнението на стратегията. Неповторим е духът на екипа“.

Конкурентна надпревара

Има два варианта да се справим с конкурентите на пазара – единият, да ги купим, другият - да ги надвием. Станеш ли монополист на пазара, после е лесно, но за да биеш конкурентите, трябва да подобриш качеството на продуктите, на процесите и на услугите. Въпрос на стратегия е как да постигнеш високата цел и как после да задържиш качеството. При всички случаи е необходимо добро познаване на пазара и поемане на голяма доза риск. Екипът трябва винаги да е нащрек и всеки да е максимално отдаден, уверява Ивайло Нецов. Той напомня, че тънък момент в управлението е да се намери балансът между грижата за хората и твърдостта към тях. Менеджърите трябва така да пресират екипите си, че те да работят на 110%, но не и на 130%, тъй като в един момент ефективността внезапно спада на 80%. Когато хората работят малко над възможния максимум, това дава възможност на компанията да се развива ускорено, без да влиза в зоната на прегаряне.

Но как компанията ще върви напред, зависи и от това къде тя иска да стигне. (1)

the company was developing. The hard decision was what the approach towards them should have been – whether to keep them and to hinder development, or to look at this issue from the point of view of “business is business.” According to Netsov, the fast pace of life requires fast changes in the company. One thing is the speed at which the business is developing, and another is the speed at which people are changing. It’s like an elastic band – if you stretch it too much, it starts to tear. The bigger the company, the more you stretch this elastic band and the more holes begin to appear.

The Way Up

Prestige is one of the largest companies in the food industry in Bulgaria. The company has two plants and more than 600 employees. “Quality - Innovation - People” are three main elements in its development and growth strategy, which are a true guideline in the constant change. Quality and innovation are related to what the company is doing. And people are responsible for how it is doing it, Darina Stoyanova says. And she adds: “We appreciate consumers’ feedback, both positive feedback and criticism being important to us. We work on over 30 markets and the quality for us is related to satisfying the tastes of each market, but also to observing all legal requirements. There is no unification for all of them, but a good knowledge of the specificities of each market is required. Three labs in Prestige are engaged in R&D and production control. They control the whole process – from suppliers and the production itself to everything that reaches the client. Innovation is a responsibility in the quest for providing consumers with new flavours, new products that are up-to-date with modern trends. Studies show that the life cycle of products is very short – it is less than two years. Therefore, over 800 products in the categories in which Prestige operates, are launched every year on the market, but very few of them manage to stay for a long time. During all changes, however, people keep their key role in implementing the strategy. The spirit of the team is unique.”

Competitive Race

There are two ways to deal with competitors on the market – one is to acquire them, the other one is to defeat them. If you become a monopolist on the market, then it’s easy, but to defeat competitors, you need to improve the quality of products, processes and services. It is a matter of strategy how to achieve the high goal and how to retain quality. In any case, what is required is good knowledge of the market and taking great risks. The team should always be on the alert and everyone should be fully committed, Ivaylo Netsov assures. He reminds that a delicate thing about management is to find the balance between caring for people and being firm towards them. Managers have to push their teams in such a way that they work at 110%, but not 130%, because at one point the performance suddenly drops to 80%. When people work slightly above the possible maximum, this allows the company to grow faster without entering the burn-up zone.

But how the company will advance depends also on where it wants to go. (2)

Радослав Кошков: Живеем в свят, все по-свързан от технологиите

Основно предизвикателство ще е киберсигурността и това как компаниите ще постигнат единни и достатъчно високи критерии за защита

Умни градове и села, умни решения за цялостна свързаност и ефективност във всичко и на всичко... Но умни ли ще са хората да правят това по умнен начин? Срещаме ви с Радослав Кошков, за да „нарисува“ картината на бъдещето, за което като бизнес лидер работи. Той е регионален мениджър на Schneider Electric за България, Албания, Северна Македония и Косово и е първият българин, който отговаря за операциите на индустриална група в четирите балкански държави. Присъединява се към екипа на компанията през 2000 г. и преминава през различни нива и позиции.

Smart cities and villages, smart solutions for full connectivity and efficiency in everything and of everything... But would people be smart enough to do this in a smart way? We'd like to introduce to you Radoslav Koshkov in order to "paint" the picture of the future for which he works as a business leader. He is the Regional Manager of Schneider Electric for Bulgaria, Albania, Macedonia and Kosovo and is the first Bulgarian to be responsible for the operations of an industrial group in the four Balkan countries. He joined the company in 2000 and went through different levels and positions.

Radoslav Koshkov: We Live in a World More and More Connected by Technologies

A main challenge will be cybersecurity and how companies will achieve uniform and sufficiently high criteria for protection

Към какво ли бъдеще ни води „Шнайдер Електрик“ ...

- Всичко в наши дни става много по-свързано от преди. Границите се размиват – и не само границите между страните стават по-отворени, но и границите между различните сфери на бизнес не са това, което бяха. Т. нар. smart технологии отварят пространство за нови продукти и решения, които поставят в конкурентна позиция компании, работили доскоро в съвсем различни сектори. А скоростта, с която се движат процесите, постоянно нараства. Всичко това се дължи на свързаността между устройства и достъпът на все повече хора до тази свързаност. Това е в основата и на нашата платформа EcoStruxure, която свързва продукти, софтуери и big data и позволява цялостно управление на сгради, мрежи и индус-

What is the future that Schneider Electric leads us to?

- Everything is now much more connected than before. Boundaries are blurring – and not only the boundaries between countries are becoming more open, but also those among different business sectors are not what they used to be. The so-called smart technologies open up space for new products and solutions that give a competitive edge to companies, which, until recently, have operated in totally different sectors. And the speed at which the processes are running is constantly increasing. All this is due to the connectivity between devices and the access of more and more people to this connectivity. This is also at the basis of our EcoStruxure

триални процеси. Тя предлага анализи и съвети за оптимизация и поддръжка.

- Концепцията Smart city

- Темата Smart city е естествено продължение на разговора за свързаността. Нашата компания има множество проекти в различни точки на света, в които управлението на множество градски системи е обединено в една обща свързаност. Умният град е именно сбор от системи, които не работят изолирано една от друга, а обменят данни и информация за настъпили събития, така че градът да реагира като организъм и да изразходва ресурсите си оптимално и осигурявайки възможно най-добри условия за гражданите.

- Ефективността и устойчивото развитие

- Колкото по-ефективни сме в потреблението си, колкото по-дълбинно извличаме от ресурсите си, толкова по-устойчиво ще бъде бъдещето ни. Да намалим потреблението на енергия в глобален план обаче е невъзможно, дори напротив – световното енергийно потребление непрекъснато нараства. В „Шнайдер Електрик“ вярваме, че достъпът до енергия е основно човешко право, и сме убедени, че всички хора трябва да имат това право. Единственият ключ към бъдещето остава ефективността – енергийният мениджмънт и все по-ефективното потребление. Да измерваме, да знаем какво точно потребляваме, непрекъснато да отстраняваме несъвършенствата и да подобряваме производителността, това е правилният път.

- Градът на бъдещето

- Реалността може би ще изненада и най-смелите ни мечти. Допреди масовото навлизане на интернет, технологичните фантазии бяха насочени към летящи коли и други решения, които са все още далеч от ежедневието ни. Но вижте какво стана – никои не можеше да предвиди съвременната свързаност - вече може „да говориш“ с климатика си у дома, докато си на работа, и да имаш в джоба си устройство, което събира в едно и заменя десетки други устройства. В бъдеще градовете ще бъдат все по-ефективни и удобни – това трябва да е ангажимент и цел както на технологичните компании, така и на всички нас като граждани.

- Умно село

- Вече не е мираж да има села, в които модерните технологии са част от живота. Дори в България има компания, която предлага смарт решение за кошери. Това е пример колко безкрайни може да са приложенията на вече създадените технологии. Новите поколения, родени и израснали изцяло в дигиталната епоха, ще навлизат в зрелия живот и така по естествен начин ще се стигне до проникване на дигиталното навсякъде и във всичко. Има все повече хора, дори и в България, които живеят на село, но са напълно „свързани“ и комбинират технологиите с традиционната среда около тях.

- Бизнесът и развитието

- Като свързан с все повече публични услуги, бизнесът ще трябва да бъде все по-отговорен. Основният инструмент за това е здравословната конкуренция. Макар да прави средата за работа по-трудна в някои отношения, присъствието на все повече компании на този терен помага развитието. Идеята на „свързаността“ е да има свободата да се интегрират всякакви устройства, дори и „конкурентни“. Основно предизвикателство ще бъде киберсигурността и това как компанията ще постигнат едни и достатъчно високи критерии за защита.

- Несъразмерност

- Неравномерното технологично развитие на големите

platform, which connects products, software and big data, and allows the overall management of buildings, networks and industrial processes. It offers analysis and optimization and maintenance tips.

- The Smart City concept

- The topic of smart city is a natural extension to the discussion on connectivity. Our company has numerous projects in different parts of the world where the management of multiple city systems is joined into one common network. A smart city is exactly a collection of systems that do not work in isolation from each other, but exchange data and information about events, so that the city reacts as an organism and spends its resources optimally by providing the best possible conditions for citizens.

- Efficiency and sustainable development

- The more efficient our consumption, the more we derive from our resources, the more sustainable our future will be. However, reducing global energy consumption is impossible, on the contrary, it is steadily increasing. In Schneider Electric, we believe that the access to energy is a fundamental human right, and we are convinced that all people should have this right. The only key to the future remains efficiency – energy management and more and more efficient consumption. Measuring, knowing what exactly we consume, constantly removing imperfections and improving productivity is the right way.

- The city of the future

- Reality may well surprise our wildest dreams. Until the massive penetration of the Internet, technological fantasies were focused on flying cars and other solutions that are still far from our everyday life. But look at what happened – no one could predict modern connectivity – you can now “talk” with your air conditioner at home while you are at work and have a device in your pocket that collects and replaces dozens of other devices. In the future, cities will be more and more efficient and convenient – this should be a commitment and a goal both for technology companies and for all of us as citizens.

- Smart village

- It is no longer a dream to have villages in which modern technologies are part of the everyday life. Even in Bulgaria, there is a company that offers a smart solution for bee hives. This is an example of the endless possible applications of the existing technologies. The new generations, born and grown up in the digital age, will enter their mature life, and thus, in a natural way, the digital will penetrate everywhere and everything. There are more and more people, even in Bulgaria, who live in a village but are fully “connected” and combine technologies with the traditional environment around them.

- Business and development

- Being linked to more and more public services, businesses will have to be increasingly responsible. The main tool for that is healthy competition. Despite making the work environment more difficult in some respects, the presence of more and more companies on this field encourages development. The idea of “connectivity” is to have the freedom to integrate any devices, even “competitive” ones. The main challenge will be cybersecurity and how companies will achieve uniform and sufficiently high criteria for protection.

- Discrepancy

- The uneven technological development of major cities

Фирмен профил

„Шнайдер Електрик“ е компания, създадена във Франция. Постепенно тя става глобална и преди 20 години разширява територията на своето производство и пазари, като идва и у нас чрез дружеството си „Шнайдер Електрик България“. Концернът предлага решения в областта на енергийния мениджмънт и покрива сегменти от генерацията на електроенергия, през преноса до крайното потребление, като предлага решения в редица индустрии. През 1999 г. се извършва успешна приватизационна сделка за обособена част от завода за електроапаратура в гр. Перущица. През 2007 г. компанията открива нов завод в Пловдив, където са преместени поточните линии и производството от Перущица.

Company Profile

Schneider Electric is a company established in France. It gradually became global and, 20 years ago, it expanded the territory of its production and markets by coming to Bulgaria through its company Schneider Electric Bulgaria. The concern offers solutions to a number of industries in the field of energy management and covers segments, such as the generation of electricity and the transmission to final consumers. A successful privatization transaction for part of the electrical plant in Perushtitsa took place in 1999. In 2007, the company opened a new plant in Plovdiv, where its entire production from Perushtitsa was moved.

градове по света и дисбалансите, породени от различните финансови възможности, са факт. Но технологиите могат да помогнат както да електрифицираме най-бедните общности и да съдействаме за включването им, така и да управляваме правилно и да прекратим разхищението в по-богатите райони. Постоянно възникващите нови технологии може да бъдат приложени по много начини и именно в тях можем да търсим ключа към осигуряването на равен достъп и по-високо качество на живот за всички.

- Технологии не са самоцел

- Човекът е винаги застрашен от самия себе си. Все пак мисля, че в бъдеще ще развием култура, която да възпира потъването в самоцелни технологични посоки. Ако в крайна сметка едно техническо решение не е полезно за никого, то е обречено на кратък живот. (1)

around the world and the imbalances created by the different financial opportunities are a fact. But technology can help both to electrify the poorest communities supporting their inclusion, and to manage resources properly without having waste in the richer areas. The constantly emerging new technologies can be applied in many ways and in them, we can look for the key to ensuring equal access and higher quality of life for all.

- Technology is not an end in itself

- Man is always threatened by himself. Still, I think that in the future, we will develop a culture that will stop the sinking into technological goals that are an end in themselves. If, ultimately, a technical solution is not useful to anyone, it is doomed to a short life. (2)

”

Ефективността е ключ към бъдещето – да измерваме, непрекъснато да отстраняваме несъвършенствата и да подобряваме производителността, това е правилният път

Efficiency is the key to the future – to measure, to constantly remove imperfections and improve productivity is the right way.

“

Регионалните предприемачески открития предстоят

Русе, Бургас и
Враца правят
уверени първи
крачки в
иновациите

Враца софтуерно общество вече пета година създава ИТ кадри за български и международни компании. В Русе произвеждат електрически мотори и коли, а Бургас се превръща в т. нар. „интелигентен град“ и открива гимназия по компютърно програмиране и иновации. Ако отворите гимназиалните учебници, едва ли ще прочетете вълнуващата история на регионалните предприемачески общности в България, защото тя се пише и се развива по-скоро неформално и динамично.

Соларни дървета и соларна пейка – инж. Мирослав Димитров

Solar trees and solar bench - Eng. Miroslav Dimitrov

Regional Entrepreneurial Discoveries Are Ahead of Us

Ruse, Burgas and Vratsa make confident first steps in innovation

Vratsa Software Society has been creating IT staff for Bulgarian and international companies for the past five years. Electric bikes and cars are produced in Ruse, and Burgas is turning into the so-called smart city, and is opening a high school for computer programming and innovation.

If you open the high-school textbooks, you will hardly read the exciting history of the regional entrepreneurial communities in Bulgaria because it is now being written and developed rather informally and dynamically.

Мая Цанева Maya Tsaneva

Извън София-град няма развита предприемаческа среда, но „нещо се случва“. Според експерти на Фондация „Приложни изследвания и комуникации“, Русе и Бургас са примери за центрове на активни неформални взаимодействия между бизнес и изследователски / университетски звена, с цел иновации и регионално икономическо развитие. Те наричат този процес „предприемаческо откритие“, защото създава възможности за бизнес и технологичен растеж. И макар тези взаимодействия да са по-скоро неформални, има заявка за ръст на регионалната икономика: Бургас и Русе са сред най-силните икономически центрове, с ръст на преките чужди инвестиции на глава от населението. Във Враца икономическата активност също нараства, градът е „Люпилня“ за програмисти, безработицата намалява стабилно, но иновациите все още са рядкост.

„Предприемачите в Северозападния регион предпочитат да залагат на сигурното. Търсят това, което „работи и може да изкарва пари“ и го мултиплицират. Малко са хората, които се осмеляват да реализират различни, нестандартни бизнес идеи. Като цяло развитието на бизнеса сякаш е с 10-15 години по-назад от южната част на страната, но има тенденция на догонване. Тази година във Враца влизат 3 големи инвеститора и това вероятно ще

Outside Sofia-city, there is no developed entrepreneurial environment, but “something is happening.” According to experts of the Applied Research and Communications Foun, Ruse and Burgas are examples of centres of active informal interactions between the business and the research/university units with the purpose of innovation and regional economic development. They call this process an “entrepreneurial discovery” because it creates opportunities for business and technological growth. And although these interactions are rather informal, there is a demand for growth in the regional economy: Burgas and Ruse are among the strongest economic centres with a growth in direct foreign investment per capita. In Vratsa, the economic activity is also growing, the city is a “incubator” for programmers, unemployment is steadily declining but innovation is still rare.

“Entrepreneurs in the Northwest region prefer to bet on sure things. They are looking for what “works and can make money” and multiply it. Few people dare to realize different, non-standard business ideas. As a whole, the business development seems to be 10-15 years behind the southern part of the country, but there is a tendency for catching up. This year, 3 big investors will come to Vratsa, and this

Петко Георгиев, председател на ИКТ Клъстер

Petko Georgiev, President of ICT Cluster

промени много средата“, казва Емилиян Кадиѝски от Враца софтуерно общество. Неговата организация обучава ИТ специалисти и създава кадри, които да могат да работят по проекти за цял свят от Враца.

Проблемът е в развитието на локален бизнес. „Липсата на местен пазар е най-трудното нещо, с което трябва да се справят предприемачите. Повечето търсят начини да работят с клиенти от други места или от чужбина, но имаме достатъчно примери за хора, преминали през курсовете ни, които работят по проекти за цял свят и го правят от тук“, казва той.

Петко Георгиев, председател на ИКТ Клъстер-Бургас допълва, че най-сериозното предизвикателство е да впрегнеш предприемаческия потенциал, да накараш хората да измислят и развиват продукти и услуги, които са продаваеми не само в България, но и зад граница. Според него предприемаческата общност в Югоизточна България има нужда от сплотяване, от показване на успешни примери, както и от знания и умения за бизнес. „В момента има различни и интересни държавни програми за финансиране, има и частни фондове. Т.е. донякъде финансирането не е големият проблем“, казва той.

Арх. Емил Бурулянов от студио „Декор Дизайн“, който създава „умни“ градски проекти в Бургас, допълва, че креативността и бутиковите проекти са отличителна черта на регионалната общност. „Иновациите и дигиталният бизнес са бъдещето и на Бургас. Местната власт разбира това и инвестира в проекти. Това е симбиоза, в която едната страна получава иновативен продукт за сравнително малка инвестиция, а другата страна получава възможността да реализира продукта си без собствени средства, и след това да го представи като успешен и работещ проект“, обяснява той.

Според него здравословна конкуренция с елементи на допълване и споделяне на знания е ключът за развитието на региона. Затова има нужда от повече бизнес инкубатори и акселераторски програми. Петко Георгиев допълва, че след

Десислава Николова, създател на електрически скутери „Моторета“

Desislava Nikolova, creator of Motoreta electric scooters

will probably change the environment a lot,” says Emiliyan Kadiyski from Vratsa Software Society. His organization trains IT specialists and creates staff who can work on projects around the world from Vratsa.

The problem is in the development of a local business. “The lack of a local market is the most difficult thing entrepreneurs have to deal with. Most of them are looking for ways to work with clients from other places or from abroad, but we have enough examples of people who have gone through our courses, who are working on projects for the whole world and are doing it from here,” he says.

Petko Georgiev, President of ICT Cluster-Burgas, adds that the hardest challenge is to harness the entrepreneurial potential, to make people invent and develop products and services that can be sold not only in Bulgaria but also abroad. According to him, the entrepreneurial community in South-eastern Bulgaria needs to be united, to show successful examples, as well as business knowledge and skills. “Currently, there are different and interesting state funding programs, as well as private funds. Which means that to some extent, funding is not the big problem,” he says.

Arch. Emil Burulyanov from Decor Design Studio, which creates smart urban projects in Burgas, adds that creativity and boutique projects are a distinctive feature of the regional community. “Innovation and digital business are the future of Burgas.” Local authorities are aware of this and invest in projects. This is a symbiosis in which one side gets an innovative product for a relatively small investment, and the other gets the opportunity to realize its product without investing its own funds, and then to present it as a successful and working project,” he explains.

According to him, healthy competition with elements of complementing and sharing knowledge is the key to the development of the region. That is why more business incubators and acceleration programs are needed. Petko Georgiev adds that after meetings in 10 cities in the South-

Никола Илчев

Nikola Ilchev

срещи в 10 града от Югоизточен район в рамките на проект „Осигуряване на ефективна подкрепа за предприемачеството“ е убеден, че средата ще се развие. Бургас вече разполага с безплатна обучителна програма за предприемачи StartupHub.bg и споделено офис пространство. Расте броят и на индустриалните зони. В момента се работи по фаза 1 на Индустриален и логистичен парк – Бургас.

Никола Илчев, предприемач в сферата на електронната търговия от Русе, също смята, че местната предприемаческа среда има нужда от насърчение. В града има развити бизнеси, които споделят опит, предоставят ресурси, но не и силни обучителни организации“, казва той.

„Предприемачеството в региона все още е в зародиш. Има стартиращи бизнеси, но те са прекалено малко и плахи. Развиват се основно в дигиталното предприемачество и съпътстващи услуги“, допълва Десислава Николова, която произвежда първите български електрически скутери „Моторета“. Според нея фактът, че регионът се специализира в разработването на електрическите превозни средства, е голямо икономическо предимство. В града се развива бизнесът и на Sin Cars - български електрически автомобили, Русенски университет също проектира автомобили, загивжвани с електричество.

„Регионалната специализация доскоро беше диктувана от два фактора - наличието на технически университет и шивашки предприятия. Русенският университет обаче не е вече чисто технически, заедно с него функционира много силен икономически факултет. Русе има потенциала да се превърне и в дигитален център на много услуги, които не изискват големи и замърсяващи производства. Стратегическото му местоположение и близостта му с румънската столица допълнително благоприятстват такова развитие“, допълва Никола.

Промяна на икономическия профил е на път да се случи и във Враца. Регионът се развива в сферата на производството на дограма, има много строителни фирми, автокъщи и сервизи. С навлизането на международни инвеститори

Емилиян Кадиъски

Emiliyan Kadiyski

eastern region within the project “Ensuring Effective Support for Entrepreneurship”, he is convinced that the environment will develop. Burgas now has a free training program for entrepreneurs - StartupHub.bg, and a shared office space. The number of industrial zones is also increasing. We are currently working on Phase 1 of the Industrial and Logistic Park – Burgas.

Nikola Ilchev, an e-commerce entrepreneur from Ruse, also believes that the local business environment needs some encouragement. There are developed businesses in the city that share experience, provide resources, but there are no strong training organizations,” he says.

“Entrepreneurship in the region is still in its infancy state. There are startups, but they are too little and timid. They are mainly developing in digital entrepreneurship and accompanying services,” adds Desislava Nikolova, who produces the first Bulgarian electric scooters – Motoreta. According to her, the fact that the region specializes in the development of electric vehicles is a major economic advantage. The business of Sin Cars - Bulgarian electric cars is also developing in the city, and the University of Ruse designs cars, powered by electricity, too.

“Until recently, the regional specialization was dictated by two factors – the presence of a technical university and tailoring factories. However, the University of Ruse is no longer a purely technical one, there is also a very strong economic faculty that is functioning. Ruse has the potential to turn into a digital centre for many services that do not require large and polluting productions. Its strategic location and its proximity to the Romanian capital further contribute to such development,” adds Nikola.

A change in the economic profile is about to happen in Vratsa. The region is developing in the field of joinery production, there are many construction companies, car dealers and repairers. With the penetration of international investors from the automotive and IT sector, local

Софтуерно общество / Software Society

от автомобилния и ИТ сектора се развива и местната предприемаческа инициатива. „Амбицията ни е все повече и дигиталната индустрия да навлиза като значим отрасъл. Вече имаме достатъчно примери за хора, преминали през нашите курсове, които работят по проекти за цял свят от тук“, казва Емо Кадиъски.

Във Враца скоро ще отвори споделено място за работа с подкрепата на общината, индивидуални дарители и бизнеси. Това засега е спорадичен акт на регионална сплотеност. „Рядко получаваме подкрепа от местния бизнес. Като цяло бизнесът в региона не проявява силен интерес към дейността на Враца Софтуер общество. „За щастие, ние сме в ИТ сферата и много фирми с офиси в София ни помагат. Но с навлизането на нови инвеститори ще се увеличи и броят на мениджърите на средно ниво, което ще изисква сериозна подготовка и инвестиция в уменията на хората. Конкуренцията ще расте, както и нуждата от развитие на активна бизнес среда, в която всички, които имат желание за работа, да се реализират.“

Арх. Бурулянов смята, че регионалната битка за предприемачески открития предстои. „Бургас е град, готов за бизнес, който има незапълнени ниши за развитие. Смятам, че пикът на икономическия му подем е още далеч. Ние се развиваме бавно, не търсим мащаб, а по-скоро резултати, искаме да бъдем предвидим партньор“.

„Аз също силно вярвам в потенциала на Русе като икономически център. Секторът на услугите е с добро качество и достъпни цени, малките мащаби помагат да намериш всичко, от което се нуждаеш, много по-бързо. Но регионът има нужда от повече хора, които да повярват в него“, допълва Десислава.

И така новият голям въпрос пред регионалните бизнес общности е как ще се справят в съревнованието за предприемачески открития, които да осигурят възможност за устойчиво икономическо развитие. Достатъчно ли е да са дигитално ориентирани и да се стремят към иновации, или преди това е необходимо да събудят и разгорят треската за предприемачество? Предстои да разберем. (1)

entrepreneurial initiative is also stirring up. “Our ambition is for the digital industry to also enter as a significant area more and more. We already have enough examples of people who have gone through our courses and who are now working on projects for all over the world,” says Emo Kadiyski.

In Vratsa, a shared work space will soon be opened with the support of the municipality, individual donors and businesses. For now, this is a sporadic act of regional unity. “We rarely get support from the local business. As a whole, the business in the region does not have a strong interest in the activities of the Vratsa Software Society. “Fortunately, we are in the IT sector, and many companies with offices in Sofia are helping us. But with the entry of new investors, the number of middle managers will also increase, which will require serious training and investment in people’s skills. Competition will grow, as well as the need to develop an active business environment in which everyone who is willing to work has the chance to find realization.”

Arch. Burulyanov believes that the regional battle for entrepreneurial discovery is yet to take place. “Burgas is a city that is ready for business and has niches for development. I think the peak of its economic upsurge is still far away. We are developing slowly, we are not looking for scale, but rather for results, we want to be a reliable partner.”

“I also strongly believe in Ruse’s potential as an economic centre. The service sector is of good quality and prices, small scale helps you find everything you need much faster. But the region needs more people to believe in it,” adds Desislava.

So, the new big issue facing regional business communities is how they will cope with the competition for entrepreneurial discoveries that will enable a sustainable economic development. Is it enough to be digitally oriented and to seek innovation, or do they need to wake up and fire up the entrepreneurial desire first? We are about to find out. (2)

Арка велосипеден брояч и зарядни станции бар маси – арх. Емил Бурулянов

Bicycle Counter Arch and Bar Tables Charging Stations - Arch. Emil Burulyanov

WWW.ECONOMIC.BG

Груповото финансиране - игра за напреднали

Георги Петев | Georgi Petev

Български предприемачи споделят научените уроци от ползването на платформите

Bulgarian entrepreneurs share the lessons learned from the use of the platforms

Crowdfunding - a Game for Advanced Players

Мая Цанева Maya Tsaneva

В бизнеса след „Имам идея!“ обикновено следва план и идва трудната част - как да убедиш FFF (family, friends, fools) - семейство, приятели, глупаци, че в начинанието „има хляб“. С развитието на дигиталните технологии се появи нискобюджетна възможност за валидиране на предприемаческата идея – краудфъндингът. При нея потенциалните потребители са тези, които оказват директно с портфейла си подкрепа дори за несъществуващи или новостартиращи бизнеси.

Груповото финансиране (от англ. – краудфъндинг) не е от вчера. Първото споменаване на термина е от края на XX век, когато фенове на британска рок група финансират турнето ѝ чрез уеб базирана кампания. Музикантите набират 60 хиляди долара.

Днес, според данни на The Crowdfunding Center, цитирани от платформата Statista, броят на платформите за краудфъндинг кампании расте, като интересът към тях не спада. През 2012 г. по света е имало 462 платформи, а за две години техният брой е скочил до 1250. През 2016 г. стойността на капиталите, които са привлечени чрез онлайн кампании по целия свят, е 738,9 млн. долара. Но краудфъндингът не е лесна игра – през 2018 г. само 34 продукта

In business, after “I have an idea!” usually comes a plan and the difficult part – how to convince FFF, family, friends, fools, that there is potential in the venture. With the development of digital technology, a low-budget opportunity has emerged for the validation of an entrepreneurial idea – crowdfunding. With it, the potential users are those who support directly out of their wallets non-existing or startup businesses.

Crowdfunding is not a new thing. The first mention of the term appeared at the end of the 20th century, when fans of a British rock group funded its tour through a web-based campaign. The musicians raised USD 60,000.

Today, according to data of The Crowdfunding Centre, quoted by the Statista platform, the number of the platforms for crowdfunding companies is growing, and interest in them is not declining. In 2012, there were 462 platforms in the world, and in two years, their number increased to 1250. In 2016, the value of funds attracted through online campaigns around the world was USD 738.9 million. But crowdfunding is not an easy game – in 2018, only 34 products from millions of campaigns in

от милиони кампании в Kickstarter са привлекли инвестиции над 1 млн. долара. 57% от кампаниите в платформата са се провалили.

Краудфъндингът е маркетинг игра за напреднали, в която и компаниите, и потребителите се осланят както на нюха си за нещо ново и полезно, така и на своя усет за търговски хитрости в нови форми. Платформите са пазар като всеки друг - на него се предлагат съвсем сламка за многократна употреба, редом до проект на реплика на сценичен костюм на Кейти Пери, и гривна, която автоматично мери калориите на поетата храна, нивото на хидратация и стрес. Първите две кампании успяват, а третата е отхвърлена като съмнителна заради собствеността на компанията и медицинските доказателства за точността на изследванията.

Краудфъндингът работи, дори и проектите да се провалят - ако има хора, които биха платили почти на сяпо за даден продукт, то той има бъдеще. Ако компанията не привлече ресурси, това дава ценна информация на нейния създател - необходимо е или да се откаже, или да промени концепцията си за продукта.

Срещнах се с трима български предприемачи, които са научили своите краудфъндинг уроци и ги споделят.

Преди броени дни Мартин Ангелов от Kolelinia стартира трета поред кампания за Halfbike. Той казва, че през 2015 г. Kickstarter изглеждала като платформа, „където има много хора, отворени за нови идеи, и се надявахме кампанията да се случи органично“.

Невен Боянов от проекта за роботика „Тинузавър“ има опит с 6 кампании в международни платформи. През зимата на 2016 г. пусна първата си кампания в Indiegogo. Успях да събера малко повече от половината от това, което бях заложил като цел, но по-важното беше, че има

Kickstarter attracted investments of more than USD 1 million. 57% of the campaigns in the platform have failed.

Crowdfunding is a marketing game for advanced players in which both companies and consumers rely on their instinct for something new and useful and on their sense of commercial tricks in new forms. The platforms are a marketplace like any other – a reusable folding straw is offered together with a project of a replica of Katie Perry's stage costume, and a bracelet that automatically measures the calories of the food taken, the level of hydration and stress. The first two campaigns succeeded, and the third was rejected as suspicious because of the company's ownership and the medical evidence for the accuracy of the results.

Crowdfunding works, even if the projects fail – if there are people who would pay almost without giving it a thought for a product, then it has a future. If the campaign does not attract resources, this provides valuable information to its creator – they have to either give up or change the concept of the product.

I met with three Bulgarian entrepreneurs who have learned their crowdfunding lessons and share them.

A few days ago, Martin Angelov of Kolelinia launched a third campaign for Halfbike. He says that in 2015 Kickstarter looked like a platform, “where there were many people open to new ideas, and we hoped the campaign would happen naturally.”

Neven Boyanov from the Tinusaur robotics project has an experience with 6 campaigns on international platforms. “In the winter of 2016, I launched my first campaign on Indiegogo. I managed to raise just over half of what I had set as goal, but more importantly, there was

Михаил Кленов (вляво)
и Мартин Ангелов

Mihail Klenov (left) and
Martin Angelov

търсене на продукта“, разказва той. „Може да се каже, че половината кампании бяха успешни, другите - не толкова. Важно е, че си изпълнихме ангажиментите“.

Елена Рапонджиева, изпълнителен продуцент на Студио „Змей“, разказва за първата кампания на проекта „Златната ябълка“ от 2015 г. в Kickstarter. „От една страна, това е отличен механизъм за проверяване на публичния интерес, и от друга - по това време не бяхме в положение, в което да се класираме за гържавно финансиране“. При тази кампания студиото събира 200% от търсените средства и реализира късометражния филм „Легенда за първия кукер“. При втората кампания за изработването на цял 24-минутен пилотен епизод не събират всичките средства, но интересът към проекта расте.

И трите проекта се предлагат в платформите на етап прототип или готовност за производство. Според Невен краудфъндингът работи за валидация на идея или продукт, за започване на производство в малък мащаб. Мартин допълва, че основната идея е да бъдат подкрепени каузи или идеи, които иначе няма да бъдат възможни. „В контекста на анимационната (филмова или гейминг) индустрия краудфъндингът е стъпка към голямото финансиране. Кампанията дава изключително важната добавена стойност - служи като реклама на проекта и събира обратна връзка от аудиторията“, завършва Елена.

И тримата подготвят кампаниите си сами, без експертна помощ, но подготовката е сериозна. Според Невен едно от нещата, които се забелязват при повечето успешни кампании, е доброто видео и солидното подгръване на потенциалната аудитория. „Успешните кампании са тези, които предизвикват очакване и в същото време създават и поддържат създаното се общество около продукта. Последното, може би, играе най-важна роля в една успешна кампания“, казва Мартин.

Елена изброява елементите, които правят подобен проект ползотворен: ясно послание за продукта, силна кауза и точна цел, заразителен апел, добра комуникационна стратегия, доказана иновативност на продукт или добра визия за арт продукт, и не на последно място - добре разпределени нива на финансиране и придружаващи награди.

„Трябва да инвестираш предварително поне 20% от сумата, която се надяваш да събереш. Напълно погрешно ще е да натиснем бутона „Старт“ и да чакаме парите да започнат сами да се събират. Най-голямото предизвикателство по време на кампанията е да достигнеш до колкото може повече хора. Винаги се започва с лични контакти. После идват рекламата, промотирането, участието в събития и т.н. Това реално си е 24/7 работа“, допълва Невен.

След усилената работа по събирането на поддръжници идват нови предизвикателства. На международните платформи се предлагат продукти и проекти, които не са локално ориентирани. Конкуренцията е голяма и успехът зависи от иновативността и полезността на предложението. „Kickstarter и Indiegogo са успели да изградят и провокират много запалени ентузиаста, които редовно следят и подкрепят новоизлизащи кампании. Ако успееш да ентузиазираш хората с твоята идея, не би имало голямо значение откъде идва тя“, казва Мартин. Невен напомня за риска при предлагането в международна платформа на продукт „на много ниска цена и с много хубави картинки“. „Когато гоиде време за производството и доставката, тогава се появяват непреодолими проблеми. Понякога хората зад проектите по-скоро надценяват възможностите си или не са си направили правилно

Невен Боянов, „Тинузабър“

Neven Boyanov, Tinosaur

Красимир Сбръков | @simir_Svarkov

a demand for the product,” he says. “I could say that half of our campaigns were successful, the others – not so much. The important thing is that we have fulfilled our commitments.”

Elena Rapandzhieva, Executive Producer of Zmei Studio, tells about the first campaign of the 2015 Golden Apple project on Kickstarter. “On the one hand, this is an excellent mechanism for checking the public interest, and on the other – at that time, we were not in a position to qualify for state funding.” During this campaign, the studio raised 200% of the funds needed and realizes its short film “Legend of the First Kuker Warrior.” In the second campaign for making a 24-minute pilot episode, we did not raise all the funds, but the interest in the project was growing.

All three projects were available on the platforms at a prototype or production ready stage. According to Neven, crowdfunding works for validating an idea or a product in order to start a small-scale production. Martin adds that the main idea is to support causes or ideas that would not otherwise be possible. “In the context of the animation industry (film or gaming), crowdfunding is a step towards big funding. The campaign gives the extremely important added value – it serves as a project advertisement and gathers feedback from the audience,” Elena concludes.

Елена Рапонджиева от Студио „Змей“

Elena Rapondzhieva from the Zmey Studio

сметките за производството на продукта си, а не целят вреда за потребителите“, коментира Невен.

Елена съветва потребителите и инвеститорите да четат внимателно описанието на проекта, да си представят детайлите от подготовката и ако нещо им звучи нереалистично - директно да се свържат със създателите на кампанията. Невен допълва, че платформите провеждат все по-задълбочени предварителни интервюта с предприемачите, с цел да минимизират възможностите за бъдещ провал. „Краудфъндингът не е онлайн магазин. Въпреки че напоследък виждам все повече компании, които го използват като инструмент за генериране на оборот, а това изкривява идеята“, допълва Мартин.

В края на разговора питам и тримата кога и как подкрепата по формулата FFF се превръща в истински краудфъндинг. Елена казва, че ако кампанията е придружена от добра медийна комуникация, би трябвало информацията за нея да надхвърли кръга FFF и съответно финансирането да дойде от по-широк кръг от хора.

„Краудфъндингът е просто инструмент, който всеки се опитва да го използва спрямо своите нужди и цели. Често резултатът е точно горната формула. Има и случаи, когато успява да постигне нещо добро“, добавя Мартин. Невен завършва с усмивка, че краудфъндингът е причината хобито му да се превърне в реален бизнес и го препоръчва на всеки, който има иновативна, но реална идея. (1)

All three of them prepared their campaigns on their own, without expert help, but the preparation was serious. According to Neven, one of the things that can be noticed across most successful campaigns is a good video and a solid warming-up of the potential audience. “Successful campaigns are the ones that lead to expectations, and at the same time, create and maintain a community around the product. The latter, perhaps, plays the most important role in a successful campaign,” Martin says.

Elena mentions the elements that make such a project beneficial: a clear message about the product, a strong cause and a specific purpose, an infectious appeal, a good communication strategy, proven product innovation or a good vision for an art product, and last but not least well-distributed levels of funding and accompanying awards.

“You must invest at least 20% of the amount you hope to raise in advance. It would be completely wrong to press the Start button and wait for the money to start rolling in. The biggest challenge during the campaign is to reach as many people as possible. It always starts with personal contacts. Then come advertising, promotion, participation in events, etc. This is actually a 24/7 work,” Neven adds.

After the hard work of attracting supporters, new challenges are faced. Non-locally oriented products and projects are available on international platforms. The competition is great and your success depends on the innovativeness and usefulness of the proposal. “Kickstarter and Indiegogo have been able to build and engage many enthusiasts who regularly monitor and support emerging campaigns. If you manage to spark people’s interest with your idea, it will not matter where it comes from,” Martin says. Neven reminds of the risk of offering a product “at a very low price and with very nice pictures” on an international platform. “When the time comes for production and delivery, insurmountable problems arise. Sometimes the people behind the projects rather overestimate their capabilities or they have not done their calculations for the production of their product properly, and they are not aimed at consumers,” Neven says.

Elena advises users and investors to read the project description carefully, to envision the details of the preparation, and if something sounds unrealistic – to contact the creators of the campaign directly. Neven adds that platforms carry out more in-depth preliminary interviews with entrepreneurs to minimize the possibility of future failure. “Crowdfunding is not an online shop. Although I see more and more companies that use it as a tool for generating turnover lately, and this distorts the idea,” Martin adds.

At the end of the conversation, I ask all three when and how the support under the FFF formula turns into a real crowdfunding. Elena says that if the campaign is accompanied by a good media communication, the information about it should go beyond the FFF circle and the funding will come from a wider audience.

“Crowdfunding is just a tool that everyone is trying to use for their needs and purposes. Often, the result is exactly the above formula. There are also occasions when it manages to achieve something good,” Martin adds. Neven ends with a smile that crowdfunding is the reason his hobby turned into a real business and recommends it to anyone who has an innovative but real idea. (2)

Моника Манолова и
Владислав Тренкин са
успешен бизнес тандем
с ясна визия

Monika Manolova and
Vladislav Trenkin are a
success business team
with a clear vision

КРИСТА, или как климатичните рискове стават кристално ясни

Амбициозната компания ще
помогне на риск инженеринга да
спре да работи на тъмно

*The ambitions company will help
insurance risk engineering stop
working in the dark*

CRISTA, or Making Climate Change CRISTA Clear

Красимир Сърмаков © Krasimir Svrakov

Яна Колева Yana Koleva

Некаем за климатичните промени и допускаме природни катаклизми като наводнения, валежи, суша, свлачища да ни заварят неподготвени. Но КРИСТА е вече тук и климатичният риск може надеждно да бъде предвиден. Какво е КРИСТА...

Силата на знанието

КРИСТА (Climate Risk Integrated System for Thematic Assessment) е интегрирана платформа за тематични анализи на климатичните рискове. Това е ГИС базирана облачна технология, създадена като удобен инструмент за нуждите на инвеститори и финансиращи институции, застрахователи и презастрахователи с цел по-ефективно управление на климатичните рискове. Компанията умело използва данните за климата и разработва допускания, сценарии и вероятности, които

We do not pay much attention to climate change and we allow natural catastrophes such as floods, rainfalls, droughts, landslides to find us unprepared. But CRISTA is already here, and climate risk can be reliably predicted. What is CRISTA...

The Power of Knowledge

CRISTA (Climate Risk Integrated System for Thematic Assessment) is an integrated platform for thematic climate risk analyzes. It is a GIS cloud-based technology that is designed as a convenient tool for the needs of investors and financial institutions, insurers and reinsurers to better manage climate risks. Based on clever use of climate data, the company develops assumptions, scenarios and probabilities that provide predictability.

дават предвидимост. Рисковете се оценяват по определена скала и се чертае ясна картина какви щети би причинило настъпването на даден негативен сценарий. Мотото на компанията е: Правим климатичните рискове КРИСТАлно ясни. С други думи, КРИСТА (www.cristaplatform.net) ще спомогне да превърнете знанието в своя сила и конкурентно предимство. Нейните услуги ще помогнат на риск инженеринга да спре да работи на тъмно.

Владислав Тренкин ще накара КРИСТА да лети
Vladislav Trenkin will make CRISTA fly

Коū коū е

Владислав Тренкин е изпълнителният директор на КРИСТА и отговаря за хардуера и бизнес процесите. Той е с богат мениджърски опит. В сферата на Географските информационни системи (ГИС) е от пет години.

Моника Манолова е технологичният директор. Тя е експерт по обработка и анализ на данни, умее да ги съ-

The risks are assessed on a certain scale, and a clear picture is drawn on what damage would be caused by the occurrence of a negative scenario. The motto of the company is: We make climate risks CRISTA clear. In other words, CRISTA (www.cristaplatform.net) will help you turn your knowledge into strength and competitive advantage. Its services will assist risk engineering to stop working in the dark.

Who's Who

Vladislav Trenkin is the CEO of CRISTA and is responsible for the business processes and hardware. He's got extensive managerial experience. He has been working in the field of Geographic Information Systems (GIS) for five years.

Monika Manolova is the CTO of CRISTA. She is an expert in data processing and data analytics, she's skilled in data collection and processing. Parallel to the development of the company she is a GIS PhD candidate at Sofia University "St. Kliment Ohridski".

The Beginning

In their previous professional experience, Monika and Vladislav were engaged in collecting and processing data.

At one point their accumulated experience and knowledge crystallized into a technology company. The two began from the idea that GIS is a powerful tool that should be utilized. They started looking for a market segment in which they can add value. About two years ago, they stumbled upon an accelerator programme by Cleantech Bulgaria and Climate-KIC (part of the European Institute of Innovation and Technology) where they got a flying start. Cleantech Bulgaria provided financing and mentoring to the company, as well as access to an international network of partners and customers. Within the accelerator CRISTA's initial concept underwent a powerful evolution. Working with mentors and meetings with potential clients helped them redesign their vision of the company's development. Through Cleantech Bulgaria, the startup company became a part of the Climate-KIC network, within a network of more than 350 partners from leading European corporations and universities. By being a part of the accelerator, CRISTA joined various climate change events taking place in Europe, which helped them establish partnerships with similar companies in Western Europe. Although these companies had significant funding, CRISTA in some ways outpaced them with their ideas and high-quality climate data for the region. As a small company, CRISTA is flexible, versatile, full of energy for rapid growth and unburdened by the breaks that often accompany larger enterprises.

Data for the Data

Data is often freely available, but you need to know how to extract the valuable information. Unfortunately, not all the data generated by different institutions is in a handy digital format. But CRISTA knows how to do it. The company does not make weather forecasts, but analyzes how a certain change in the environment and the emergence of specific risks can lead to complex problems. "We are not meteorologists, but we work with such experts, who assist with the right focus on our approach," Monika and Vladislav say. The power of the company is that in this infinite ocean of fragmented data, CRISTA provides solutions that make data "talk" in a useful way. For instance, to be a true guideline for insurers. But the platform could also serve as an early warning instrument for more adequate actions by farmers, investors, as well as

бира и класифицира. Паралелно с развитието на компанията е докторант по ГИС в СУ „Св. Климент Охридски“.

Началото

В преходната си професионална ангажираност Моника и Владислав се занимавали със събиране и обработка на данни. В един момент идва идеята да намерят начин целият им натрупан опит и знание да изкристализира в технологична компания. Двамата тръгват от идеята, че ГИС са силен инструмент, който може да бъде използван. Започват да търсят пазарен сегмент, в който биха могли да дадат добавена стойност. Преди около две години попадат в акселератора на Клинттех България и Climate-KIC (част от Европейския институт за иновации и технологии – звено на ЕК), където получават летищ старт. Клинттех България предоставя на компанията финансиране и менторство, както и достъп до международна мрежа от партньори и клиенти. Първоначалната им концепция претърпява силна еволюция. Работата с менторите и срещите с потенциалните клиенти им помагат да пренамерят своята визия за развитието на компанията. Чрез Клинттех България стартиращата фирма се включва в мрежата на Climate-KIC, където участват над 350 партньори от водещи европейски корпорации и университети. Участието в различни събития за климатичните промени, които се провеждат в рамките на тази мрежа, им осигурява контакт с подобни на КРИСТА компании в Западна Европа. Макар те да разполагат с доста по-голямо финансиране, КРИСТА в някои отношения ги изпреварва със своите идеи и висока детайлност на климатичните данни за региона. Като малка фирма те са гъвкави, мобилни, купят от енергия за бърз напредък и нямат онези спирачки, които забавят растежа на големите.

Данните за данните

Достъпни данни има много, но трябва да знаеш как да извлечаш ценна информация. За жалост не всички данни, които различните институции генерират, са в удобен цифров вид. Но КРИСТА знае как. Компанията не прави прогнози за времето, а анализира как определена промяна на средата и появата на конкретни рискове може да доведе до комплексни проблеми. „Ние не сме метеоролози, но работим с такива специалисти, което ни помага да дадем правилен фокус на своя подход“, обясняват Моника и Владислав. Силата на КРИСТА е, че в този безкрай на данните намира начин те да „проговорят“ и да бъдат полезни. Например да са верен ориентир за застрахователите. Но може да служат и като ранно предупреждение за по-адекватни действия на земеделските стопани, на инвеститори, но и на институциите.

Накъде

Перспективен сегмент за КРИСТА ще е прецизното земеделие, като за целта ще използват гронове. Друга сфера на приложение ще са умните градове.

Но в момента усилията им са фокусирани към застраховането. Сега развиват платформата, която съдържа информация за територията и позволява в нея да се интегрират нови и нови данни, които да допълват цялостната картина и да позволяват по-комплексен анализ.

КРИСТА е тук. И има амбициите след пет години все още да е тук, но и в други страни на Балканите. Ползвайки нейното знание, ще си помогнем климатичните рискове да спрат да ни изненадват. (i)

institutions.

Where Do We Go from Here

A prospective segment for CRISTA is precise agriculture for which purpose they will use drones. Another sphere of application will be smart cities.

Right now, their efforts are focused on insurance. Currently, they are developing additional datasets to the platform,

Моника Манолова е технологичният гений в екипа
Monika Manolova is the technological genius of the team

containing information about different territories and allowing integration of new data to complement the overall picture and allow for more complex analytics.

CRISTA is here. And there are ambitions that it will still be here in 5 years, but having grown within neighboring countries on the Balkans. CRISTA will make climate risks less surprising as a pioneering climate adaptation tool. Using its knowledge, we will facilitate awareness of the climate risks. (i)

Най-бързите „ЕДНОРОЗИ“

Кои технологични компании са достигнали за най-кратко време оценка от 1 милиард долара

The Fastest “Unicorns”

Which technology companies have reached a value of USD 1 billion in the shortest time

Колко бързо може да се създаде богатство от един милиард долара? За повечето хора този въпрос едва ли е от особен интерес. Има обаче и такива, които са любопитни за неговия отговор. И може би са открили, че през последните години срокът за натрупването на такова състояние се е съкратил значително. И виновникът за тази промяна е същият, на когото дължим повечето значими промени в икономиката и обществото през последните години – информационните технологии.

Днес технологичните стартапи се развиват толкова динамично, че могат да достигнат за броени години стойност, за която на компаниите от индустриалната епоха най-често са били нужни десетилетия. Така например собственикът на най-големия онлайн магазин в света Amazon Джеф Безос стана милиардер за време в пъти по-малко от основателя на неговия основен офлайн конкурент – Walmart Самюел Уолтън (който впрочем приживе също беше най-богатият човек на планетата, подобно на Безос днес). Когато говорим за наистина бързо натрупване на пазарна капитализация обаче, нито Amazon, нито други от водещите технологични гиганти като Google, Facebook, Apple, Netflix или Uber са сред първенците.

Най-бързо развиващите се фирми също са почти изцяло от дигиталния сегмент, но е много вероятно повечето дори да не сте ги чували. По-году можете да се запознаете с тях, като правим важното уточнение, че най-често става въпрос за оценка, дадена им вследствие на дяловите инвестиции, направени от рискови фондове и бизнес ангели.

Bird

Може и да е изненада за някои читатели, но компанията, която най-бързо е достигнала пазарна стойност от 1 млрд. щ. долара всъщност е ... услуга за електрически тротинетки под наем. Тя се казва Bird и е постигнала това само за 15 месеца. Както вече сме писали в сп. „Икономика“, приложенията за е-скутери под наем се развиват изключително динамично през последните месеци и в САЩ вече има няколко изграча със сериозно присъствие и финансови възможности.

И Bird определено изпъква на техния фон. През март 2018-а компанията успя да привлече рискови инвестиции в размер на 100 млн. долара, с което беше оценена на 400 млн. долара. В края на май същата година обаче тя затвори още един кръг на финансиране, привличайки още 150 млн. долара от фондове като Sequoia Capital и Accel, което на практика ѝ донесе милиардна оценка. Възможно е съвсем скоро тази стойност да се удвои, защото интересът на инвеститорите към горещия сегмент за персонален транспорт продължава да нараства.

Desktop Metal

Втори в класацията е про-

How fast can a fortune of USD 1 billion be accumulated? For most people, this is hardly a matter of particular interest. There are, however, those who are curious about the answer. And maybe they have discovered that in recent years the period for the accumulation of such wealth has been shortened significantly. And the culprit for this change is the one we owe most of the major changes in the economy and society in recent years – information technology.

Today, technological startups are developing so dynamically that in several years, they can reach worth for which companies from the industrial era most often needed decades. For example, the owner of the largest online shop – Amazon, Jeff Bezos, has become a billionaire for a period that is several times shorter than that of the founder of his major offline competitor – Walmart, Sam Walton (who, by the way, while alive, was the richest man on the planet, just like Bezos today). But when we talk about a really fast accumulation of market capitalization, neither Amazon nor any of the leading technology giants like Google, Facebook, Apple, Netflix or Uber are among the leaders.

The fastest growing companies are also almost entirely from the digital segment, but most likely you have not even heard of them. Below, you can learn more about them, but with the important clarification that, most often, their value has been attributed to them as a result of equity investments made by venture capital funds and business angels.

Bird

It may be a surprise for some readers, but the company that has reached a market value of USD 1 billion the fastest is actually... a service for electric scooters for rent. It is called Bird and it has achieved this in only 15 months. As we have already mentioned in Economy Magazine, e-scooter rental apps have been developing extremely dynamically in recent months, and there are already several players in the US with serious presence and financial capacity.

And Bird definitely stands out against their backdrop. In March 2018, the company managed to attract venture capital investments of USD 100 million, with which it was evaluated at USD 400 million. By the end of May of the

ектът за 3D принтиране на метални изделия, насочен към производствени предприятия и инженери. Създаден през 2015 г., той е достигнал оценка от 0 до 1 млрд. долара за 1 година и 9 месеца. Днес общите рискови инвестиции, привлечени от него, са 438 млн. долара, а сред инвеститорите са имена от ранга на Google Ventures, BMW, Ford Motor Company и др. С навлизането на триизмерния печат във все повече индустрии – от автомобилостроенето и машиностроенето, до строителството на инфраструктурни обекти, офис сгради и дори домове, перспективите пред компанията ще стават все по-добри.

Essential

Малко очаквано е производител на хардуер да достигне толкова бързо пазарна оценка от 1 млрд. долара, защото този тип бизнес не е толкова скалируем, колкото софтуерните приложения и онлайн услугите. Точно това обаче успява да направи Essential Products – компания за смартфони и Internet of Things, създадена едва през ноември 2015 г. от Анди Ръбин. Тя е оценена на милиард точно 1 година и 11 месеца след създаването си. Нейните основни продукти са Android смартфона Essential Phone и умният говорител за управление на дома Essential Home, който работи със собствена операционна система на компанията – Ambient OS.

Letgo

През същата година е създадена и Letgo – онлайн платформа за продажба на използвани вещи, която успява да достигне едномилардна капитализация две години след своето основаване. Инвестициите, привлечени от дружеството през цялото му съществуване, са 475 млн. г., а езиците, на които е достъпно, вече са единадесет. Създадено е от бившия главен изпълнителен директор на OLX Алек Оксенфорд, който със сигурност има достатъчно опит в този бранш, за да развие успешно нов проект от нулата. А залагането на перспективния сегмент икономика на споделянето гарантира, че развитието на компанията няма да спре дотук.

Сред останалите компании, постигнали най-бързо милиардна капитализация, са още разработчикът на нови технологии в строителството Katerra, създаден от бившия главен изпълнителен директор на Tesla Майкъл Маркс и достигнал такава стойност за две години и един месец, дружеството за облачни решения за сигурност на данните Illumio, при което това

same year, however, it closed another circle of funding by attracting another USD 150 million from funds, such as Sequoia Capital and Accel, which in fact brought it a billion-dollar evaluation. It is possible for this value to double very soon, because the interest of investors in the hot segment of passenger transport continues to grow.

Desktop Metal

Second in the ranking is the project for 3D printing of metal products aimed at manufacturing companies and engineers. Created in 2015, it has reached a value from USD 0 to USD 1 billion in 1 year and 9 months. Today, the total venture capital investments attracted by it amount to USD 438 million, and among the investors are names like Google Ventures, BMW, Ford Motor Company and others. With the introduction of three-dimensional printing in more and more industries – from automotive and machine building, to construction of infrastructure, office buildings and even homes, the prospects for the company will get better.

Essential

It is unlikely for a hardware manufacturer to reach a market value of USD 1 billion so quickly because this type of business is not as scalable as software applications and online services. Though, that is exactly what Essential Products has managed to achieve – a company for smart phones and Internet of Things, created in November 2015 by Andy Rubin. It was evaluated at USD 1 billion exactly 1 year and 11 months after its founding. Its main products

are the Android smart phone Essential Phone and smart home management speaker Essential Home, which works on its own operating system – Ambient OS.

Letgo

In the same year, Letgo was founded – an online platform for sale of second-hand goods that managed to reach a one-billion-euro capitalization only two years after its incorporation. The investments attracted by the company throughout its entire existence are USD 475 million and the languages it is available in are now eleven. It was created by the former OLX CEO Alec Oxenford, who certainly has enough experience in this industry to successfully develop a new project from scratch. And relying on the promising segment of Shared Economy ensures that the development of the company will not stop here.

Among the other companies that have achieved the fastest billion-dollar capitalization are also the developer of new construction technologies – Katerra, created by

Създателите на Letgo Алек Оксънфорд, Енрике Линарес и Джорджи Кастело (от ляво надясно)

etgo founders Alec Oxenford, Enrique Linares, and Jordi Castello (from left to right)

е станало за две години и три месеца, както и Nikola Motor Company – производител на хибридни камиони и офроуд превозни средства (две години и шест месеца).

Единственото от по-големите технологични имена в списъка е Airbnb – платформа, в която обикновени хора могат да споделят жилищата си или част от тях на туристи или други гости срещу заплащане. Тя обаче е едва единадесета в този списък, а откакто нейният основател Брайън Чески решава да дава под наем едно ъгълче от квартирата си, за да си помогне с наема, до момента, в който неговият сайт е оценен на 1 млрд. долара, минават почти три години. Днес Airbnb пък се оценява на над 38 млн. щ. долара и е своеобразно знаме на икономиката на споделянето, която обхваща все повече сегменти.

В обобщение можем да посочим, че повечето от най-бързо растящите компании се развиват в иновативни ИТ подсегменти като 3D принтирането, икономиката на споделянето, Internet of Things или персоналният транспорт. Най-често техни основатели са хора, които или са развили друг успешен бизнес, или са били ръководители на такъв, което им е спестило много време и грешки, допринасяйки за по-бързия растеж. Въпреки бързото развитие на стартъп екосистемите в Китай, Южна Корея, Сингапур и други страни по света, всички участници в този списък са позиционирани в САЩ и са имали достъп до американския рисков капитал. (U)

the former Tesla CEO Michael Marks, which reached its value in two years and one month; the company for cloud solutions for data security – Illumio, which managed to achieve it in two years and three months, as well as Nikola Motor Company – a manufacturer of hybrid trucks and off-road vehicles (two years and six months).

The only one of the biggest technological names on the list is Airbnb – a platform where ordinary people can share their homes or part of them with tourists or other guests for a fee. But it is only the eleventh on this list, and since the time its founder, Brian Chesky, decided to lend a corner of his room in order to be able to pay his rent, until the moment his site was estimated at USD 1 billion, three years passed. Today, Airbnb is estimated at more than USD 38 million and is kind of a flag of Shared Economy, which covers more and more segments.

To summarize, we can point out that most of the fastest growing companies are developing in innovative IT sub-segments, such as 3D printing, Shared Economy, Internet of Things or personal transport. Most often, their founders are people who either have developed another successful business, or have been the leaders of one that saved them a lot of time and mistakes, contributing to faster growth. Despite the rapid development of startup ecosystems in China, South Korea, Singapore and other countries around the world, all participants on this list are positioned in the US and have access to US venture capital. (U)

Защо електромобилите са толкова скъпи

Причината не се крие само в цената на литиево-йонните батерии

The reason is not just the price of lithium-ion batteries

Why Are Electric Vehicles So Expensive

Илиян Цветанов Iliyan Tsvetanov

Какво забелязва човек, когато хвърли поглед върху пазара на серийните електрически автомобили? От Audi e-tron, Jaguar I-Pace, Tesla Model S и Model X до Nissan Leaf и Chevy Bolt цената за най-евтиния модел започва от 35 000 и достига 200 000 долара. Защо електрическите автомобили са толкова скъпи? Всъщност, отговорът на този въпрос не е толкова прост, колкото изглежда на пръв поглед. И причината не се крие само в цената на литиево-йонните батерии.

Големите инвестиции

Повече от 100 години безброй милиарди долари са изразходвани за изобретения и подобрения на традиционния двигател с вътрешно горене (ДВГ), скоростните кутии и другите компоненти, свързани с него. Поради това днес двигателите, които работят на изкопаеми горива, са толкова мощни и ефективни. Все пак хиляди от най-добрите световни умове са работели върху подобряването им в продължение от над един век. При електромобилите нещата стоят по доста различен начин. Тази технология е много млада и скъпоструваща. Основният двигател в нейното развитие е американската компания Tesla, а останалите бавно, макар и сигурно, крачат след нея. Но пък инвестират огромни средства в разработването ѝ.

Малките обеми производство

В света има стотици заводи, които годишно произвеждат десетки милиони двигатели с вътрешно горене. Подобно масово производство сериозно намалява разходите за производство на нови компоненти за автомобили с ДВГ. Засега двигатели на ток и литиево-йонни батерии за електрическите автомобили се произвеждат в стотици пъти по-малък обем.

Верига за доставка

За тези 100 години масово производство на автомо-

What does one see when looking at the market of serially produced electric cars? From Audi e-tron, Jaguar I-Pace, Tesla Model S and Model X to Nissan Leaf and Chevy Bolt, the price of the cheapest model starts at USD 35,000 and goes up to USD 200,000. Why are electric cars so expensive? Actually, the answer to this question is not as simple as it may seem at first glance. The reason is not just the price of lithium-ion batteries.

Big Investments

For more than 100 years, countless amounts of dollars have been spent on inventions and improvements of the traditional internal combustion engine (ICE), gearboxes and other components related to it. This is why, today, the engines that work with fossil fuels are so powerful and efficient. After all, thousands of the best world minds have worked on their improvements for more than a century. Things are quite different with electric cars. This technology is very young and expensive. The main reason for its development is the American company Tesla, and the rest, slowly but surely, follow it. They, however, invest huge resources in its development.

Small Volumes of Production

There are hundreds of factories in the world that produce tens of millions of internal combustion engines each year. Such mass production seriously reduces the costs for the production of new components for cars with ICE. For now, eclectic and lithium-ion-battery engines for electric cars are being produced in hundreds of times smaller volume.

Supply Chain

A well-functioning supply chain of raw materials

били с ДВГ беше създадена добре работеща верига за доставки на суровини от минните обекти до преработващите предприятия, както и на компоненти до местата за монтаж. Всеки производител има установена връзка между заводите, където се извършва изливането и шамповането на панелите на каросерията, и фирмите, произвеждащи двигатели, шасита, скоростни кутии, гуми, масла и смазочни материали. Всичко работи като швейцарски часовник, намалявайки разходите за единица продукция. Част от тези вериги за доставки вършат работа и за електрическите автомобили. Проблемът със суровините обаче е голям. Някои минерали, необходими в производството на електрически превозни средства, или не се добиват в големи количества, или тяхното извличане се случва в проблемни страни като Конго, Танзания, Замбия и др. Цените на тези суровини периодично растат, въпросните страни изнудват автомобилните производители, поради което се губят пари и се увеличават разходите за производство на този вид превозни средства.

Ремонтът и сервизното обслужване не носи голяма печалба

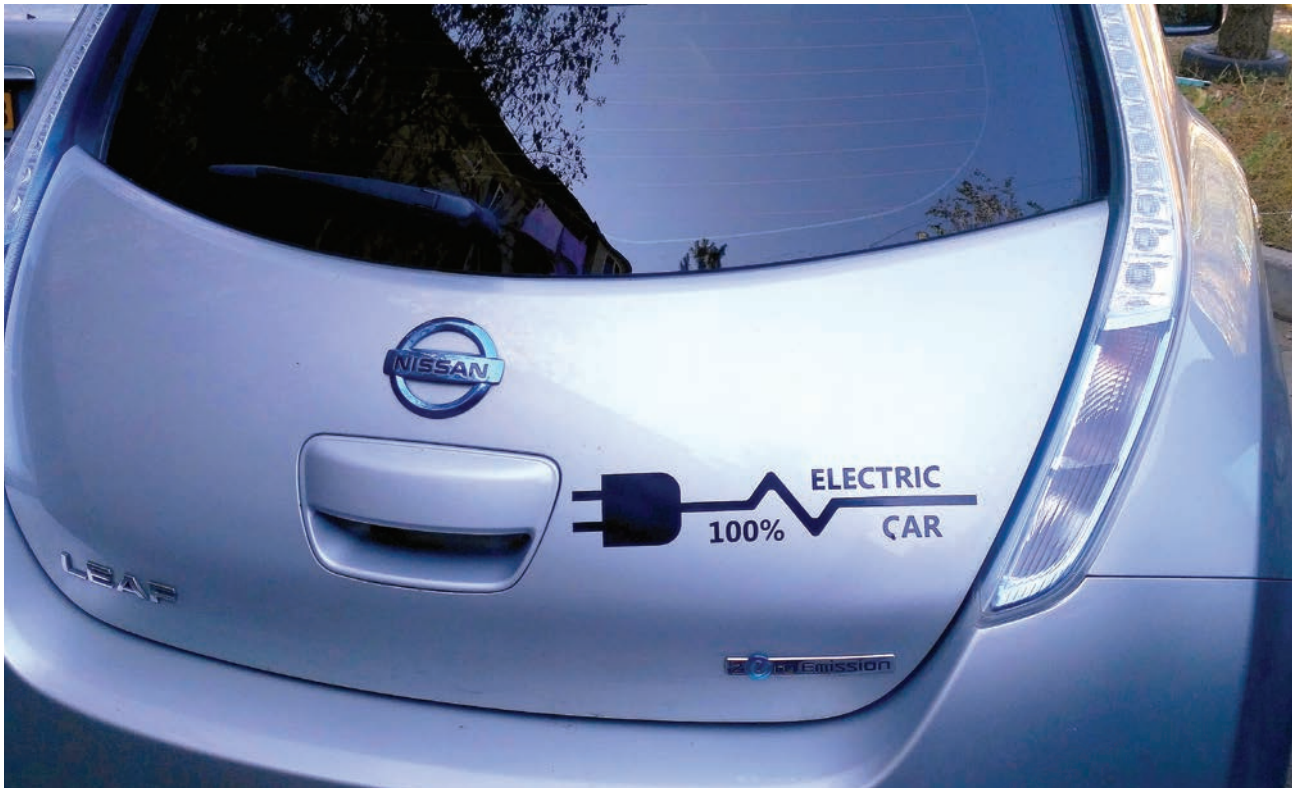
Както се знае, автомобилните производители печелят от продажбата на резервни части и предоставянето на услуги за ремонт на колите. Например двигателят с вътрешно горене се състои от над 500 части, а много-скоростните трансмисии и съединителни системи не са сред най-надеждните компоненти. В този случай ремонтът е доста печелившо занимание. Много автомобилни производители смятат, че колите на ток са „убиец“ на допълнителните печалби, което е голям проблем. За разлика от двигателя с вътрешно горене, електромоторът има много по-голям ресурс, тъй като се състои от по-малък брой движещи се части. Скоростната кутия пък е заменена с едностепенен редуктор. Поради тази причина при

from mining sites to processing plants, as well as of components to installation sites, has been created over these 100 years of mass production of ICE cars. Each manufacturer has an established connection between the pouring and stamping plants of the body panels and the companies producing engines, chassis, gearboxes, tires, oils and lubricants. Everything works like a Swiss watch, reducing the costs per unit. Part of these supply chains can also be used for electric cars. The problem with raw materials, however, is significant. Some minerals needed for the production of electric vehicles are either not yielded in large quantities, or their extraction takes place in problematic countries, such as Congo, Tanzania, Zambia, etc. The prices of these raw materials are rising periodically, the countries in question are blackmailing car manufacturers, which leads to money being lost and an increase in the production cost of this type of vehicles.

Repair and Service Do not Bring Much Profit

As we know, car manufacturers benefit from the sale of spare parts and the provision of car repair services. For example, the internal combustion engine consists of over 500 parts, and the high-speed transmissions and clutch systems are not among the most reliable components. In this case, the repair is quite profitable. Many car makers believe that electric cars are a “killer” of additional profits, which is a big problem. Unlike an internal combustion engine, the electric engine has a much larger resource as it consists of a smaller number of moving parts. The gearbox is replaced by a one-unit reduction gear. For this reason, when calculating the final price of electric cars, manufacturers calculate their

съставянето на крайната цена на електрическите автомобили производителите калкулират загубите си от консумативи, резервни части и услуги. Хитро, нали?

Някои електромобили са скъпи, защото са премиум

Някои традиционни автомобили, т.е. тези с ДВГ, са скъпи, защото са направени за богатите. Същото се отнася и за електрическите коли. Цената на Tesla Model S P100DL (започва от 135 000 долара) е толкова висока, защото този автомобил е луксозен.

Кога ще падне цената

Експертите в бранша твърдят, че до 2024 г. цената на електрическите автомобили ще се изравни с тази на колите с ДВГ. След това дори ще започне да намалява. Те се позовават на прогнозата на американската инвестиционна банка Morgan Stanley. Разбира се, поради различни причини не всички автомобилни производители ще могат да се присъединят към новия, толкова жадуван от еколозите, електрически свят. В момента 40% от стойността на електрическия автомобил се пада на литиево-йонната батерия. Тези батерии са 1,5-2,5 пъти по-скъпи от акумулаторите за традиционните автомобили. Цената на киловатчас обаче намалява всяка година, макар и не толкова бързо, колкото ни се иска. Сега тя е около \$220 - \$230 за кВтч. Електрическите автомобили ще могат да се сравнят по стойност с колите на ДВГ, когато цената на батериите за тях падне до 125-150 долара за кВтч. Шефът на отдела за електромобили на японската Nissan - Ник Томас, дори твърди, че до пет години цената на батериите ще падне под 100 долара за кВтч, докато по-строгите емисионни стандарти ще повлияят върху повишаване стойността на автомобилите с ДВГ, което в крайна сметка ще изравни цените. (1)

losses from consumables, spare parts and services. Smart, isn't it?

Some Electric Cars Are Expensive Because They Are Premium

Some traditional cars, i.e. those with ICE, are expensive because they are made for the rich. The same applies to electric cars. The price of the Tesla Model S P100DL (starting at USD 135,000) is so high because this car is luxurious.

When Will the Price Drop

Experts in the industry say that by 2024, the price of electric cars will be equal to that of ICE cars. After that, it will even begin to drop. They rely on the forecast by the US investment bank Morgan Stanley. Of course, due to various reasons, not all car manufacturers will be able to join the new, so desired by environmental experts, electric world. At present, 40% of the value of electric car comes from the lithium-ion battery. These batteries are 1.5-2.5 times more expensive than traditional car batteries. However, the cost per kilowatt hour decreases each year, though not as fast as we would like it to. Now, it is about USD 220-230 per kWh. Electric cars will be comparable in value with the ICE cars when their battery price drops to USD 125-150 per kWh. The Manager of Nissan's Electric Vehicles Department, Nick Thomas, even claims that in five years, the price of batteries will drop below USD 100 per kWh, while stricter emission standards will affect the cost of cars with an internal combustion engine, which eventually will equal the prices. (2)

Технологични предизвикателства на борга

Technological Challenges on Board

Развитието на технологиите има огромно въздействие върху морската индустрия. Необходими са иновативна визия и разумни инвестиции от компаниите, за да запазят оптимален баланс при взаимодействието човек-машина.

Партньорско начало

„Иновейтив меритайм сълوشънс“ ООД е нова компания, създадена през 2017 г. с амбицията да развие българска експертиза в разработката на морски и речни симулатори и други морски решения, които да бъдат конкурентни на международния пазар. Още в самото начало ние бяхме разпознати като стратегически партньор за България от глобалната компания TRANSAS - един от световните лидери в областта на решения за кораби и флотилии, включващи мостници, услуги за електронни карти и приложения, изискващи достъп до информация в реално време. Компанията е водеща и в областта на симулационните системи, контрола на корабния трафик и инструментите за подпомагане вземането на решения на основата на изкуствен интелект.

TRANSAS наскоро беше придобита от WÄRTSILÄ - световен лидер в интелигентните технологии и решения, обхващащи целия жизнен цикъл за морските и енергийните пазари.

Всъщност, нашият партньор е добре познат на българския пазар, тъй като неговите ключови системи са в основата на Националната информационна система за управление на трафика на плавателни съдове (VTMIS и БУЛРИС), реализирана и надграждана в годините от различни бъл-

The advancement of technologies has a huge impact on the maritime industry. It requires an innovative vision and reasonable investments by the companies in order to maintain the optimum balance in the human-machine interaction.

Partner Beginning

Innovative Maritime Solutions is a new company founded in 2017 with the ambition to build Bulgarian expertise in the development of marine and river simulators and other maritime solutions competitive on the international market. Right from the start, we were recognized as a strategic partner for Bulgaria by the global company TRANSAS - one of the world leaders in ship & fleet operation solutions, including bridges, electronic charts services, and applications requiring access to real-time information. The company is also a leader in simulation solutions, ship traffic control, and AI-based decision-support tools. TRANSAS was recently acquired by WÄRTSILÄ - a global leader in smart technologies and complete lifecycle solutions for the marine and energy markets.

Actually, our partner is well-recognized on the Bulgarian market as its key systems are the basis of the National Vessel Traffic Management Information System (VTMIS and BULRIS), implemented and developed through the years by various Bulgarian companies.

Key Projects

The experience of our experts and the cooperation with

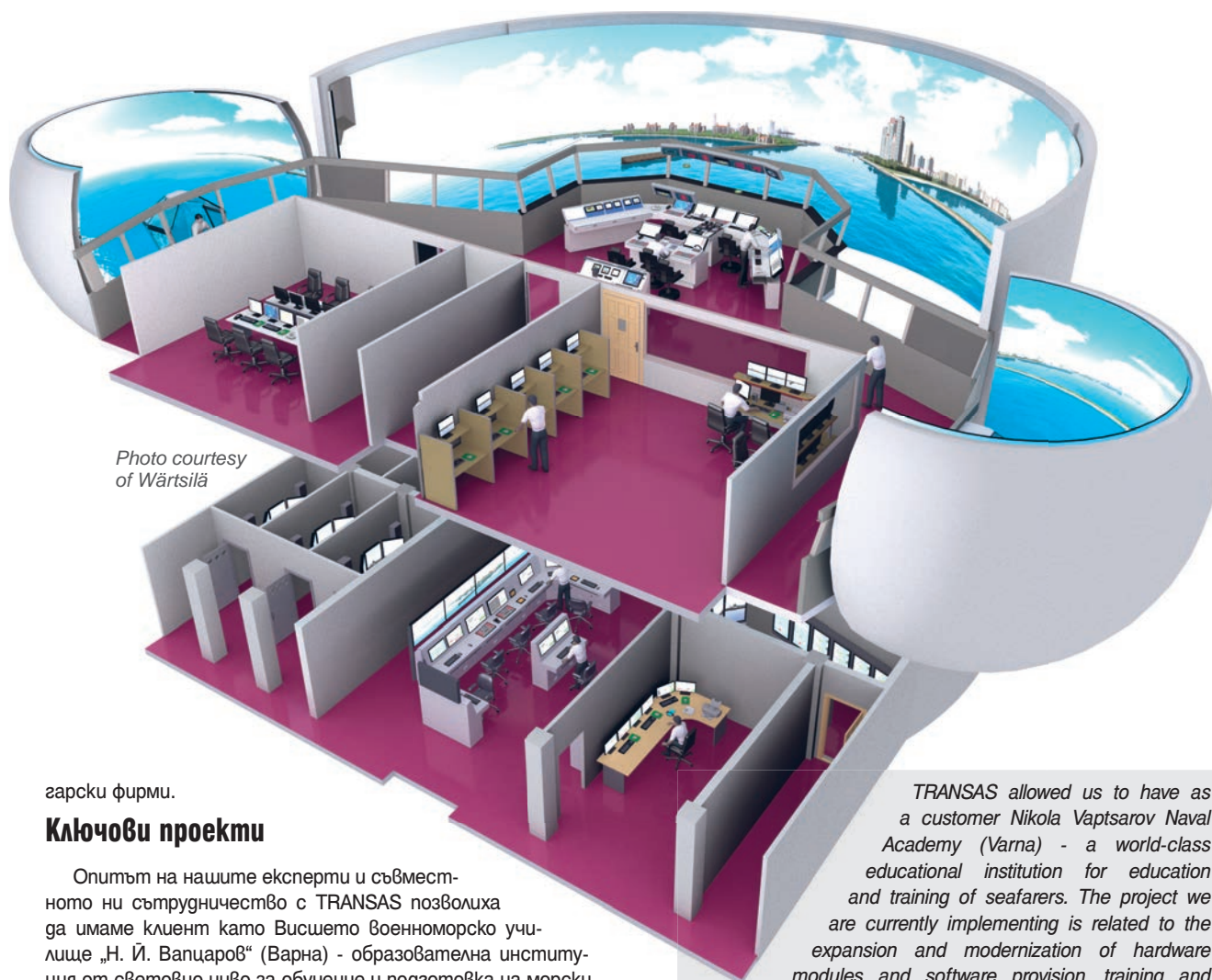

Photo courtesy of Wärtsilä

гарски фирми.

Ключови проекти

Опитът на нашите експерти и съвместното ни сътрудничество с TRANSAS позволиха да имаме клиент като Висшето военноморско училище „Н. Й. Вапцаров“ (Варна) - образователна институция от световно ниво за обучение и подготовка на морски кадри. Проектът, който реализираме в момента при тях, е свързан с разширяване и модернизиране на хардуерни модули и софтуерно осигуряване, обучение и поддръжка на съществуващите симулатори във Висшето училище. Изпълнението на проекта ще даде възможност на военноморското училище да предоставя на своите курсанти, студенти и морски специалисти най-високи стандарти за обучение с последно поколение тренажори, покриващи всички изисквания на Международната морска организация (ИМО).

Наскоро реализирахме интересен проект в областта на киберсигурността на корабните информационни системи с компанията корабособственик с над едновековна традиция и опит Паракходство „Български морски флот“ АД, който очерта нишови възможности за развитие на бизнеса ни.

„Потапяща“ среда за обучение

Създаването на виртуална среда за подготовка и обучение, максимално близка до реалната, е предизвикателство за човешката креативност и технологиите. Например изграждането на реален модел на корабен мостик с пълно оборудване не е сериозно предизвикателство за инженерите. От друга страна, разработването на „потапяща“ 3D интерактивна среда за обучение, в която човешките сетива не могат да правят разлика между виртуалното и реалното, е все още далече от желаното състояние.

TRANSAS allowed us to have as a customer Nikola Vaptsarov Naval Academy (Varna) - a world-class educational institution for education and training of seafarers. The project we are currently implementing is related to the expansion and modernization of hardware modules and software provision, training and maintenance of the existing simulators in the higher school. The deliverables of the project will enable the Naval Academy to provide their cadets, students and maritime specialists with the highest standards of training with the latest generation of simulators, covering all requirements of the International Maritime Organization (IMO).

Recently we fulfilled and advanced project in the field of cybersecurity of onboard information systems with the shipping company with over a century-old tradition and experience Navigation Maritime Bulgare AD, which shaped niche opportunities for developing our business.

"Immersive" Training Environment

Developing a virtual environment for training and learning as close as possible to the real world is a challenge for the human creativity and for the technology. For example, building a fully equipped real ship bridge model is not a serious challenge for the engineers. On the other hand the development of an immersive 3D training environment in which human senses cannot distinguish between the virtual and the real, is still far from the desired state.

One of the aspects we develop the company is the creation of highly realistic 3D virtual ship models, ports and geographic terrains used as content in the simulators for crew and port infrastructure servicing teams training. High-level of details content is an important factor that has a significant impact on the effectiveness of training.

Един от аспектите, в който развиваме компанията, е създаването на силно реалистични 3D виртуални корабни модели, пристанища и географски терени, използвани като съдържание в симулаторите за обучение на екипажи и екипи, обслужващи пристанищната инфраструктура. Съдържание с високо ниво на детайлност е важен фактор, оказващ значително влияние върху ефективността на подготовката.

Киберсигурност на борга

Плавателните съдове все повече използват системи, базирани на информационни (IT) и операционни (OT) технологии, които са интегрирани, автоматизирани и често свързани с интернет. Това създава по-висок риск от неоторизиран достъп или злонамерена атака срещу системите и мрежите на корабите, както от членове на екипажа, така и отдалечено.

В тази връзка, разбирайки спешната необходимост от осъзнаването на опасността от киберзаплахите, през 2017 година Международната морска организация (IMO) прие резолюция MSC.428(98) относно управлението на риска за информационната сигурност в морските системи за управление на безопасността.

Посредством идентифициране на технически слабости и уязвимости в корабните системи и потенциалните заплахи за киберсигурността във веригата от доставки, нашите експерти се грижат да бъдат минимизирани рисковете от пробив и неоторизиран достъп до корабна информация и данни. Въздействието от настъпването на киберинциденти варира от малко до критично, като негативният ефект от последното би могъл да причини финансови и физически загуби за компаниите.

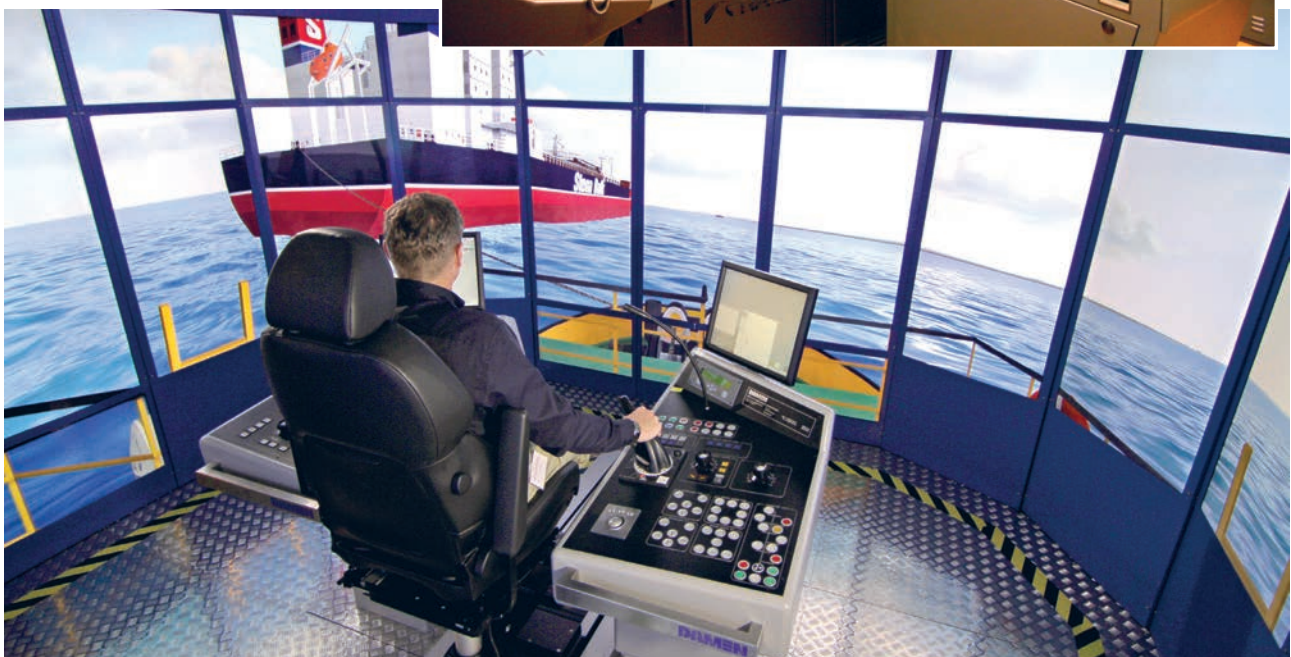
„Иновейтив“ консултира корабостроителите и доставчиците на корабни системи при внедряване на политики и процедури за киберсигурност, извършва-

On Board Cybersecurity

Vessels are increasingly using systems based on information (IT) and operational (OT) technologies that are integrated, automated and frequently connected to the Internet. This creates a higher risk of unauthorized access or malicious attack on ship systems and networks, both by crew members and remotely.

In that regard, recognizing the urgent need to raise awareness on cyber risk threats, the International Maritime Organization (IMO) adopted Resolution MSC.428(98) on Maritime Cyber Risk Management in Safety Management Systems in 2017.

By identifying technical weaknesses and vulnerabilities in the onboard shipping systems and the potential cyber security threats in the supply chain, our experts are concerned to minimize the risks of a breach and unauthorized access to ship information and data. The impact of the occurrence of cyber incidents varies from a small to critical, as the negative effect of the latter could cause financial and physical losses to the companies.

Николай Томов е управител и съсобственик в „Иновейтив меритайм сълوشънс“ ООД – компания, предоставяща продукти и услуги в областта на морските и речните информационни системи и тренажори. Николай Томов изпълнява длъжността председател на Управителния съвет на сдружение в обществена полза „Българска асоциация по моделиране и симулации – БУЛСИМ“ и е член на Борда на директорите на European Training and Simulation Association (ETSA). Член е на Управителния съвет на „Клъстер аерокосмически технологии, изследвания и приложения (CASTRA)“.

Nikolay Tomov is General Manager and Co-owner of Innovative Maritime Solutions OOD. - a company providing products and services in the field of marine and river information systems and simulators. Nikolay holds the position of Chairman of the Management Board of a public benefit association Bulgarian Modeling and Simulation Association - BULSIM and is a Member of the Board of Directors of the European Training and Simulation Association (ETSA). He is also a Member of the Board of Cluster Aerospace Technologies, Research and Applications (CASTRA).

ме одит на ИКТ инфраструктурата и софтуерните приложения както на сушата, така и на борда на плавателните съдове. Компанията провежда обучения за повишаване нивото на разбиране за киберзаплахите и предпазване от киберинциденти. С нашия опит съдействаме за изграждане и повишаване на киберустойчивостта на компаниите при извършване на техните ежедневни бизнес дейности.

Поглед в бъдещето

Силата на дигитализацията и изкуствения интелект неминуемо ще промени морската индустрия. Развитието на интелигентни плавателни съдове, „умни“ пристанищни операции и кибер-физическата сигурност ще повиши ефективността и сигурността на морския транспорт.

Целта на компанията е да подпомага клиентите да посрещнат предизвикателствата на иновациите в дигиталната ера и наложителния процес на трансформация. Така ще запазят своята конкурентоспособност в хармонизиращата се екосистема от индустриални „играчи“ – корабособственици, производители, оператори, и ще се превърнат в организации с висока надеждност (High Reliability Organisations). Но най-важното сега е морските компании да имат стратегическа визия за новите възможности и пътя на промяната. (1)

IMS consults ship owners and ship system providers in the implementation of cyber security policies and procedures, we make audits of the ICT infrastructure and software applications both on-shore and on vessels board. The company conducts specific training to raise awareness about cyber threats and cyber incidents. With our experience we help companies to build and increase their cyber resilience in their day-to-day business activities.

Glimpse into the future

The power of digitization and artificial intelligence inevitably will change the maritime industry. The development of intelligent vessels, "smart" port operations and cyber-physical security will increase the efficiency and security of maritime transport.

IMS goal is to support our customers to meet the challenges of innovation in the digital era and the imperative process of transformation. This will maintain their competitiveness in the harmonizing ecosystem of industrial players – ship owners, manufacturers, operators and will become High Reliability Organizations. But the most important for the maritime companies now is to have a strategic vision for the new opportunities and the way of change. (2)

Flat Manager

продължава с
иновациите в
недвижимите
имоти

Flat Manager Continues to Disrupt the Real Estate Sector

Наскоро ви запознахме с историята на предприемача Борис Павлов и неговата компания за управление на имоти, които се отглеждат под наем краткосрочно – Flat Manager.

За тези от вас, които са пропуснали мартенския ни брой, припомняме накратко: Борис учи и работи в сферата на инвестиционното банкиране в Париж, Ница, Ню Йорк и Лондон в продължение на 10 години. Решава да се върне в България, за да развива своя бизнес идея, но пропуск в договора му за наем в Лондон го довежда до нова възможност.

В началото на 2017 г. той започва развитието на Flat Manager – компания, която отдава апартаменти под наем чрез платформи като Airbnb и Booking.com. Основните предимства на този вид наем са по-висока доходност и свободата имотът да се ползва от собственика. Тези предимства идват за сметка на повече задължения, като изготвяне и поддръжка на профили в сайтове за резервации, комуникация с гостите, настаняване, почистване и поддръжка. Flat Manager се грижи за всичко това срещу процент от генерирания доход.

Като повечето стартап компании Flat Manager расте бързо и създава иновативни решения в допълнение към основната си дейност, които променят сектора на недвижимите имоти. Срещаме се с Борис отново, за да научим повече за амбициозните планове на компанията и най-новите ѝ услуги.

In one of our recent issues we shared the story of the entrepreneur Boris Pavlov and his short-term rental management company Flat Manager.

For those of you who have missed our March issue, here's a quick recap: Boris did his studies in France and worked in investment banking in Paris, Nice, New York and London for about 10 years before deciding to return to Bulgaria. A serendipitous mistake related to a long term property lease contract in London eventually led him to an interesting opportunity.

Upon returning to Bulgaria in the beginning of 2017 Boris founded Flat Manager – a short-term rental management company working with platforms like Airbnb and Booking.com. Property owners earn more with this type of renting and are able to use their homes whenever they please. However, these advantages come at the expense of more responsibilities, such as listing creation and management, guest communication, check-ins, cleaning and maintenance. Flat Manager takes care of all that for a fraction of the rental income.

Like most startup companies, Flat Manager is growing fast and creating innovative additions to its service offering, further disrupting the real estate sector. We met with Boris again, so that we can get more insight on the latest from the company.

FM Invest

През последните 2 години най-търсените жилищни имоти за инвестиция са тези, които се отдават под наем чрез платформи като Airbnb. Това довежда до насищане на пазара, спад в цените и все по-трудната реализация на нови имоти в платформите. Потребителите на Airbnb се доверяват на обратна връзка от предишни наематели при избора си на място за престой – това е и причината новите имоти с малко или никакви оценки да се запазват по-рядко. Flat Manager намира интересно решение за хора, които желаят да закупят имот с цел отдаване под наем краткосрочно, но не искат да влагат средства в ремонт и оборудване или да чакат натрупването на първоначални оценки – FM Invest.

Уникална по рода си в България, услугата предлага покупко-продажба на инвестиционни имоти, заедно с техните прилежащи вече разработени профили в онлайн платформите. Купувачът на такъв имот се сдобива не просто с жилище, а с работещ бизнес, генериращ приходи от ден 1. Продавачите също печелят, тъй като благодарение на FM Invest профилите на имотите в Airbnb и Booking.com вече имат стойност – премия върху продажната цена.

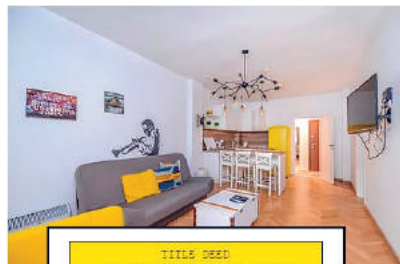
FlatAway

Компанията търси финансиране за следващия етап от своето развитие - разработването на чуждестранни пазари посредством франчайз програма. Амбицията на Flat Manager е да присъства в над 300 града в света през 2025 година – трудно постижима, но не и невъзможна цел за една силно дигитализирана компания. Според Борис мрежата от франчайз партньори може да се

FM Invest

In the last two years the most sought after residential properties for investment are the ones that are suitable for short-term renting via platforms like Airbnb. This has led to an oversupplied market, decreasing nightly rates and low occupancy levels for newly launched properties. Previous guest ratings are one of the key drivers of bookings, thus new listings with no track record are struggling in the beginning. Flat Manager finds a solution for clients who'd like to invest in short-term rentals, but don't have the resources to do a renovation and don't want to wait out the initial slow period – FM Invest.

Unique for Bulgaria, FM Invest is essentially a buy-and-sell service for investment properties along with

**TITEL 9800
COSMOPOLITAN AVE**

RENT: €800

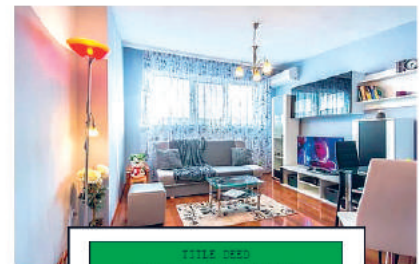
Площ	70 кв. м
Етаж	1/4
Спални	2
Капацитет	6

AIRBNB SUPERHOST

Имотът се намира на улица "13 Март" в град София. Продава се с мазе и таван.

€159,000

Използването на имот представлява среден месечен нетен доход, изчислен на база реализирани резултати и прогнози. Използването на имотите е гарантирано и изцяло валидно.

**TITEL 9800
COUNT IGNATIEV SQ**

RENT: €700

Площ	50 кв. м
Етаж	6/6
Спални	1
Капацитет	4

AIRBNB SUPERHOST

Имотът се намира на площад "Гарибалди" в град София. Продава се с таван.

€160,000

Използването на имот представлява среден месечен нетен доход, изчислен на база реализирани резултати и прогнози. Използването на имотите е гарантирано и изцяло валидно.

използва по различни начини, но компанията идентифицира един нишов пазар с огромен потенциал – средносрочните наеми.

В процеса на работа Flat Manager започва да получава все повече запитвания за наеми от по няколко месеца. Една от причините за това е бумът на дигитални номади - хора, чиято работа не е обвързана с определена локация/офис. Необходим им е само лаптоп и телефон, за да изпълняват задълженията си, което им позволява да пътуват и да работят от всяка точка на света. Дигиталните номади прекарват по няколко седмици/месеца в определен град, опознават местната култура, а след това продължават пътешествието си.

Според някои смели прогнози броят на дигиталните номади през 2035 г. ще бъде 1 милиард. „Дори и да са 10 пъти по-малко и да прекарват само 6 месеца от годината в работа от чужда страна, оборотът от настаняването им ще достигне 350 милиарда евро след по-малко от 20 години – това е уникална възможност и ние ще се възползваме от нея“, споделя Борис. Flat Manager се насочва към този пазар със свой сайт за резервации – FlatAway.

Макар на пръв поглед да изглежда като конкурент на Airbnb и Booking.com, FlatAway не е платформа. Всички имоти, които се предлагат на сайта, могат да се запазят за минимум 2 седмици и се управляват от Flat Manager и франчайз партньорите ѝ. По този начин потребителят може да очаква една и съща услуга, независимо в кой град запази апартамент.

Когато отсядат в имот за по-дълъг период, потребителите на Airbnb често имат желание да видят жилището предварително. Това е съвсем естествено, тъй като те предпочитат да знаят кои са домакините, как точно изглежда апартаментът и отговаря ли на снимките, публикувани в платформата. Предварителните огледи обаче са забранени от Airbnb, за да се предотврати евентуално „прескачане“ на платформата. FlatAway не само извършва

their developed listings in the online booking platforms. Buyers acquire not just a property, but a working business, generating revenue from day 1. Sellers, on the other hand, get a premium on the ask price by putting a price tag on their online listings, which would otherwise be worthless.

FlatAway

Flat Manager is currently raising a funding round to finance the next stage of its development – international expansion via franchise. The company's goal is to be present in over 300 cities by 2025; this is a highly ambitious target, but not impossible given the digital nature of the business. According to the founder the franchise network can be leveraged in a number of ways, but the company has identified one niche market with huge potential – mid-term rentals.

Over the past year, Flat Manager started getting more and more inquiries for longer reservations – a couple of months each. One of the reasons for these inquiries is the rapid growth of digital nomads – people, whose jobs can be performed from anywhere in the world. They only need a laptop and a phone, which allows them to travel and get their work done from a distance. Digital nomads would spend a few weeks or months in a city, they get to know the local culture and then move on to the next destination.

Some analysts suggest that there will be 1 billion digital nomads in the world by 2035. “Even if the actual number is 10 times less and these people spend just 6 months of the year working abroad, they would still be spending about 350 billion euros on accommodation each year – that’s a unique opportunity and we’re going after it” Boris says. Flat Manager is targeting this market via its own reservations website – FlatAway.

At a glance FlatAway may look like a competitor of

предварителни огледи, а и предлага имотите на значително по-ниски цени.

Повечето апартаменти в Airbnb не се управляват професионално и не предоставят допълнителни услуги за гостите. Удобствата, които средносрочните наематели оценяват, са регулярно почистване на имотите, както и присъствието на онлайн консьерж. Гостите на FlatAway могат да се възползват от трансфери от/до летището, резервации в ресторанти и барове и незабавна помощ при проблем с апартамента.

FlatAway вече функционира в местова среда, но не приема резервации онлайн, тъй като трябва първо да премине през редица административни и регулаторни процедури. Сайтът обслужва корпоративните клиенти на Flat Manager, които във всеки един момент могат да видят какви апартаменти са налични за конкретни дати и колко би струвал гаден престой. Societe Generale, SiteGround, посолството на Египет и Народен театър „Иван Вазов“ са сред клиентите, възползвали се от средносрочните наеми. От Flat Manager очакват в бъдеще да настаняват все повече чуждестранни служители на международни компании, гости на посолства, хора на изкуството и, разбира се, дигитални номади. Всички те предпочитат комфорта на апартамент пред хотелската стая, тъй като за по-малка сума получават повече пространство, оборудвана кухня, бърз и неограничен интернет и други удобства. (1)

Airbnb and Booking.com, but in fact, it is not a platform. All properties listed on the website can be booked for a minimum stay of 2 weeks and are operated by Flat Manager and its franchise network. This way the user can expect the same type of services regardless of the location of the apartment.

When preparing a longer stay somewhere Airbnb users often want to see the property beforehand. This is only natural since people generally prefer to know who their hosts are, how exactly the apartment looks like and does it match the photos on the booking website. Airbnb, however, does not allow viewings prior to booking, so that people don't attempt to circumvent the platform. With FlatAway that's not an issue. Furthermore, the rental rates are much lower.

Most of the properties listed on Airbnb are not professionally managed and do not offer any additional services for the guests. People who rent an apartment for a longer period appreciate the possibility of regular cleaning and change of bedding, as well as the online concierge service. FlatAway's guests can benefit from airport transfers, reservations at restaurants and bars and immediate assistance in case of an issue with the property.

FlatAway is already live in a testing environment but it does not accept reservations directly online due to pending administrative and regulatory approvals. Currently, the website serves Flat Manager's corporate clients, which can browse through different apartments and check their availabilities and rates at any given moment. Societe Generale, SiteGround, the Egyptian embassy and Ivan Vazov National Theatre are among the clients which have benefited from the mid-term rental services. Flat Manager expects to start accommodating more and more foreign employees of international companies, embassy officials, artists and, of course digital nomads in the upcoming months and years. They all choose the comfort of an apartment over a hotel room, benefiting from more space, a fully equipped kitchen, fast unlimited internet and a bunch of other advantages. (2)

Ще стане ли Индия новият Китай

*Will India Become
the New China*

Двата азиатски гиганта
може и да разменят
местата си като двигател
на световната икономика

*The two Asian giants may
exchange their position
as the driving force of the
global economy*

Александър Александров Aleksandar Aleksandrov

Икономическите прогнози в началото на тази година със сигурност могат да се нарекат ако не негативни, то поне будещи притеснение. Търговските войни на САЩ с Китай и други страни създават неизвестност, подсилвана и от многото неясноти около британското напускане на Европейския съюз. Икономиката на Италия е в лошо състояние и дори моторът на еврозоната – Германия – не е в особено добра форма, а очакванията са страната да влезе в рецесия в близко бъдеще.

Новините от другата страна на планетата също не са позитивни – растежът във втората световна икономика Китай, която дълги години изпълняваше успешно ролята на глобален икономически двигател, предстои да отслабне до 6.2-6.3% през 2019 година. Други значими и растящи в близкото минало национални пазари като Турция и Бразилия също не са в добра форма и изпитват трудности.

На този фон сякаш изпъква една държава, която според прогнозиите за 2019 г. не само няма да бъде повлияна от негативните тенденции, а и ще ускори своя растеж, достигайки впечатляващите 7.3 процента. Става въпрос за Индия – втората по население и седма по брутен вътрешен продукт (БВП) страна на планетата. При това прогнозата за икономическия ръст в страната е устойчива и очакванията са неговите високи стойности да се запазят и през 2020 година, ако няма някакви осезаеми политически сътресения или военни конфликти.

Отчасти за добрите резултати през тази година ще спомогнат и обещаните държавни инвестиции, които правителството вече започна да прави преди изборите. То вече обяви въвеждането на безусловен базов доход за някои граждани, които ще спомогне за

намаляване на бедността

и ще стимулира потреблението. Тези фактори може и да изкривяват цялостната картина, но въпреки това икономиката на страната изглежда в завидно здраве на фона на всеобщото състояние на световните пазари. И все повече

The economic forecasts at the beginning of this year can certainly be called, if not negative, at least raising concerns. The US trade wars with China and other countries create uncertainty, reinforced by the many ambiguities with regard to the British exit of the European Union. Italy's economy is in a bad shape and even the engine of the Eurozone, Germany, is not in its best condition, with the expectations being for the country to enter a recession in the near future.

News from the other side of the planet is also not positive – the growth in the second world economy – China, which has been successful for many years as a global economic drive, is about to go down to 6.2-6.3% in 2019. Other significant and growing national markets from the near future, such as Turkey and Brazil are also in a poor shape and go through difficulties.

Against this background, it seems that there is a country that stands out, which, according to the forecasts for 2019, will not only remain unaffected by the negative trends but will also accelerate its growth, reaching the impressive 7.3%. This is India – the second by population and the seventh by Gross Domestic Product (GDP) country on the planet. What is more, the country's economic growth forecast is sustainable and the expectations are that its high rates will be preserved in 2020, if there is no tangible political turmoil or military conflicts.

Partly, the good results this year will also be supported by the promised state investments that the government has already begun to carry out before the election. It has already announced the introduction of unconditional basic income for some citizens, which will help

reducing poverty

and will stimulate consumption. These factors may distort the overall picture, but still, the country's economy seems to be in enviable health amidst the overall

анализатори задават въпроса: превръща ли се Индия в новия Китай и може ли страната да заеме ролята на световен икономически двигател във време, когато облаците над Поднебесната империя се съгъстват?

Безспорно погледите днес са насочени към Ню Делхи, а компании от множество сектори – от технологични гиганти като Google и Facebook, до компании от бързооборотните стоки, развлекателния сегмент и финансите, се опитват да се позиционират на перспективния и бързо растящ местен пазар.

В добавка при Индия е налице една ключова разлика в сравнение с Китай - тя е демокрация с всичките позитиви, които следват от това. Освен това в голяма степен тук липсват, или поне не са толкова силно изразени, проблеми като кражбата на интелектуална собственост и протекционизма, с които мнозина свързват бизнеса в Поднебесната империя. Двете страни са със сходно население. С 1.365 милиарда жители Индия е на второ място по този показател, но очакванията са, ако сегашните темпове на растеж в двете страни се запазят, тя да изпревари Китай по брой жители през 2028 година.

Двете страни не са в добри отношения помежду си. Те имат сходни по големина армии, но докато тази на Индия превъзхожда по брой на войниците и запаса, то китайската е много по-модерна и със значително предимство при бронираната техника, авиацията и артилерията. Планинският терен по общата им граница обаче прави използването на тази техника много трудно, а и евентуален военен конфликт не е в плановете на нито една от двете страни. За щастие на целия свят, надпреварата между тях поне в обозримо бъдеще ще остане в полето на икономиката.

С възможността си да поддържа растеж от 7-8% в дългосрочен план, Индия е в

много добра позиция

при това в момент, когато китайската икономика се забавя. Това обаче може и да не се окаже достатъчно, за да отнеме на Пекин ролята на световен икономически мотор. Макар и демокрацията да е важен фактор, улесняващ свободната инициатива, централизираната власт на Китайската комунистическа партия също си има своите предимства. Сред тях е например способността да провежда много по-целенасочени политики и регулации в името на единната партийна цел – да възроди величието на средновековен Китай, но този път в глобален мащаб. Тази централизация например е позволила на страната да изведе от бедността 700 милиона свои граждани през последните 40 години, докато при Индия тези успехи са много по-скромни, а бедността продължава да е огромен проблем.

Правителството в Ню Делхи е ограничено не само от опозицията в парламента и гражданското общество, а и от регионалната разпокъсаност на страната. В добавка, на него му липсва характерната за китайския лидер Си Дзинпин целенасоченост по отношение международната експанзия на страната. Нищо в Индия не може да се

state of the global markets. And more and more analysts ask the question: Is India becoming the new China, and can the country play the role of a global economic drive at a time when the clouds over the All under Heaven Empire are getting thicker?

Undoubtedly, everyone's eyes are now focused on New Delhi, and companies across multiple industries – from technology giants, such as Google and Facebook, to companies in the fast-moving goods, entertainment, and finance sectors – are trying to position themselves on a promising and fast-growing local market.

In addition, India has a key difference compared to China – it is a democracy, with all the positives that come from that. What is more, to a great extent, there, there are no or at least not so great problems, such as the theft of intellectual property and protectionism that many associate with the businesses in the All under Heaven Empire. Both countries have a similar population. With its 1,365 billion inhabitants, India takes the second place according to this indicator, but the expectations are that if

сравнява с мащаба на инициативи като „Един пояс, един път“, китайските инвестиции в Африка или в придобиване на западни корпорации. Въпросът не е само дали може, а също и – иска ли Индия да бъде световен хегемон?

Поне на този етап по-вероятният отговор е „не“. Китай, дори и при спадещ растеж, най-вероятно винаги ще може да поддържа нива от порядъка на 5-6 процента. Страната все още има славата на фабриката на света, а в добавка вече може да се похвали и с редица разпознаваеми имена в технологичния сектор като Lenovo, Huawei и Xiaomi, както и с изключително силна развойна дейност в ключови научни сегменти - от квантовите мрежи до изкуствения интелект. Всичко това означава, че въпреки моментната си добра форма, Индия едва ли ще може в обозримо бъдеще да измести Поднебесната империя. Със сигурност обаче възходящите показатели на страната са добра новина за целия свят. Защото дори и да не се наложи като основния двигател на световната икономика, наличието на още един добре работещ мотор ще има ключово значение, особено във времена на турбуленция, каквито предстоят. (1)

the current growth rates in both countries remain the same, it will outnumber China by population in 2028.

Both countries are not in a good relationship with each other. They have armies that are similar in size, but while the army of India is superior with regard to the number of soldiers and reserve officers, the Chinese one is much more modern and has a significant advantage with regard to armoured vehicles, aviation and artillery. However, the mountainous terrain along their common border makes the use of this equipment very difficult, and a possible military conflict is not in the plans of either country. Luckily for the whole world, the race between them, at least in the foreseeable future, will remain on the battlefield of economy.

With the opportunity to maintain growth of 7-8% in the long run, India is in a

very good position

at a time when the Chinese economy is slowing down. However, this may not be enough to take the position of a world economic drive from Beijing. Although democracy is an important factor that facilitates free initiative, the centralized government of the Chinese Communist Party also has its own advantages. These include, for example, the ability to implement much more targeted policies and regulations in the name of the single objective of the party to revive the grandeur of medieval China, but this time on a global scale. This centralization, for example, has allowed the country to take 700 million of its citizens out of poverty for the last 40 years, while in India, the results in this direction are much more modest, and poverty is still a huge problem.

The government in New Delhi is limited not only by the opposition in the parliament and the civil society, but also by the regional fragmentation of the country. In addition, it lacks the determination, typical for the Chinese leader Xi Jinping with regard to the international expansion of the country. Nothing in India can be compared to the scale of initiatives, such as One Belt, One Road, China's investments in Africa, or the acquisition of Western corporations. The question is not only whether it can but also does India want to be a world hegemon?

At least at this stage, the more likely answer is “no.” China, even with a declining growth, will probably always be able to maintain levels of 5-6 percent. The country is still known as the world's factory, and in addition, it can now boast with a number of recognizable names in the technology sector, such as Lenovo, Huawei and Xiaomi, as well as extremely strong R&D sector in key scientific segments – from quantum networks to artificial intelligence. All this means that India, despite its current good shape, is unlikely to be able to replace the All under Heaven Empire in the foreseeable future. Surely, however, the country's upward indicators are good news for the whole world. Because even if it does not establish itself as the main drive of the global economy, the presence of another good-working drive will be essential, especially in the times of turbulence that are to come (2)

ANOUSHEH ANSARI
АНЮШЕ АНСАРИ

Родена в Иран, тя е успешен
технологичен предприемач и
първата жена космически турист

*Born in Iran, she is a successful
technology entrepreneur and the
first female cosmic tourist*

Ануше Ансари

която разбива стереотипите

Anousheh Ansari Who Breaks Stereotypes

Александър Александров Aleksandar Aleksandrov

Ислямската република Иран може да бъде наречена всичко друго, но не и либерално към жените общество. Управлявана от аятоласите според патриархалните порядки на исляма, страната не оставя много възможности за представителките на нежния пол, отреждайки им ролята на съпруги, майки и домакини. Въпреки това стотици иранки се съпротивляват на тези порядки и търсят възможности за допълнително образование, развитие в областта на науката, предприемачеството или просто за по-пълноценен обществен живот. А една от тях успя да разбие всички стереотипи, завършвайки успешно технологично образование в САЩ, създавайки успешна телекомуникационна фирма, продавайки я впоследствие за 550 млн. долара и дори – превръщайки се в първата жена космически турист и първата ислямска астронавтка изобщо.

Запознайте се с Ануше Ансари. Родена във втория по големина ирански град – Машхад – още като гете Ануше се премества със семейството си в САЩ, където бързо започва да впечатлява околните със своята вродена интелигентност и знания. Завършва специалност Информатика и електроника в университета „Джордж Мейсън“, както и магистратура в университета „Джордж Вашингтон“.

Бизнес успехи

Скоро след завършването на образованието си и натрупването на известен опит в компании като MCI, тя създава технологичния стартап Telecom Technologies, за-

The Islamic Republic of Iran can be called anything but a liberal society for women. Guided by the Ayatollahs according to the patriarchal order of Islam, the country does not leave many opportunities to women, giving them the role of wives, mothers and housewives. However, hundreds of Iranians resist this tradition and look for opportunities for further education, development in the fields of science, entrepreneurship, or simply for a more fulfilling social life. And one of them managed to break all stereotypes by successfully completing her education in technology in the United States, founding a successful telecommunication company, selling it for USD 550 million, and even becoming the first female cosmic tourist and the first Islamic astronaut in general.

Meet Anousheh Ansari. Born in the second largest Iranian city, Mashhad, Anousheh moved with her family to the United States as a child, where she quickly began to impress others with her innate intelligence and knowledge. She graduated in Computer Science and Electronics from the George Mason University and got a Master's degree from the George Washington University.

Business Successes

Soon after completing her education and gaining some experience in companies like MCI, she created the technology startup of Telecom Technologies together with her husband Hamid Ansari. The company, where Anousheh Ansari held the position of CEO, offered various

Хулин Жао,
генерален
секретар на
ITU с Ануше
Ансари, пър-
вата жена
космически
турист
и първи
космически
посланик

Houlin
Zhao, ITU
Secretary-
General with
Anousheh
Ansari, First
Female
Private Space
Explorer &
First Space
Ambassador

Wikipedia

едно със своя съпруг Хамид Ансари. Дружеството, в което Ануше Ансари заема поста изпълнителен директор, предлага различни телекомуникационни услуги за бизнеса, включително VoIP системи, решения за видеоконференции, телефонни централни и ISDN услуги. През 2000 г. - осем години след своето създаване – то е продадено на компанията Sonus Networks за впечатляващата сума от 550 млн. щ. д., а Ануше Ансари се превръща в ярък пример за жена – успешен технологичен предприемач.

По-късно тя основава и друга технологична фирма - Prodea Systems, която предлага решения в иновативни области като „Интернет на нещата“, електронното здравеопазване, „умните“ домове и др. В момента бизнес дамата е главен изпълнителен директор и президент на дружеството. Prodea Systems си партнира и с руската космическа агенция Роскосмос, както и с компанията Space Adventures в областта на космическите изследвания и развитието на частните космически полети. При това тяхната съвместна инициатива датира още от 2006 г. - много преди космическото предприемачество да стане горещ сектор, благодарение на имена като Ричард Брансън, Илон Мъск и Джеф Безос.

Разходка до Международната космическа станция

Макар и да не обича това определение, Ануше Ансари записва името си в историята като първата жена космически турист и първата ислямска астронавтка изобщо. Тя полита в околоземна орбита през септември 2006 г. на борда на руския кораб Съюз ТМА-9. Апаратът се скачва успешно с Международната космическа станция и иранската предприемачка прекарва осем дни в орбиталния комплекс, включително и вземайки участие в редица научни експерименти. Посвещава своя исторически полет на младите хора и на жените, особено тези в страните от Близкия изток, които не получават същите възможности както мъжете, и ги призовава да следват мечтите си. Посланието ѝ достига до нейните сънарод-

telecommunication services to businesses, including VoIP systems, video conferencing solutions, telephone exchanges and ISDN services. In 2000, eight years after its incorporation, it was sold to Sonus Networks for the impressive amount of USD 550 million, and Anousheh Ansari turned into a bright example of a woman who was a successful technology entrepreneur.

Later, she also founded another technology company, Prodea Systems, which offers solutions in innovative areas, such as the Internet of Things, e-health, smart homes, and more. At present, the businesswoman is the CEO and president of the company. Prodea Systems also partners with the Russian space agency Roscosmos, as well as the Space Adventures company in the field of space research and development of private space flights. What is more, their joint initiative dates back to 2006, long before cosmic entrepreneurship became a hot sector, thanks to names, such as Richard Branson, Elon Musk and Jeff Bezos.

A Walk to the International Space Station

Although she does not like this definition, Anousheh Ansari recorded her name in history as the first cosmic tourist woman and the first Islamic astronaut in general. She flew into the Earth's orbit in September 2006 on board of the Russian spacecraft Soyuz TMA-9. The craft was successfully docked to the International Space Station and the Iranian entrepreneur spent eight days in the orbital complex and took part in a number of scientific experiments. She dedicated her historic flight to the young people and women, especially those in the Middle East who do not get the same opportunities as men, and urged them to follow their dreams. Her message reached her compatriots and it actually became leading news on the Iranian television and in newspapers. The local astronomical journal NOJUM even organized events for celebrating the passage of the space station over Iran with their celebrity compatriot on board.

Remaining true to her technological habits, Ansari

ници и всъщност се превръща във водещо събитие по иранските телевизии и по страниците на вестниците. Местното астрономическо списание NOJUM дори организира празненства, отбелязващи преминаването на космическата станция над Иран със знаменитата им сънародничка на борда.

Оставайки върна на технологичните си навици, Ансари прави и първата в историята блог публикация от Космоса в своя сайт AnoushehAnsari.com, в който описва всичко – от пътуването към космодрума в Байконур, през подготовката за полета, до самото изживяване в околоземна орбита.

Погкрена за космическото предприемачество

Името на Ансари носи и първото в света състезание за създаване на частен космически кораб – Ansari X Prize, създадено от Питър Диамандис и неговата Фондация X Prize. Иранската предприемачка на практика спасява надпреварата, като осигурява средствата за наградния фонд от 10 млн. щ. долара за победителя. Тя е спечелена от космическия кораб SpaceShipOne, създаден от Бърт Рътн и финансиран от съоснователя на Microsoft Пол Алън. Техният апарат полита на 4 октомври 2004 г. и носи на екипа обещаните 10 милиона щ. долара. Състезанието обаче оказва много по-голямо влияние върху развитието на частните космически полети и според своите организатори то е довело до инвестиции в космически технологии в размер на над 100 милиона щ. долара. Много от участващите екипи пък продължават успешно си развитие в този сектор и до днес.

Ануше Ансари е избрана за предприемач на годината на Ernst&Young и влиза в списъка на сн. Fortune „40 под 40“. Носител е също на наградата Космически пионер на американското Национално космическо общество, както и на приза за предприемачество на Working Woman. Редовен гост е на предавания, посветени на Космоса, където представя визията си за бъдещето на частното космическо предприемачество. Не забравя обаче и земните проблеми – подкрепя активно няколко неправителствени организации и социални инициативи в САЩ и в Иран, включително за защита на децата и за подпомагане на иранските жени. Някогашното обикновено момиче, израснало по иранските улици, днес може да се похвали, че е сред малкото хора, гледали Земята от горе, но не забравя своя произход и продължава да вдъхновява сънародниците си да следват своите мечти. 🚀

Ансари на форум за изкуствения интелект през 2018 г.

Ansari at the Artificial Intelligence Forum in 2018

also made the first blog posting from space on her AnoushehAnsari.com website, which describes everything - from the trip to the Baikonur spaceport, through the preparation for the flight, to her experience in the Earth's orbit.

Support for Space Entrepreneurship

Ansari also gave her name to the first competition for creating a private spacecraft - Ansari X Prize, created by Peter Diamandis and his XPrize Foundation. The Iranian entrepreneur actually "saved" the competition by providing funds for the prize of USD 10 million. It was won by the SpaceShipOne spacecraft, created by Burt Rutan and funded by Microsoft's co-founder Paul Allen. Their craft was launched on 4th October 2004 and brought the team the promised USD 10 million. However, the competition had a much greater impact on the development of private space flights, and according to its organizers, it led to investments in space technology of more than USD 100 million. Many of the participating teams have continued their successful development in this sector to this day.

Anousheh Ansari was elected Entrepreneur of the Year by Ernst&Young and was included in the Fortune's 40 under 40 list. She is also the winner of the Space Pioneer Award of the US Nation Space Society, as well as the Working Woman entrepreneurship award. She is a regular guest on space-based broadcasts where she presents her vision of the future of private space entrepreneurship. But she also does not forget the earthly problems, she supports actively several non-governmental organizations and social initiatives in the US and Iran, including for child protection and support for Iranian women. The once ordinary girl who grew up on the Iranian streets, today, can boast that she is among the few people who have seen the Earth from above, but she does not forget her background and continues to inspire her compatriots to follow their dreams. 🚀

Господари на ума

Masters of Mind

Христо Нейчев е предприемач, консултант и коуч по личностно развитие. Още от началото на своята кариера започнал да търси холистични начини за развитие, но все му предлагали лично и професионално усъвършенстване „на парче“. Затова се обърнал към знанието на Изтока. Приятел го завел при майстор в Китай, който да го научи да медитира правилно. Подходил с прагматизъм и решил да провери ефекта. Днес Христо е 99-о поколение преносител на знание от школата Шаолин И-Дзин-Дзин Ци Гун (Shaolin Qi Gong) и личен ученик на У Хонгшен Сифу, който в момента я оглавява. Със своя китайски учител се среща на всеки три месеца. Започнал с 15-минутна медитация всеки ден и увеличил продължителността до два пъти по един час. Вярва, че щастието и успехите на човека зависят от умелото разпределение на личното време и енергия между четири ключови направления: грижа за здравето, за семейството и за дома, за духовното израстване, за професионалното развитие. Тези вътрешни опори са като четирите крака на една маса – ако единият от тях е по-къс, тя няма да е стабилна. Дзен будизмът го научил, че няма универсален начин, а правилният подход е: Изпробвай и се убеди кое е за теб.

Доброта в сърцето, бодър ум, чистота и истинност – това са качества, дали основания китайският учител да признае българина за свой последовател и да му даде правото да учи други на това знание. Темата за медитацията в напрегатото всекидневие ни среща с Христо Нейчев.

Hristo Neychev is an entrepreneur, consultant and personal development coach. From the very beginning of his career, he started looking for holistic ways of development, but he was constantly offered personal and professional improvement by the piece. That is why he turned to the knowledge of the East. A friend took him to a master in China who was to teach him how to meditate the right way. He approached it pragmatically and decided to test the effect. Today, Hristo is 99th generation of knowledge carrier from the Shaolin Qi Gong school and a personal student of U Hong Sheng Sifu who is heading it at the moment. He meets with his Chinese teacher every three months. He started with 15 minutes of meditation every day and increased the duration to two times for one hour. He believes that a person's happiness and success depend on the smart distribution of personal time and energy among four key directions: care for one's health, family and home, spiritual growth, professional development. These internal foundations are like the four legs of a table – if one of them is shorter than the others, it cannot be stable. Zen Buddhism taught him that there is no one universal way and the right approach is: Try and see what is best for you.

Kindness in heart, sober mind, purity and truthfulness, these are qualities, which gave a reason to the Chinese teacher to accept the Bulgarian as his follower and to give him the right to transfer this knowledge to others. The topic of mediation in the tense everyday life meets us with Hristo Neychev.

Христо Нейчев разкрива позитивната роля на медитацията в напрегнатото всекидневие и гонене на високи цели

Hristo Neychev reveals the positive role of meditation in the tense everyday life and the pursuit of high goals

Татяна Явашева Tatyana Yavasheva

Бизнес лидери като Бил Гейтс и Джеф Безос медитират, големи компании като Гугъл и Фейсбук имат стаи за медитация на персонала, канадските полицаи също ползват методите на медитацията. Всичко това се прави с убеждението, че така се повишава производителността и ефективността на хората.

Имах буген мозък, но забелязах, че както при повечето съвременни хора той страда от превъзбуда. Важеше правилото „Пий кафе и по-бързо прави повече глупости“ (Drink coffee, do more stupid things faster). Всички западни методи те карат

да постигаш повече и повече

увеличавайки собствените си обороти, докато в един момент машината откаже да работи. Типично за хората, гонещи високи постижения, е да стигнат до бърнаут, или да влязат в глуха улица, в която вече не им е интересно. Тогава те вземат дълга отпуска, за да преоткрият себе си, и правят резки завои в търсене на по-добра перспектива. Медитацията помага да избегнем такива крайни състояния. Тя е начин за постигане на вътрешно спокойствие. Чрез намаляване на оборотите започваш да виждаш нещата по-ясно и да решаваш проблемите не с умване, а с мъдрост.

Питах се дали фитнесът или медитацията ще повлияят на моето по-добро вътрешно усещане. Установих, че едното въздейства добре на тялото и тонуса ми, другото на всички аспекти на моя вътрешен баланс. Така

Бusiness leaders, such as Bill Gates and Jeff Bezos meditate, large companies, such as Google and Facebook have staff meditation rooms, Canadian policemen also use the methods of meditation. All this is done with the conviction that it increases the productivity and efficiency of people.

I had an alert brain, but I noticed that, like most modern people, it suffered from overexcitement. I was living by the rule: Drink coffee, do more stupid things faster. All Western methods make you

achieve more and more

by increasing your own speed of work until, at a certain moment, the machine stops working. What is typical for people who pursue high achievements is to get to a burnout or enter a dead-end street, which they don't find interesting anymore. Then, they take a long vacation to rediscover themselves, and make sharp turns in search of a better perspective. Meditation helps to avoid such extreme conditions. It is a way of achieving inner peace. By reducing the speed, you start to see things clearer and solve the problems not with pondering, but with wisdom. I was wondering if fitness or meditation would affect my better inner feeling. I found that one works well on my body and tone, the other on all aspects of my inner balance. This is how the appetite to spend more time in the meditative practice appeared.

We live in an incredible time

There are written testimonies of meditation as a practice

гойде апетитът да влагам повече време в медитативната практика.

Живеем в невероятно време

Има писмени свидетелства за медитацията като практика, датиращи още преди 5 хил. години, но това тайно знание е било познато само на императорите и техните приближени. През миналия век идва период на гонение на всеки, който прилага такива практики. А в последните 50 години това знание е достъпно за всеки, който търси вътрешен баланс и хармония. До 96-ото поколение трансмитери на знанието в Манастира Шаолин е трябвало да станеш монах, за да бъдеш посветен в това тайнство.

Практиката е много проста и винаги постоянна. Всичко става вътре в теб, майсторството е на духовно ниво и няма състезателни цели. Медитацията не е

нищо повече от чаша вода

За истински жадния тя може да е животоспасяваща. Забвси докде човек е стигнал в желанията си за личностно израстване.

Медитацията изисква правилна стойка. Влиза се в състояние, в което изключваш и петте си сетива, като насочваш цялото си внимание навътре към геометричния център на тялото, който е около 3 пръста под пъпа. Там „паркираш“ съзнанието си. Умът е нашият суперкомпютър, при медитация го спираме. Отпращаме всяка мисъл, която се появи. Дишаме ритмично само през носа. Умът започва да ни слуша. След медитация сме в перфектната ситуация да правим всичко с лекота. Ставаме по-големи от проблемите си и намираме начин да ги решим. Неусетно вихрушката на всекидневието ни въвлича, но в края на деня с медитация отново може да излезем от нея. Тя позволява да рестартираме мозъка си и да го изчистим от ненужната информация.

Всички отговори са в нас

и медитацията ни помага да ги намираме.

Не бъдете нито скептични, нито оптимистични по отношение на медитацията. Ако искате да проверите дали е за вас, намерете учител, който да ви въведе в това тайнство. Резултатите от медитацията може да се измерят или да се усетят. Може да си напишете 10-те най-важни за вас неща в живота и да оцените вашата удовлетвореност за всяко от тях от 1 до 10. После медитирайте 90 дни подред. След това отново си направете оценка по същите показатели и направете сравнение с преди. Другият вариант е просто да следите вътрешното си усещане за баланс и удовлетвореност по четирите важни аспекта. Така ще разберете дали за вас медитацията е правилният инструмент.

Христо Нейчев медитира от шест години и за него това е най-важната практика, която му помага да минава през гъжда, без да се намокри, и през проблемите, без да затъне в тях. През тези шест години той достигна високо ниво на компетентност като мениджър Бизнес развитие в „Телерик“. Оттегли се и продължи да развива своя консултантски бизнес в сферата на маркетинга и предприемачеството. Направи четири стартапа и успешно продаде единия от тях на американска компания. Създаде семейство и вече има две деца. Всички тези неща можеше да са факт и без медитацията, тази практика обаче променя неговата удовлетвореност и отношението му към случващото се. (1)

dating back 5,000 years, but this secret knowledge was available only to the emperors and their inner circle. In the last century, there was a period of persecution of anyone who applied such practices. And in the last 50 years, this knowledge has been accessible to anyone who seeks inner balance and harmony. Until the 96th generation of knowledge transmitters in the Shaolin Monastery, you were supposed to become a monk in order to be dedicated to this mystery.

The practice is very simple and always constant. Everything happens inside of you, the mastery is on a spiritual level, and there is no competition. Meditation is nothing

more than a glass of water

For the truly thirsty, it can be life-saving. It depends on the stage a person has reached in their desires for personal growth.

Meditation requires a right posture. You enter a state where you turn off all your five senses by focusing all your attention inside on the geometric centre of your body, which is located 3 fingers below your belly button. There, you “park” your consciousness. The mind is our supercomputer, during meditation, we turn it off. We sent away each thought that appears. We breathe rhythmically through the nose. The mind starts listening to us. After meditation, we are in a perfect condition to do everything with ease. We become bigger than our problems and find a way to solve them. Unnoticeably, the whirlwind of our daily routine captures us, but at the end of the day, by meditation, we can get out of it again. Meditation allows us to restart our brain and clean it from the unnecessary information.

All answers are inside of us

and meditation helps us find them.

Be neither sceptical, nor optimistic about meditation. If you want to check if it works for you, find a master who will introduce you to this mystery. The results from meditation can be measured or felt. You can write 10 of the most important things for you in life and assess your satisfaction for each one of them from 1 to 10. After that, meditate for 90 consecutive days. Then, make another assessment according to the same indicators and compare it to the previous one. The other option is to just follow your inner sense of balance and satisfaction according to the four important aspects. This is how you will know whether meditation is the right instrument for you.

Hristo Neychev has been meditating for six years and for him this is the most important practice that helps him go through the rain without getting wet and overcome troubles without drowning in them. During these six years, he has reached a high level of competence as a Business Development Manager at Telerik. He withdrew and continued to develop his consulting business in the area of marketing and entrepreneurship. He has founded four startups and successfully sold one of them to a US company. He started a family and now has two children. All of these things could have been a fact without meditation, but this practice changed his satisfaction and his attitude towards what is going on. (2)

Д-р Мариана Тодорова: Може умно да „колонизираме“ бъдещето

Изкуствен интелект, безпилотни автомобили, иновации в редактирането на гени, дълголетие и безсмъртие ще бележат утрешния ген

Artificial intelligence, autonomous vehicles, innovations in genome editing, longevity and immortality will mark the day of tomorrow

Dr. Mariana Todorova: We Can Smartly “Colonize” the Future

Татяна Явашева Tatyana Yavasheva

Какво предстои е въпрос, който хората не спират да си задават. Как да провидим в бъдещето? Има много сбъднали се прогнози на фантасти като Жул Верн, братя Стругацки, Станислав Лем и Артър Кларк. Реалност са станали и предвиждания на Леонардо да Винчи за бойни оръдия, вертолети и самолети. Въпросът е дали те са успели да видят какво ще стане в бъдещето, или техните прогнози служат като матрица за въображението на учени и изобретатели, обяснява футурологът д-р Мариана Тодорова. Според нея научната фантастика е голям извор за подобни разработки, тъй като тези автори за разлика от футуролозите имат много по-голяма свобода на въображението. Д-р Тодорова разказва за футурологията и споделя прогнози за бъдещето.

Футурологът използва научни методи, за да очертае важни тенденции за бъдещето и да предложи решения в настоящето, които биха повлияли позитивно на развитието на събитията. Футурологията анализира източниците, моделите и причините за стабилността и промяната, както очаквана, така и неочаквана под формата на т. нар. „черни лебеди“ - по същество внезапно възник

What is yet to come is a question that people never stop asking. How do we foresee the future? There are many forecasts of science fiction writers, such as Jules Verne, Strugatsky brothers, Stanislav Lem and Arthur C. Clark that have come to pass. Leonardo da Vinci's predictions about guns, helicopters and air planes have also turned into reality. The question is whether they have managed to see the future, or their predictions serve as a matrix for the imagination of scientists and inventors, explains the futurologist Mariana Todorova. According to her, science fiction is a large source of such developments because these authors, unlike futurologists, have much greater freedom of imagination. Dr. Todorova talks about futures study and shares predictions for the future.

A futurologist uses scientific methods in order to outline important tendencies for the future and to suggest solutions in the present that could positively influence the development of events. Futures study analyses the sources, patterns and reasons for stability and change, both expected and unexpected, in the form of the so-

Мариана Тодорова е доктор по философия и футурология, главен асистент в Института за изследване на обществата и знанието към БАН. Председател е на българския клон на „Милениум прогжект“- тинк-танк, класиран на 6-о място в света по иновативност и нови идеи. Специализирала е в Държавния департамент на САЩ, „Харвард Кенеди Скул“ и Китайската академия за управление. Скоро предстои в САЩ да излезе нейната книга „Контрафактичен анализ и прогнозиране: семена на бъдещето“ в съавторство с американския футуролог Теодор Гордън. В момента работи върху книга за моралните и етичните аспекти на изкуствения интелект.

Mariana Todorova is a Doctor of Philosophy and futures study, Assistant Professor at the Institute for the Study of Societies and Knowledge at the Bulgarian Academy of Sciences. She is the Chairperson of the Bulgarian branch of Millennium Project, a think-tank, ranked 6th in the world in innovation and new ideas. She has specialized in the US State Department, Harvard Kennedy School and the Chinese Academy of Management. Her book “Counterfactual Analysis and Forecasting: Seeds of the Future”, co-authored by the US futurologist Theodore Gordon, is about to be released in the USA. Currently, she is working on a book about the moral and ethical aspects of artificial intelligence.

нали събития, сварили хората неподготвени. Целта е да се усъвършенстват средствата за прогнозиране и картографиране на алтернативните ходове на бъдещето.

Освен да проследява тенденции и трендове, футурологията разглежда различни вероятности и изгражда

мрежа от сценарии

за бъдещето. Колкото по-гъста е тя, толкова по-малка е възможността някое важно събитие да „изпадне“ от нея и да не бъде „уловено“.

Има и описателни прогнози, които се правят на база на статистика, на количествени и качествени анализи. Но има и нормативни сценарии, в които се влагат определени ценности и се изграждат стратегии, като по този начин възниква понятието „колонизиране“ на бъдещето - възможност да му се влияе от настояща перспектива.

Съществуват и други два типа прогнози – самоосъществяващи се и самоотричащи се. Когато едно общество или държава са впрегнати да вярват в определен тренд и да работят за гадена кауза, е най-вероятно нещата да се случат.

Всеки съвременен визионер и технологичен оптимист, като Илон Мъск или Бил Гейтс, ползва футурологични прогнози. Всеки новоизбран президент в САЩ получава доклад, подготвен от футуролози, който очертава трендовете за глобално развитие за поне 50 години напред. Това е своеобразен начин да се въздейства на бъдещето.

Рей Курцвейл е известен изследовател и предприемач, който е сред основателите на Singularity University - името идва от увереността, че в близко бъдеще

човешкият мозък и изкуственият интелект

ще се слоят. Той описва как това ще стане и вече има над 200 сбъднати прогнози за развитието на технологиите и изкуствения интелект. Но все пак той е човек от тази гилдия и познава процесите, затова и в някои области има силно съвпадение на развитието със самите прогнози. Парадоксът е, че за колкото по-близо бъдеще прогнозираме, толкова по-неточно е това, тъй като най-трудно е да се уловят и предвидят детайлите.

Ако България има стремеж в технологичен план да „колонизира“ бъдещето, тя трябва да си гадне сметка, че приложната наука стъпва върху фундаменталното познание. Малкият и средният бизнес у нас е с ограничен иновативен капацитет поради ниски възможности за научна и развойна дейност. Българските учени не разполагат с модерната база на западните си колеги. Но тъй като България със своята добре развита IT индустрия успя да се превърне в своеобразна Силициева долина на Европа. Искаме ли да участваме в „колонизацията на бъдещето“, трябва да сме добре запознати със световните трендове, които ще му влияят – изкуствен интелект, безпилотни автомобили, виртуална и смесена реалност, Интернет на нещата, 3 и 4 D принтиране, редактиране на гени, дълголетие и безсмъртие. Развитието им ще носи

морални и етични въпроси

България трябва да участва в диалога за създаването на рамките, в които да се развиват тези технологии. Но за жалост не само България, но и почти целият Европейски съюз изостава от тези процеси, в които доминираща

called “black swans” – essentially, suddenly occurring events, which have taken people by surprise. The aim is to improve the means for forecasting and mapping of the alternative moves of the future.

Besides following trends, a futurologist takes into consideration different possibilities and builds a

network of scenarios

for the future. The denser the network is, the less likely it is for an important event to “fall out” and not be “caught”.

There are also descriptive forecasts, made on the basis of statistics, quantitative and qualitative analyses. But there are also normative scenarios where certain values are included and strategies are being developed, thus creating the concept of “colonization” of the future – an opportunity for it to be influenced from the current perspective.

There are also two other types of forecasts – self-fulfilling and self-denying. When a society or a state is made to believe in a certain trend and works for a certain cause, things are most likely to happen.

Every modern visionary and technology optimist, such as Elon Musk or Bill Gates, uses futuristic predictions. Every newly elected president in the USA receives a report, prepared by futurologists, which outlines the trends for the world development for at least 50 years ahead. This is a way to influence the future.

Ray Kurzweil is a famous researcher and entrepreneur who is among the founders of the Singularity University – its name originates from the believe that in the near future

the human brain and the artificial intellect

will merge. He describes how this will happen, and there

роля имат САЩ, Китай, Южна Корея, Япония, Сингапур. Неравномерното развитие е пречка на глобално ниво да се мисли какво точно ни очаква, какви рискове и възможности се загават.

Живеем в силно фрагментизиран свят. Това, че ние имаме проблеми с качеството на здравеопазването, не означава, че другаде по света не се работи за постигане безсмъртието на човека. В бъдещето цели професии може да се окажат излишни. И този момент е описан от израелския автор Ювал Харири като поява на

ненужната класа

Затова хората трябва да си създадат навика за учене през целия живот.

Професията на лекари и медици също ще се трансформира, тъй като вече съществува софтуерен алгоритъм, наречен „Доктор Уотсън“, способен да диагностицира повечето човешки заболявания и да дава предписания за лечението. Той постоянно ще се усъвършенства чрез машинно самообучение. Подобни алгоритми има в правната сфера. Цари убеждение, че основният удар ще е върху монотонния нискоквалифициран труд, но става ясно, че и творческите занимания няма да останат незасегнати.

Предстои период на технологизация и мощно навлизане на изкуствения интелект – първоначално с илюзията, че това е само в помощ на хората. После ще настъпи криза, тъй като ще трябва да се преизобрети начинът на живеене във време, когато хората губят не само професиите си, но и част от екзистенциалното осмисляне на живота си чрез кариерно развитие. И след много предизвикателства после вероятно ще се стигне до планетарен консенсус за периметъра, в който да се простират хората и технологиите. (1)

are already over 200 forecasts about the development of technology and artificial intelligence. After all, he is a guy from this guild and is aware of the processes, and that is why, in some areas, there is a strong conjunction between development and forecasts. The paradox is that the closer the future we make forecasts for, the more inaccurate it is, because the most difficult thing is to capture and predict the details.

If Bulgaria wants to “colonize” the future technologically, it has to realize that applied science is grounded on fundamental knowledge. The small and medium business in the country has a limited innovative capacity due to the small R&D opportunities. Bulgarian scientists do not have the modern facilities and equipment of their western colleagues. Still, Bulgaria, with its well-developed IT industry, has managed to turn into kind of a Silicon Valley of Europe. If we want to participate in the “colonization of the future”, we must be well aware of the global trends that will influence it – artificial intelligence, unmanned vehicles, virtual and mixed reality, the Internet of Things, 3D and 4D printing, genome editing, longevity and immortality. Their development will lead to

moral and ethical questions

Bulgaria should take part in the discussion on creating the framework within which these technologies will develop. Unfortunately, not only Bulgaria, but almost the entire European Union is lagging behind in these processes in which the USA, China, South Korea, Japan, Singapore are dominating. The uneven development obstructs thinking on a global level what exactly is ahead of us and what risks and opportunities are about to emerge.

We live in a very fragmented world. The fact that we have problems with the quality of health care does not mean that elsewhere in the world people are not working to achieve man's immortality. In the future, a number of professions may turn unnecessary. And this moment is described by the Israeli author Yuval Harari as the appearance of an

unnecessary class

That is why people have to develop a habit of lifelong learning.

The profession of the medical doctors and personnel will also transform since there is already a software algorithm, called Doctor Watson, which is capable of diagnosing most human diseases and prescribe treatment. It will constantly improve itself through machine self-learning. Such algorithms are also present in the legal sector. There is a conviction that the monotonous low-skilled labour will be the most influenced, but it turns out that creative activities will also be affected.

A period of technologization and a powerful penetration of artificial intelligence is ahead of us, initially with the illusion that this will only benefit people. Then, there will be a crisis, since a new way of living will have to be invented in time when people lose not only their jobs, but also part of their existential meaning of life through career development. And after a lot of challenges, a global consensus is likely to be reached on the limits within which people and technology can spread. (2)

Милионери от видеоигри

Кои са най-богатите професионални геймъри, какво е състоянието им и от какво печелят парите си

Who are the richest professional gamers, how big is their fortune and how do they earn their money

Video-Game Millionaires

Александър Александров Aleksandar Aleksandrov

Повечето родители, когато видят гетето си да играе видеоигри, най-често го смърят, че трябва да си пише домашните или че не е полезно да прекарва толкова време пред компютъра. И най-вероятно последното, което биха си помислили в такава ситуация, е, че то ще забогатее с подобни занимания. За изненада на някои майки и бащи и за пълен ужас на бабите и дявоците обаче, все повече геймъри по света правят добри пари от компютърни игри и сред тях вече има не малко милионери (включително и в България).

Добре дошли в света на електронните спортове - една област, в която видеоигри като Dota 2, StarCraft, Counter-Strike и League Of Legends са реални състезателни дисциплини, геймърите са истински звезди, следвани от орди от фенове, а наградните фондове на турнирите често се измерват в милиони долари. Не липсват и всички останали атрибути на професионалния спорт - треньори, мениджъри на отбори, спонсори и рекламни договори, спортни коментатори, а в някои страни като Южна Корея и Китай - дори огромни зали за турнири с десетки хиляди зрителски места. С тази разлика, че в професионалния гейминг нещата се развиват много по-бързо, отколкото в който и да е традиционен спорт, а самите дисциплини, спортните „терени“ и дори правилата всъщност са елементи от комерсиални продукти.

Български успехи

Тази тема стана актуална у нас през последните години във връзка с впечатляващите успехи на някои български играчи. Най-напред Иван 'MinD_ContRoL' Иванов стана първият български милионер от електронни спортове, макар и като играч на чуждестранен отбор - Team Liquid, който спечели престижния турнир The International 2017 по играта Dota 2. Съвсем наскоро пък родният отбор Windigo Gaming спечели тазгодишното световно първенство по Counter-Strike: Global Offensive в Китай и си погелти първата награда от 500 000 щ. долара.

По света обаче електронният спорт се комерсиализира вече повече от десет години, а корейци, китайци и

Most parents, when they see their child playing video games, often rebuke them that they have to write their homework, or that it is not useful to spend so much time in front of the computer. And most likely, the last thing they would think of in such a situation is that their child could get rich doing similar activities. To the surprise of some mothers and fathers, and to the full horrors of grandmothers and grandfathers, however, more and more gamers around the world are making good money from computer games, and among them there are already a few millionaires (including in Bulgaria).

Welcome to the world of electronic sports, an area where video games, such as Dota 2, StarCraft, Counter-Strike and League of Legends are real racing disciplines, gamers are real stars, followed by hordes of fans, and the prize funds of the tournaments often amount to millions of dollars. All other attributes of professional sports are also not missing - coaches, team managers, sponsors and advertising contracts, sports commentators, and in some countries, such as South Korea and China, even huge tournament halls with tens of thousands of spectators. With the difference that professional gaming is growing much faster than any traditional sport, and the disciplines, the sporting "terrains", and even the rules are actually elements of commercial products.

Bulgarian Successes

This topic has become relevant in recent years in connection to the impressive success of some Bulgarian players. First, Ivan "MinD_ContRoL" Ivanov became the first Bulgarian millionaire from electronic sports, although as a player from a foreign team - Team Liquid, who won the prestigious The International 2017 tournament on the Dota 2 game. More recently, the Bulgarian team Windigo Gaming won this year's World cup on Counter-Strike: Global Offensive in China and split the first prize of USD 500,000.

Around the world, however, this electronic sport have

Team Liquid с българина Иван 'MinD_ContRoL' Иванов (в средата) на The International 2017

Team Liquid with Bulgarian Ivan "MinD_ContRoL" Ivanov (in the middle) at The International 2017

играчи от някои други страни отгавна правят завидно състояние от своите рефлексии с мишката и клавиатурата. Понякога това става още преди да са завършили образованието си и дори пълнолетие, а един от тях – Самуил 'Suma1L' Хасан Сайед, става милионер от геймърски състезания, когато е едва на 16 години.

Психологическата граница от \$1млн.

състояние от професионален гейминг е преминалата за първи път от петимата китайски играчи Чен 'Hao' Жибао, Жао 'Banana' Уанг, Уанг 'SanSheng' Жохи, Янг 'xiao8' Нинг и Янг 'Ми' Пан, които също играят играта Dota 2. С нарастването на наградните фондове и с появата на повече професионални клубове обаче броят на милионерите нараства и най-богатият прогеймър към момента Куро 'Kuroky' Такасоми (германец, също играч на Team Liquid) има състояние в размер на 4 165 926 щ. долара. Според световната ранглиста на сайта EsportsEarnings.com, той е следван от осем играчи със състояние над 3 млн. щ. долара, други 12 с над 2 млн. щ. долара и още 47 състезатели, които са спечелили над 1 млн. щ. долара от цъкани по геймърски турнири. Почти всички от изброените играят видеоиграта Dota 2, която всъщност не е отделно заглавие, а е т.нар. „мод“ (версия) на друга хитова игра – WarCraft III.

От какво печелят

професионалните геймъри? Най-голяма част от състоя-

been commercialized for more than a decade now, and Koreans, Chinese and players from some other countries have long been making a fortune with their mouse and keyboard reflexes. Sometimes, this happens even before they have completed their education and even before they come of age, and one of them, Samuil "Suma1L" Hassan Syed even became a millionaire from gaming competitions when he was only 16 years old.

The psychological barrier of USD 1 million

fortune of professional gaming has been overcome for the first time by the five Chinese players Chen "Hao" Zhihao, Jiao "Banana" Wang, Wang "SanSheng" Zhaohui, Zhang "xiao8" Ning and Zhang "Mi" Pan, who also play the Dota 2 game. With the increase of the prize money and the emergence of more professional clubs, however, the number of millionaires has grown, and the richest pro-gamer at the moment, Kuro "Kuroky" Takhasomi (a German, also a Team Liquid player), has a fortune of USD 4,165,926. According to the world rankings of EsportsEarnings.com, he is followed by eight players with a fortune of more than USD 3 million, other 12 with more than USD 2 million and 47 other players who have earned more than USD 1 million from participating in gaming tournaments. Almost all of the above play the Dota 2 video game, which is actually not a separate game, but is the so-called "Mod" (version) of another hit game – WarCraft III.

Най-богатият професионален геймър Куро Такасоми (седналият в средата) / The richest professional gamer Kuro Takasomi (sitting in the middle)

нието им се дължи на спечелени наградни фондове от турнири, които понякога достигат милиони долари. Други важни пера в приходите на състезателите са заплатите от техните клубове, както и спонсорски договори с компании, които искат да се позиционират в тази младежка общност. Сред тях обикновено са производители на компютри, видеокарти, геймърска периферия, както и на енергийни напитки и други младежки продукти.

Това, което прави най-голямо впечатление при електронните спортове е достъпността на успеха в тази бързо развиваща се субкултура. На практика всеки би могъл да стане успешен играч, без да се налага да инвестира за целта сериозни средства, да има връзки, да бъде подкрепян от големи компании, да има какъвто и да е работен опит или дори – да е завършил своето образование. Всичко, което е необходимо, е да

играе наистина добре

Ограничителните фактори в останалите области на спорта или шоубизнеса просто липсват тук. За да стане един музикант известен, най-често трябва да бъде харесан от голяма звукозаписна компания. За да успее един футболист, би трябвало да го забележат емисарите на големите клубове. При електронните спортове такива ограничения просто няма и пътят към значимите международни успехи и не малко пари е отворен.

Онези, които си мислят, че става въпрос за лесно изкарани пари, обаче грешат. Професионалните геймъри не са просто хора, които играят за забавление и изкарват милиони. „Истината е, че да бъдеш професионален гей-

What do professional gamers

earn from? Most of their fortune comes from earned prize money from tournaments, which sometimes reach millions of dollars. Other important sources of the players' earnings are the salaries from their clubs, as well as sponsorship contracts with companies that want to position themselves in this youth community. They are usually computer, video card and gaming peripheral manufacturers, as well as manufacturers of energy drinks and other youth products.

What makes the biggest impression in electronic sports is the opportunity for success in this fast-growing subculture. Practically anyone can become a successful player without having to invest serious resources for the purpose, having connections, being supported by big companies, having any work experience, or even having completed their education. All that is needed is to

play really well.

Restrictive factors in other areas of sports or entertainment are simply not present here. In order for a musician to become famous, they have to be noticed by a big record company. In order for a football player to succeed, they should be noticed by an emissary of a big club. In electronic sports, there are simply no such constraints and the road to significant international success and a lot of money is open.

Those who think this is easy money are wrong. Professional gamers are not just people who play for fun

Иван Иванов по време на състезание / Ivan Ivanov during a competition

мър означава преди всичко много труд, постоянство и ежедневни тренировки, независимо дали сте на кеф да играете или не. Нещо повече – много от състезателите в тези дисциплини на практика намразват любимите на хиляди младежи заглавия, просто защото се налага да ги играят непрекъснато, докато усъвършенстват всяка стратегия и всеки метод“ - споделя Емил ‘Beast’ Димитров, дългогодишен мениджър на отбори по електронен спорт, организатор на турнири и бивш треньор на националния отбор по WarCraft III, както и националния отбор по Pro Evolution Soccer на България.

Друг характерен елемент в този сегмент е преходността на дисциплините. Така например игри като WarCraft III (по която, между другото, България има световен шампион) отдавна не се играят, StarCraft и StarCraft II също по-залязоха в повечето страни извън Южна Корея, заменени от заглавия (дисциплини) като Dota 2 и League of Legends, а отскоро – и от Fortnite. На практика всяко ново заглавие, издадено от някоя от големите компании, има потенциала да се превърне в следващата перспективна прогейм дисциплина и да привлече играчи. И така докато някои все още смятат, че видеоигрите са детинско занимание, а други ги контрират, че ритането на кожено кълбо по тревата обективно погледнато не изглежда по-сериозно, един нов спорт си проправя път към вниманието на масовата публика. Още със зараждането си той е изцяло комерсиализиран и базиран на дигитални технологии, а вече има и своите суперзвезди, успешни истории и примери за подражание, които мотивират хиляди младежи да избират един нестандартен кариерен път. 🎮

and make millions. “The truth is that being a professional gamer means, above all, a lot of hard work, perseverance and everyday practice, no matter if you are in the mood to play or not. What’s more, many of the contestants in these disciplines actually hate the favourite titles of thousands of youngsters just because they have to play them all the time while perfecting each strategy and method,” says Emil “Beast” Dimitrov, a long-time manager of electronic sports teams, tournament organizer and former coach of the WarCraft III national team, as well as the national team of Pro Evolution Soccer in Bulgaria.

Another characteristic element in this segment is the transience of the disciplines. For example, games such as WarCraft III (in which, by the way, Bulgaria has a world champion) have not been played for a long time, StarCraft and StarCraft II have also faded away in most of the countries outside of South Korea, replaced by titles (disciplines), such as Dota 2 and League of Legends, and soon by Fortnite. Practically, every new title introduced by one of the big companies has the potential to become the next promising pro-game discipline and to attract players. And so, while some still think that video-games are a childish activity, and others reply that kicking a leather ball on grass does not seem to be more serious, a new sport makes its way to the attention of the general public. Since its emergence, it has been fully commercialized and based on digital technology, and now has its superstars, successful stories and role models that motivate thousands of young people to choose an unusual career path. 🎮

Пробив при ДНК компютрите

Ново откритие е на път да промени начина, по който обработваме информация, и целия сектор на информационните технологии

Breakthrough in DNA Computers

A new discovery is about to change the way we process information and the entire information technology sector

Александър Александров Aleksandar Aleksandrov

Свикнали сме да възприемаме компютрите като метални машини с компоненти като процесор, твърд диск и оперативна памет, чрез които те извършват огромен брой изчисления. Тази концепция е в основата на съвременните лаптопи, смартфони, таблети и всички останали дигитални устройства, а вече навлиза с бързи темпове и в нашите автомобили, телевизори, домашни електроуреди и какво ли още не. Около нас обаче съществуват много други начини за обработка на информацията и не – традиционните компютри не са най-широко разпространеният сред тях. Тази чест се пада на една друга информационна система, която функционира във всеки от нас и на практика – във всяко живо същество по света. Става въпрос, разбира се, за ДНК, или Дезоксирибонуклеиновата киселина.

Тази миниатюрна молекула съхранява цялата информация за това как трябва да изглеждаме ние и нашите наследници, какви черти да притежаваме и как да се променяме. ДНК е толкова мощна информационна система, че само шест грама от тази биосубстанция могат да съхраняват

3072 екзабайта информация

Ако се чудите какво е екзабайт, това е огромен обем данни, равняващ се на 1000 петабайта, или 1000 по 1000 терабайта, като за сравнение в началото на 2011 г. цялото човечество е съхранявало общо около 300 екза-

We are used to seeing computers as metal machines with components, such as a processor, a hard drive, and RAM, through which they carry out a huge number of calculations. This concept is at the basis of modern laptops, smart phones, tablets, and all other digital devices, and is already being introduced into our cars, TVs, home appliances, etc. at a rapid pace. Around us, however, there are many other ways of processing information, and no, traditional computers are not the most common among them. This honour belongs to another information system that functions in each of us and in practice in every living creature in the world. Of course, we are talking about DNA or DeoxyriboNucleic acid.

This miniature molecule stores all the information about how we and our heirs should look like, what features to possess and how to change. DNA is such a powerful information system that only six grams of this bio-substance can store

3072 exabytes of information

If you wonder what an exabyte is, it's a huge amount

байта. Производителността на такава система пък би могла да достигне 1000 petaFLOPS. Отново за сравнение – при най-мощните суперкомпютри днес този показател е малко над 100 petaFLOPS.

Овладеяването на подобна

изчислителна мощ

би променило изцяло обществото ни, би довело до ново поколение компютри, способни да извършват несравними за днешните представи изчисления. И вероятно всеки редови потребител ще може да разполага в джоба си с машина, надминаваща по производителност днешните суперкомпютри. Ефектът за науката също би бил огромен, защото компютри с подобен капацитет ще спомогнат за отговарянето на редица въпроси от области като генетиката, медицината, астрономията, физиката на елементарните частици и много други. Можем само да гадаем до какви открития ще доведе такава развитие. Самата концепция за компютрите също би се променила

of data equivalent to 1,000 petabytes or 1,000 x 1,000 terabytes, and as a comparison, in the beginning of 2011, the whole humanity stored a total of about 300 exabytes. The performance of such a system could reach 1000 petaFLOPS. Again, to compare, for the most powerful supercomputers today, this indicator is slightly above 100 petaFLOPS.

Controlling a comparable

computational power

would ultimately change our society, leading to a new generation of computers capable of performing calculations unparalleled to today's understanding. And probably every regular user will be able to put in their pocket a machine that surpasses the performance of today's supercomputers. The impact on science would also be enormous, because computers with similar capabilities will help answer a number of questions in areas, such as genetics, medicine,

изцяло, тъй като при ДНК информацията се обработва паралелно и милиони или милиардни молекули могат да взаимодействат по едно и също време.

Вероятно вече се питате: какво чакаме и защо не сме впрегнали този потенциал на живата природа? Стотици учени по света вече се опитват да направят това и да създадат пълноценни ДНК компютри.

Първи за изчислителния капацитет на спиралата на живота се досеща Леонард Адълман, компютърен учен от Университета на Южна Калифорния и носител на наградата Тюринг, която има статута на Нобелова награда за компютърни науки. За първи път той представя на общността система, базирана на ДНК, която може да извършва различни изчисления още през 1994 година. Оттогава до днес този ИТ подсегмент търпи сериозно развитие. През 2002 г. израелски учени създават молекулярен компютър, съставен от ензими и ДНК молекули, вместо силициеви микрочипове, а две години по-късно изследователски екип от същата страна представят ДНК машина с входно-изходна система, която на теория би трябвало да може да диагностицира рак. Друг пробив беше постигнат през 2013 г., когато научен екип успя да съхрани в ДНК JPEG изображение, Шекспирови сонети и аудиофайл. През 2016 г. пък беше използвана перспективната технология за редактиране на гени CRISPR за вмъкване на GIF изображение на галопиращ кон в ДНК на жива бактерия.

Проблемите

Въпреки впечатляващото развитие на ДНК компютрите до момента, те винаги са страдали от една основна слабост – кодът, създаван чрез тях, не можеше да бъде пренаписан. Или ако използваме паралел с традиционните изчислителни машини – това е все едно да се налага да създаваме нов компютър всеки път, когато искаме да стартираме нова софтуерна програма. Това е на път да се промени с нов пробив в този сегмент от началото на тази година, който би могъл да доведе до появата на ново поколение програмируеми ДНК компютри.

Постижението

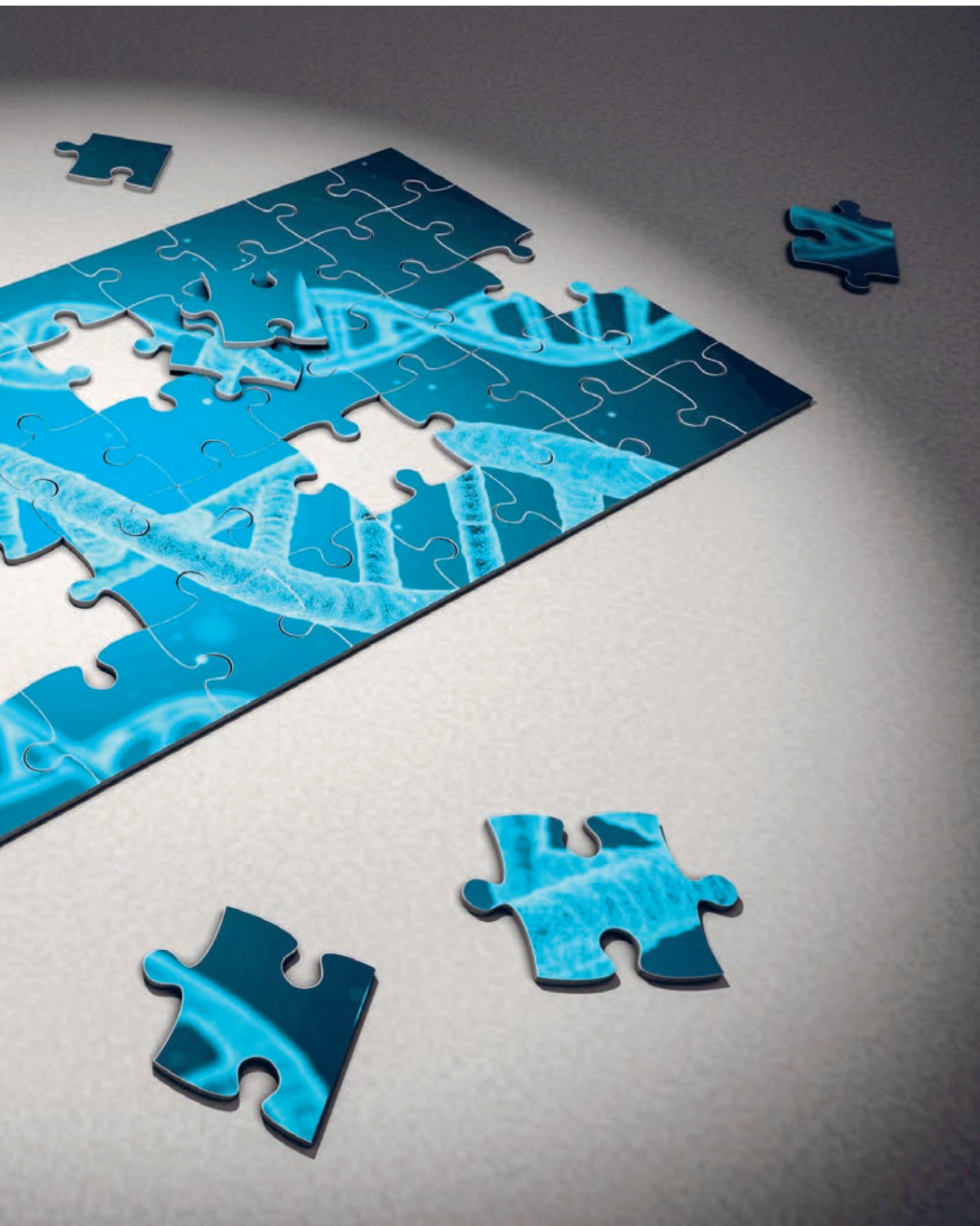
е на екип учени от Калифорнийския университет UC Davis, Калифорнийския технологичен институт и Харвард, под ръководството на Дейвид Доту. Това, което те са успели да направят, е система от 355 своеобразни „плочки“ ДНК, които биха могли да бъдат сравнени с ве-

astronomy, elementary particle physics, and many others. We can only guess what kind of discoveries such a development would lead to. The very concept of computers would also ultimately change, as DNA information is processed in parallel and millions or billions of molecules can interact simultaneously.

You are probably asking yourselves: what are we waiting for and why have we not harnessed this potential of living nature? Hundreds of scientists around the world are already trying to do this and create computers by using entirely DNA.

Leonard Adleman, a computer scientist at the University of Southern California and a Turing Award winner who has won the Nobel Prize for Computer Science, was the first to think of the computational capacity of the spiral of life. He was the one who, for the first time back in 1994, presented a DNA-based system that can perform different calculations. Since then, this IT sub-segment has

ригите на конвенционалните компютри. Резултатът е компютър, който може да изпълнява 21 различни програми, сред които има функции като броене, избор на опции от списък, разпознаване на палиндроми и др. Екипът вече представи откритието си в статия в сп. Nature, която беше посрещната позитивно от научната общност.

Перспективите

пред подобна технология са огромни. На практика тя отваря широко вратата към развитието на пълноценни биологични компютри, използващи изчислителния потенциал на ДНК. Това ни доближава до момента, когато такива машини биха могли да се появят в живота ни и, ако не да бъдат използвани от редовите потребители, то поне да решават сериозни научни въпроси и да подобряват качеството ни на живот и нашето разбиране за Вселената. (1)

undergone serious development. In 2002, Israeli scientists created a molecular computer composed of enzymes and DNA molecules instead of silicon microchips, and two years later, a research team from the same country presented a DNA machine with an input/output system, which in theory should be able to diagnose cancer. Another breakthrough was made in 2013 when a team of scientists managed to store in a DNA, a JPEG image, a Shakespearean sonnet, and an audio file. In 2016, the prospective CRISPR gene editing technology was used to insert a GIF image of a galloping horse into live bacteria DNA.

Problems

Despite the impressive development of DNA computers so far, they have always suffered from one major weakness - the code created through them could not be rewritten. Or, if we use a parallel with traditional computing machines - it's like having to create a new computer every time - we want to run a new software program. This is about to change because of a new breakthrough in this segment earlier this year, which could lead to the emergence of a new generation of programmable DNA computers.

The achievement

has been made by a team of scientists from the UC Davis University of California, the California Institute of Technology and Harvard, led by David Doty. What they have managed to do is a system of 355 unique DNA "tiles" that could be compared to the conventional computer circuits. The result is a computer that can run 21 different programs, including functions, such as counting, choosing list options, palindrome recognition, etc. The team has already presented its discovery in an article in Nature Magazine, which was received positively by the scientific community.

The perspectives

in front of such technology are huge. In fact, it opens the door to the development of complete biological computers that use the computing potential of DNA. This brings us closer to the point where such machines can appear in our lives and, if not adopted by regular users, would at least solve serious scientific issues and improve our quality of life and our understanding of the universe. The advantages of such technology are enormous. (2)

Да яздиш летящото килимче - Илюстрация от 1880 г. на руския художник Виктор Вазнецов

Riding the Flying Carpet - Illustration of 1880 by the Russian artist Victor Vaznetsov

ДЖАДЖИ от Вълшебните приказки *Gadgets from the Fairy Tales*

Мая Петкова-Константинова Maya Petkova-Konstantinova

Летящи килими, бързоходни ботуши, шапка невидимка и летящи сандали - тези вълшебни средства за придвижване надминават дори най-смелите фантазии на Илон Мъск. Но не си мислете, че тези атрибути оживяват само в приказките за вълшебства и ги използват единствено приказните герои. Сигурно никога досега не ви е минавало през ум колко естествено е било за хората в далечното минало да коментират средството за придвижване, наречено от тях „летящ килим“. Почти митологизираното превозно средство се е развало на го-

Flying carpets, speed boots, invisibility caps and flying sandals – these magical means of mobility surpass even the wildest dreams of Elon Musk. But don't think that these items come to life only in fairy tales and are used only by fairy-tale characters. Perhaps you have never thought of how natural it was for people in the distant past to comment on the means of mobility they called “flying carpets”. The almost mythological vehicle has enjoyed great popularity not

Летящите килимчета и бързоходните ботуши днес са действителност и могат да превърнат всеки в супергерой

Flying carpets and speed boots are now a reality and can turn anyone into a superhero

only in the Arabic but also in the French and the Slavic folklore. In the more modern versions, the magic items used by the fairy-tale heroes are objects of wide use in the everyday life of fantasy movie characters. And not only by them.

King Solomon from Israel is the first known historical figure associated with magical flying carpets. The legend was first recorded in the 13th century by the Jewish writer Isaac Ben Sherira. It is said that this story is made up of two ancient works that have since been lost. The versions of how the magic item had fallen into the king's hands are two. In the first, the giver was a woman, the Queen of Sheba, who was in love with the king and who gathered in Baghdad all the wise men in the world to invent an unheard of gift for her beloved

ляма популярност не само в арабския, но и във френския и славянския фолклор. В по-съвременни варианти вълшебните предмети, използвани от приказните герои, са предмети ширпотреба от ежедневието на героите от фантастичните филми. И не само за тях.

Цар Соломон от Израел е първата известна историческа фигура, свързана с магическите летящи килими. Легендата за първи път е записана през XIII век от еврейския книжовник Исаак Бен Шерира. Твърди се, че тази история е съставена от две древни творби, които оттогава са били изгубени. Версиите как вълшебният предмет е попаднал в царските ръце, са две. В първата дарителят е жена - влюбената в царя Савска царица, която събрала в Багдад всички налични в света мъдреци със заръката да изобретят невидим подарък за любимия ѝ цар Соломон. От своя страна царят бил твърде зает с изграждането на Соломоновия храм в Ерусалим и пропуснал да обърне необходимото внимание на екстравагантния подарък, като го оставил на благоволенieto на своите придворни. След като научила това, кралица Шеба била толкова разстроена, че наложила

Бързоходните ботуши Hoverboots

The Speed Hoverboots

© ARCA Space Corporation

забрана и забравя върху високотехнологичното изобретение. Във втората версия най-мъдрият от царете в приказките получил иновативното превозно средство като дар лично от Бог.

Втората историческа личност, която е имала досег с вълшебния предмет, е Чингис хан, който през 1226 г. опустошава множество градове в Централна Азия. Сред плячката си монголите открили летящи килими, а когато един затворник им казал, че те са по-подвижни от понито на степите (богохулство за монголските уши), великият хан го обезглавил и направил от черепа му чаша. С това прибързано действие на Ченгис хан следите на вълшебния предмет се загубват за следващите поколения и столетия. Но историята познава и други „ключови ездачи на килими“, сред които са Баба Яга и Иванушка Глупака. В по-съвременния фолклор за Хари Потър и героите в дъга от филмите „Завръщане в бъдещето“ летящата платформа е сред знаковите атрибути. Интересен факт е, че това вълшебно (високотехнологично) превозно средство, чието конструиране е останало в мъглата на времето, набра скорост и стана притежание на много наши съвременници. Ховърбордът (или гироскутерът) навлезе в съвременната попкултура и може да бъде купен на цена около 200 лв. Разбира се, първият масов производител на превозното средство е ситуиран в източната част на планетата – Китай. Не толкова масово е изобретението на базираната в Ню Мексико компания ARCA Space Corporation. Изобретената от тях летяща платформа е с мощност от 272 конски сили и 203 000-ватова батерия, като развива скорост до 20 км/ч. Цената на дребно на съвременното летящо килимче е 19 900 долара.

king Solomon. For his part, the king was too busy building the Solomon Temple in Jerusalem, and forgot to pay attention to the extravagant gift, leaving it to the goodwill of his valets. After learning this, Queen Sheba was so upset that she banned the high-tech invention and forced it into oblivion. In the second version, the wisest of kings in fairy tales received the innovative vehicle as a gift personally from God.

The second historical personality who came into contact with the magic object was Genghis Khan, who in 1226 destroyed many cities in Central Asia. Among the loot, the Mongols found flying carpets, and when a prisoner told them that they were more mobile than the steppe pony (a blasphemy for the ears of Mongolians), the great Khan beheaded him and made a mug out of his skull. With this hasty action of Genghis Khan, the traces of the magical item were lost for the next generations and centuries. But history knows other "key riders of carpets", including Baba Yaga and Ivan the Fool. In the more up-to-date folklore of Harry Potter and the characters in two of the films "Back to the Future," the flying platform is among the symbolic objects. An interesting fact is that this magical (high-tech) vehicle, whose construction has remained in the fog of time, has gained momentum and become the possession of many of our contemporaries. The hoverboard (or gyroscooter) has entered the modern

Летящото килимче днес в ховърборд

Today's flying carpet is the hoverboard

И както магията на приказките разказва за следващия вълшебен предмет – елемент от европейския фолклор - бързоходните ботуши, така световната преса пренася до всички краища на планетата информацията за съвременните „летящи обувки“. В руските народни приказки героите обуват бързоходни ботуши, с чиято помощ с една крачка преминават разстояние от 7 левги. С магически чехли препуска и героят от приказката на Вилхелм Хауф - Малкият Мук. Бог Хермес се придвижва бързо сред простосмъртните с помощта на летящи сандали, се разказва и в гръцката митология. Зимни, летни или домашни, целта на вълшебните обувки е да пренесат собственика си бързо и на голямо разстояние. Британската компания „Genie“ пусна в продажба вълшебния продукт Hoverboots на цена 9 995 британски лири. Тези обувки имат два реактивни двигателя, които позволяват на собственика им да се чувства като супергерой, развивайки скорост от 178,8 метра в секунда.

Съвременните „летящи сандали“ идват в ежедневието ни под формата на ховър обувки (hover shoes). Те развиват 12 км/ч. Самобалансиращите се обувки тежат само 3,3 кг, като на българския пазар се предлагат за 399 лв.

Дали създаването на тези модерни високотехнологични изобретения е било провокирано от изпълнените с вълшебства приказки, или тайните за тяхното изобретяване е останала дълбоко кодирана във веригите на нашето ДНК? Отговорът не е еднозначен. Очаквано - очевидно е следствието – развитието на новите технологии и бумът в производството на интелигентни гаджета за ежедневието могат да превърнат всеки един от нас в приказен супергерой. (1)

pop culture and can be bought at a price of around BGN 200. Of course, the first mass producer of the vehicle is located in the eastern part of the planet – China. The invention of the New Mexico-based ARCA Space Corporation is not that popular. The flying platform invented by them has 272-horsepower and 203,000-watt battery, which reaches a speed of up to 20 km/h. The retail price of the modern flying carpet is USD 19,900.

And as the magic of fairy tales tells of the next magical object – an element of European folklore – speed boots, thus, the world press takes the information about modern “flying shoes” to all corners of the planet. In Russian folk tales, the characters put on speed boots, with the help of which, with one step, they can travel a distance of 7 leagues. The character of the fairy tale by Wilhelm Hauff, Little Muck, also uses magical slippers. In the Greek mythology is mentioned that God Hermes moved quickly among the mortals with the help of flying sandals. Winter, summer or home, the purpose of magic shoes is to move their owner quickly and at a great distance. The British company Genie launched the magical product Hoverboots at a price of GBP 9,995. These shoes have two jet engines that allow their owner to feel like a superhero, reaching a speed of 178.8 meters per second.

Modern “flying sandals” come in our everyday life in the form of hover shoes. They reach 12 km/h. The self-balancing shoes weigh only 3.3 kg, and they are offered for BGN 399 on the Bulgarian market.

Has the creation of these modern high-tech inventions been provoked by magic-filled fairy tales, or the secrets of their invention have remained deeply encoded in our DNA strands? The answer is not that simple. An expected obvious fact is the consequence, the development of new technologies and the boom in the production of smart gadgets for everyday life that can turn every one of us into a fairy-tale superhero. (2)

Биткойните на гревните

Любопитната трансформация на парите от редки предмети до криптовалути

Мая Петкова-Константинова Maia Petkova-Konstantinova

В по-голямата част от писмената история на човечеството едно от постоянните неща е била валутата, която от своя страна е променяла формата си. От мигени черупки и рибени люспи до биткойните, хората винаги са се нуждаели от средство за разплащане и за самочувствие.

Цифровата валута беше представена за първи път

For most of the written history of mankind, one of the constant things was currency, which had only been changing its form. From seashells and fish scales to bitcoins, people have always needed a means of payment and self-esteem.

The digital currency was introduced for the first time in 2008, and for 11 years hard-working miners have been

The Bitcoins of the Ancestors

The curious transformation of money from rare items to cryptocurrencies

през 2008 г. и вече 11-а година трудолюбиви миньори „копаят“ в конкуренция с други колеги, управлявайки софтуер, който решава математически пъзели и така прихваща възнаграждението, което идва с тях. Модерните „копачи“ са осъзнали, че използването на повече компютърни „мускули“ води до по-големи печалби, и че важен фактор за размера на печалбата е времето, инвестирано в копаене. Цифровата валута се настани трайно в ежедневието ни след рязкото покачване на цената на биткойните през 2017 година. Въпреки това,

“digging” in a competition with other colleagues, by managing software that solves mathematical puzzles and thus finds the reward that comes with them. Modern “diggers” are aware that the use of more computer “muscles” leads to higher profits, and that an important factor for the amount of profit is the time invested in digging. The digital currency has settled permanently in our everyday life after the sharp rise in the price of the bitcoins in 2017. However, if you decide to dig deep into the past, you will see that there is an original

Каменните пари
на остров Яп

Yap stone money

Wikipedia

ако решите да погледнете дълбоко в миналото, ще видите, че има оригинална версия на Bitcoin, която е съществувала преди повече от 1500 години.

Преди хиляди години валутите са били средство за плащане на дълг, твърдят археолози и антрополози. Да видим обаче как и какво са „копали“ предците ни, въпреки го във въртящия се кръг на световната икономика. И ако можеше чрез машина на времето да се върнем към миналите епохи, вместо да говорим за технология блокчейн и децентрализирани системи, ще си изясним колко древна е била концепцията за биткойн.

Много древни цивилизации са използвали като пари морски черупки и рибени люспи. Старите гържави от Средиземноморието и Мезоамерика са се разплащали с дискове от мидени черупки. В Китай и Африка, на островите в Индийския и Тихия океан хората дълго време са ги ползвали. Бучки каменна сол също са били използвани като валута преди повече от 3000 години. В Египет, Африка, Римската империя, Древна Гърция солните кристали са били ползвани като подправка в кухнята и елемент при специални духовни церемонии. Самата гума „заплата“ произлиза от латинската гума „salarium“, която е означавала „пари, използвани за купуване на сол“. Като основна валута солта е била използвана в Източна Африка през Средновековието. В Централна Америка ацтеките са отглеждали какаото, с чийто зърна са се разплащали. За Централна Азия и Монголия тази роля са изпълнявали слитъци от чаени листа.

Но ако живеете на остров в средата на океана, е трудно да решите какво да ползвате като обменно средство - то трябва да бъде рядко срещано и трудно добивано, за да има стойност. Много енергия в копането на валутата си са влагали жителите на малкия остров Яп, Микронезия. Каменните им пари, известни като „Rai Stone“, са били откопавани от варовикова скала, намираща се на съседен труднодостъпен остров. Сферичните камъни имат разнообразна тежина - до 8 т, а диаметърът на дупката в средата им е варирала между 50 см и 5 метра. Всеки камък е имал собствена история, а стойността му се е покачвала пропорционално на размера и трудността от добиването му. Създаването на всеки един образец от тази най-голяма форма на валута в древния свят е било мащабно начинание. Хората от племето са рискували живота си, плавайки с кану до съседен остров, където може да се откопае варовик. След това каменните дискове са били издълбавани внимателно и транспортирани обратно до Яп на кану или чрез система от салове. Поради значи-

version of Bitcoin, which existed more than 1500 years ago.

Thousands of years ago, currencies were a means of payment of debt, archaeologists and anthropologists claim. Let's see, however, how and what our ancestors "dug", taking it into the rotating circle of the global economy. And if we could go back to the ancient times in a time machine, instead of talking about blockchain technology and decentralized systems, we will know how ancient the Bitcoin concept was.

Many ancient civilizations used seashells and fish scales as money. The old Mediterranean and Mesoamerican countries paid their bills with seashell disks. In China and Africa, on the islands in the Indian and Pacific Oceans, people used them for a long time. Blocks of rock salt were also used as a currency more than 3,000 years ago. In Egypt, Africa, the Roman Empire, Ancient Greece, salt crystals were used as a spice in the kitchen and as an element in special spiritual ceremonies. The very word "salary" comes from the Latin word "salarium," which meant "money used to buy salt." As the base currency, salt was used in East Africa during the Middle Ages. In Central America, the Aztec grew cocoa bushes whose beans were used for payment. In Central Asia and Mongolia, this role was served by tea leaves ingots.

But if you live on an island in the middle of the ocean, it is difficult to decide what to use as a means of exchange - it has to be rare and difficult to obtain in order to have value. The inhabitants of the small island of Yap, Micronesia, invested much energy into digging their currency. Their stone money, known as "Rai Stone", was dug out from a limestone rock, located on a neighbouring hard-to-reach island. The spherical stones had varied weights of up to 8 tons and the diameter of the hole in the middle ranged between 50 centimetres and 5 m. Each stone had its own history, and its value increased proportionately to its size and the difficulty for obtaining it. The creation of every specimen of this greatest form of currency in the ancient world was a huge undertaking. People from the tribe risked their lives

мелното количество време и усилия, полагани за добива на всеки камък, прехвърлянето на собствеността му от един на друг собственик е било възможно само след сложна церемония. Сериозните усилия, които трябвало да бъдат направени за извличане на варовик, могат да бъдат сравнени с цената на изчислителната мощност и разходите за енергия, свързани с добива на биткойни днес. Този, който добива варовик, получава отлична награда, както и миньорите на биткойни. Сред легендите от острова се разказва за човек, който след като откопал своята валутна единица, не успял да я достави до селото си и камъкът потънал с кануто. Стойността му обаче не се загубила, а се запазила чрез общо признаване от свидетелите, които потвърдили размера и ценността на варовиковия диск. Така населението на остров Яп създава първия разпределен регистър, управляван чрез консенсус. Криптовалутите работят на същия принцип. Bitcoin е код, така че няма значение дали съществува в материална форма или не. Когато се потвърди трансакция в Bitcoin, записът за това се появява в блокчейн. Когато достатъчен брой възли потвърдят това, се постига консенсус и записът се появява в отворения регистър.

По дефиниция сами по себе си парите освен ценност са и социална концепция. През последните 5000 години материалната форма, която са приемали, значително се е променила. Преди хилядолетия хората са разривали пясъка на морския бряг с ръце, за да събират редки мидени черупки, с които да се разплащат. В наши дни хиляди хора по света „копаят“ чрез компютри криптовалути, посредством които да излязат напред финансово.

Удивително е как принципите, следвани преди 1500 години, имат тежест и в днешния свят на криптовалути, което още веднъж потвърждава, че всичко ново е добре забравено старо. (1)

by sailing with a canoe to a neighbouring island where the limestone could be dug out. The stone discs were then carved carefully and transported back to Yap on a canoe or a raft. Due to the considerable amount of time and effort spent on the digging of each stone, the transfer of ownership from one owner to another was possible only after a complex ceremony. The serious efforts that had to be made to extract limestone can be compared to the price of computing power and the cost of energy associated with the yield of bitcoins today. The person who had yielded the limestone received an excellent reward, as do the miners of bitcoins. Among the legends of the island, there is one that tells of a man who, after digging his currency unit, failed to deliver it to his village and the stone sunk with the canoe. However, its value was not lost, but was preserved with the common recognition of witnesses who confirmed the size and value of the limestone disk. Thus, the population of the island of Yap created the first distributed register, managed by consensus. The cryptocurrencies work on the same principle. Bitcoin is a code, so it does not matter if it exists in a material form or not. When a Bitcoin transaction is confirmed, the record appears in a blockchain. When a sufficient number of nodes confirm this, consensus is reached and the record appears in the open register.

By definition, money, in addition to being a value, is also a social concept. Over the last 5,000 years, the material form they have taken has changed significantly. Millions of years ago people dug up the sand on the seashore with their hands to collect rare seashells as a means of payment. Nowadays, thousands of people around the world “dig” cryptocurrencies through computers in order to be financially secured.

It is amazing how the principles, followed 1500 years ago, have an importance in today's world of cryptocurrencies, which once again confirms that everything new is a long-forgotten old. (1)

Мидени черупки, използвани като пари в Папуа-Нова Гвинея

Papua New Guinea shell money

Стойо Вартоломеев, управител на издателска къща „Хермес“:

Словото е памет

Хартиената книга остава незасегната от дигиталната трансформация, но не и от гържавата, която продължава да облага четенето и образованието

The paper book remains unaffected by the digital transformation, but the case is not the same with the state that continues to impose taxes on reading and education

Stoyo Vartolomeev, Manager of Hermes Publishing House:

Word Is Memory

Г-н Вартоломеев, като издател какво е за вас Денят на българската просвета и култура и на славянската писменост?

- Това е най-красивият ден в нашия празничен календар, без аналог в други държави. Писатели като Хорхе Букай и Жозе Родригеш душ Сантуш, гостували у нас, са впечатлени, че имаме празник на писмеността.

- Имате ли усещането, че и днес отдаваме гържимото на просветата, духовността, четенето и писането на книги?

- Половината от живота ми мина във времето на социализма, а другата половина – след промяната. Смени се и моята лична биография: от редактор в държавно издателство „Христо Г. Данов“ станах управител на едно от големите частни издателства в България. Времето сега е различно. В стремежа за личен просперитет много често се пренебрегват духовните ценности. Но в своята многовековна история човечеството е минало през войни и какви ли не катаклизми и виждаме, че под една или друга форма винаги изкрystalизира чувството за справедливост и стремежът към духовност. Това са дадености, закодирани в човешкия ген. Българският дух продължава да е жив, въпреки прекалената комерсиализация напоследък.

- Какъв портрет на българина се очертава от книгите, които се купуват във вашите 13 книжарници?

- Преди 27 години, когато създадохме ИК „Хермес“, направихме романтична поредица от 31 забравени любовни романа и за две години те излязоха в тираж над 4 млн. екземпляра. Това беше издателски фурор. Явно имаше вакуум за такива книги, тъй като тогава се разпадаха устоите на предишното общество, без да са създадено новите ценности. Тези книги бяха като оазис на красотата и спокойствието, но и на морала. Промяната продължи, като засегна и читателските вкусове. В последните 10 години

Mr. Vartolomeev, as a publisher, what does the Day of Bulgarian Education and Culture and Slavonic Alphabet mean to you?

- This is the most beautiful day in our holiday calendar, with no analogue in other countries. Writers like Jorge Bucay and Jos Rodrigues dos Santos, who have visited Bulgaria, are impressed that we have a holiday celebrating the alphabet.

- Do you feel that today we still pay proper attention to education, spirituality, reading and writing of books?

- Half my life passed during the time of socialism and the other half after the change. My personal biography also changed: From an editor in the state publishing house "Hristo G. Danov", I became the manager of one of the biggest private publishing houses in Bulgaria. Time is different now. In the quest for personal prosperity, spiritual values are often ignored. But in its centuries-old history, mankind has gone through wars and all kinds of disasters, and we see that in one form or another, the sense of justice and the pursuit of spirituality always come to the surface. These are characteristics that are encoded in the human genome. Bulgarian spirit is still alive despite the recent excessive commercialization.

- What is the portrait of the modern Bulgarian, outlined by the books purchased in your 13 bookshops?

- 27 years ago, when we founded Hermes Publishing House, we made a romantic series of 31 forgotten romance novels, and for two years, they were released in more than 4 million copies. It was a publishing furor. There was obviously a niche for such books, since the foundations of the former society were falling apart without any new values being created. These books were like an oasis of beauty and tranquillity, but also of morality. The change

хората започнаха да търсят книги от т. нар. популярна психология, тъй като тя им дава ориентири за техния живот. Хорхе Букай стана най-продаваният автор в България. Той например казва, че трябва да си дадем сметка къде отиваме и с кого. През 2018 г. нашето издателство отново държи най-продаваната книга - „Тънкото изкуство да не ти пука“.

- Има ли основания упрекът, че днешните хора не четат?

- Това твърдение е медиен продукт, който аз не споделям. Ако българите не четяха, нашият бизнес отпадна да е приключил. Точно обратното, българското книгоиздаване продължава да съществува и да представя най-доброто от книгите по света. Българите са любознателни и това обяснява факта, че ИК „Хермес“ издава около 250 книги годишно, т. е. всеки работен ден излиза по една наша книга. А ние не сме сами на пазара. Липсват ни обаче онези над 1,5 млн. активни българи, които са в чужбина. Първи впечатление, че през иначе слабите в търговско отношение за нас летни месеци, нашите книжарници започнаха да повишават продажбите си. Оказа се, че наши сънародници се завръщат в отпуска от чужбина и си купуват книги. Това е радостен, но и тъжен знак, че доста българи са извън родината си.

- Каква трансформация става с книгата при настъплението на дигитализацията? Как ще оцелявате?

- Ако една фирма се бори за оцеляване, най-вероятно е тя да фалира. Привърженник съм на стратегията да се развиваш и да работиш все по-добре. Динамиката е много голяма и ние непрекъснато трябва да следваме промените. Ако не усещаме импулсите на новото време, ще изостанем. Преди 15 години се заговори за електронната книга, твърдеше се, че тя ще измести хартиената. Електронната книга обаче поради консерватизма на Стария континент не можа да спечели популярност в Европа, още по-малко в България. В нашата страна липсват и наказания за онези, които нарушават Закона за авторското право. Горчивият опит, свързан с пиратството, а и слабият интерес към е-книги ни кара да пускаме малка част от изданията на електронен носител. Сега набират сила аудиокнигите.

- Но въпреки всичко се предпочитат хартиената книга?

- Само тя дава усещането за притежание. Нея може да я разтваряш, може на друг да я дадеш. Хартиената книга е устойчив вариант за книжните послания и това ме прави оптимист за нейното бъдеще.

- Какво ще кажете в отговор на популярния въпрос „Ще изяде ли мишката книжката“?

- Няма да я изяде. Другите технически способности по-скоро ще служат за популяризирането на книгата.

- Книгата дава добавена стойност на обществото, но осъзнава ли се това от държавата?

- Тя продължава да се държи като мащеха към книгоиздаването, в което влизат също учебници и учебни помагала. Законът за депозитните екземпляри съществува от соцвреме. Ние ги даваме като подарък, което годишно на ИК „Хермес“ излиза около 30 хил. лв. Крайно време е държавата да промени закона и да започне да плаща за тези книги. Другият закон, който убива, е Законът за ДДС при даренията. За 25-годишнината на ИК „Хермес“ дарихме на българските читалища книги на български автори за

Тържество по случай 25-годишнината от създаването на ИК "Хермес". На снимката са българските автори (от ляво надясно): Мирела Иванова, Димитър Бочев, Владимир Зарев, Георги Мишев и съпругата му, както и Стойо Вартоломеев

The 25th anniversary celebration of Hermes Publishing House. Pictured are the Bulgarian authors (from left to right): Mirela Ivanova, Dimitar Bochev, Vladimir Zarev, Georgi Mishev and his wife, and Stoyo Bartholomeev

continued, affecting the tastes of the readers. In the last 10 years, people have begun to search for books from the so-called popular psychology, since they give them directions for their lives. Jorge Bucay became the best-selling author in Bulgaria. He, for example, says that we need to figure out where we are going and with whom. In 2018, our publishing house again had the best-sold book – “The Subtle Art of Not Giving a F*ck.”

- Is the reproach that modern people do not read reasonable?

- This statement is a media product that I do not support. If Bulgarians did not read, our business should have long been gone. On the contrary, Bulgarian book publishing continues to exist and to present the best books from around the world. Bulgarians are curious, and this explains the fact that Hermes Publishing House has about 250 new books a year, that is, every working day one of our books is published. And we are not the only ones on the market. However, we do not have those over 1.5 million active Bulgarians who are abroad. It is interesting that during the otherwise weak commercial summer months, the sales in our bookshops go

Тодор Пулсаров | Тодор Пулсаров

25 хил. лв. Към това гарение трябваше да прибавим още 5 хил. лв. ДДС. Правим подарък на читалищата, за които държавата ни санкционира. Това е абсурд. Другият абсурд е 20% ДДС върху книгите, като в Европа е от 4% до 7%, а някъде е нула. Пойскахме част от парите от ДДС върху книгите да отиват в библиотеките чрез програми, по които те да купуват книги. Но и това не става. Държавата продължава да облага четенето и образованието. Не успяхме да убедим никои от управляващите да промени този данък за книгите. Добре е да се знае, че словото е памет. Какво щяхме да сме днес без „Записки по българските въстания“, без „Под игото“ и „История славянобългарска“.

- Един специален момент от приноса ви към българската култура?

- Вече пет години между 11 и 24 май ИК „Хермес“ организира Дни на българската книга. В различни градове правим срещи с писатели и представяме техните книги. Организираме познавателни игри и опитваме да изострим любопитството на читателите, за да популяризираме българската книга и българските писатели – те имат нужда от подкрепа. (1)

up. It turned out that our compatriots return for their vacation and buy books. This is a joyous but also a sad sign that many Bulgarians are outside of their homeland.

- What kind of transformation takes place for books with the advance of digitalization? How will you survive?

- If a company struggles to survive, it is likely for it to go bankrupt. I support the strategy of developing and working ever better. The dynamics are very strong and we have to keep track of the changes all the time. If we do not feel the impulses of the new times, we will lag behind. 15 years ago, people started talking about e-books, it was claimed that they would replace paper books. The e-books, however, due to the conservatism of the Old Continent, could not gain popularity in Europe, even less in Bulgaria. In our country, there are also no penalties for those who violate the Copyright Act. The bitter experience of piracy, as well as the low interest in e-books, forces us to publish only a small number of them on an electronic medium. Now, audio books are gaining momentum.

- But are paper books preferred after all?

- Only they give the feeling of possession. You can open them or you can give them to someone else. Paper books are a sustainable option for messages on paper, and this makes me optimistic about their future.

- What do you say in response to the popular question of whether the book will eat the mouse?

- It will not eat it. The other technical means will rather serve to popularize books.

- Books add value to society, but is the state aware of it?

- It continues to act as a mother-in-law towards houses publishing books, as well as textbooks and teaching aids. The law on deposit specimens exists from the socialist period. We give them as a gift, which costs Hermes PH about BGN 30,000 annually. It is high time for the state to change the law and start paying for these books. The other law that kills us is the VAT Act on donations. For the 25th anniversary of Hermes, we donated to the Bulgarian community centres books by Bulgarian authors for BGN 25,000.

To this donation, we had to add another BGN 5,000 VAT. We made a gift to the community centres, for which the state sanctioned us. It is absurd. The other absurd is the 20% VAT on books, while in Europe, it is from 4% to 7%, and in some countries, it is zero. We asked some of the money coming from the VAT on the books to go to libraries through programs for buying books. But this did not happen either. The state continues to tax reading and education. We could not convince anyone from the government to change this tax on books. It is good to know that the word is memory. What would we be today without “Notes on the Bulgarian Uprisings”, without “Under the Yoke” and “Slavo-Bulgarian History”.

- A special moment from your contribution to Bulgarian culture?

- For five years now, between 11th and 24th May, Hermes PH has been organizing Days of the Bulgarian Book. We hold meetings with writers in different cities and present their books. We organize cognitive games and try to raise the curiosity of readers in order to popularize Bulgarian books and Bulgarian writers – they need support. (2)

Николай Дойнов, председател на Съюза на народните читалища:

Бизнесът и читалищата имат взаимен интерес

Българските читалища са храм на духовността, но им липсват нужните ресурси, за да влязат в технологичната ера

Bulgarian Community Centres are a temple of spirituality, but they lack the resources needed for entering the technological era

Nikolay Doynov, Chairperson of the Association of Community Centres:

The Business and the Community Centres Have a Mutual Interest

Н-н Дойнов, имат ли място българските читалища като институция в XXI век?

- Безспорно е, че читалищата винаги ще намират място в делника на България. Не само защото те правят празниците по села и градове, но и защото духовният свят на българина така е устроен – да бъде на хорото, на мездана, сред хората. Никои не обича да е сам, а хорото дава онази сигурност, която е липсвала векове наред. До теб има човек, с когото правите нещо заедно. Това е пречистване и е светоусещане, свързано с космогонията.

Как в променящия се технологичен свят да гаем нов живот на това уникално българско явление?

- Техниката измества най-важната същност на човека - духовната. Става сиво, механично, самотно. А читалищата са свързани с живия живот. Говорил съм с много визионери и те мислят, че книгата ще изчезне като формат и ще влезе в устройството в джоба ни и ще четем оттам. Вероятно нещата вървят в тази посока, а това би било граматично за народните читалища, тъй като те първо са библиотеки.

Какви пресечни точки на взаимен интерес биха могли да имат бизнесът и читалищата?

- По тази тема съм писал и говорил, тъй като доста години съм бил на различни позиции, включително и бизнес позиции. Пресечната точка е точка на интереса. Когато бизнесът види интереса си в читалището, той знае какво да прави. Фактът, че съм председател на настоятелството на Стопанската академия „Д. А. Ценов“ в Свищов, е показателен за наличието на интерес в тази посока.

- Една дума или едно изречение, с което да опише-

Mr. Doynov, do Bulgarian community centres have a place as an institution in the 21st century?

- Undoubtedly, the community centres will always find a place in the everyday life of Bulgaria.

Not only because they organize the celebrations in villages and cities, but also because the spiritual world of Bulgarians is arranged that way – to take part in the horo (tr. note – a traditional Bulgarian round dance), at the central square, among the people. Nobody likes to be alone, and the horo gives that security that has been lacking for centuries. There is someone next to you with whom you do something together. This is purification and a world view related to cosmogony.

- How can we give new life to this unique Bulgarian phenomenon in the changing technological world?

- Technology is replacing the most important essence of man – the spiritual one. Everything is turning grey, mechanical, lonely. And the community centres are connected to real life. I have talked to many visionaries and they think that books will disappear as a format, and we will use the devices in our pocket and will read from them. Probably things are going in that direction, and this would be dramatic for the community centres because most of them are libraries.

- What intersections of mutual interest could exist between the business and the community centres?

- I have written and spoken on this topic because I have been in various positions for many years, including business positions. An intersection is a point of interest. When the business sees its interest in the community centres, it knows what to do. The fact that I am the Chairperson of the Board of the D. A. Tsenov Academy of Economics - Svishtov, is indicative of the interest in this direction.

- One word or one sentence to describe the current

Николай Дойнов е председател на Комисията по творчески индустрии към АМКБ и член на Съвета за интелигентен растеж към Министерския съвет

Nikolay Doynov is the Chairperson of the Committee on Creative Industries at Bulgarian Industrial Capital Association and a member of

те сегашната ситуация на българската духовност и култура?

- Морени.

- Вие сте сред най-ярките български поети. Какво място успя да си проправи българската поезия в последните 30 години?

- В момента българската поезия е безформена. Има може би десет хиляди поети, а може и да са повече. Тъй като няма критика, всеки пише нещо и го обявява за поезия. Все пак, гържа да го кажа, поезията е изкуство. А изкуството си има правила, които трябва да се научат. Вместо да търсим нови поетични хоризонти, българската поезия се заби в пясъка като ранена птица.

- Говорим за дигитализация и умни градове, но какво се случва с книгите и хората, с мъдростта и познанието?

- Доста време чакахме новото познание. И без много приказки, трябва да се каже, че всъщност няма старо и ново познание. Има едно познание и това е всичко. Всичко е написано в книгите и ръкописите. Друг е въпросът,

situation of Bulgarian spirituality and culture?

- Moraine stones.

- **You are among the brightest Bulgarian poets. What place has Bulgarian poetry managed to take in the last 30 years?**

- Bulgarian poetry is now formless. There are perhaps tens of thousands of poets, maybe more. Since there is no criticism, everyone writes something and declares it as poetry. Still, I have to say that poetry is an art. And in art, there are rules that have to be learned. Instead of looking for new poetic horizons, Bulgarian poetry has plunged into the sand like a wounded bird.

- **We are talking about digitalization and smart cities, but what's happening to books and people, to wisdom and knowledge?**

- We have been waiting for the new knowledge for a long time. And without much talk, it has to be said that there is no old and new knowledge. There is one knowledge, and that is all. Everything is written in books and manuscripts. It is a different matter that before you write you have to

че преди да пишеш, трябва да си чел. Мъдростта се загуби между първа и петстотин и първа серия на турски сериал. Човек започна да мисли като телевизор – гледа и коментира, но до него не достига нищо.

- Наскоро издадохте стихосбирката „Небесна механика“. Каква механика обаче движи българската духовност?

- Всичко е механика. Колкото повече отивам към безкрая, разбирам хватките на Вселената, нейните послания именно като механичен сбор на прости правила и сентенции. Предстои да видим недвижани неща, които няма да можем да опишем, тъй като не разчитаме знаците около нас. Българската духовност се движи от чувството за бавно изчезване, по думите на моя покоен приятел Герги Рупчев. Емоцията вече не се котира на житейската борса, а духовност без емоция е nonsens.

- Прегупреждавате, че изчезването на пчелите не е метафора. Как да отворим очите на човека за онова, което той причинява на природата?

- Страх ме е, че пчелите изчезват. Вероятно това е начало на нещо, което не носи позитивизъм или специални положителни послания. Това, което наричаме „природа“, е не само около нас, но преди всичко вътре в нас. И не мога просто да приема смъртта на пчелите. Те са символ на високо организираната материя на общност, подчинена на обща идея, без опция за разпад. Тоест напълно обратното на човека. Пчела – това звучи гордо!

- Създавате „Арфа общество“ и как чрез тази организация ще привлечете интереса на младите хора към изкуството?

- Без изкуство човекът е обречен. Това е и замисъл на „Арфа общество“. Винаги съм намирал съмнителици, когато поемам в една или друга посока. Надявам се, че този път ще създадем една машина за послания към душата, чрез средствата на небесната механика. (↵)

read. Wisdom has been lost between the first and the five hundred and first episode of a Turkish series. One starts to think like a TV, they watch and comment, but there is no real understanding.

- You have recently published the poetry collection “Heavenly Mechanics.” But what kind of mechanics is driving Bulgarian spirituality?

- Everything is mechanics. The closer I get to infinity, the more I understand the clutch of the universe and its messages as a mechanical collection of simple rules and sentences. We are about to see unseen things that we will not be able to describe because we do not entrust the signs around us. Bulgarian spirituality is driven by the sense of slow disappearance, in the words of my late friend Georgi Rupchev. Emotion is no longer traded on the life exchange, and spirituality without emotion is nonsense.

- You warn that the disappearance of bees is not a metaphor. How to open the eyes of man to what he is doing to nature?

- I'm afraid that the bees are going extinct. Probably this is the beginning of something that does not bring positivism or special positive messages. What we call “nature” is not only around us, but above all within us. And I cannot just accept the death of the bees. They are a symbol of a highly organized community matter, subordinate to a common idea without the option of disintegration. That is, completely the opposite of man. Bee – that sounds proud!

- You have created the “Harp Society”, how do you plan to attract young people to art through this organization?

- Without art, man is doomed. This is also the purpose of the “Harp Society.” I have always found adherents when I choose one direction or another. I hope that this time we will create a machine for messages to the soul through the means of heavenly mechanics. (↵)

Читалище „Славянска беседа“

Нови заглавия от **Сиела**

New titles by Ciela

„Предстоят ли най-добрите дни за човечеството?“

Автор: Мат Ридли, Стивън Пинкър, Ален де Ботон и Малкълм Гладуел

Стивън Пинкър и Мат Ридли влизат в епичен интелектуален сблъсък с Малкълм Гладуел и Ален де Ботон на тема „Предстоят ли най-добрите дни за човечеството?“. Какъв сценарий очаква човешкия вид в бъдеще? Каква е връзката между икономиката и климатичните промени? Помага ли ни – и как – науката, за да подобрим стандарта на живот не само в просперитиращите общества, но и в крайно бедните държави? Отговорите търсят четирима от най-популярните съвременни интелектуалци и учени в света.

Цена: 12,90 лева

“Do Humankind’s Best Days Lie Ahead?”

Author: Steven Pinker, Matt Ridley, Alain de Botton and Malcolm Gladwell

Steven Pinker and Matt Ridley go into an epic intellectual clash with Malcolm Gladwell and Alain de Botton on the topic “Do Humankind’s Best Days Lie Ahead?”. What is the scenario awaiting the human species in the future? What is the link between the economy and the climate changes? Does science help us to improve our standard of living, not only in prosperous societies but also in the extremely poor countries, and how? Four of the most popular contemporary

intellectuals and scientists in the world look for the answers.

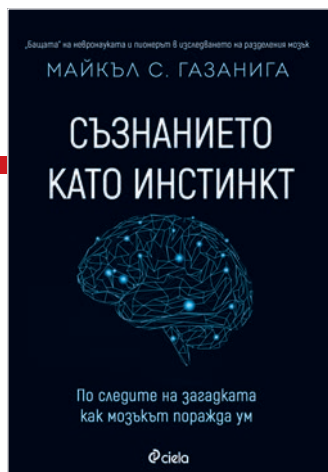
Price: BGN 12.90

„Съзнанието като инстинкт“

Автори: Майкъл С. Газанига

В основополагащия си труд „Съзнанието като инстинкт“, „бащата“ на невронауката и пионерът в изследването на разделения мозък Майкъл С. Газанига ни повежда на шеметно пътешествие по следите на загадката как мозъкът поражда ум!

Цена: 15,90 лева

The Consciousness Instinct

Authors: Michael S. Gazzaniga

In his fundamental work “The Consciousness Instinct”, the “father” of neuroscience and a pioneer in the study of divided brain, Michael S. Gazzaniga, takes us on a vertiginous journey on the trail of how the brain creates the mind!

Price: BGN 15.90

„Нищо друго освен истината“

Автори: Анна Политковская

Сборникът съдържа най-добрите текстове на „честта и съвестта на Русия“, създадени малко преди Анна Политковская да бъде жестоко убита. Сред публикуваните в книгата материали са и есета, в които журналистката разказва за самата себе си, за цензурата и репресиите в Русия, репортажи от войната в Чечения, от терористичните актове в Беслан и „Норд-Ост“, мнения за същността на журналистиката, както и репортажи от нейни срещи с личности като Джордж У. Буш, Тони Блеър, Лионел Жупен, както и руски дисиденти като Березовски, Ахмед Закаев, Владимир Буковски.

Цена: 20 лв.

“Nothing But the Truth”

Authors: Anna Politkovskaya

The collection contains the best texts of the “integrity and consciousness” of Russia, created just before Anna Politkovskaya was brutally murdered. Among the materials published in the book are essays in which the journalist tells about herself, about censorship and repression in Russia, reports from the Chechnya war, the acts of terrorism in Beslan and Nord-Osta, opinions on the essence of journalism, as well as reports from her meetings with personalities, such as George W. Bush, Tony Blair, Lionel Jospin, and Russian dissidents like Berezovsky, Akhmed Zakayev, Vladimir Bukovsky.

Price: BGN 20

**Величественият
живот на метала**
The Majestic Life of Metal

Всяка творба има своя съдба, върху която авторът не може да влияе, след като тя напусне ателието му, казва акад. Крум Дамянов

Each piece of work has its own destiny, which the author cannot influence after it leaves their workshop, Academician Krum Damianov says

Татяна Явашева Tatyana Yavasheva

Скулптурата като пластично изкуство има свой език. Акад. Крум Дамянов обаче умее да вдъхне живот на произведенията си и всички те говорят езика на достолепие и монументализма, създаден от талантлива човешка ръка. Дори и най-малките му скулптури имат „глас“, който завладява.

Път

Крум Дамянов е човек с впечатляваща биография и творчество, трупани в продължение на 81 години. Завършил е специалността „Декоративно-монументална скулптура“ в Художествената академия в София, където е учил под ръководството на проф. Любомир Далчев. В периода 1969-1994 г. е преподавател към катедра „Рисуване и моделиране“ в Архитектурния факултет на Висшия институт за архитектура и строителство, там той става професор. После до 2011 г. е преподавател в катедра „Скулптура“ на Националната художествена академия. През 2015 г. е избран за академик на БАН. Името му е свързано с редица забележителни монументални скулптури.

Sculpture as an applied art has its own language. Acad. Krum Damianov, however, knows how to breathe life into his works and they all speak the language of dignity and monumentalism created by a talented human hand. Even his smallest sculptures have a “voice” that enchants.

Path

Krum Damianov is a person with an impressive biography and creativity, accumulated over a period of 81 years. He graduated in the speciality Decorative and Monumental Sculpture from the Academy of Arts in Sofia, where he studied under the direction of Prof. Lyubomir Dalchev. In the period 1969-1994, he was a lecturer at the Department of Drawing and Modelling at the Faculty of Architecture of the Higher Institute of Architecture and Construction, where he became a professor. Then, until 2011, he was a lecturer at the Sculpture

менти и мемориални ансамбли в България, сред които „Създателите на българската държава“ в Шумен, „Асеневици“ във Велико Търново, „Камбаните“ в София, „Бранителите“ в Стара Загора. Работи в областта и на кавалетната скулптура. Негови творби са притежание на галерии и частни колекции у нас и по света. Носител е на най-високи отличия, в това число и държавни.

Силует

Сред темите в неговите творби са героизмът и страданието. Чрез камък и метал, дърво и глина изгражда образи, които се помнят и оставят следа. Ето как го описва като автор Калина Петкова, куратор на неговата изложба на открито в „Квадрат 500“, която месеци наред даде възможност да мерим ръст с пет скулптурни композиции от метал: „Акад. Дамянов умее да разчленява общоприетите форми и с парчетата да създава нови, в които детайлът е осмислен и придава завършеност на произведението. Ето защо то е различно от всеки ъгъл и с всеки поглед зрителят го преоткрива отново и отново“. И наистина - силуетът като сбор от ракурси – е похват, който се превръща в негов индигуален почерк.

Ког

Акад. Дамянов се стреми към собствена интерпретация на библейските сюжети, като сам стига до идеята за използване на „обърнат ког“. Той прибегва до алегории и в

Department of the National Academy of Arts. In 2015, he was elected academician by the Bulgarian Academy of Sciences. His name is connected to a number of remarkable monuments and memorial ensembles in Bulgaria, including “The Creators of the Bulgarian State” in Shumen, “Asenevtsi” in Veliko Tarnovo, “The Bells” in Sofia, “The Defenders” in Stara Zagora. He also works in the area of cavalry sculpture. His works are owned by galleries and private collections in Bulgaria and around the world. He is the winner of the highest awards, including state ones.

Silhouette

Among the topics in his works are heroism and suffering. Through stone and metal, wood and clay, he builds images that are remembered and leave a trace. This is how Kalina Petkova, curator of his open-air exhibition in Square 500, which for months gave us the opportunity to measure our height with five sculpture compositions from metal, describes him as an author: “Acad. Damianov knows how to dismember widely accepted forms, and with the pieces to create new ones in which each detail is well thought of and makes the work complete. That is why it is different from every angle and with every look, the viewer can rediscover it again and again.” And indeed, the silhouette as a collection of angles is a technique that has turned into his individual signature.

Code

Acad. Damianov aims to offer his own interpretation of Bible stories, getting to the idea of using an “inverted code” on his own. He uses allegories and in a dialogue with tradition were born his Satyr, Nymph, Corrida, Orpheus and Eurydice, Salome, Quadriga, Saturnalia: “Years ago, on a Roman capital, I saw the Prodigal Son painted in a primitive version.

диалог с традицията се раждат неговите Самир, Нимфа, Корига, Орфей и Евридика, Саломе, Квадрига, Сатурналии: „Преди години на един романски капител видях нарисуван Блудния син в примитивен вариант. После години наред исках да направя своя трактовка на този сюжет. Но колкото пъти опитвах, все опирах до известни варианти, правени от големи автори преди мен. Не можех дори да постигна одухотворението на романския примитив, а исках да избягам от всякаква имитация на вече направеното. В един момент ми просветна и реших да сменя знака: бащата да моли прошка от сина. И работата се получи, след като намерих начин да се измъкна от допира до епигонството“.

Талант

Акад. Дамянов има много какво да сподели. Той например осъзнал, че наистина е дошло ново време, когато в ателието му започнали да идват млади скулптори, готови да учат занаята при него, и първият им въпрос бил колко ще им плаща. Работата обаче е най-добрата проверка - има ли голямо натоварване, слабите духом бягат. Но как се разпознава талантът – ето формула, която научил от свой колега: „Ако видиш, че детето ти е взело молив и рисува, счупи молива и го набий. Видиш ли го, че повтори, скарай му се така, че да не посегне отново. Но ако и трети път го хванеш да рисува, купи му всичко, което му е необходимо, за да стане художник, и го подкрепяй да върви по този път. Онези, които не могат да живеят без изкуството, те са родени за него“. Кои обаче са белезите, които издават големия скулптор? Той трябва добре да владее занаята, но и да притежава академични познания по геометрия и физика и те правилно да се ползват. Натрупването им отнема поне 15 години упорит труд, част от които минават като дисциплиниран студент. После идва ред и на философията, която ангажира духовното начало на твореца. Емоциите и моралните тълкувания също влияят и понякога довеждат

Then, for years, I wanted to make my own interpretation of this plot. But as many times as I tried, I always got to some famous variants created by great authors before me. I could not even achieve the spirituality of the Roman primitive, but I wanted to escape any imitation of what had already been done. At a certain moment, I was enlightened and decided to change the direction: the father was to ask forgiveness from his son. And the work became a reality after I found a way to escape the touch of epigonism.”

Talent

Acad. Damianov has a lot to share. For example, he realized that a new time had really come when young sculptors, ready to study his craft, started coming to his workshop and their first question was how much he would pay them. However, work is the best test, if there is a lot of pressure, the weak in spirit flee. But how one can recognize talent – here's a formula he has learned from a colleague: "If you see that your child has taken a pencil and is drawing, break the pencil and beat the child. If you see the child doing it one more time, scold them, so that they don't try doing it again. But if you catch the child drawing for the third time, buy them everything they need to become an artist and support them to go along this path. Those who cannot live without art are born for it." However, what are the signs that give away a great sculptor? They must be very good at the craft, but also have academic knowledge of geometry and physics and use it well. Its accumulation takes at least 15 years of hard work, some of which are spent being a disciplined student. Then comes the philosophy that engages the spiritual beginning of the artist. Emotions and moral interpretations also have an influence and sometimes bring things to absurdity. Those who skip education compensate with assertions that this is how they

нещата го абсурд. Тези, които прескачат образованието, компенсират с твърдения, че така чувстват нещата. В крайна сметка знанията, уменията и личното отношение на автора говорят чрез неговите творби.

Дух

Монументалното изкуство ни принуждава да го гледаме, защото заедно с архитектурата оформя средата за съществуване. Днес обаче по думите на акад. Дамянов не са на почит специалистите по урбанистика, архитектура и скулптура, които през призмата на добрата естетика и професионализма да се грижат за средата, която ни заобикаля. С лека ръка под напора на политически страсти и емоции се събарят паметници, макар те да са най-добрият носител на информация за времето, в което са създадени. Ако варвари не рушаха изграденото, хората можеше да се чувстват по-близо до минали времена.

Тенденции

Старите принципи, крепили обществата, избухнаха и всичко се разби. В изкуството е същата работа – там не остана и гъв грама традиция. Академичното умение се приема за изостаналост. Едно уродливо течение, което покори света, е в стил „Мадам Тисо“. Ако пълзиш по повърхността, както се оразмеряват нива, се получава отблъскваща имитация. Неможещите обаче налетяха на нея. Машината ще сканзра и ще направи по-добро копие от човека, но това не е изкуство, уверява акад. Дамянов, който е свикнал да дълбае в най-трудното.

Съдба

Във всяка епоха може да отричаме или да хвалим направеното. Но после времето избира кое да съхрани. Според акад. Дамянов всичко е въпрос на индивидуален шанс. Всяка творба има своя съдба, върху която авторът не може да влияе, след като тя напусне ателието му.

Крум Дамянов е създал много произведения, от които хората и времето може да избират. 🎨

sense things. Ultimately, the knowledge, skills and personal attitude of the author speak through their works.

Spirit

Monumental art forces us to look at it because, along with architecture, it shapes our surrounding environment. Today, however, in the words of Acad. Damianov, the specialists in urbanism, architecture and sculpture are not recognized as the ones who take care of the environment that surrounds us through the prism of good aesthetics and professionalism. Without giving it much thought, under the pressure of political passions and emotions, monuments are being demolished, though they are the best keeper of information about the time they were created. If barbarians did not destroy the things already build, people might feel closer to past times.

Trends

The old principles, which societies were build around, exploded and everything broke into pieces. It's the same thing with art – there are not even two grams of tradition left there. The academic skill is considered backwardness. An ugly trend that conquers the world is in the Madame Tussauds style. If you crawl on the surface, the way fields are measured, a repellent imitation is achieved. But the unskilled are after it. The machine will scan and make a better copy than man, but this is not art, assures Acad. Damianov, who is used to digging into the hardest.

Destiny

In any age, we can deny or praise what has been done before. But then time chooses what to live on. According to Acad. Damianov, everything is a matter of individual chance. Each piece of work has its own destiny, which the author cannot influence after it leaves their workshop.

Krum Damianov has created many works from which people and time can choose. 🎨

Слонът е свещено животно в Индия
The elephant is a sacred animal in India

Магнетичната сила на животните

Емоцията продава – тази формула работи твърде успешно и в туристическия бизнес

Emotion sells – this formula works very successfully in the tourism business, too

The Magnetic Power of Animals

Тони Григорова Toni Grigорова

Има различни видове туризъм: исторически, културен, медицински, винен, фестивален, поклоннически. Напоследък се забелязва появата на нова форма, в която животни са притегателната атракция за туристите. Те не са в зоологическа градина, а в повечето случаи са част от естествената среда на населеното място. Всичко е въпрос на маркетинг, като преди него най-често случайността си е казала думата. Но местните хора са се възползвали от шанса.

Раят на котките

Котките са истинските звезди на тайванското село Хутонг. Те са тези, които дават поминък на хората, защото заради тях тук пристигат туристи от цял свят. В това село котките са навсякъде и обикалят свободно по улици и обществени пространства, те са новият символ на града. Историята е следната: В началото на миналия век Хутонг има славата на едно от най-развитите места на острова заради минната промишленост, която е основната дейност тук. Населеното място е проспериращо и в него живеят около 6 хил. души, но това е преди мината през 90-те години да преустанови дейност. Тогава хората в работоспособна възраст напускат, за да търсят препитание, а Хутонг остава с едва 100-тина жители. През 2010 г. обаче блогър и фотограф, любител на котките, започнал да публикува материали и снимки за селото, в което имало огромна популация на улични котки. Хутонг влиза в полезрението на туристите, които обичат котки, и така настъпват нови дни за селището. Местните хора не изпускат този дар от съдбата.

There are different types of tourism: historical, cultural, medical, wine, festival, pilgrimage. Recently, the emergence of a new form in which animals are the attractive force for tourists is observed.

They are not in a zoo and in most cases are part of the natural environment of the settlement. Everything is a matter of marketing, but most often before that, chance has intervened. And local people have taken advantage of this chance.

Cat's Paradise

Cats are the real stars of the Taiwanese village of Houtong. They are the ones who provide living to the people since tourists from all over the world come here because of them. In this village, cats are everywhere and walk freely around the streets and public areas, they are the new symbol of the village. The story goes as follows: At the beginning of the last century, Houtong was known as one of the most developed places on the island because of its mining industry, which was the main activity there. The settlement had been prosperous and had had about 6,000 inhabitants, but that was before the mine ceased its activity in the 1990s. Then, the people of working age left to look for a means of living, while Houtong remained with only 100 inhabitants. In 2010, however, a blogger and photographer who was a fan of cats started publishing materials and photos of the village where there was a huge population of street cats. Houtong attracted the attention of tourists who loved cats, and so, the situation changed for the settlement. Local people did not lose this gift of fate. They made a special pedestrian

Правят специален пешеходен мост, посветен на котките, по улиците възраждат метални плочки с основен мотив котешки лапи. В допълнение към множеството магазинчета и кафенета, където опашатите любимици са основен герой, местните власти показват и фрагменти от историята на Хутонг. През 2010 г. отваря музей, който възкресява бившата миньорска слава на селището, а през 2012 г. е даден старт на фестивал с фенери, отново посветен на котките. През 2014 г. е открит и информационен център пак с фокус върху котката. Така селото си осигурява поток от над 1 млн. туристи годишно. В замяна животните получават не само храна, но и адекватна медицинска грижа.

В Анталия направиха селище за котки с къщички, хамаци и места за игра. Инициатори на идеята са хора от Асоциацията за защита на бездомните животни. Селището вече е хит сред местното население и привлича доста посетители.

И кучетата са на почит

Хотели в задморската територия на Великобритания, островите Търкс и Кайкос, привличат туристи, като им предлагат бели пясъци, изумрудени води и компанията на малки кученца. Формулата явно е печеливша, тъй като напоследък тази дестинация отбелязва рекордна посещаемост. На туристите се предлага компанията на палета, наскоро спасени от местни доброволци, приятели на животните. Всеки може да си поиграе на воля с четириногите, а при желание и да ги осинови. Предприемчива жена създава център за бездомни кучета и в него всяка година попадат по около 500 животни. Убедена каква силна връзка може да се установи между човека и неговия най-добър приятел, кучето, тя съставила маршрути за разходки по плажовете. Туристите веднага били привлечени от възможността да са в такава компания. Желаетелите вече са толкова много, че пред този център всеки ден се извиват дълги опашки. Летовниците обаче биват предупреждавани, че разходката трябва да е от полза както за тях, така и за кучето.

Фестивали

Животните присъстват неизменно в митологията и приказките на всеки народ. Те олицетворяват различни човешки качества. Почитта към различните животни е била важна част от духовния живот на много народи. И днес в страни като Индия и Тайланд някои животни традиционно се считат за свещени. Образите на животните присъстват като ключов елемент на всякакви религиозни церемонии. Слоът е свещено животно за индийците и винаги е заемал важно място в живота им.

Всяка година в Индия в негова чест се организира фестивал, който съвпада с празника Холи.

Тогава цялата страна пее и танцува.

На този ден слоновите се украся-

bridge dedicated to cats. Metal tiles with cats' paws as a main motif were embedded on the streets. In addition to the many shops and cafès where the lovely pets were the main character, local authorities also showed fragments of the history of Houtong. In 2010, a museum was opened that revived the former miners' fame of the village, and in 2012 a Festival of Lanterns started being held, which was once again dedicated to cats. In 2014, an information centre with a focus on cats was also opened. Thus, the village ensured a flow of over 1 million tourists per year. In return, the animals receive not only food but also adequate medical care.

In Antalya, a village for cats with houses, hammocks and playgrounds was built. The initiators of the idea were people from the Association for the Protection of Street Animals. The settlement is already a hit among the local population and attracts a lot of visitors.

Dogs Are Also Honoured

Hotels in the UK's overseas territories, the Turks and Caicos Islands, attract tourists by offering white sands, emerald waters and the company of little dogs. The formula is clearly profitable, as this destination has recently noted a record-breaking number of visits. Tourists are offered the company of puppies, which were recently rescued by local volunteers and friends of animals. Everyone can play freely with the four-legged pets, and even adopt them. An entrepreneurial woman has created a centre for stray dogs where about 500 new animals are received each year. Convinced of how strong a relationship can be established between the man and his best friend – the dog, she has prepared walking routes along the beaches. Tourists were immediately attracted by the opportunity to be in such a company. The people who want to take this opportunity are so many now that there are long queues in front of this centre every day. However, tourists are warned that the walk should be beneficial to both them and the dog.

Festivals

Animals are permanently present in the mythology and the fairy tales of every nation. They represent different human qualities. The worship of different animals was an important part of the spiritual life of many peoples. Today, in countries like India and Thailand, some animals are traditionally considered sacred. The images of animals are included as a key element in many kinds of religious ceremonies. The elephant is a sacred animal for the Indians and has always had an important place in their lives. Each year in India, in its honour, a festival is held that coincides with the Holi Festival. At that time, the whole country sings and dances. On this day, the elephants are decorated with silk and gilt, their bodies are painted with colourful paints and their tusks are decorated with jewels. The Camel Festival in Rajasthan,

Хутонг в Тайван стана известен по света със своите котки

Hutong in Taiwan has become famous worldwide with its cats

ват с коприна и позлата, телата им биват изрисувани с разноцветни бои, а бивните им се обкичват с накити. Туристическа атракция е и фестивалът на камилата в Раджастан, Индия. Всяка година там се провежда голям триденевен пазар за добитък. Накрая се прави конкурс, на който дефилират камили, украсени и облечени празнично. Сред тях се избира най-красивата, което носи и много награди за собственика ѝ. В тайландския град Лоп Бури пък се провежда фестивал на маймуните, по време на който по традиция те биват щедро гощавани с плодове. Така хората се отблагодаряват на маймуните, че привличат туристи в града им.

Биволи край Елена

Чужденци пристигат в Елена, привлечени от възможността да се снимат с биволици във ферма, разположена в китната махала Килъжевци. А най-смелите дори правят опити сами да доят огромните животни. Англичани, шведи, германци, французи и японци изминават хиляди километра, за да видят жив бивол. Във фермата пристигат и туристи, специално за да опитат произвежданите в нея млечни продукти, като все повече стават заявките за дегустации на екологичните деликатеси. Тази биволовска ферма е единствената в региона и е сред малкото в България.

Тези примери показват, че животните може да са най-добрият приятел на туризма. Стига да се намери вярната формула и хората да дадат всичко от себе си, за да развият атрактивен туристически продукт. Дали пък не си пропуснахме шанса в София да цвват туристи, привлечени от бездомните кучета, на които доскоро гледахме като на масов проблем. А уж добре знаем, че всеки проблем крие възможности... (1)

India, is another tourist attraction. Each year, a large three-day cattle market is organized there. At the end, there is a contest, on which camels walk before the viewers, decorated and dressed festively. Among them, the most beautiful one is chosen which brings many awards for its owner. The Thai city of Lopburi also hosts a Monkey Festival, during which, traditionally the monkeys are generously treated with fruits. Thus, people show their gratitude to them for attracting tourists to their city.

Buffalos Near Elena

Foreigners arrive in Elena, attracted by the opportunity to take a picture with buffaloes on a farm located in the picturesque Kilazhevtsi neighbourhood. And the bravest ones even try to milk the huge animals on their own. Englishmen, Swedes, Germans, Frenchmen and Japanese travel thousands of miles to see a living buffalo. Tourists arrive in the farm with the purpose of tasting the dairy products it produces, and more and more requests are made for trying the bio delicacies. This buffalo farm is the only one in the region and is one of the few in Bulgaria.

These examples show that animals can be tourists' best friends. As long as the right formula is found and people do everything in their power to develop an attractive tourist product. Did we miss the chance to attract tourists in Sofia with the stray dogs, which until recently we considered as a mass problem? And we are supposed to know that each problem hides opportunities... (1)

Кošице

бижута на Източна Словакия

Košice

Slovakia's Jewel of the East

Катедралата „Св. Елисавета“ и параклис „Св. Михаил“

St. Elisabeth Cathedral and the St. Michael Chapel

Преслава Георгиева Preslava Georgieva

Кошице е вторият по големина град в Словакия след столицата Братислава. Той е разположен в близост до границата с Унгария и се намира в долината на река Хорнад, в подножието на планините Сиерна Нора на север и Оге на запад. С население от около 240 000 души, градът е икономически, индустриален, образователен и културен център на Източна Словакия. Компанията U.S. Steel е най-големият работодател в града и най-голямата компания в страната. Кошице е дом на Словашкия конституционен съд, три университета, редица епархии, много музеи, галерии, театри и международно летище.

Районът бил населен още през палеолита, като славянските племена пристигнали тук през VIII-IX век. Селището нараства благодарение на плодородната си почва и стратегическото си местоположение на кръстопътя на търговските пътища, свързващи Балтийско с Черно море, Полша с Трансилвания и Източна с Южна Европа. Средновековният град Кошице се развива постепенно от редицата селища, манастири и укрепления, построени през следващи-

Košice is the second largest city in Slovakia after the capital Bratislava. It is situated near the border with Hungary and lies in the valley of the Hornad River, at the foot of the Cierna Hora mountains to the north and the Ore Mountains to the west.

With a population of approximately 240,000, the city is the economic, industrial, educational and cultural centre of eastern Slovakia. The U.S. Steel Košice steel mill is the largest employer in the city and the biggest company in the country. Košice is home to the Slovak Constitutional Court, three universities, a number of dioceses, lots of museums, galleries, theatres and an international airport.

The area has been populated since the Paleolithic Era with the Slavic people arriving in the 8-9 c. The settlement grew due to its fertile soil and its strategic location at the crossroads of the long-distance trade routes linking the Baltic Sea to the Black Sea, Poland to Transylvania, the east to the south of Europe. The medieval town of Košice developed gradually from a number of settlements, monasteries and fortified sites that were built in the next centuries. It was first mentioned in writing in 1230 as Villa Cassa and was later known as Cassovia in Latin, Kaschau in German, Kassa in Hungarian, and finally Košice in Slovak. On May 7, 1369 Košice became the first European city to receive its own coat of arms by King Louis the Great of Hungary – the first European ruler to grant an armorial warrant to a city as a legal entity.

The town expanded rapidly after the arrival of the German colonists in the middle of the 13th c. By the end of the century Košice became an important market town for barter of imported goods from Prussia, Germany and Poland and the next couple of centuries were a period of peace and economic prosperity. The threat of Turkish invasion, followed by the religious conflicts of the Reformation and Counter-Reformation, as well as the series of aristocratic rebellions against the Habsburgs, brought armed conflicts and political turmoil in the 16th and 17th centuries. And yet,

Дворецът Понграц - Форгач, където се помещава Регионалната държавна библиотека

Pongrác - Forgács' Palace, housing the Regional State Library

Градът е дом на най-голямата катедрала, най-многоото дворци и най-добрата улична арт сцена в страната

The city is home to the largest cathedral, the most palaces and the best street art scene in the country

те няколко века. Първото писмено сведение за града е от 1230 г. с името Вила Каса. По-късно става известен като Cassovia на латински, Kaschau на немски, Kassa на унгарски и накрая Košice на словашки. На 7 май 1369 г. Кошице става първият европейски град, получил собствен герб от унгарския крал Луи Велики - първият европейски владетел, който издава кралска заповед за герб на град като юридическо лице.

Градът се разраства бързо след пристигането на германските колонисти в средата на XIII в. и към края му се превръща във важен пазарен град за бартер на вносни стоки от Прусия, Германия и Полша. Следват няколко века, изпълнени с мир и икономически просперитет. Заплахата от турско нахлуване, последвана от религиозните конфликти на Реформацията и контрареформацията, както и поредицата от аристократични бунтове срещу Хабсбургите, са причина за множество въоръжени конфликти и политически сътресения през XVI и XVII век. И все пак именно в този период иезуитите успяват да превърнат Кошице в образователен център със собствен университет и няколко средни училища. През следващите векове градът процъфтява и расте, а в края на XIX век вече е един от най-важните индустриални центрове в Унгария. Аристокрацията се премества в града и добавя нови барокови, неокласически и романтични архитектурни шедеври към градския пейзаж.

През 1918 г. Кошице става част от първата Чехословашка република, а след унгарската окупация (1938 г.-1945 г.) за кратко е столица на възстановената Чехословакия.

Статуя на герба на Кошице

Statue of Košice's coat of arms

it was in this period when the Jesuits managed to turn Košice into a centre of learning with its own university and a number of secondary schools. In the following centuries the town flourished and grew and by the end of the 19th century Košice was already one of the most important industrial cities in Hungary. The aristocracy moved into town and added new Baroque, neo-Classical and Romantic architectural masterpieces to the urban landscape.

In 1918 it became part of the first Czechoslovak Republic and after the Hungarian occupation (1938 -1945) for a short period, Košice became the capital of the re-established Czechoslovakia. From the 1950's onwards the city experienced fast development and huge growth, due mainly to the establishment of the steel company, which led to a fivefold increase in the city's population, and a twentyfold expansion in its built-up area.

Националният театър и пеещият фонтан

The National Theatre and the Singing Fountain

От 50-те години на миналия век градът преживява бързо развитие и огромен растеж, което се дължи главно на създаването на стоманодобивната компания, което води до петкратно увеличение на населението на града и дважесткратно разширяване на застроената му площ.

Почти всички исторически забележителности на Кошице са съсредоточени в историческия център на града, който предлага еkleктична комбинация от архитектурни стилове и се счита за най-голямото градско историческо наследство в Словакия. Повечето от историческите сгради могат да бъдат намерени на и около главната улица и главния площад. Дългата главна улица е осеяна с ренесансови и барокови дворци, католически църкви и готически къщи и разполага с оживена пешеходна зона с много бутици, кафенета и ресторанти.

Смятан за един от най-красивите площади в страната, Главният площад е построен на мястото, където пътят се разширявал, за да помести градския пазар и така площадът придобил формата на вретено. В средата му германските колонисти издигнали енорийска църква, която по-късно била заменена от готическата катедрала „Света Елисавета“, построена през XIV век. Катедралата с дължина 60 м, широчина 36 м, обща площ от 1200 кв. м и капацитет от над 5000 души е най-голямата в Словакия. Освен църквата, катедралният комплекс се състои от още две съседни сгради - параклиса „Св. Михаил“ и Градската кула със своята 7-тонна камбана.

Само на няколко метра от катедралата ще видите сградата на Националния театър, построена в неobarоков стил през 1899 г. Интериорът му се отличава със сцена във формата на арфа и красиви гипсови орнаменти, а таванът е украсен със сцени от трагедиите на Уилям Шекспир. Пред сградата на театъра се намира още една забележителност в Кошице – пеещият фонтан. Със заобикалящия го парк, релаксираща музика, танцуващи води и постоянно променящи се многоцветни светлини, фонтанът е любима спирка както за посетителите, така и за жителите на града.

Зад театралната сграда ще видите Immaculata - краси-

Къщата на просяка / The Beggar's House

Almost all of Košice's historic sites are concentrated in the city's historic centre, which offers an eclectic mix of architectural styles and is considered the largest urban heritage area in Slovakia. Most of the landmark buildings can be found on and around the city's Main street and Main Square. The long street is dotted with Renaissance and Baroque palaces, Catholic churches, and Gothic houses and boasts a busy pedestrian zone with lots of boutiques, cafés, and restaurants.

Considered one of the most beautiful squares in the country, Main Square was built in the place, where the road broadened to form the town's market place and thus acquired its spindle shape. In its centre the German colonists raised a parish church, which was later replaced by the 14th-century Gothic cathedral of Saint Elisabeth. The Cathedral, which is the largest in Slovakia, has a length of 60 m, a width of 36 m, a total area of 1,200 sq. m. and a capacity of over 5000 people. Apart from the church, the complex of the cathedral comprises two more adjacent buildings – St Michael Chapel and the Urban Tower with its 7-tonne bell.

Just a few meters away you will see the building of the National Theatre, built in a Neo-baroque style in 1899. The interior boasts a harp-shaped stage and beautiful plaster ornaments, while the ceiling is decorated with scenes from William Shakespeare's tragedies. In front of the Theatre building is another must-see attraction in Košice – the singing fountain. With its surrounding park, relaxing music, dancing waters and ever-changing multicolour lights, the fountain is a favourite stop for visitors and locals alike.

Behind the theatre building you will see Immaculata - a beautiful Baroque column, capped with a sculpture of Virgin Mary and erected in the 1720s to praise her

Immaculata и Дворецът Андраши / Immaculata and Andrassy Palace

Бароквата колона Immaculata / The Baroque column Immaculata

ва барокова колона, със скулптура на Дева Мария на върха - издигната през 20-те години на XVIII в. в знак на благодарност към светицата, за която се смята, че е прекратила епидемията от чума в Кошице между 1709 и 1710 г. Легендата разказва, че мощите на св. Валентин са скрити нейде под структурата.

Над Immaculata е разположена очарователна къща в стил Ар Нуво, наречена „Къщата на просяка“. Историята разказва, че къщата била построена през 1898 г. от просяк, който направил толкова много пари от щедрите дарения на хората в Кошице, че успял да построи къща в една от най-желаните части на града. Тъй като парите били подарък, не се налагало да плаща данъци и именно така натрупал богатството си. На върха на фасадата стои статуя на самия просяк, приведен към улицата и повдигнал шапка за поздрав.

Кошице е градът с най-голям брой дворци в Словакия, като най-важните сред тях са: бившето кметство, дворецът „Анраши“, където ще откриете най-голямото кафене, дворецът „Понграц - Форгац“, където се помещава Регионалната тържествена библиотека, дворецът „Часки-Десевфи“ - седалището на Конституционния съд на Словакия, и Дворецът на капитана, в който се помещава Словашкият технически музей.

Докато сте в града, трябва да се отбиеете и до Източния словашки музей и да разгледате златното съкровище на Кошице, изложено в хранилището и състоящо се от 2920 златни монети от цяла Европа, 3 медала и 2,14-метрова златна верига от XVII век.

Кошице разполага с най-добрата улична арт сцена в Словакия, с множество стенописи, украсяващи сградите, с бивши казарми, служещи като културни центрове, с плувен басейн, превърнат в Музей на съвременното изкуство, както и огромен брой занаятчийски магазини и художествени галерии и напълно заслужено през 2013 г. става Европейска столица на културата. (1)

for ending the plague epidemic in Košice between 1709 and 1710. Legend has it that the relics of St Valentine are hidden beneath the structure.

Overlooking the Immaculata is a pretty Art Nouveau house, called the Beggar's House. According to the story, the house was built in 1898 by a beggar, who made so much money from the generous Košice people, that he built a house in one of the most desired parts of the city. As the money was a gift, he didn't have to pay any taxes. On the top of the facade there's a statue of the beggar himself, slightly bent over and tipping his hat.

Košice is the city with the highest number of palaces in Slovakia. The most important among them are: the Former Town Hall, the Andrássy's Palace where you'll find the biggest cafeteria, the Pongrácz - Forgács' Palace, housing the Regional State Library, the Csáky - Dessewffy Palace - the seat of the Constitutional Court of Slovakia and the Captain's Palace housing the Slovak Technical museum.

While in Košice, one should drop by the East Slovak Museum and have a look at the Košice gold treasure, displayed in the museum's vault. It consists of 2,920 gold coins from around Europe, 3 medals, and a 2.14 m. chain from the 17th century.

Košice was well deserved a European Capital of Culture in 2013, as it has the best street art scene in Slovakia with huge murals adorning building walls around the city, the former military barracks serving as culture centres, the old swimming pool transformed into a contemporary art museum, and numerous craftsman stores and art galleries. (2)

Седалището на Конституционния съд на Словакия / The seat of the Slovak Constitutional Court

КМЕТ НА ГОДИНАТА ²⁰¹⁵ за мандат ²⁰¹⁹

Моят град е №1 в

Дайте оценка на кмета си и
предложете категории
за конкурса на [**kmeta@kmeta.bg**](mailto:kmeta@kmeta.bg)

Очаквайте през септември
7-то национално гласуване и победителите

Насладете се на комфорт,
УЮТ И ВКУСНА ХРАНА

— —
в Ресторант Есте

- Enzymes
- Feed Additives
- Veterinary Products
- Vaccines
- API

- 90+ countries
- 95+ products
- Ranked among the top 10 veterinary pharmaceutical companies worldwide

- More than half a century fermentation expertise
- Strategic acquisitions over the years
- European production
- State of the art production facilities